NICOLAE C. DINU

IUBIRE MATERNĂ

CUVÂNT ÎNAINTE

În lucrarea de faţă am pus toate cunoştinţele şi resursele sufletului meu, încercând să-l însoţesc pe Ion Bondoc, eroul principal, în toate trăirile şi peripeţiile prin care a trecut.

Istoria pe care am prezentat-o este reală, dar am schimbat în mod voit numele şi aproape toate denumirile localităţilor în care s-a derulat acţiunea, în toată succesiunea episoadelor, din dorinţa sinceră de a nu prejudicia moral unele dintre personajele care s-ar mai afla în viaţă la această dată.

De asemenea, nu pot dezvălui nici numele celui care a trăit această „istorie" din respect pentru persoana sa şi pentru lupta pe care a dus-o cu vitregiile vieţii, reuşind să le învingă, după cum ve-ţi constata.

În realizarea lucrării am folosit un stil mai puţin obişnuit, punându-l pe erou în situaţia de a-şi povesti singur viaţa, mie rămânându-mi adăugarea părţilor pur tehnice de redactare care necesită un alt gen de explicare şi abordare decât nararea propriuzisă. Şi, cu toate acestea, consider că se justifică păstrarea confidenţialităţii.

Nu ştiu dacă am reuşit să surprind toate aspectele şi momentele petrecute, având în vedere şi timpul scurs de la producerea lor, când memoria ar putea fi vitregită de unele date şi întâmplări, dar cred că v-am putut forma o părere despre sentimentele şi caracterul unor semeni de-ai noştri care rămân nepăsători la suferinţele celor aflaţi în nevoie.

Mărturisesc că eu am fost peste măsură de impresionat, am plâns şi am suferit odată cu personajele cărţii pe toată perioada în care am scris-o.

Poate am pirdut din vedere anumite aspecte, pe altele le-am tratat mai succint, considerându-le nu tocmai esenţiale, dar cred că veţi înţelege cât de dificil este să reconstitui o viaţă de om în paginile unei cărţi, mai ales când nu ai participat la ea în niciun fel

şi după ce au trecut anii peste ea, în care s-a schimbat mersul ca şi regimul politic din ţară.

Dacă cele scrise au o valoare, le las pe ele să vă vorbească în numele meu şi să vă conducă prin labirintul unei vieţi chinuite.

Autorul

PARTEA I

A FOST ODATĂ UN COPIL .....

CAPITOLUL I - O MAMĂ SE DESTĂINUIE ŞI PLÂNGE

Telefonul de pe birou sună prelung.

- Da.

- Aveţi pe cineva la poartă, domnule colonel! raportează scurt ofiţerul de serviciu.

- Cine este? se interesează colonelul.

- O doamnă în vârstă. Spune că vrea să discute numai cu dumneavoastră.

- Condu-o la mine!

O bătaie scurtă şi în uşa biroului îşi face apariţia ofiţerul de serviciu, urmat de o doamnă care păşea cu grijă şi cu oarecare greutate peste covor.

- Vă rog să vă aşezaţi! o îndeamnă ofiţerul, în timp ce-i încuviinţează însoţitorului ei să se retragă.

A privit-o cu insistenţă, apoi a întrebat-o: Ce problemă aveţi?

- Am o problemă destul de delicată, domnule colonel. Cel puţin pentru mine este destul de dificilă şi nici nu ştiu cum să încep ... m-a învăţat şi pe mine cineva, care mi-a spus să vin la dumneavoastră că puteţi să mă ajutaţi să ... apoi s-a oprit din cauza lacrimilor şi suspinelor care o năpădiseră.

- Vă rog să nu mai plângeţi şi să-mi explicaţi situaţia pentru că altfel nu ştiu dacă pot să vă ajut cu ceva! Treceţi, fără jenă, direct la subiect şi aveţi încredere că eu mă aflu aici să vă ascult si să vă ajut!

Femeia şi-a şters lacrimile cu batista, apoi s-a liniştit puţin, după care a început rar:

- Domnule colonel, am pe suflet un păcat mare din tinereţea mea, când nu prea aveam minte. M-am gândit că dumneavoastră cunoaşteţi legile şi puteţi să mă îndrumaţi.

S-a oprit, privind faţa atentă a ofiţerului.

- Aţi omorât pe cineva? a glumit acesta. Dacă da, după atâţia ani de zile, a intervenit, deja, prescripţia faptei.

- Ei, moarte de om n-am făcut, dar tot cam aşa se poate considera. Am lăsat de izbelişte un suflet nevinovat acum peste cincizeci de ani ...

şi iar s-a pornit pe plâns, încât i se cutremura tot trupul.

- Liniştiţi-vă, doamnă! Hai s-o luăm pas cu pas, tot ce s-a petrecut şi vom găsi noi o rezolvare!

- Domnule colonel, eu am născut în ianuarie 1936 un băiat şi după trei luni mi-a fost luat şi nu mai ştiu nimic de el. Aş vrea să aflu dacă trăieşte, unde se află, dacă are familie!?

- Mă tem că nu înţeleg. Dumneavoastră l-aţi mai văzut? Nu-l vizitaţi? Nu ţineţi legătura cu el în niciun mod? Cum poate un părinte să nu ştie unde se află copilul său? Sau situaţia este mai complicată?

- Într-adevăr este o situaţie destul de complicată, acesta fiind şi motivul pentru care am venit la Miliţie, vă rog să mă ajutaţi să-l găsesc.

- Să înţeleg că v-a părăsit, că v-a abandonat aşa cum se spune în mod obişnuit?

- Nu m-a abandonat el, mai degrabă s-ar putea spune că eu l-am abandonat pe el după trei luni de la naştere. De atunci nu mai ştiu nimic de el.

- Locuiţi cu soţul în Constanţa?

- Locuiesc singură în Constanţa. Soţul meu a murit acum doi ani, dar cu el nu am mai avut altţi copii.

- Deci, aţi vrea să-l găsiţi pe acel fiu pentru a vă sprijini la bătrâneţe, dacă raţionamentul meu este corect.

- Nici pomeneală. Am lucrat toată viaţa şi am pensie ca să mă întreţin. Vreau numai să aflu dacă el trăieşte, este sănătos, are

familia lui, ca să mor împăcată. Nu intenţionez să-i fiu povară, dar mi-ar place să-l văd, dacă şi el vrea.

- Doamnă, este un fel de poveste cu „acul în carul cu fân".

- Domnule, poate şi el mă caută pe mine, aşa că m-am gândit să vin la dumneavoastră care aveţi destule cazuri şi pot afla, în dreptate, după lege. Aici ascultaţi tot felul de necazuri de la lume şi nu se poate să nu aflaţi. Eu nu-i ştiu numele băiatului meu şi nu cred că el ar avea vreun motiv să se ascundă. Am văzut că pe hoţii care se ascund îi daţi la televizor şi sunt găsiţi până la urmă.

- Da, cu hoţii e altceva. Povestiţi-mi totul de la început: naşterea lui, apoi cum l-aţi abandonat, unde, cine mai ştie despre asta?! În raport de datele pe care mi le spuneţi, îmi pot da seama dacă pot declanşa acţiunea de căutare a lui. Cred că vă daţi seama cât de greu este să cauţi ceva după atâţia ani? Este foarte greu, dar nu imposibil. Deci, vă rog!

- M-am născut în satul Coţuşca, judeţul Botoşani. În 1934, vara, am venit în Constanţa. Plecasem de acasă unde eram treisprezece copii şi o duceam greu. Pe atunci eu aveam doar şaptesprezece ani neîmpliniţi. M-a recomandat o cunoştinţă familiei Constantinescu din strada Crişana, o familie înstărită de medici şi am lucrat la ei mai mulţi ani de zile.

Doamna Constantinescu Petruţa avea un nepot care locuia la ea, Silviu Vasiliu, în vârstă de 20 de ani; ne-am îndrăgostit şi eu am rămas însărcinată. Fiind neştiutoare, n-am spus la nimeni de teamă să nu mă dea afară din slujba de menajeră, dar când a început să se cunoască sarcina, doamna Petruţa m-a forţat să-i spun cine este tatăl şi m-a ameninţat că mă duce la poliţie. Speriată cum eram, i-am spus, iar când a auzit că este vorba chiar de nepotul ei, a început scandalul.

Motive au fost mai multe, dar cele mai importante erau diferenţa socială şi faptul că Silviu nu voia să se căsătorească cu mine. Mi-a spus să părăsesc imediat casa, dar eu am început să plâng şi să implor milă din partea lor, că nu am unde să mă duc, mai ales că mă aflam şi în situaţia pe care v-am spus-o.

Le-am promis că îmi voi creşte singură copilul, fără să am vreo pretenţie de la cineva, dar să mă lase să rămân în casă, ceea ce mi-a aprobat.

Când mi-a venit vremea să nasc, doamna Petruţa a chemat o rudă din comuna Crucea care a venit cu căruţa cu cai şi m-a trimis acolo, unde am locuit aproape patru luni de zile, la o bătrână văduvă.

În ianuarie am născut un băiat pe care nu am avut voie să-l botez, iar când m-am întors la familia Constaninescu cearta în privinţa copilului a continuat.

- Cine v-a adus de la Crucea?

- Gheorghe Vasiliu; tot el m-a şi dus acolo. Era un ţăran vânjos care avea 28-30 de ani. Când ne-am întors în oraş, în căruţă cu noi a venit şi Paulina, o soră a lui Silviu care avea pe atunci 18-19 ani.

Colonelul îşi notă discret toate datele într-o agendă, continuând s-o urmărească în timp ce povestea. Văzând că femeia s-a oprit, a îndemnat-o:

- Continuaţi! Cu copilul ce aţi făcut?

- L-am ţinut în camera mea. Doamna Petruţa începuse să se poarte urât cu mine şi mi-a spus să merg în oraş să-mi caut alt stăpân. Am căutat, m-am interesat şi la alte slujnice pe care le cunoşteam, dar tot n-am găsit.

„Eu nu te mai pot ţine să mă faci de ruşine. Ori pleci de aici cu plodul tău, ori te duc la poliţie!" m-a ameninţat doamna Petruţa.

În aprilie, într-o sâmbătă – continuă femeia – m-am sculat în zori şi am început să bat la diferite porţi unde erau case mai arătoase, dar fără rezultat. M-am întors după prânz obosită, flămândă şi plânsă toată încât nu mai aveam putere nici să vorbesc. Cînd am intrat în casă, am mers în camera mea să-mi hrănesc copilul şi apoi să mă apuc de treabă, dar când am constatat că lipsea, am înţepenit de tot. Am fugit mai întâi la bucătărie, crezând că a plâns şi l-a luat cineva să-l liniştească, dar acolo nu

era. Am luat camerele la rând, dar tot nu l-am găsit nicăieri, alergând disperată toată casa.

„Linişteşte-te! mi-a strigat doamna Petruţa. Află că pe copil l-am dat şi n-ai să-l mai vezi niciodată. Du-te şi apucă-te de treabă dacă ai de gând să rămâi la mine!" „Doamnă Petruţa, daţi-mi copilul şi plec unde voi vedea cu ochii!" „Copilul a fost dat, aşa că nu am de unde să şi-l mai dau. Să nu încerci să-l mai cauţi că te reclam la poliţie pentru furt!" „Ce furt? De când sunt în slujba dumneavoastră n-am luat un ac fără să vă întreb". „Pleacă la bucătărie şi să nu te mai aud pomenind de copil!"

Am mers în camera mea şi am plâns câteva ceasuri, după care a venit Paulina care m-a chemat să spăl vasele împreună cu ea la bucătărie. Am întrebat-o ce ştie de copil, dar ea mi-a spus că doamna l-a dat unei femei care trecea pe stradă, dar că nu ştie cine era acea femeie.

Eram ca o fiară rănită, iar sânii mei plini cu lapte mă dureau. Mă gândeam că e posibil ca fiul meu să moară de foame pe undeva în vremea aceea sau poate murise. Nu-mi găseam locul şi mă năpădeau gânduri negre, iar noaptea aveam numai vise urâte care mă topeau.

Cu toate insistenţele n-am reuşit să aflu nimic despre el până astăzi.

Într-o duminică după amiază am ieşit pe stradă să mai iau aer şi să mă liniştesc în urma durerii sufleteşti pe care mi-au provocat-o întâmplările din ultima vreme, dar de câte ori întâlneam femei care-şi purtau copiii în braţe sau în cărucior îmi venea rău şi începeam să plâng în hohote, încât se mira lumea care mă vedea. Am ajuns în stare să merg şi la malul mării ca să mă înec – eu nu ştiam să înot – dar şi acolo se afla multă lume, încât n-am reuşit să-mi pun planul în aplicare. Recunosc că am avut unele stări depresive grave, dar după aproape opt luni de zile l-am întâlnit pe fostul meu soţ care a ştiut să mă calmeze. Ne-am căsătorit, părăsind familia Constantinescu. Ne-am mutat amândoi cu chirie în cartierul Medeea, iar în 1967 am primit locuinţă la

blocul unde locuiesc şi acum; soţul meu a murit în urmă cu doi ani, aşa cum v-am spus.

Toată viaţa am purtat în inimă focul nestins privind acest copil de care nu ştiu nimic, deşi mă consider vinovată că nici n-am mai făcut nimic pentru a-l găsi. Fiind căsătorită, n-am îndrăznit să-i spun soţului meu că am avut un copil, de teamă să nu reacţioneze în vreun fel necorespunzător, deşi cu mine s-a purtat frumos, a fost un om bun, pe care-l regret, deoarece ne-am înţeles foarte bine în toţi cei cincizeci de ani de căsnicie.

Am lucrat amândoi la T.C.L., el ca zidar, iar eu la cantină şi ne-am pensionat în urmă cu opt ani.

De când s-a stins el, neavând nicio rudă sau pe cineva apropiat, îmi petrec timpul în faţa blocului, discutând cu doamnele de vârsta mea. Aşa am ajuns să le povestesc păţaniile mele, iar ele m-au îndrumat să vin la dumneavoastră.

- Trebuie să-mi lăsaţi o cerere cu toate datele dumneavoastră şi motivele pentru care solicitaţi aceste verificări – a spus colonelul emoţionat de povestea tristă a femeii. Veţi scrie cele ce mi-aţi povestit.

- Nu ştiu cum s-o fac.

- Vă voi îndruma eu şi o veţi scrie. Nu e greu.

- Nu prea am îndemânare la scris, dar încerc.

A deschis geanta din care şi-a scos ochelarii de vedere pe care i-a aşezat pe nas, s-a aşezat comod în scaun şi a început să aştearnă pe hârtie:

Tovarăşe Comandant,

Subsemnata Pătraşcu Elena, fiica lui Toader şi Aglaia, născută la 13 iunie 1918 în comuna Coţuşca judeţul Botoşani, pensionară, cu domiciliul în Constanţa, vă aduc la cunoştinţă următoarele:

în vara anului 1934 am venit în oraşul Constanţa şi m-am angajat ca menajeră la familia doamnei Petruţa Constantinescu

din strada Crişana. Acolo locuia şi Silviu Vasiliu de 20 de ani, nepot al doamnei Petruţa, de care m-am îndrăgostit şi după o vreme am rămas însărcinată.

Copilul l-am născut în luna ianuarie 1936 în comuna Crucea, unde mă trimisese forţat doamna Constantinescu. După trei zile după ce am revenit în oraş, cam pe 10-12 aprilie, copilul mi-a fost furat şi n-am mai ştiut nimic de el până astăzi.

Menţionez că doamna Petruţa m-a ameninţat că dacă îl mai caut, mă va reclama la poliţie şi va spune că i-am furat obiecte din casă şi voi putrezi în puşcărie. Mi-a fost frică, pentru că atunci tot pe ei i-ar fi crezut poliţia, nu pe mine.

Vă rog să depuneţi toate diligenţele pentru a-mi găsi copilul şi să-mi daţi prilejul să-l văd , măcar de la distanţa, pentru că nu am niciun fel de pretenţii de la el.

Arăt că la data dispariţiei lui nu era botezat şi nu avea niciun act pentru că nu mi s-a dat voie să le scot. L-am născut acasă ajutată de o bătrână văduvă din comuna Crucea.

Vă mulţumesc şi aştept
... semnătura ...
18.03.1987

Când a lăsat tocul jos din mână, chipul ei era roşu, transpirat, iar ochii împăienjeniţi de lacrimi.

S-a şters încet cu batista, cerându-şi mereu scuze pentru slăbiciunea ei. S-a ridicat, apoi, îndretându-şi rochia pe lângă trup, continuând să-l urmărească pe ofiţer cu privirea ei plină de întrebări.

- Ce ziceţi, există vreo şansă?

- S-ar putea să existe, dacă trăieşte.

- Trebuie să trăiască! Simt eu că trăieşte, aşa cum îmi spune inima mea de mamă. Poate are familia lui, copii mari. După ştiinţa mea, ar avea 53 de ani. Vă rog să-l căutaţi!

Cu mâna pe clanţa uşii s-a întors şi a adăugat:

- Am mare speranţă în dumneavoastră. Dacă îl veţi găsi să-i spuneţi că nu vreau nimic de la el, am tot ce-i trebuie unei femei de vârsta mea, poate am prea mult... Vreu numai să-l văd şi să-i spun să mă ierte ca să pot muri liniştită. El a fost şi a rămas o părticică din fiinţa mea care mă doare; în sufletul meu rănit el are un loc sacru, care arde şi nu pot închide ochii până când nu-l voi vedea. Îl aştept şi mă rog lui Dumnezeu să-l pot vedea cel puţin o dată.

- Voi face tot ce depinde de mine ca să-l găsesc, doamnă Pătraşcu şi atunci vă voi înştiinţa. Acum mergeţi liniştită acasă că aţi lăsat cererea pe mâini bune, deşi va fi destul de greu fără nume şi celelalte date.

Cu ochii în lacrimi, bătrâna s-a aşezat în genunchi şi a vrut să-i sărute mâna colonelului dar acesta a ridicat-o de umeri, spunându-i:

- Se poate, doamnă! Eu sunt bărbat şi nu am vreun merit deosebit.

- Mă scuzaţi! Nici nu mai ştiu ce fac de durere. Scuzaţi-mi îndrăzneala de a veni la dumneavoastră ca să împovărez cu problemele mele! a mai spus ea destul de încurcată.

- Vă conduc, a spus ofiţerul. Nu vă faceţi griji în privinţa muncii noastre, că pentru asta suntem aici, iar povara la care vă referiţi este una din sarcinile mele zilnice. Bună ziua!

- Bună ziua! Aştept să mă chemaţi, a mai spus femeia, părăsind clădirea.

Întors în birou, ofiţerul nu putea uita stăruinţa femeii de a-şi găsi fiul şi crezul acesteia care reuşise să-l emoţioneze.

A mai privit o dată cererea de pe birou, apoi a deschis agenda în care şi-a schiţat un plan cu sarcinile prioritare în căutarea informaţiilor de natură să-l conducă la locul unde a fost întocmit actul de constatare, apoi cel de naştere a copilului, de unde putea pleca pe fir cu mai multă uşurinţă. Ştia că după douăzeci de ani toate actele se predau la arhivele statului, dar şi că

registrele de stare civilă rămân la primării permanent, iar acolo pot fi consultate. Dar pentru asta era necesar să fie găsite actele primare care au fost întocmite şi din care să rezulte data, locul unde a fost găsit copilul, persoana care l-a găsit şi declarat la Poliţie, apoi procesul-verbal din care rezultă toate cercetările întreprinse, deci un dosar complet în baza căruia copilul a putut fi înscris în registrul de naşteri.

1. Se fac verificări preliminarii

Ofiţerul era om practic şi se folosea de orice fel de informaţie pe care o socotea utilă, astfel că începutul l-a făcut în imobilul din strada Crişana, la familia Constantinescu, unde soneria a trebuit să sune de mai multe ori. În prag a apărut o doamnă în vârstă de aproximativ 45 de ani, cu părul vopsit blond, puţin răvăşit, ochii înceţoşaţi de somn şi un capot cam lejer şi oarecum neglijent pe ea. La vederea bărbatului, ea a încercat, oarecum jenată, să-l strângă pe talie.

- Pe cine căutaţi? l-a întrebat.

- Sărut mâna! Aici locuieşte familia Constantinescu?

- Da. Eu sunt fiica, a răspuns aceasta puţin iritată, dorind să scape înainte de a da alte detalii.

- Sunt colonelul Bârsan de la Miliţia Constanţa şi aş dori să discut cu doamna Petruţa Constantinescu, dacă se poate.

- Dânsa este mama mea, dar nu ştiu dacă vă poate primi.

- Cine este, dragă? se aude în coridor o voce piţigăiată.

- Un domn de la miliţie, răspunde fiica.

- Invită-l în salon, dacă vrea să vorbească cu mine! intervine vocea cu şi mai multă intensitate.

Intrând în salon, ofiţerul a dat peste o doamnă în vârstă de aproape optzeci de ani, şezând într-un fotoliu, având picioarele

înfăşurate într-un pled, iar pe măsuţa din faţa ei erau mai multe reviste de modă din anii `30.

- Sărut mâna, doamnă Constantinescu!

- Bună ziua, domnule ofiţer! Ce vă aduce la mine? îl întreabă, privindu-l cu nişte ochi verzi ca de veveriţă. Nu mai lucrez de aproape cincisprezece ani, aşa că mi-am şi pierdut îndemânarea de medic, continuă ea cu un glas sacadat, dar care se stingea treptat.

- Nu este nimic în legătură cu profesia dumneavoastră. Facem o verificare pentru a găsi un copil dispărut, iar investigaţiile pe care le-am parcurs până acum ne-au adus la dumneavoastră. Vă rog, deci, să mă ascultaţi câteva clipe, apoi să mă îndreptaţi pe pista la al cărei capăt să dau de rezultat!

- Domnule, dar eu am fost medic internist, nu mamoş şi nu văd ce legătură aş fi avut eu cu copiii, se zburleşte doamna Petruţa, privind pe deasupra ochelarilor. Fiica mea, Iuliana, aici de faţă, este medic pediatru, v-ar putea da ea răspunsurile necesare.

- Mă îndoiesc că ar putea, deoarece pe vremea în care se derulau faptele la care mă refer, dânsa încă nu era născută, dacă îi apreciez eu bine vârsta, precizează destul de profesional, ofiţerul.

- Dumneata dezgropi morţii, domnule ofiţer? Cine crezi că îşi mai aduce aminte fapte petrecute în urmă cu peste 45-50 de ani?

- Nădăjduiesc că povestea pe care o voi relata vă va readuce în memorie cazul care s-a petrecut, cum bine spuneţi, în urmă cu peste 50 de ani.

- Cine ştie ce poveste năstruşnică ne veţi spune!? S-o auzim!

- Prin anul 1935, deci acum aproape 53 de ani – făcu ofiţerul socoteala din memorie – la dumneavoastră în casă a locuit şi a lucrat ca menajeră o tânără fată pe nume Elena, venită de prin Moldova. Acum vă amintiţi de ea?

- Nu, domnule. Câte „fete în casă" am avut eu în anii ăştia, cine le mai ţine minte? a răspuns ea iritată, dar cu atenţia din ce în ce mai trează la vorbele ofiţerului.

- Pe fată o mai numeaţi Nuţa, care s-a îndrăgostit de Silviu Vasiliu, nepotul dumneavoastră, cu care a vut un copil, mai precis un băiat, pe care l-a născut în comuna Crucea, la familia Preda, rudă cu dumneavoastră. În ianuarie 1936 s-a întors în această casă cu copilul, care i-a dispărut din cameră după câteva zile. În acest punct vă cer sprijinul ca să pot merge mai departe cu verificările. Este mult, e greu ce vă cer? a întrebat-o ofiţerul, fixând-o cu privirea şi stăpânit de un calm englezesc.

- Vă pierdeţi timpul, domnule! Nu ştiu nimic de acest copil, a răspuns ea cu o voce metalică, la fel de piţigăiată.

- Doamnă dragă, vă impacientaţi fără rost. Fapta este prescrisă de mulţi ani, deci nu încearcă nimeni să vă tragă acum la răspundere. Poate am greşit eu că nu am precizat din capul locului, scopul vizitei mele. Dar la noi a depus cerere acea Nuţa, mama naturală a copilului, în prezent în vârstă de 70 de ani, prin care solicită să-i găsim fiul pe care doreşte să-l mai vadă o dată înainte de a părăsi această lume. Am considerat că mă puteţi ajuta în întreprinderea mea dificilă, spunându-mi cum aţi procedat atunci şi eventual, unde a ajuns copilul.

- Unde a ajuns, nu ştiu. Dar ştiu că a fost lăsat pe treptele bisericii de la intersecţia străzii Maramureş cu strada 30 Decembrie. Cred că l-a găsit cineva şi l-a luat, dar n-a mai venit să ne spună nouă cine e, de unde e... a răspuns doamna Petruţa, ceva mai conciliantă de această dată.

- Cine l-a dus la biserică?

- Paulina, nepoata mea, sora lui Silviu.

- Paulina unde locuieşte acum? întreabă ofiţerul.

- Tot în Constanţa, pe strada Piatra Caraimanului nr. 26. Ce se va speria, biata fată, când îi veţi spune!

- De ce nu i-aţi permis femeii să-şi păstreze copilul?

- Nu puteam. Pe atunci, domnule, era o ruşine să se nască, într-o casă ca a noastră, un copil fără tată. Şi, apoi, Silviu n-avea de gând să se însoare cu ea, a vrut numai să-şi facă poftele de bărbat, că era tânără şi frumoasă ca o piersică. Dacă ar fi luat-o el aşa cum era ea, fără zestre şi fără carte, îl omora tată-său şi-l

desfia. Lui i-a plăcut fata, dar se gândea la consecinţe. Lasă, că şi aşa nu i-a folosit lui cu nimic, că în 1943 s-a prăpădit în război prin stepele din Rusia.

- Mulţumesc, doamnă Constantinescu! Aţi văzut că n-a fost greu? Poate reuşim să dăm de copil şi vom putea bucura astfel şi pe nefericita mamă! a mai spus ofiţerul, părăsind încăperea însoţit de fiica acesteia, care l-a condus până în stradă.

Întoarsă în salon, Iuliana i s-a dresat mamei sale:

- Cum ai putut face aşa ceva, mamă? Asta este o crimă oribilă. Închipuie-ţi, cum te-ai fi simţit tu, dacă cineva mă lua de lângă tine! Ce ai fi făcut? Cred că înnebuneai. Bietul copil! Dacă a murit de frig?

- Nu mă mai judeca şi tu acum! M-am mustrat eu destul după ce am făcut-o, dar era prea târziu.

... Pe Paulina, ofiţerul a invitat-o la sediul Miliţiei.

După ce i-a comunicat motivul pentru care a fost invitată şi ea a reuşit să depăşească emoţiile inerente omului care intră în această instituţie, a început să povestească faptele, cu lux de amănunte:

- Prin toamna anului 1935, un văr al nostru, pe nume Gheorghe Preda, s-a întors de la Constanţa, aducând-o în căruţă pe Nuţa, o fată de 17-18 ani care era slugă la mătuşa Petruţa Constantinescu. Fata era însărcinată în luna a noua şi a născut acasă la mătuşa Aurica Preda, un băieţel dolofan. A stat în sat cu noi până în luna ianuarie, când a trimis după ea tanti Petruţa; a dus-o tot Gheorghe cu căruţa, împreună cu copilul. Având nevoie să-mi cumpăr câte ceva din oraş, i-am însoţit şi eu, rămânând apoi timp de o săptămână la familia Constantinescu. Cum am intrat în casă, a şi început cearta între tanti Petruţa şi fratele meu Silviu – Dumnezeu să-l ierte! că s-a prăpădit în război, la Cotul Donului – în legătură cu copilul. Silviu dorea să se căsătorească cu Nuţa şi să păstreze copilul, dar mătuşa îl ameninţa că îl alungă din casă, îl spune lui tata să-l dezmoştenească, iar pe Nuţa o reclamă la poliţie pentru furtul unor cercei, un şirag de perle şi alte obiecte.

Într-o sâmbătă, în zori, pe Nuţa o trimisese de acasă, iar mie mi-a spus să iau copilul şi să-l duc pe treptele bisericii din cartier, că îl va găsi cineva. Pentru că nu cunoşteam oraşul m-a însoţit Silviu până în apropierea bisericii. Pe drum el mi-a tot zis să-l ducem la poliţie pe băieţel şi să spunem că l-am găsit, dar mie mi-a fost frică, abia aveam 18 ani.

Când am ajuns la biserică, încă era întuneric, iar treptele de ciment erau acoperite de zăpadă groasă, încât nu se vedeau. L-am aşezat jos, pe stratul de zăpadă, i-am făcut cruce şi m-am rugat să-l găsească cineva care să-l ia, încât să nu moară din cauza gerului, după care am plecat repede acasă.

Eu cred că a rezistat, adică n-a murit de frig, pentru că era înfăşat în scutece calde şi o plapumă groasă de lână, iar faţa îi era acoperită tot cu un fular din lână.

- Ce ai făcut? L-ai dus? m-a întrebat tanti Petruţa, privindumă cu ochii ei verzi, care ardeau.

- L-am dus şi l-am lăsat pe zăpada de pe treptele bisericii. Păcat de el, era un copil aşa frumos şi sănătos! Mâine împlinea trei luni de zile.

- Zi, mai bine, păcat de noi! Asta ne mai trebuia. Dar cu asemenea „tauri" în casă care-şi caută slobozirea unde nu te aştepţi, totul este posibil.

- Ce-i ve-ţi spune Nuţei când se va întoarce? am întrebat-o eu cu vocea tremurată. Nu-mi trecuse emoţia.

- Că l-am dat, aia o să-i spun.

- Cui l-ai dat? Asta te va întreba în mod sigur.

- Nu e treaba ta! mi-a răspuns răstit.

Paulina s-a oprit din povestit şi în birou s-a aşternut o tăcere apăsătoare. După ce ofiţerul a mai analizat în gând cele auzite, rupse tăcerea cu o întrebare banală:

- Dumneavoastră aveţi copii?

- Da, am doi. O fată de 28 de ani şi un băiat de 26 de ani, amândoi căsătoriţi.

- Ce aţi fi făcut dacă vi s-ar fi întâmplat ceva asemănător cu unul dintre ei?

- I-aş fi scos ochii celui vinovat.

- Da. Acesta este un răspuns pe măsură. Închipuiţi-vă câtă durere a suportat această femeie când s-a văzut despărţită de fiul ei prin acea metodă josnică, fără a-i lăsa, cel puţin, portiţa de a-l găsi! Bună ziua! Asta a fost tot. Vă mulţumesc! a adăugat ofiţerul ridicându-se de pe scaun.

- Bună ziua! V-am spus tot ce ştiu şi vă rog să nu mă mai chemaţi! Cred că nici tanti Petruţa nu ştie mai multe decât cele ce v-am spus eu.

2. Certitudini

Verificările făcute în Arhivele Statului au adus lumină în multe fapte. În dosarul întocmit cu prilejul înfierii copilului, care s-a făcut pe data de 12 ianuarie 1936 şi care cuprindea rapoarte, certificate medico-legale etc., ofiţerul a stabilit următoarele:

1. Raportul agentului de poliţie preciza că la data respectivă s-a prezentat numita Bondoc Lucreţia cu un copil de sex masculin, în vârstă de circa trei luni, declarând că l-a găsit pe treptele bisericii din strada Maramureş;

2. Declaraţia Lucreţiei Bondoc de 27 de ani din Constanţa, strada Maramureş nr. 21 de profesie croitoreasă, din care rezulta că a găsit copilul plângând pe treptele bisericii ortodoxe de la capătul străzii Maramureş, acoperit de un strat de zăpadă, l-a luat şi l-a adus la sediul Poliţiei. În continuarea declaraţiei acesteia se menţionează şi faptul că nu are copii şi ar dori să-l înfieze, dacă aceasta este posibil.

3. Raportul medicului legist în care se precizează: „în faţa noastră a fost prezentat un copil de sex masculin, având 54 cm. lungime, greutatea 5,850 kg, bine dezvoltat, cu vârsta de circa trei luni de zile. Copilul este sănătos şi nu prezintă deficienţe vizibile

la organele exterioare, nu are semne particulare sau semne produse prin violenmţe";

4. O copie a declaraţiilor tip a soţilor Bondoc Vasile şi Lucreţia prin care aceştia solicită adopţia copilului Ion, nume stabilit cu ocazia înregistrării acestuia;

5. Decizia de adopţiune a Consiliului local al primăriei Constanţa din care rezultă: „Văzând actele existente în dosarul nr... şi luând în considerare cererea soţilor Bondoc prin care aceştia solicită adopţia copilului Ion .... găsit la data de 12 ianuarie 1936 în strada Maramureş din Constanţa, în baza art. ....

Decidem:

1. Copilul va purta numele Bondocd Ion, conform voinţei părinţilor înfietori;

2. Data naşterii va fi 12 ianuarie 1936 în Constanţa.

3. Părinţii înfietorivor fi Lucreţia şi Vasile Bondoc.

4. Urmează a se elibera certificatul de naştere cuprinzând datele de mai sus.

datată astăzi 28.01.1936 "

Pentru a nu exista niciun fel de dubii. ofiţerul a verificat şi alte dosare care au fost întocmite în acele zile, constatând că mai era un singur dosar care privea găsirea unei fetiţe în vârstă de două luni, în strada Primăverii nr. 16.

La registrul de stare civilă ofiţerul a găsit înregistrată naşterea lui Bondoc Ion, cu părinţii Vasile şi Lucreţia, născut la 12 ianuarie 1936 în Constanţa, aşa cum prevedea decizia de adopţie emisă la 28 ianuarie 1936. În actul de naştere nu mai era înregistrat alt copil de sex masculin găsit, care ar fi făsut obiectul cercetării.

După atâttea săptămâni de căutări, discuţii, verificări şi investigaţii, lucrurile se limpezeau. Verificările în evidenţele Miliţiei au confirmat toate datele obţinute şi, în plus, faptul că Ion Bondoc, cu datele de mai sus, trăia, era căsătorit, avea doi copii, poseda şapte clase generale şi trei profesionale la Şantierul Naval

Constanţa, unde lucra ca maistru, locuind în Constanţa, aleea Topolog bl. C ap. 52.

Înainte de a discuta cu Ion Bondoc, ofiţerul a mai completat verificările pe strada Maramureş la nr. 21. Acolo locuiau două familii, din care una de ţigani turci. Cu multă greutate, o bătrână şi-a amintit că au locuit acolo soţii Bondoc, dar el a murit în război, iar Lucreţia în anul 1946. Nu ştiau ce s-a întâmplat cu fiul lor care avea pe atunci vârsta de 10-11 ani.

Trebuia să stea de vorbă cu Ion Bondoc, care ar fi putut aduce lămuririle necesare. Astfel şi-a chemat un subordonat căruia i-a pus în mână o invitaţie şi o fişă cu datele necesare, trimiţându-l să verifice în aleea Topolog şi, dacă persoana este găsită s-o invite la Milişie. „Să faci verificările cu multă discreţie pentru a nu crea suspiciuni în jurul familiei acestuia! Luni îmi raportezi rezultatul!" a adăugat ofiţerul.

Luni, la prima oră, raportul cuprinzând verificările se afla pe birou, având la sfârşit menţiunea: „În prezent familia Bondoc se află în staţiunea Olăneşti de unde se va întoarce marţi sau miercuri. Am lăsat invitaţia şefului de scară care îl cunoaşte bine".

CAPITOLUL II – O RANĂ CARE SE REDESCHIDE

Joi la ora 17.00, aşa cum era menţionat în invitaţie la Miliţie s-a prezentat Bondoc Ion, care a fost condus la biroul colonelului Bârsan. Acesta l-a întâmpinat în prag cu un zâmbet discret.

- Bună ziua! salută Bondoc cu o figură îngrijorată.

- Bună ziua! Aşezaţivă comod pentru că vom avea mai multe de discutat! i-a spus ofiţerul, privindu-l pe deasupra ochelarilor.

Ion Bondoc era un bărbat înalt şi cu o înfăţiare aleasă, matur, cu o faţă ovală, ochi mari, bărbie fermă, ras proaspăt, iar

părul care fusese cândva negru, era înspicat, nas drept vulturesc. Era îmbrăcat curat cu un costum vernil şi cravată albă.

- V-am invitat pentru a lămuri câteva aspecte de ordin social, a spus ofiţerul, văzându-l că aşteaptă.

- Nu înţeleg, răspunde acesta nedumirit.

- De unde sunteţi de loc? l-a întrebat cu blândeţe.

- De aici, din Constanaţa, răspunde el, fără a preciza adresa.

- Aţi mai locuit şi în alte localităţi? Dacă da, vă rog să precizaţi şi anii în care aţi locuit acolo.

- Da, când eram copil, prin anii 1943-1948, am locuit în comuna Rahmanul, la familia Gheorghe Burcea, iar între anii 1948-1951 am locuit în oraşul Fieni judeţul Dâmboviţa, la familia Romulus Ionescu; am mai locuit în Făgăraş, la o unitate militară când mi-am satisfăcut stagiul militar.

- Domnule Bondoc, a început colonelul calm, alegându-şi cuvintele cu dibăcie, eu v-am invitat să lămurim o problemă extrem de importantă şi vă rog să mă urmăriţi cu atenţie! La mine s-a prezentat recent o doamnă în vârstă de 71 de ani care a spus că este mama dumneavoastră naturală şi doreşte să vă vadă şi să vă vorbească, fără a avea vreo pretenţie, deoarece are pensie şi tot ce-i trebuie unui om ajuns la această vârstă.

Vă întreb dacă sunteţi de acord să vă întâlniţi?

- Nu. Eu nu vreu s-o văd. Mama mea a murit în august 1946, iar altă mamă nu am. Aceea a fost adevărata mea mamă, care m-a crescut.

- Sper că nici dumneavoastră nu credeţi în totalitate ceea ce spuneţi! Noi am verificat temeinic situaţia şi cunoaştem adevărul în acest caz. Dorim, însă, cu ajutorul dumneavoastră, să lămurim toate aspectele, abordând totul cu discernământ, ca nişte oameni civilizaţi, apoi să găsim modalităţile prin care să realizăm această întâlnire. Mai întâi aş vrea să luăm în calcul faptul că este vorba de o femeie ajunsă aproape la apusul vieţii şi care suportă greu povara „greşelii" – dacă o putem numi astfel – făcută la o vârstă

fragedă, când a traversat o viaţă bântuită de furtuni şi condiţii absolut vitrege pentru ea. Vă înţeleg asprimea cuvintelor şi tulburarea, dar poate ....

- Un copil, domnule colonel, a fost găsit. Era un copil pe care tatăl şi mama lui l-au renegat la naştere, o fiinţă îndoielnică, căreia oamenii înrăiţi nu-i dau mâna, iar cei mai generoşi îi acordă prea puţină stimă. De ce fac asta? Pentru că nimeni nu ştie din ce „împerechere criminală" se trage.

Numai o femeie, una singură, a avut într-adevăr milă de el şi l-a adunat din zăpadă, de pe treptele îngheţate ale unei biserici, l-a luat acasă şi a avut pentru el zâmbetele şi mângâierile pe care ar fi trebuit să le aibă adevărata lui mamă. Acea femeie l-a fermecat cu nesfârşita ei bunătate, iar pe patul de moarte, a simţit nevoia şi a avut tăria să se destăinuie şi să spună adevărul despre începuturile vieţii mele.

Parcă o văd şi acum cu câtă grijă şi delicateţe a făcut-o, pentru a-mi alina suferinţa şi să nu mă copleşească nefericirile mele.

Lucreţia a fost adevărata mea mamă, cea pe care eu am iubit-o atât de mult, încât dacă ar fi trăit, i-aş fi dat tot ce aveam mai bun. Dar s-a stins în 1946, în timp ce eu abia aveam unsprezece ani. Aş fi fost în stare să mor pentru ea, dacă aş fi fost încredinţat că moartea mea i-ar fi fost de folos. În ce o priveşte pe aceea care spune că este mama mea – mama naturală cum spuneţi dumneavoastră – tot ce doresc acum este să n-o cunosc niciodată, dar să fie sănătoasă şi să trăiască liniştită acolo unde este.

Pentru că a fost în stare să mă părăsească, n-o recunosc ca mamă.

- Sunteţi dur, domnule Bondoc, poate şi pentru că nu cunoaşteţi adevărul. Mama dumneavoastră nu v-a abandonat, i-aţi fost luat cu forţa, furat pur şi simplu, de către alte persoane, iar domnia sa n-a avut posibilitatea să acţioneze în vreun fel.

- O mamă care pretinde că este mamă, n-ar fi încetat să mă caute în orice clipă şi nu şi-ar fi găsit liniştea până nu mă găsea. Cred că aţi văzut sau aţi citit că nicio fiară sălbatică nu-şi părăseşte

puii, chiar dacă este în situaţia de a muri, luptându-se cu alţi prădători pentru a-i apăra. Vă rog, deci, să nu mai insistaţi, pentru că nu vreau s-o văd! Am familia mea, am servici, un apartament în care locuim şi suntem fericiţi, încât nu mai avem nevoie şi de alte complicaţii.

- Vă sfătuiesc, totuşi, să discutaţi această problemă şi cu soţia dumneavoastră, iar dacă socotiţi că este necesar să mai vorbim despre asta, sunteţi bine-venit oricând la mine! a spus ofiţerul cu fruntea uşor înnegurată.

- Domnule colonel, eu am suferit mult în viaţa pe care am dus-o de când m-am născut, o viaţă de câine, un copil găsit, urgisit, obligat să mă lupt, la propriu, cu viaţa, căzând adesea în noroi, ridicându-mă, apoi am fost obligat să merg înainte, fără a primi vreun ajutor de undeva. Probabil că această doamnă care se pretinde a fi mama mea a dus o viaţă de lux, de huzur, iar acum când a văzut că a îmbătrânit, ar vrea s-o sprijine cineva, iar acela aş fi eu. Nu s-a mai gândit şi la faptul că n-a făcut nimic pentru mine, că m-a abandonat în ger, pradă morţii. Nu vreau s-o văd! Puteţi să-i transmiteţi hotărârea mea, a adăugat el cu faţa roşie de supărare.

- Nu cred că este cea mai bună poziţie pe care vă postaţi, refuzând categoric. În situaţiile de acest gen, de obicei se ridică multe probleme: fie că soţia a păstrat secretul pentru a nu-şi destrăma familia, fie că soţul a aflat de copil, dar refuză să accepte situaţia. Dar în cazul înfierii există nişte interdicţii – sub pedeapsa legii – de a nu divulga numele şi adresa părinţilor înfietori. Cum putea să afle de existenţa dumneavoastră?

Ce vă costă dacă, cel puţin din curiozitate, veţi veni s-o vedeţi şi să-i spuneţi direct ceea ce mi-aţi spus mie? Deşi – vă spun sincer – nu vă cred în stare de vorbe şi de fapte atât de grave. Îmi dau perfect de bine seama că greutăţile pe care le-aţi întâmpinat v-au asprit, dar sunteţi un om sobru, bine educat şi având multe alte calităţi care privesc spiritul, despre care nu avem vreme acum să discutăm.

- Vă rog să mă scuzaţi că nu m-am putut abţine şi am ridicat tonul, însă mă simt prea obosit şi prea bătrân, deşi încă n-am împlinit 53 de ani.

- V-am scuzat fără să mi-o cereţi pentru că vă înţeleg prin ce treceţi când vi se răscolesc amintirile. Totuşi nu aş vrea să aveţi impresia că Miliţia este un fel de „Comisie de împăciuire", care urmăreşte să facă pace între diferite părţi aflate în litigiu.

Am considerat situaţia prezentată de mama care-şi caută fiul ca o problemă foarte serioasă, tratând-o în conformitate cu legea şi cu umanismul, socotind că intervenind în ameliorarea unor relaţii sociale, facem un lucru bun.

Câteva clipe au tăcut amândoi, apoi colonelul a reluat discuţia, cu un ton scăzut:

- Iată numărul meu de telefon! În cazul că vă răzgândiţi, mă puteţi suna oricând ca să hotărâm împreună cum să procedăm în continuare. De acord?

- ??

Ion Bondoc îl privea nehotărât.

- Bine, rămâne aşa. Bună ziua! spune ofiţerul.

Bondoc nu se grăbea să se ridice, dimpotrivă, continua să se frământe pe scaun. Figura lui spunea că ar vrea să vorbească, să-şi deschidă sufletul, lucru pe care, cu experienţa şi flerul său, colonelul îl înţelese repede.

Îi zâmbi prietenește şi îl îndemnă să vorbească:

- Hai, daţi-i drumul!

CAPITOLUL III – O POVESTE INCREDIBILĂ

- Nu ştiu de ce, dar dumneavoastră vă pot spune povestea adevărată a vieţii mele, povestea unui copil care a ajuns bătrân înainte de vreme.

Această poveste începe pentru mine într-o căsuţă modestă din strada Maramureş nr. 20, de când am început să ţin minte, să privesc lumea cu ochii deschişi.

Era o căsuţă formată din două camere şi o magazie, acoperită cu olane, iar gardul de la stradă avea o poartă din scânduri care stătea mai mult căzută alături de gard decât în picioare.

Amintirile mele mai sigure încep de pe la vârsta de patru anişori, când mă jucam în praf cu prietenii mei turci Adnan, Erol, Kemal, Adide şi Răduţ, ultimul fiind un pui de român blând ca un mieluşel şi cu un suflet de aur curat.

De mic am fost mereu fără apărare şi a trebuit să învăţ să mă descurc singur.

1. Rudele din satul Rahmanu

În anul 1943 trebuia să merg la şcoală, dar războiul care se apropia de România, a determinat-o pe mama Lucreţia să mă trimită la nişte rude ale ei din satul Rahmanu. În Constanţa se aflau nemţi peste tot şi umblau ca la ei acasă, ocupaseră toate clădirile mai importante şi cumpărau tot din magazine şi din pieţe, în special alimente, pe care le trimiteau în Germania în colete mari.

Astfel, de teama războiului şi a sărăciei, mama m-a trimis în sat la sora ei Angela, luat de un nepot al mamei cu căruţa cu cai.

Pot spune că acolo am crescut şi m-am dezvoltat, muncind la câmp, după puterile mele, din primăvară şi până toamna târziu, iar iarna făceam treburi în gospodărie, la cot cu ceilalţi.

Paralel cu munca am urmat şi patru clase în sat, de unde am venit acasă, în Constanţa, o singură dată în vacanţa din vara anului 1944 când am stat doar o lună de zile.

De la prima plecare la Rahmanu am o amintire care cred că nu mi se va şterge din memorie niciodată:

Mama mă anunţase de seara că plec şi înainte de a merge la culcare, m-a cuprins o sfială şi am început să plâng. Eram foarte abătut şi nu puteam să adorm, dar mama, care simţise neliniştea mea, a venit şi m-a luat în braţe, ţinându-mă până când am adormit un somn adânc. Nu ştiam cum este viaţa la ţară, dar aşteptam cu înfrigurare nejustificată plecarea, încât m-am culcat îmbrăcat pentru a nu întârzia când ceilalţi vor fi gata; mă temeam chiar să nu intervină ceva care să ne zădărnicească acea plecare.

În zorii zile, Stelică, nepotul mamei, a tras căruţa în faţa porţii şi am urcat, iar mama s-a aplecat peste marginea căruţei şi m-a sărutat de despărţire.

Atunci m-a cuprins o duioşie plină de recunoştinţă pentru ea şi faţă de căsuţa pe care nu o părăsisem niciodată până în acea dimineaţă. Aceste sentimente unice mi-au stors şuvoaie de lacrimi. Mama plângea şi ea, ţinându-mă strâns în braţe, încât îi simţeam inima bătând lângă a mea, ceea ce mă făcea să mă simt bine, mulţumit că am o asemenea mamă. Când era gata să pornească căruţa, mama şi-a lipit obrazul de al meu şi mi-a şoptit să fiu ascultător şi să aştept ziua când se va sfârşi războiul ca să mă întorc.

Am asigurat-o că aşa voi face, dar numai prin mişcarea capului, deoarece plânsul mă năpădise şi nu mai puteam vorbi. Atunci Stelică a spus ceva ce nu am înţeles, iar cu biciul pe care-l ţinea în mâna dreaptă, a atins un cal şi căruţa a pornit. Nu m-am uitat înapoi pentru a nu mă vedea mama că plâng.

Stelică era cu şapte ani mai mare decât mine, dar era bine dezvoltat. Încă de pe drumul de acasă spre Rahmanu ne-am împrietenit amândoi, iar în perioada în care am locuit la ei, acesta m-a învăţat toate muncile din gospodăria unui ţăran. Pe atunci Stelică avea o faţă copilăroasă, mereu zâmbitoare şi un păr veşnic încurcat pe cap, care-i dădea un aer de prostănac, deşi era un băiat destul de isteţ.

Ziua fusese caldă, dar spre seară, când ne apropiam de sat, cerul a început să se acopere cu nori negri, iar noaptea a plouat zdravăn. Dimineaţa, umezeala plutea în aer, iar cerul nu se

limpezise. Cu toate acestea, răcoarea făcea păsărelele mai fericite şi îşi înălţau în văzduh cântecul lor vesel.

Nu ştiu de ce amintirile copilăriei mele sunt mai pregnante din viaţa dusă în satul Rahmanu? De fiecare dată când mă gândesc la anii copilăriei în vin în minte dimineţile însorite de duminică, atunci când clopotul chema credincioşii din sat la biserică cu dangătul lui gros, iar eu şi cu Stelică măturam bătătura cu măturoaiele şi o stropeam cu apă pentru a o pregăti de joacă cu mingea făcută din păr de cal; uneori făceam plimbări cu roaba, făcând pe boierul, pe rând.

Cu toate că noul meu trai era destul de obositor, m-am obişnuit repede cu acea viaţă plină de muncă şi atât de deosebită de cea de la oraş, unde mama nu mă punea să fac nimic, înafară de a o însoţi la piaţă câteodată sau la băcănia din bulevard. Asta se întâmpla numai în zilele de duminică, restul săptămânii fiind liber să mă joc cu copiii din cartier.

La Rahmanu trebuia să muncesc de dimineaţa şi până seara, o muncă istovitoare care făcea să-mi fie aproape permanent udă cămaşa din cauza transpiraţiei.

Toţi din casă munceau, iar eu nu puteam să nu mă alătur lor. Nu aveam decât o pereche de ghete pe care trebuia să le păstrez pentru şcoală şi pentru vreme rea, iar din această cauză toată vara umblam desculţ, ca toţi copiii din sat. În casa mătuşii Angela şi în tot satul, toţi munceau, de la copilul de 4-5 ani şi până la oamenii bătrâni. Asta a constituit pentru mine un imbold şi o mângâiere, totodată, văzând că toţi trudesc fără deosebire.

De obicei, duminica ne odihneam, cu excepţia datelor când ne scula mătuşa Angela şi ne lua la biserică. Câteodată o însoţeau doar fetele, iar eu şi Stelică încărcam câte o căruţă de gunoi de grajd pe care îl duceam la câmp pentru a îngrăşa lotul lor de pământ ce urma să fie făcut ogor; la întoarcere coseam iarbă sau dughie verde pentru cai şi pentru celelalte animale din ogradă.

În alte zile, plecam împreună cu Stelică să paştem caii pe islaz sau pe mirişti şi atunci mă lăsa să mă încalec pe iapa Liza, care era mai blândă, învăţându-mă să merg călare. Celălalt cal era

nărăvaş, muşca şi azvârlea rău din picior, fiind un pericol să treci prin spatele lui fără să te fereşti cu grijă.

Adesea duminica seara când se aduna toată familia acasă, Stelică scotea armonica – un Honher vechi – din care cânta, cu unele greşeli hore, sârbe şi un cântec milităresc, din versurile căruia rezulta că militarii se pregătesc să plece la război. Când îl cânta Stelică, mătuşile Angela şi Rica plângeau de mama focului şi se întrebau: „Ce-or face pe front Gheorghe, Panfil şi Iorgu? Pe unde or fi ei acum? Sunt sănătoşi, au ce mânca? Unde or dormi, poate prin tranşee?"

Pentru că trăiam şi munceam şi eu împreună cu ei, le împărtăşeam la fel bucuriile şi suferinţele, simţind că făceam parte din familia lor, care a fost şi a mea multă vreme. Participam cu ei la toate muncile câmpului, fie tăiatul grâului, orzului şi ovăzului, fie la culesul porumbului, muncind toată ziua, cu o pauză scurtă pentru masa de prânz compusă din pâine de orz, brânză şi ceapă. Mâncap pe un sac lângă căruţă, apoi beam apă dintr-un butoiaş din lemn; cailor le dădea Stelică câte două găleţi de apă dintr-un butoi aflat în partea din spate a căruţei.

De când plecase la război unchiul Gheorghe şi fiul lui mai mare, Panfil, Stelică rămăsese cel mai mare bărbat din casă şi pe el cădeau toate muncile grele din gospodărie.

... În toamna anului 1943 mătuşa Angela a mers la şcoala din sat cu mine şi m-a înscris în clasa întâia. Învăţătorul meu a fost domnul Ion Grigore, un bătrânel cu părul alb, cu faţa lui deschisă şi barba încărunţită, radiind de dragoste de oameni şi de o mândrie indescriptibile; avea ochii blânzi, dar care scăpărau de inteligenţă, iar când priveai în ei îţi creiau impresia că radiază o flacără din adâncuri.

Era un om puternic, cu pieptul lat, care i se umplea de plăcere când vedea că am răspuns bine la lecţie.

Avea nişte mâini mari şi puternice care atunci când se încleştau, mie mi se părea că sunt cât un baros, desigur faţă de piticul care eram eu faţă de el.

Odată cu mine au fost înscrise în clasa întâia şi două verişoare ale mele, respectiv Lenuţa şi Sorica, cu care am buchisit abecedarul şi cele patru operaţiuni pe tăbliţa de ardezie, scriind pe ea cu un condei pe care îl ascuţeam din oră în oră. De câte ori am plâns eu de teamă că voi fi pedepsit dacă se va şterge scrisul de pe tăbliţă şi voi lua notă proastă dacă nu voi putea prezenta tema de acasă la control.

Pe atunci genţile noastre erau nişte traiste din pânză sau ceva ţesut, genţile din carton sau piele nu ajunseseră la Rahmanu. Cum alături de tăbliţa gata scrisă aşezam şi cărţile, poate şi un pacheţel cu mâncare, acestea se frecau de tăbliţă şi o ştergeau. Dacă mai aveam şi norocul să ne alerge vreun câine „operaţiunea" era inevitabilă, tema ducându-se pe apa sâmbetei şi pedeapsa era aproape de neocolit.

2. Prima vacanţă. Tatăl vitreg

În iunie 1944 Stelică m-a dus la Constanţa cu căruţa, după care el s-a întors la Rahmanu, iar eu am rămas timp de o lună de zile.

Mare mi-a fost surpriza să aflu că am un frăţior. Şi asta s-a întâmplat din prima clipă când am intrat în camera mamei, pe care am văzut-o ţinând în braţe un bebeluş pe care îl alăpta la sân. Pentru că am intrat fără să fac zgomot, mama nu m-a simţit imediat, ci numai când i-am apărut în faţă şi atunci a tresărit speriată şi a scos un ţipăt. Când m-a recunoscut, m-a chemat să mă apropii:

- Ionele, scumpul meu băieţaş, ai venit?!

- Da, mamă, i-am răspuns eu încet.

- Vino mai aproape! Iată, acesta este frăţiorul tău! M-a sărutat, ţinându-l cu o singură mână, mi-a apropiat faţa de obrăjorul lui. Sărutul m-a înduioşat, era semn că mă iubeşte, iar eu mă bucuram, simţeam că m-am apropiat de cer, aşa cum nu fusesem niciodată până atunci. Eu o ţineam de mujloc, iar ea de

după gât şi continua să mă sărute, ceea ce mă făcea să plutesc în vis, crezând că mă ating îngerii.

Într-o seară, după ce am mâncat, am mers în camera mamei să-l mai privesc pe bebeluş.

- Îl iubeşti pe frăţiorul tău? m-a întrebat ea.

- Da, foarte mult.

- Ce copil bun eşti ti, Ionele şi câte comori de dragoste ascunzi în inima ta!

A găsit momentul prielnic să-mi spună că tata nu se va mai întoarce de pe front pentru că a murit în Rusia, iar ea s-a recăsătorit cu alt bărbat pe care îl cheamă Radu Spoială şi care locuia în camera ei.

Am ieşit din camera lor şi m-am aruncat pe patul meu, aşa îmbrăcat cum eram şi am plâns până când am adormit. Câteva zile n-am mai ieşit din casă. Mi-am adus aminte de cuvintele pe care mi le spusese Rica, sora mai mică a mamei când plecasem din Rahmanu: „Ionele, ai un nou tată". N-o crezusem, socotind că era o glumă de-a ei, dar acum vedeam că era adevărat. Radu Spoială era soţul mamei şi aveau împreună un copil pe care îl socoteam fratele meu. Era un bărbat înalt, cam de vreo 50 de ani, cu nişte ochi mici, verzi, de o viclenie şcelerată, care erau înfundaţi în orbite, iar deasupra lor tronau nişte sprâncene unite ca la vulturi; nasul lui era cârn, fălcile puternice, brăzdate de nişte vene groase. Fiind chel în creştetul capului, aducea din spate spre faţă o şuviţă jilavă, pe cale să încărunţească; avea mai des părul de pe lângă urechi care forma o peluză.

Acesta umbla întotdeauna curat, stilat, cu o figură semeaţă, dar puţin obosită, iar când zâmbea îşi arăta agresiv caninii, de parcă voia să muşte.

Nu avea un servici, dar juca cărţi, poker etc. împreună cu diferiţi prieteni de băutură şi jocuri de noroc, cu care forma un anturaj dubios, însă avea mereu mulţi bani.

Îl studiam discret de după perdeaua din camera mea. Mama mă chema în camera lor, după ce acesta pleca de acasă şi mă întreba:

- Ce e cu tine, Ionele? De ce eşti supărat?

- Nimic, îi răspundeam, deşi cred că freamătul buzelor mele i-ar fi dat un răspuns mult mai cinstit. Ar fi trebuit să ştie singură cauza frământărilor mele.

Radu Spoială se scula în zori ca ciocârlia, dar uneori mai rămânea în pat. La început am avut impresia că doarme numai cu un singur ochi precum zgripţuroaica din basmele cu zmei. Chiar am încercat şi eu procedeul, dar n-a mers, astfel că am renunţat când am constatat că nu e cu putinţă.

Odată m-a chemat şi mi-a spus:

- Vreu să ai purtare respectuasă faţă de mine şi faţă de mama ta! De astăzi nu-ţi mai admit să fii ţâfnos, obraznic sau să te joci în tovărăşie cu ţiganii de pe stradă!

- Dar ei sunt prietenii mei de când m-am născut.

- De astăzi nu mai sunt, să fim bine înţeleşi!

Îl aşteptam să plece el de acasă şi mă duceam la prietenii pe care nu-i uitasem cât am fost plecat, iar cu ei hoinăream pe străzi, prin parcuri sau pe malul mării, cât era ziua de lungă. Aveam grijă să fiu acasă înainte de a afla el despre isprăvile mele.

Odată m-a luat de urechi şi m-a condus în camera mea, ameninţându-mă că mă va bate. Deşi socoteam interdicţiile lui şi celelalte fapte ca fiind pedepse nedrepte, nu mă mai revoltam împotriva lor. Mă obişnuisem cu nedreptatea şi de la o vreme, nu mă mai revolta, nu mă mai mira şi nu mă mai întrista nimic.

Înţelegeam că un om amărât trebuie să se obişnuiască cu nedreptatea la fel cum se obişnuieşte cu gerul, cu zăpezile şi cu ploile.

De câte ori încercam să-mi adun gândurile, după trecerea anilor, îmi apărea în minte camera lor din căsuţa noastră şi imaginea lui Radu Spoială pe care trebuia s-o port ca pe o povară îngrozitoare, o obsesie de care nu puteam scăpa şi care îmi apărea în minte şi îmi tocea simţurile. Au fost multe situaţiile în care eram obligat să stau împreună cu el la masă şi atunci rămâneam tăcut, stânjenit şi cu sentimentul că eram de prisos în casa aceea.

Nici mamei nu-i spuneam nimic pentru a nu o supăra. Când rămâneam acasă cu ea, o ajutam şi eu cu ce puteam, mai ales la piaţă, la băcănie, de unde cumpăram alimentele înscrise pe o listă.

Când a venit Stelică să mă ia şi să mă ducă înapoi la Rahmanu, m-am bucurat că plec, deşi ştiam bine că acolo mă aştepta munca grea. Pe drumul de întoarcere i-am povestit totul lui Stelică dar el nu mă putea ajuta cu nimic.

Abia aşteptam să ajung în sat. Cât timp lipsisem, mi se făcuse dor de mătuşa Angela, de Rica, sora ei mai mică şi de verişoarele celelalte.

Cu noi muncea cot la cot Rica (Sorica), la fel ca un băiat. Mă ataşasem mult de ea pentru că era o fire blândă, modestă, cumpătată, domoală şi avea un glas molcom foarte plăcut auzului. De fapt ea a fost prima care s-a apropiat de mine din primele zile ale anului 1943 când ajunsesem la ei în casă.

Ea radia pace, bunătate şi adevăr şi din clipa în care ni s-au încrucişat privirile, am simţit înrâurirea binefăcătoare pe care o exercita asupra mea.

Mă gândesc şi astăzi de ce unii oameni sunt prea buni, iar alţii prea răi, încât pot concura cu fiarele sălbatice.

... Ca să nu ne plictisim pe drum, eu îl tot întrebam pe Stelică să-mi spună ce deal este acolo sau dincolo? Cum se numeşte stul sau drumul?

Toate acestea mă ajutau să mă familiarizez cu locurile pe unde trecea drumul nostru, depunând interes să le reţin cât mai fidel, ca un fel de test al memoriei mele tinere.

3. Din nou în satul Rahmanu

Am ajuns în sat pe înserat, iar oamenii nu se mai vedeau pe câmp şi foarte rar prin curţi. În sat nu era lumină electrică şi

oamenii obişnuiau să se culce devreme. Ici-colo se mai vedea câte o lumină palidă care răzbătea prin ferestre, dar în zilele în care se anunţa camuflajul, toate casele aveau ferestrele acoperite cu pături sau obloane din lemn.

De la unchiul Gheorghe venise o scrisoare din care am înţeles că toţi sunt bine, adică el, fratele său Iorgu şi Panfil. Plecaseră toţi trei pe front încă din anul 1941.

Toată vara şi toamna am muncit din greu alături de toţi din familie şi nu simţeam greul deoarece nimeni nu stătea degeaba. Învăţasem să ar cu plugul, să cosesc verdeaţa, ovăzul şi dughia, am fost la cules şi la semănat, apoi am mers la scosul sfeclei. Atunci am învăţat eu să iubesc plantele. Îmi aduc aminte ce bucuros am fost odată când am mers şi am văzut cât de frumos şi cât de verde era primăvara grâul pe care îl semănasem toamna eu şi Stelică. Mă miram atunci de minunea pe care o făcuse Dumnezeu cu boabele de grâu pe care le împrăştiasem eu pe sol cu mâna mea mică.

... Nu mă laud, dar pot spune că învăţam bine la şcoală, cu toate că nu prea aveam condiţii de învăţat; toate clasele ne strângeam într-o încăpere pe timp de iarnă, fiind singura unde exista sobă, ca să nu mai spun că nici lemne de foc nu prea aveam.

Mă împrietenisem cu colegii mei, toţi băieţi din sat, iar pe unii îi vizitam acasă; unii aveau condiţii de învăţat mult mai bune decât mine, dar nu se omorau toţi cu învăţătura, iar câteodată se plângeau că nu au avut timp să-şi pregătească temele, deşi nu aveau altceva de făcut, părinţii lor nu-i munceau poeste tot ca pe mine.

Eu cred că mai importantă este dorinţa de a învăţa şi cum ştii să-şi foloseşti creierul. Ce aş mai fi învăţat eu dacă aş fi avut camera mea separată, unde să pot să-mi bag degetele în urechi ca să nu aud nimic şi să stau cu ochii pe carte ca un şcolar disciplinat. Dar era război, iar eu trebuia să mă mulţumesc cu minimul de condiţii din casa rudelor, precum şi să lucrez cu ei zilnic în câmp sau în gospodărie.

La o vreme am observat că trăind în aerul curat în mijlocul naturii, muncind în câmp pe orice vreme şi ducând efectiv viaţa ţăranului, mi se întăriseră braţele şi picioarele, mi se dezvoltaseră bine plămânii, pielea mi se răbăcise încât puteam suporta, fără prea mari pagube, oboseala, iar alteori chiar puteam să rabd de foame mai mult timp. Mă bucuram nespus de mult că puteam să particip la toate muncile, că sunt în stare de ceva şi îmi recăpătasem încrederea în mine, lucru pe care-l consideram cel mai important.

Toate acestea îmi răscumpărau truda mea de copil, care, mai târziu m-au ajutat să depăşesc greutăţi şi mai mari, ca şi unele lovituri ale vieţii de care am avut parte de atâtea ori, mai ales graţie „uceniciei" mele forţate pe care am practicat-o.

Prin clasa a treia, am fost invitat de Mirel Iacob, un coleg din clasă, să facem temele împreună acasă la el.

Pentru că afară ploua, m-am gândit că Stelică nu avea nevoie de ajutorul meu şi am acceptat invitaţia.

Cum am intrat în casă, mama lui Mirel ne-a pus să ne dezbrăcăm, să ne spălăm pe mâini, apoi ne-a aşezat la masă, unde ne-a servit cu tot felul de bunătăţi. Ţin minte şi acum acea zi. Nimic nu m-a încântat mai mult acasă la ei decât atmosfera caldă existentă în familie, plină de mângâiere, linişte şi fericire morală, după care tânjeam eu de atâta vreme. Ceea ce am văzut eu la ei, mi s-a părut a fi ceva ideal: mama lui Mirel îl săruta pe acesta la intervale scurte, iar el se simţea aşa fericit că o poate săruta şi el din toată inima, de câte ori doreşte. Îi priveam cu oarecare invidie şi-mi spuneam în gând: „eu nu voi avea niciodată o mamă care să mă sărute astfel şi pe care s-o pot săruta la fel". Începusem să mă tem că voi rămâne singur în această lume care se zbate şi clocoteşte în mocirlă şi greutăţi. Eram deznădăjduit.

Înainte de a părăsi casa lor, i-am promis lui Mirel că dacă se va termina războiul, în vacanţa de vară îl voi duce la Constanţa să vadă casa noastră de la oraş, apoi marea, care pentru mine înseamnă ceva aşa ... ca „Ţara Minunilor" unde văzusem lumina

zilei şi fusesem fericit o vreme, alături de mama şi de prietenii mei din cartier. Ori de câte ori îmi permiteam o clipă de răgaz, ori discutam despre ele cu altcineva, mă năpădeau amintirile şi deveneam melancolic.

Într-o zi satul a fost acoperit de o ploaie repede cu grindină mare cât oul de porumbel, care a distrus toţi pomii fructiferi. Stăteam toţi în casă şi priveam pe fereastră la stihia de afară. Mătuşa Silica, soră cu unchiul Gheorghe se afla în aceiaşi cameră cu noi şi mă tot gâdila, iar eu i-am spus să mă lase în pace. Tot glumind mereu, i-a făcut cu ochiul semn mătuşii Angela, apoi mi-a zis „Fugi, mă, de aici, că pe tine te-a cumpărat mă-ta de la ţigani pe două ciurele de mălai!"

Auzind-o zicând aşa, am fugit în altă cameră şi m-am uitat în oglindă ca să văd dacă semăn cu ţiganii. Eram ars de soare, dar nu eram negru aşa ca ei, mai ales că mă ştia, şaten, aproape blond. Am mers şi am întrebat-o pe Rica ce înseamnă „două ciurele de mălai", iar ea m-a privit râzând şi mi-a spus: „Asta e vorba ţaţii Silica. N-o lua în seamă, că glumeşte!"

Abia târziu am aflat care era adevăratul înţeles al celor spuse de mătuşa Silica, când a murit mama Lucreţia.

4. Întoarcerea din război a unchiului Gheorghe

În toamna anului 1944 unchiul Gheorghe s-a întors acasă rănit la mâna stângă; îi fuseseră amputate trei degete de la mâna stângă şi nu era complet vindecat.

El ne-a adus vestea că Panfil a murit pe frontul de la Smolensk. Panfil era fiul cel mare al lor, fusese infanterist şi luptase numai în linia întâi.

A fost jale mare în toată casa pentru că plecase la război când abia împlinise nousprezece ani, iar dacă trăia, ar fi avut douăzecişitrei.

Când au aflat oamenii din sat că a sosit unchiul Gheorghe de pe front au umplut curtea pentru a afla de la el veşti despre

fraţii sau părinţii sau soţii lor, dacă trăiesc, dacă sunt sănătoşi, când se vor întoarce acasă...

Asaltat de atâtea întrebări, unchiul le-a răspuns că a ştiut despre fiecare câte ceva până când au ajuns la Odessa, dar de acolo unităţile au fost dispersate şi ataşate la alte unităţi germane şi nu mai cunoştea alte amănunte.

Mătuşa Silica s-a interesat şi ea de soţul său, dar unchiul nu ştia decât că unitatea lui a plecat pe frontul de vest şi se află prin Ungaria sau Cehoslovacia, prin munţii Tatra.

- Unde sunt munţii Tatra? am întrebat-o pe Rica.

- În Cehoslovacia, nu l-ai auzit pe Gheorghe?

Unchiul Gheorghe nu mă cunoştea şi mă privea cu o curiozitate justificată. A întrebat-o pe mătuşa Angela:

- Copilul ăsta al cui mai este? De unde a răsărit?

- E al Lucreţiei. Lasă-l în pace că e un copil necăjit!

Tare mult m-a mâhnit răspunsul mătuşii Angela, deşi exprima o realitate şi nu-i puteam purta pică. Până la urmă s-a apropiat mult de mine unchiul şi m-a ajutat când am avut nevoie de sprijinul lui.

Încă de a doua zi s-a apucat de treabă prin gospodărie, apoi a ieşit la câmp, protejându-şi mâna betegită.

Noi culesesem porumbul dar nu tăiaserăm cocenii socotiţi atât de necesari pentru hrana animalelor pe timpul iernii. Sub îndrumarea lui, în câteva zile toată recolta a fost strânsă şi adusă la adăpost în curte, unde s-au format glugi care puteau aştepta zăpada.

Unchiul era foarte priceput la diferite meşteşuguri, iar ziua şi-o petrecea prin magazie unde lucra în tăcere, folosind cu destulă iscusinţă fierăstrăul, dalta şi rindeaua, precum şi celelalte unelte, cu toate că îi lipseau cele trei degete de la mână.

Mă ţineam după el şi îi urmăream toate mişcările pentru ca să învăţ şi eu şi pentru a-i da ajutorul necesar. Lui îi plăcea să-mi arate şi văzând că mă pasionează, îşi dădea toată silinţa să mă înveţe cât mai multe lucruri folositoare.

Astăzi pot să recunosc că am învăţat multe de la acel om, care mi-au fost de mare folos mai târziu şi îmi folosesc şi astăzi.

Nu pot să afirm că am folosit în totalitate darurile cu care m-a înzestrat natura, dar de fiecare dată când am încercat să fac un lucru, m-am străduit din toată inima să-l fac bine. De asemenea, pot spune că atunci când m-am hotărât să fac un lucru m-am dedicat din plin, urmărind cu seriozitate finalizarea lui.

Totdeauna mi-am urmărit ţelurile propuse, mai mărunte sau mai însemnate şi n-am crezut nicio clipă că talentul, fie el înnăscut sau dobândit ar putea supravieţui fără să fie dublat de o muncă aspră, perseverentă, neobosită, precum şi fără o seriozitate profundă, sinceră şi entuziastă.

Întotdeauna am considerat că nu este bine să fac o treabă de mântuială, dacă am posibilitatea să-i dăruiesc toate puterile mele şi priceperea de care dispun la un moment dat. Mă conduc după principiul: „Dacă tot trebuie s-o fac, de ce să n-o fac bine?"

Greutăţile prin care am trecut m-au învăţat să nu dispreţuiesc munca pe care o îndeplinesc, oricare ar fi ea, grea, uşoară, nobilă sau degradantă.

5. Pădurea Topolog. Cerbul lopătar

Ne-am trezit într-o dimineaţă şi am constatat că o ceaţă densă umplea curtea, părând că apasă peste clădiri şi obiecte. Aerul încărcat de umezeală nu prea mă atrăgea la treabă, dar am ieşit în curte unde l-am găsit pe unchiul Gheorghe robotind de zor.

Privind spre stiva de lemne din şopron, care era destul de subţire, l-a strigat pe Stelică:

- Tu ai văzut, măi băiete, că au rămas prea puţine lemne pentru foc? Ce facem la iarnă când va urla lupul de ger?

- M-am gândit să strângem, mai întâi, recolta de pe câmp şi după aceea să mă duc la lemne.

- Dacă întârziem prea mult, va ploua şi nu vom mai putea intra în pădure.

După câteva minute s-a apropiat de uşa de la tindă şi i s-a adresat mătuşii, aflată în prag:

- Angelă, cred că trebuie să mă duc în pădurea Topolog să mai aduc nişte lemne. Sunt prea puţine aici ca să trecem iarna!

- Du-te, dar ia-l şi pe Stelică cu tine să te ajute, că n-ai să poţi singur, i-a răspuns mătuşa.

- Da, îl iau, dar nu ştiu dacă voi găsi astăzi pădurarul, că nu poţi intra altfel în pădure.

- Merg şi eu, unchiule, m-am oferit eu, dornic să văd cum este în pădure. Dar unchiul nu mi-a răspuns şi m-am temut că nu mă ia, până când am văzut că înhamă caii să plece.

- Hai, urcă şi tu! mi-a zis unchiul. Tu ce aştepţi, Stelică? Ori nu vrei să mergi cu mine în pădure?

- Ba merg, cum nu, dar cred că ar fi bine să luăm şi toporul cel mare, doar nu vom găsi acolo lemnele gata tăiate.

Şi stelică s-a făcut nevăzut pe uşa magaziei de unde a adus un topor cu coada lungă de aproape un metru pe care l-a pus în căruţă şi a urcat apoi şi el, lângă mine, care mă cuibărisem în spatele unchiului, bucuros că mi-a îndeplinit dorinţa. Acum Stelică avea aproape 18 ani, era flăcău în toată regula, înalt, cu umerii laţi, nişte mâini mari şi musculoase şi umbla încălţat în ghete, nu mai mergea prin glod cu picioarele goale. Munca în gospodărie îl ajutase să se dezvolte armonios şi corpul său tânăr radia forţă. Nu învăţase carte prea multă, abia terminase patru clase la şcoala din sat, că a început războiul şi a fost nevoit să îndeplinească în gospodărie toate sarcinile celor mari plecaţi la război. „Toată nădejdea rămăsese în el" cum spunea mătuşa.

Când ne-am apropiat de pădure, ceaţa se rărise şi se ridicase de la sol, vizibilitatea fiind aproape bună, dacă n-ar fi stăruit încă unele crâmpeie de ceaţă din loc în loc. L-am găsit pe pădurar, care a mers cu noi într-un parchet unde puteam să tăiem lemnele pe care ni le indicase pădurarul.Eu am strâns vreascuri uscate şi am târât spre căruţă nuşte buşteni putreziţi care erau prin preajmă, după care am pornit agale prin pădure, să văd cât mai mult.

Mergând prin pădure, cu privirea mai mult pe sus, să văd coroanele aproape desfrunzite ale copacilor m-a speriat un foşnet puternic de frunze, venit din adâncul pădurii. Nu după multă vreme am văzut printre copaci, nişte căprioare, conduse de un cerb care se deplasau cu atenţie sporită, oprindu-se numai pentru o clipă, cât să poată rupe de pe pomii tineri nişte lăstari aflaţi la înălţimea lor. I-am urmărit până au ajuns la un pârâu a cărui apă arăta, pe alocuri, neagră de tot, datorită adâncimii sale, ca şi când ar fi coborât într-o prăpastie fără fund, iar în alte părţi, dimpotrivă, se întindea ca o pânză străvezie prin care se vedeau pietricelele rotunde şi lucioase şi covorul de ierburi verzi şi catifelate. Plopii şi sălciile înşirate de-a lungul pârâului formau o perdea verde, care oprea razele soarelui – şi aşa palid – să pătrundă până la sol, lăsând să treacă numai o lumină blândă, cernută de ramurile dese. În pădure am văzut stejari mari dar şi frasini, fagi şi conifere, în special pin.

Când m-am întors la căruţă, lemnele erau tăiate, nefiind nevoie decât să le aşezăm pe platforma de lemn a acesteia şi, după ce unchiul le-a legat bine cu o funie, am plecat spre casă, împingând căruţa şi noi până la ieşirea din pădure unde pământul era mai moale şi acoperit de frunzele căzute, făcând mai grea deplasarea.

Au urmat alte ore de muncă, în curte de această dată, pentru tăierea lemnelor la dimensiunile necesare ca să poată fi introduse în sobe, apoi stivuirea lor lângă pătulul cu porumb ca să se mai usuce până dă zăpada – cum spunea unchiul Gheorghe.

- Am văzut nişte căprioare în pădure, i-am spus eu lui Stelică. Erau foarte frumoase şi sperioase.

- Este cerbul lopătar, spune unchiul. O specie de căprioare care trăiesc de mulţi ani în pădurea Topologului.

Aveam lemne suficiente pentru toată casa şi se putea face foc fără restricţie, încât aveam încălzite trei camere. Eu dormeam tot în cameră cu Stelică şi tot acolo îmi făceam lecţiile.

Iarna a trecut repede, cu şcoala, cu jocurile cu zăpadă şi cu săniuşul, că am uitat să spun: unchiul Gheorghe mi-a făcut o sanie

mare şi rezistentă, că pe ea mergeam doi copii în siguranţă. Eu o luam cu mine pe Lilica, o verişoară al cărei tată nu se întorsese încă din război. Îmi plăcea de ea că era blondă şi roşie în obraji ca un trandafir înflorit.

În primăvară am mers la câmp cu unchiul şi cu Stelică unde am semănat porumbul, floarea soarelui şi orzul de primăvară. În zilele când îi ajutam la câmp, lipseam de la şcoală, dar domnul învăţător mă ierta de absenţe pentru că mă ştia silitor şi că puteam recupera temele la care lipseam. Nu uita să mă atenţioneze, cu degetul lui arătător ca un indicator, sever: „Învaţă toate lecţiile că în fiecare dintre ele vei găsi ceva care-şi va folosi în viaţă!" Iar eu le învăţam noaptea, la lumina lămpii cu gaz, pe care o aduceam pe masa unde aducea mai multă lumină decât pe peretele pe care sta agăţată în cui.

Vara am petrecut-o tot la Rahmanu pentru că mama nu m-a mai chemat în vacanţă – mai târziu am aflat că fusese extrem de bolnavă, iar unchiul îmi spusese că ar fi mai bine să stau la ei şi să-l ajut la treieratul grâului şi orzului care se făcuse din belşug.

Era prima oară când vedeam în ce fel se face armanul pentru baterea grâului şi cum se obţine bobul care apoi este dus la moară şi ajunge făină albă şi fină din care se face pâinea.

Îmi plăcea să mân caii la arie şi să mă plimb cu sania drapată pe talpa de lemn cu nişte pietricele maronii de cremene care tăiau paiele şi pleava şi o mărunţeau ca să poată fi mâncată iarna de animalele din ogradă.

În toamnă nimeni nu se ducea la altă meserie şi nu pleca nimeni din sat la şcoală mai departe, urmând să rămână acasă, să lucreze pământul, să se căsătorească, să facă copii la rândul lor şi să ducă viaţa obişnuită de ţăran. Iată ce mă aştepta şi pe mine. Mă resemnasem şi mă ţineam după Stelică să învăţ cât mai multe lucruri despre agricultură: cum să pregătesc uneltele - plug, grapă, coasă, sapă – cum se ară brazdă adâncă de ogor de toamnă, când se ung osiile de la căruţă etc. În timpul în care am locuit la ei,

trăind într-o gospodărie plină de păsări şi animale, am observat cum se dezvoltă acestea, cum se caută şi se reproduc, apoi cum se nasc: mieii, viţeii, mânjii, căţeii, pisicii, precum şi cum ies puii păsărilor din ou.

Pot spune acum că am trăit să văd pe viu aceste adevărate minuni ale naturii, în care mâna lui Dumnezeu se vede la orice pas – uimind pe oricine vede şi întărind ideea de echilibru şi eternitate.

6. Moartea Lucreţiei. Aflarea adevărului

La sfârşitul lunii octombrie a venit la noi o femeie tânără care a discutat cu mătuşa Angela ceva în dreptul porţii, iar după ce aceasta a plecat şi tanti Angela s-a întors să intre în casă, am văzut-o cu faţa udată toată de lacrimi.

- Ce s-a întâmplat? am întrebat-o speriat.

- A murit mama ta. A murit Lucreţia, a apucat ea să mai pronunţe, apoi a început să plângă, cu suspine şi vaiete intermitente. Când a auzit unchiul, care se afla în bătătură s-a apropiat şi a spus:

- Mâine dimineaţă plecăm la Constanţa!

Vestea despre moartea mamei m-a lovit ca un trăsnet. Am plâns mult, cred că până noaptea, udând perna pe care mă aruncasem în neştire, apoi am adormit, iar m-am trezit, pornindumă din nou pe plâns până mi-au secat lacrimile. Am început apoi să mă gândesc şi atunci mi-am simţit inima şi mai grea. Jalea s-a prefăcut într-o durere surdă pe care nimic n-o mai putea alina. Dar gândurile îmi erau încâlcite, rătăceau confuze, fără a mai reuşi să mă concentrez asupra năpastei care căzuse asupra mea şi care şi care îmi zdrobea inima. Mi-a venit în minte casa părintească şi mi-o închipuiam că de acum va fi zăvorâtă şi scufundată în tăcere.

De asemenea, vedeam copilaşul de numai doi ani, pe care mama îl numise „frăţiorul" meu, rămas fără mamă, neajutorat şi în pericol de a se prăpădi.

Dacă pe lume a existat vreodată un copil sfâşiat de durere, acela eram eu.

Când încă nu se luminase de ziuă, am plecat la Constanţa cu căruţa cu cai, împreună cu unchiul Gheorghe, mătuşa Angela şi mătuşa Rica, toţi îmbrăcaţi în haine de culoare neagră, în afară de mine care nu aveam decât nişte haine de culoare maron şi un pardesiu gri, toate rămase scurte că eu crescusem iar altele nu mai avusesem ocazia să fac.

Toţi erau cuprinşi de o tăcere profundă, încât nu se auzeau decât copitele cailor care loveau sacadat şoseaua şi scârţâitul roţilor în trecerea lor peste pietrişul neuniform.

Când am ajuns acasă şi am intrat pe uşă, am văzut sicriul în mijlocul camerei de la stradă aşezat pe o masă, cu capul spre răsărit. Lângă sicriu stătea o vecină, madam Vicol, pe care o cunoşteam, pentru că cu Radu, fiul ei, eram prieteni de joacă. Radu Spoială, tatăl vitreg, nu ştiu pe unde era, că nu a apărut decât pe la ora 15.00, însoţit de preotul de la biserica din capătul străzii.

Înăuntru mirosea a fum de la lumânările care ardeau în cele patru colţuri ale sicriului, iar altele într-un sfeşnic aşezat într-un colţ.

Am început toţi să plângem, mătuşile să se vaiete şi să spună tot felul de fraze pe care aproape că nu le mai auzeam de durere şi de lacrimi, însoţite de sughiţuri din tot pieptul meu de copil.

Madam Vicol ne-a informat că mama zăcuse aproape două luni, fusese şi la spital, dar o aduseseră acasă că nu au mai avut ce să-i facă medicii. Nu putea să ne desluşească de ce boală anume suferise mama. Despre Andrei, copilul mai mic al mamei, spunea că este acasă la ea, cu Radu şi cu o nepoată, deci, să nu ne facem griji.

După ce preotul a citit şi a plasmodiat cele de trebuinţă în astfel de cazuri, unchiul Gheorghe însoţit de alţi trei bărbaţi care veniseră între timp dintre vecinii de pe strada noastră, au ridicat sicriul şi l-au scos din casă, aşezându-l în căruţa cu care venisem noi, pornind spre biserică. Mie mi s-a dat să duc crucea din lemn

de brad, albă, pe care scria: „INRI – Lucreţia Bondoc, născută 14.06.1908. decedată 24.10.1946".

Afară până şi lumina zilei era mai deosebită, având o culoare mai mohorâtă. De la biserică am mers la Cimitirul din cartierul Coiciu unde i se săpase deja groapa. Stăteam toţi descoperiţi în jurul gropii, iar preotul psalmodia: „Primeşte-o. Doamne, pe Lucreţia...."

În jur domnea o tăcere deplină în care se auzea numai glasul preotului şi zgomotul pe care-l făceau bulgării care cădeau peste capacul sicriului apoi pământul care acoperea totul. Întorşi acasă, a urmat o masă, luată în grabă, apoi unchiul Gheorghe mi-a făcut semn, şoptindu-mi la ureche:

- Tu mergi înapoi cu noi, la Rahmanu. Nu ai ce căuta aici! Nici nu ai putea trăi cu acest om şi ar fi păcat să te pierzi şi tu. Îţi vei termina şcoala acolo şi după aceea, vom vedea.

Într-adevăr şi eu vedeam, cu mintea mea de copil, că acest individ este ipocrit, înrăit, pe care banii nu l-au ferit niciodată de păcat şi orice ar face, tot pe căi piezişe merge. Este singura sa satisfacţie pentru constrângerile pe care şi le impune. Pentru că el tot timpul se târăşte în aburi de alcool, urmărind scopuri mărunte, orice obstacol întâlneşte i se pare mai mare decât este în realitate, motiv pentru care urăşte pe oricine îi iese în cale, fie chiar şi cu cele mai nevinovate intenţii.

Acum, când mă gândesc mai bine, după atâţia ani, îmi dau seama ce jalnic debut în viaţă este slugărnicia şi supunerea faţă de un om cu asemenea porniri şi păcate. Dar eu m-am supus pentru că nu aveam ce face. La mijloc era mama.

Spre seară am plecat toţi spre Rahmanu şi am mers în tăcere aproape până după miezul nopţii, cu caii plini de spume, după un drum fără oprire.

Ne-am culcat, fiecare cu gândurile şi frământările lui. Eu am plâns până am adormit, cred că începuse să se lumineze de ziuă. M-au lăsat să dorm până după ora prânzului, când m-au trezit ca să mănânc.

În acea zi a urmat cea mai grea lovitură din viaţa mea, după toate câte suportasem până atunci.

Stând în camera bătrânilor – adică acolo unde dormeau mătuşa Angela şi unchiul Gheorghe – mătuşa Rica a deschis vorba despre câte suferă omul în viaţă şi, în această atmosferă creată, i-a spus mătuşii Angela să scoată scrisoarea de la mama. Aceasta din urmă m-a privit compătimitor şi a spus:

- Nu cred că e momentul cel mai potrivit.

- Ba e mai bine să ştie copilul, zice unchiul Gheorghe.

O văd pe mătuşa Angela că scoate din sertarul mesei un plic mare, alb şi mi-l întinde, spunân:

- Ionele, tu tot nepotul nostru rămâi în continuare!

Auzind aceste cuvinte, mi s-a făcut pielea de găină şi am simţit că mi se zburleşte părul pe cap. Am deschis plicul, cu mâinile tremurânde şi am citit:

Dragul meu copil,

Trebuia să-ţi fi măsrturisit de mult tot adevărul, dar eu te simţeam atât de mult copilul meu, încât nu eram în stare să-ţi spun că nu sunt mama ta adevărată. Acum, când eu nu te mai pot ajuta în niciun fel, sunt sigură că trebuie să cunoşti adevărul.

Ionele, mămica ta nici eu nu ştiu cine este, dacă mai trăieşte sau nu. Dumnezeu ştie! Eu te-am găsit în ziua de 12 ianuarie 1936 la ora 5 dimineaţa pe scările de ciment ale bisericii din capătul străzii Maramureş, acoperit de zăpadă. Mergeam la servici şi, trecând pe stradă, ţi-am auzit ţipetele deznădăjduite. Ningea destul de tare şi te-am descoperit cu greutate de sub zăpada care se aşternuse peste plăpumioara în care erai înfăşurat. Am bătut la uşa bisericii şi nu am primit niciun răspuns, apoi, nevăzând pe nimeni prin apropiere, te-am adus la mine acasă, apoi la poliţie şi de acolo la primăria oraşului unde s-au făcut toate actele , după lege.

Te-am înfiat împreună cu soţul meu de atunci şi ai devenit copilul meu legitim, nu şi natural.

Să ştii că eu te-am crescut în dragoste şi cinste, iar când ne-a despărţit războiul, din cauza sărăciei în care ne zbăteam şi de teama bombardamentelor care se anunţau şi a nemţilor care împânziseră oraşul am fost nevoită să te duc la sora mea din Rahmanu. Pentru asta te rog să mă ierţi! Eu am vrut să fii departe de pericole. Celelalte le ştii.

Mama ta care te-a iubit mereu,
Lucreţia

Cu ochii plini de lacrimi că nu mai vedeam în faţa mea, fără să scot un cuvânt, am fugit în camera mea şi m-am aruncat pe pat cu capul în pernă. După ce mi-am mai revenit din plâns, am început să mă gândesc la situaţia creată. De dormit nu puteam să dorm, cu toată stăruinţa mea, eram prea frământat şi zdruncinat de toate cele întâmplate, ca să mă pot linişti: „Deci, mama Lucreţia care se dovedise atât de bună şi de blândă cu mine, nu era mama mea.

Atunci cine putea fi? Cum putea arăta o mamă adevărată? Mai bună? Mai blândă?" mă gândeam eu.

Mi-a revenit în memorie expresia mătuşii Silica că „am fost luat de la ţigani pe două ciurele de mălai". Iată explicaţia acestei expresii nevinovate! mi-am zis.

Ei toţi ştiau adevărul, numai eu nu-l ştiam.

Mă gândeam că nemaiavând pe nimeni, voi fi trimis la vreun orfelinat să aibă grijă statul de mine. Auzisem că acolo copiii o duc rău, că sunt prost hrăniţi şi prost îmbrăcaţi şi, pe deasupra îi mai şi bat cei care ar trebui să se ocupe de educaţia lor, dacă asta se poate numi educaţie.

Eram năucit de moartea mamei – pentru mine tot mama rămăsese, întrucât nu cunoscusem alta – iar tot ce se întâmpla în jurul meu mă lăsa indiferent.

M-am gândit odată că, după ce termin cele patru clase, voi fi lăsat în plata Domnului şi să ajung un amărât care să hoinăresc pe străzi fără rost, să mănânc şi să dorm ca orice vagabond pe

unde voi găsi. Mi-a fulgerat în minte ideea de a-i părăsi pe cei pe care-i socoteam ai mei până mai ieri şi să plec în lumea largă ca să-mi încerc norocul.

Mă ataşasem mult de mătuşa Rica şi în inima mea crescuse un sentiment pe care nu mi-l puteam defini. Nu a înlocuit-o pe mama Lucreţia pentru că mamei nu-i poate lua locul nimeni, dar a reuşit să-mi umple un gol în suflet. Am simţit pentru ea ceva ce n-am simţit pentru nicio altă făptură omenească. Simţeam că dacă şi ea ar fi murit, nu aş mai fi fost în stare să îndur această nouă pierdere, care ar fi însemnat o adevărată tragedie pentru mine.

Continuam să merg la şcoală şi să ajut în gospodăria mătuşii Angela, iar ei toţi se purtau faţă de mine ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic. Mai mult, parcă se purtau mai tandru, afişând mai multă înţelegere faţă de unele fapte ale mele.

Trecusem de unsprezece ani , eram în primăvara anului 1947. Peste tot în ţară se anunţa că bântuie o secetă cumplită şi se vedea că cerul era mereu senin, nu ploua deloc, iar plantele se ofileau pe capete.

Mă plimbam des în zilele libere, în special pe seară, prin grădină cu Lilica, verişoara mea de care am amintit mai sus, cu care vorbeam despre tot ceea ce ne trecea prin cap. I-am propus să fim prieteni mai apropiaţi şi ea a fost de acord cu mine; odată mi-a îngăduit şi să o sărut. Încălzit de atingerea ei, mi-am ieşit din minţi şi i-am declarat că o iubesc şi că nu am să permit nimănui să năzuiască la dragostea ei, fiind în stare să-l bat sau să-l omor, nu mai ştiu ce i-am spus. Ea a râs de mine şi mi-a aruncat expresia: „Tu, mă, aşa prostuţ cum eşti?", ceea ce m-a durut mult pentru moment, însă tot ea a reparat greşeala ce o făcuse şi mi-a zâmbit dulce, încât m-a făcut să uit cele ce-mi spusese. Lilica se credea mai mare decât mine – deşi nu avea decât 5 luni mai mult – ţi mult mai înţeleaptă. Dar eu o iubeam şi croiam tot felul de vise, gândindu-mă că am putea fi foarte fericiţi dacă ne-am căsători sau am pleca să trăim undeva departe de aici, oriunde, la umbra

copacilor dintr-o pădure sau într-un câmp înflorit şi să nu creştem niciodată mari, să rămânem veşnic copii, să putem hoinări sub soarele arzător, ţinându-ne de mână, peste pajişti înflorite; noaptea să ne oprim undeva unde să ne odihnim capul pe un pat de muşchi şi să dormim un somn sănătos, dulce şi profund, aşa cum făceau eroii din basmele pe care le citisem eu cu atâta nesaţ.

7. ÎNCHEIEREA ANULUI ŞCOLAR. DIN NOU LA CONSTANŢA

În luna iunie – abia încheiasem anul şcolar şi mătuşa Angela a primit o scrisoare de la Radu Spoială, în care îi cerea în mod expres să mă trimită acasă imediat ce voi termina anul şcolar.

După mai multe discuţii purtate în prezenţa mea de către toţi membrii familiei, înainte de a hotărî ei, m-au întrebat:

- Spune, Ionele, tu crezi că ar fi mai bine pentru tine să rămâi ţăran, la coarnele plugului toată viaţa sau să mergi la oraş şi să înveţi o meserie ca să trăieşti mai uşor, în curăţenie şi printre oameni mai învăţaţi, nu ţărani proşti ca noi? m-a întrebat unchiul Gheorghe.

- Ştiu şi eu? Dacă mă duc acolo sunt străin, că eu nu am pe nimeni acolo, aşa cum cunoaşteţi, dar dacă trebuie, mă duc, am răspuns eu nesigur.

- Ionele, să ştii că noi nu vrem să scăpăm de tine, zice mătuşa Rica. Aici, unde mănâncă patru poate să mănânce şi al cincilea, nu prea se cunoaşte, dar noi ne gândim la binele tău, la viitorul tău, când vei creşte mare. Acum ar trebui chiar să ne bucurăm de prezenţa ta aici pentru că tu eşti un băiat muncitor, săritor la toate şi ne eşti de mare ajutor. Dar trebuie să privim şi mai departe şi nu vrem să ne învinuieşti pe noi pentru că te-am împiedicat să-ţi faci o viaţă mai uşoară şi, de ce nu, mai frumoasă ca a noastră, nişte truditori ai pământului.

Toată noaptea m-am gândit, întorcându-mă şi pe o parte şi pe cealaltă, dar nu mă hotăram.

Cu trecerea zilelor am uitat de scrisoarea lui Radu Spoială, dar pe 21 iunie când m-am întors de la şcoală, Rica m-a întrebat:

- Vrei să mergi mâine cu mine la învăţătorul Grigore să-ţi elibereze certificatul de patru clase? Îţi va trebui oriunde vei merge, fie şcoală, fie la o meserie la patron. Deja am vorbit cu învăţătorul despre aceasta.

- Mergem, i-am răspuns eu fript de gândul că a venit vremea să dau piept cu Radu Spoială.

- Ţi-am pregătit şi bagajul, iar Gheorghe va nerge cu tine la Constanţa, imediat ce ne întoarcem de la şcoală.

- De ce nu merge Stelică ci mine?

- Merge Gheorghe că trebuie să cumpere nişte lucruri din oraş şi vrea să vadă el ce alege.

Stelică ar putea greşi şi se supără, iar banii daţi pe ele nu mai pot fi recuperaţi.

Spunându-mi toate acestea, Rica mă îndepărta puţin câte puţin de la ideea ce-mi încolţise că unchiul Gheorghe merge cu mine ca să discute despre viitorul meu, ceea ce nu putea face Stelică, dacă aveam în vedere caracterul lui Radu Spoială.

În dimineaţa următoare, după ce am băut o cană cu lapte, Rica m-a luat şi am mers la domnul Grigore, care era şi directorul şcolii. Acesta ne aştepta cu certificatul pe masă şi mi l-a înmânat după ce m-a apropiat şi m-a strâns la pieptul lui mare, spunându-mi: „Bravo, băiete! Să te ajute Dumnezeu şi în continuare să-ţi foloseşti inteligenţa bogată în folosul oamenilor. Drum bun! Şi să ai noroc în viaţă!"

Cele spuse de domnul Grigore m-au emoţionat şi oricât m-am străduit, tot am scăpat două lacrimi.

Acasă, înaintea plecării mele, curtea era plină cu rudele care veniseră să-şi ia rămas bun de la mine, ceea ce m-a făcut, de data aceasta, să plâng de-a binelea. Cu ei trăisem patru ani de zile şi bune şi rele, cu ei mi-am trăit cei mai nevinovaţi ani ai copilăriei, chiar dacă nu o copilărie plină de belşug şi fericire. A

fost etapa în care am privit toate întâmplările cu candoare şi credinţă.

M-au îmbrăţişat şi m-au sărutat toţi inclusiv Lilica pentru care eu aveam ceva „special".

Mătuşa Angela m-a strâns tare la pieptul ei cu sâni bogaţi şi a plâns deasupra capului meu câteva minute în şir, spunând multe fraze nedesluşite, din care nu am prins decât o frântură: „Ce te-o mai aştepta de acum încolo, copil fără noroc?"

M-am urcat în căruţă alături de unchiul Gheorghe, pe un sac care era umplut cu paie multe, de ne ţinea sus, la nivelul loitrei de la căruţă.

- Doamne ajută-ne! a spus unchiul Gheorghe lovind cu biciul în calul din dreapta şi căruţa a pornit.

Pe drum nu prea am discutat, rămânând, multă vreme preocupaţi de gânduri şi numai câteodată m-a mai întrebat dacă am luat tot ce aveam, sau ce mi-ar plăcea să fac în viaţă? Restul – tăcere deplină.

Am ajuns pe la prânz în Constanţa şi când am intrat în casă, prima grijă a mea a fost să-l caut pe Andrei, frăţiorul meu mai mic, dar nu era nicăieri.

În patul din fundul camerei orientată cu fereastra spre stradă dormea el, Radu Spoială, cu faţa la perete şi nu m-a auzit când am intrat în casă.

Am aşteptat în linişte până când a venit şi unchiul Gheorghe, care zăbovise cu deshămatul cailor în faşa porţii.

PARTEA A II-A

ÎNTOARCERE NEAŞTEPTATĂ DE SITUAŢIE

CAP. I ÎNCEPE COŞMARUL UNUI COPIL URGISIT

- Ce faci domnule, dormi la ora asta când toată lumea mişună peste tot? zice unchiul Gheorghe cu o voce dojenitoare. Bine te-am găsit!

Speriat din somn Radu Spoială a sărit drept în picioare şi abia s-a dezmeticit. Probabil băuse şi îl luase somnul, iar pentru că nu avea ce face până seara când se prezenta la jocul de cărţi sau poker, zaruri – că nici nu ştiu ce mai făcea acolo – s-a culcat să fie odihnit. Era ca un fel de pasăre de noapte.

- Bine aţi venit! M-am întins şi eu puţin pe pat, după masă, răspunde el cu glasul tremurat şi cam pierdut. Nu vă aşteptam azi, se scuză el.

- Ţi-am adus băiatul, aşa cum ne-ai cerut, zice unchiul Gheorghe privindu-l în ochi, după care a adăugat: Vreau să ştii că la mine acasă a dus-o bine. Nu l-a bătut nimeni şi nu l-a nedreptăţit nimeni. A terminat patru clase cu note bune şi are certificat. De acum urmează să-l dai la şcoală mai departe sau să înveţe meserie, că e destul de îndemânatic.

- Văd eu ce-o să fac cu el la toamnă, a răspuns Radu Spoială în doi peri. Vreau să-i îndeplinesc dorinţa Lucreţiei, i-am promis.

- Eu plec, că am cale lungă de mers.

- Nu stai să bem „un pahar" şi să mâncaţi ceva?

- Nu, am mâncat când am plecat şi voi mânca iar când voi ajunge. Ţăranul e obişnuit cu răbdarea, a mai spus unchiul Gheorghe, ieşind pe uşă. Apoi, către mine, cu glas tare, ca să audă şi Radu Spoială: Dacă o vei duce rău, vino înapoi, Ionele, că ţi-om găsi noi un rost! Să ştii că eşti bine venit la noi pe orice vreme!

Hai noroc! şi mi-a întins mâna aşa cum procedează oamenii mari şi mi-a strâns-o cu căldură.

- Bine, am spus eu.

L-am urmat în stradă unde l-am ajutat să înhame caii la căruţă şi când a urcat pe sacul cu paie, m-a mângâiat pe obraz cu palma lui aspră, privindu-mă cu duioşie.

- Bun băiat, dar ţi-a lipsit norocul! a mai zis el şi a atins cu biciul unul din cai, pornind spre casă.

1. SLUGĂ LA VÂRSTA DE NUMAI 12 ANI

Mă aşteptam ca Radu Spoială să se poarte urât cu mine, însă m-a lăsat în pace mai multe zile, să fac ce vreau.

El pleca dimineaţa şi venea după prânz, apoi pleca iar seara şi se întorcea după miezul nopţii, uneori nu-l auzeam când intra în casă şi atunci însemna că nu este suficient de beat ca să se lovească de obiectele din cameră.

Mâncare ne făcea o femeie de pe strada Crişana, se numea Sofronia şi avea în jur de 55 de ani, dar venea numai de două ori pe săptămână, miercuri şi sâmbătă. De obicei ne ajungea mâncarea, dar când se întâmpla să nu ajungă, mâncam ce găseam, eu, pentru că el se descurca pe la restaurantul unde juca jocuri de noroc; au fost şi zile când s-a stricat mâncarea şi am aruncat-o, dar numai cu aprobarea lui Radu Spoială.

De la tanti Sofronia, apoi de la doamna Vicol, mama lui Radu, am aflat că pe Andrei îl dăduse Radu Spoială unor oameni din cartierul Medeea, dar a murit după trei luni, de pneumonie. Nici pe el nu-l suportase, deşi era făcut de el. Hain om! Să fie el liber!

Nimeni nu se ocupa de mine, iar eu plecam cu Chemal şi Adnan, uneori şi cu Radu Vicol, prietenii mei de când deschisesem ochii, atât la mare, cât şi pe ghiolul Mamaia, unde făceam baie, plajă şi mâncam guvizi sau picioare de broaşte pe care le gătea excelent nea Giovani Cardane, un bătrânel de origine

italiană care era zilnic la malul ghiolului, aproape de casa vapor. Ne zicea mereu „Mangeare, picolo!"

Într-o dimineaţă, Radu Spoială deschide uşa de la camera mea şi-mi cere să mă îmbrac şi să-l aştept în bucătărie. M-am spălat, m-am îmbrăcat şi am luat loc pe un scaun din bucătărie, aşteptându-l.

El plecase, dar nu ştiam unde. L-am văzut intrând pe poartă cu un pachet în mână. A venit în bucătărie, a scos din pachet o bucată de salam gros şi o franzelă caldă şi s-a apucat să taie salamul pe masă.

- Vezi că în dulap este un borcan cu muştar, adu-l încoace că merge la salam! spune el.

L-am adus şi m-am aşezat, după ce am adus şi două farfurii. Priveam la el şi mă întrebam ce i s-a întâmplat? Nu prea stătea la masă cu mine.

- De ce nu mănânci? mă întrebă el.

- Aştept, i-am răspuns.

- Pe cine?

- Pe dumneata, să termini de tăiat şi să te aşezi.

- Hai să mâncăm repede că la ora 10.00 ne aşteaptă patronul şi nu vreau să nu par om de cuvânt, mai ales că e în interesul meu.

- Ce patron? l-am întrebat eu mai mult din curiozitate pentru că nu vedeam ce legătură ar putea avea cu mine.

- Ai să vezi. Acum mănâncă!

După ce am mâncat am ieşit din casă, ţinându-mă după el ca un căţel, că mergea destul de repede.

Am mers după el până în dreptul restaurantului „Dobrogea" care era pe malul mării, în faţa intrării pe plaja „Modern".

La uşi mi-a făcut semn să intru şi, fâstâcit, am intrat. Nu ştiam ce căutam eu, un copil, în restaurant, dar mi-am închipuit că are de gând sămă înveţe cu băutura ca să ajung un beţiv, ca el.

- Intră, mă, odată, că nu-ţi face nimeni rău" mi-a zis puţin iritat de îndărătnicia mea.

- Nu ştiu ce caut eu aici?! am încercat eu să mă scuz.

- Lasă că ai să vezi ce trebuie să cauţi!

Am intrat amândoi într-un birou şi, după ce salută îi spune omului de pe scaun, un domn gras, cu burta trecută mult peste curea şi un început de chelie:

- Domnule Soroceanu, el este fiul nevestei mele despre care v-am vorbit. Este bun de muncă şi are aproape 12 ani.

- Presupun că este destul de isteţ? spune patronul.

- Isteţ este el, dar ar fi bucuros dacă ar fi să facă ce vrea şi după capul lui, să bată mingea, să piardă vremea pe malul mării împreună cu prietenii lui turci, că s-ar putea să se şi înece.

Se îndreptă, apoi, spre mine şi spune:

- Ionele, tinerii de astăzi trebuie să muncească, nu să lenevească şi să viseze la cai verzi pe pereţi.

- Îl angajez, zice patronul. Poate să înceapă chiar de astăzi, dacă vrei.

- Aş vrea să-mi iau nişte lucruri de acasă, cred că ar fi bine dacă aş veni de mâine, răspund eu.

- Bine! zice răstit domnul Soroceanu, semn că întrevederea a luat sfârşit şi că el nu are timp de pierdut.

Am ieşit din restaurant şi ne-am îndreptat spre casă. Văzându-mă supărat, Radu Spoială a început să-şi motiveze într-un fel hotărârea de a mă trimite la muncă:

- Cred că ştii că nu sunt bogat şi că nu te pot ţine la şcoală mai departe. De altfel şi tu eşti conştient că mai bine la o muncă cinstită, decât la şcoală unde nu înveţi mare lucru. Munca este o adevărată şcoală a vieţii, iar tu trebuie să te deprinzi cu viaţa ordonată de muncitor. Te aşteaptă o luptă aprigă cu viaţa şi cu cât vei începe mai devreme cu atât mai bine.

- Pe Andrei de ce l-ai dat de acasă? l-am întrebat, deşi mă temeam că va reacţiona violent.

- Cine era să aibe grijă de el? Şi l-am dat în oraş, aici aproape, să mă pot duce la el des. Dar neghiobii l-au lăsat în ploaie, a răcit şi a căpătat pneumonie, zice el cu năduf.

Am ajuns acasă singur pentru că el a rămas la o berărie pe bulevard. Am stat pe scaun şi m-am gândit ce aş putea face ca să scap de el. Ce n-aş fi dat să mă fi trimis la cea mai proastă şcoală din lume numai să pot învăţa ceva, orice, oriunde. Dar se vedea că o asemenea speranţă nu mai puteam nutri în condiţiile date. Era vizibil că nu mă iubea şi mă ignora cu bună ştiinţă, cu încăpăţânare şi chiar cu cruzime. Cu toate că mi-am dat seama că prin angajarea mea urmărea să scape de mine, nu-mi amintesc precis dacă această veste m-a înfricoşat, deşi eram doar un copil. Nu exista în preajmă nimeni care să ridice un deget în apărarea mea, pentru a împiedica această faptă mârşavă şi uite aşa m-am trezit slugă la domnul P. Soroceanu, patronul restaurantului „Dobrogea".

Mi-am strâns puţinele lucruri personale şi le-am pus într-o traistă cu care făcea mama cumpărăturile de la băcănie, pe care am ascuns-o sub patul din camera mea, dar când s-o împing mai sub pat, am dat peste ceva care se împotrivea. M-am aplecat şi am găsit o valiză din lemn, destul de bună şi solidă, care avea şi încuietoare. Am pus tot ce aveam în ea şi am plecat la joacă cu prietenii mei pe un teren viran unde am jucat fotbal. Ştiam că el nu se va întoarce până la prânz şi, cu puţin înainte de prânz, m-am întors acasă, am mâncat şi am intrat în camera mea gândindu-mă la ce trebuie să fac în continuare.

Radu Spoială a venit în jur de ora 13.00 şi a deschis uşa la mine, dar eu eram întins pe pat şi mă prefăceam că dorm, astfel că m-a lăsat în pace. Seara nu s-a mai dus, ca de obicei, la jocul de cărţi şi a stat în cameră citind ziarele pe care le cumpărase. Nici eu nu am ieşit nicăieri de teamă să nu-l supăr şi cine ştie ce se mai putea întâmpla, aşa că mi-am făcut de lucru cu un joc de ţintar vechi găsit pe sobă.

Seara m-a chemat la el la masă şi mi-a mai dat unele sfaturi privind munca şi comportarea, accentuând pe respectul pe care i-l datorez patronului, prin puctualitatea la program şi o muncă cu răspundere.

De dimineaţă m-a însoţit până aproape de restaurant şi nu mi-am putut lua valiza, aceasta rămânând în continuare sub pat până la o ocazie mai prielnică.

M-am prezentat la patron care mi-a spus ce am de făcut şi după ce m-a întrebat dacă sunt hotărât să muncesc, iar eu i-am răspuns afirmativ, l-a chemat pe un tânăr înalt şi m-a dat lui în primire.

- Ia-l Bercule şi arată-i tot ce are de făcut, iar la prânz să vă prezentaţi amândoi la mine! S-a înţeles? Hai, la treabă! a spus el, fără să mai aştepte să mai răspundem dacă am înţeles.

Bercu s-a uitat la mine şi m-a privit dispreţuitor. E drept că el era înalt faţă de mine şi spătos, avea cu vreo 8 ani mai mult, dar avea faţa plină de coşuri, nişte bube dese şi galbene în vârf, pe care le spărgea mereu când se lovea.

- Câţi ani ai, măi ţâcă?

- Doisprezece, i-am răspuns eu.

- Ehe, ai încă dinţi de lapte. Aici te mănâncă şobolanii, nu rezişti prea multă vreme, îţi spun eu.

- Ce şobolani? întreb eu.

- Din tunel. Jos, în beci, este un hol care duce spre un tunel, iar tunelul ajunge tocmai la poarta de fier care iese la malul mării, deasupra plajei. Dar despre asta vom avea destul timp să vorbim. Poate mergem într-o zi şi îţi arăt tunelul şi poarta şi atunci ai să vezi şi şobolanii. Sunt mari, băi, cât pisicile sunt de mari şi nu se tem de oameni.

- Când mă duci să văd şi eu tunelul?

- Lasă tunelul acum şi hai la treabă că avem să cărăm 20 de navete de vin, 8 de coniac, 3 de licheur, 16 de ţuică bătrână, 2 de votcă şi ... uită-te şi tu şi vezi ce scrie aici! şi-mi întinde hârtia pe care erau trecute categoriile de băuturi şi numărul navetelor ce trebuiau aduse în magazia de lângă bucătărie de unde erau şterse şi pregătite pentru a fi servite clienţilor la mese.

Am intrat în beci, a cărui uşă a deschis-o Bercu cu o cheie pe care o purta permanent la el în buzunar şi pe care seara sau

după ce terminam de adus tot ce era comandat, o preda numai în mâna patronului.

Acolo erau stive de lăzi cu băuturi de toate categoriile şi calităţile, iar într-o parte câteva butoaie mari de câte 500 litri sau 1000 litri, pline cu vin vărsat adus din podgoriile Panciu, Cotnari, Coteşti, Drăgăşani şi Murtfatlar, aşezate pe suporţi speciali – cavaleţi – prevăzute cu canea, aşa cum mi le prezenta Bercu.

Nu mai văzusem o cramă sau un depozit de vinuri până atunci şi mi se părea imens.

- Tu unde locuieşti? îl întreb pe Bercu.

- Sus. Am o cameră în care sunt două paturi de fier, ca la spital şi locuiesc singur. Mi-a spus patronul că e provizoriu şi trebuie să-mi caut gazdă.

- Nu eşti din oraş? îl întreb aşa, în general.

- Nu. Sunt tocmai din comuna Borca. Ai auzit de Ion Creangă? De acolo sunt eu, trece Bistriţa pe lângă casa noastră.

- Şi de ce ai venit tocmai aici?

- De sărăcie. La noi acum e sărăcie mare că a fost secetă. M-a adus în iulie acest an un văr care e marinar pe vaporul, ... pe vaporul .... Plehanov, parcă aşa îi spune.

El a plecat , iar eu am rămas singur în oraş şi am început să întreb dacă are cineva nevoie de slugă sau muncitor, cum se zice acum. Aşa m-am angajat aici. Dar eu i-am spus că n-am unde să stau şi, după ce s-a scărpinat o ţâră la ceafă, patronul m-a dus în cameră şi mi-a spus că mă lasă să dorm acolo provizoriu. Înţelegi ce-i provizoriu, adică nu permanent. Într-o zi mi-a explicat el mie şi mi-a zis că o să trebuiască să mă interesez şi eu să găsesc o cameră.

... Căram mereu din beci până la magazie, lăzi pline cu sticlele înscrisepe hârtia pe care bifa mereu Bercu ce am dus sus, dar de discutat , discutam numai în beci, pentru că Bercu îmi făcea mereu semn cu degetul la gură să tac, să nu ne audă şi alţii secretele.

- Şi cum zici că e tunelul de e aşa periculos?

- Apăi, în primul rând e foarte lung, ţi-am spus că ajunge tocmai pe plajă, zice Bercu.

- Cui i-a trebuit acest tunel să corespundă tocmai în caest restaurant?

- Bine, bine, nu ştiu nici eu sigur, dar acela care mi-a povestit, a fost ospătar aici vreo opt ani şi mi-a spus că ştie precis că până acum 30 de ani când a fost închisă poarta de fier de la intrare, pe acolo se duceau fetele care erau expediate în Turcia şi nu mai ştia nimeni de ele. Şi piraţii mărilor tot pe acolo intrau şi ieşeau. Ce mai... mi-a spus multe .... te sperie dacă-ţi spun.

- Nu cred aşa ceva! îi spun eu cu siguranţă în glas.

- Nici eu nu l-am crezut, dar mai ştii? Se poate orice.

Când am terminat eram deja obosiţi amândoi, mai ales eu, care eram şi neobişnuit să car atâta greutate.

Înainte de a închide uşa la beci, i-am propus să ne odihnim puţin stând pe lăzi şi a fost de acord. Atunci am profitat de ocazie şi l-am întrebat:

- Aş putea să locuiesc şi eu cu tine în cameră? Zici că sunt două paturi.

- Din partea mea te-aş primi bucuros, dar nu ştiu dacă o să vrea patronul.

- Spune-i tu când vom merge la el. Ştii că ne-a chemat la prânz să ne prezentăm la el.

- Înseamnă că nici tu nu eşti din oraş? mă întreabă.

- Ba locuiesc în oraş, dar vreau să mă mut cu tine aici. Îţi spun eu mai târziu de ce vreau să plec de acasă.

- Bine, îi spun, se învoieşte el. Dacă vrei, mergem acum să vezi camera, vezi dacă-ţi place. Mie să ştii că-mi place, mai ales că patronul nu-mi cere niciun ban pentru chirie.

Camera era sărăcăcioasă, avea două saltele puse pe paturi de fier cu capetele rotunde, ca la spital, dar cu vopseaua sărită peste tot; peste saltelele soioase erau puse pături de o calitate îndoielnică, uzate până la urzeală şi îmbibate cu praf, care acopereau o pernă neînfăţată, cu un jeg lustruit, semn că cei care dormiseră pe ele nu se prea împăcau cu săpunul şi apa. Între

paturi, sub o fereastră mică, şi ea plină de un praf de grosimea unui deget, în special pe afară, se afla o masă din scândură de brad, ale cărei scânduri nu mai stăteau la acelaşi nivel, aşa cum fuseseră la început, acoperită de o mâzgă veche care deja intrase în lemn şi purtând numeroase crestături de cuţit. Pe ea se mai vedeau resturile de brânză, pâine şi coji de salam de la cina colegului meu, Bercu. În cameră nu era decât un scăunel cu trei picioare din ţeavă şi atât.

- Numai un scaun ai? îl întreb eu după ce trec în revistă cu minuţiozitate viitorul meu loc de odihnă.

- Ce-mi trebuie mai mult? Dar dacă vii şi tu, găsim noi unul şi pentru tine. La nevoie, ciordim unul, îmi spune el pe un ton ce lăsa să se înţeleagă că mă place şi vrea să stau cu el, însoţit de un semn complice făcut cu ochiul drept. Acum hai la şef că ne aşteaptă şi se face foc şi pară dacă nu-i respectăm porunca!

La uşa şefului am stat şi am ascultat. Din birou se auzeau ţipete. Patronul îl certa pe unul dintre ospătari, ceva cu grija faţă de client şi onoarea, dar nu se auzeau decât frânturi din frazele lor. Ospătarul nu se auzea decât la urmă cu „Am înţeles, nu se va mai repeta". A ieşit cu faţa roşie ca focul.

A intrat mai întâi Mihai Bercu, care a lăsat uşa întredeschisă prin care domnul Soroceanu mi-a strigat:

- Tu ce faci, mânzule, nu vii înăuntru?

Am intrat şi eu şi m-am aliniat alături de Mihai care stătea în picioare, lângă fereastră.

- Aţi terminat „jos"? întreabă el privind când la mine, când la Bercu. Jos însemna depozitul din beci.

- Am cărat la magazie tot ce scria pe lista pe care mi-aţi dat-o. Mai trebuie să le aşezăm pe sortimente. Terminăm până diseară, spune Bercu.

- Bine. Tu ce zici, mânzule? E grea munca, nu-i aşa?

- Cu timpul mă voi obişnui, îi răspund eu.

- Să ştii că eu am pretenţia ca oamenii care lucrează la mine să fie cinstiţi, să nu întârzie la lucru şi să muncească aşa cum trebuie. Te prinzi?

- Domnule Patroane! zice Bercu, bâlbâindu-se, Ionel – şi arată cucapul spre mine – vrea să locuiască cu mine în camera de lângă magazie. Îi daţi voie?

- Păi, Ionel nu are familie? Tată-său locuieşte în oraş, are casa lui şi nu mi-a spus că trebuie să-i dau eu adăpost fiului său.

- Vreau să locuiesc aici, cu Mihai, ştiţi, eu nu mă pot trezi dimineaţa şi aş putea întârzia ... nu vreau să vă fac greutăţi când va fi nevoie de treabă şi m-aş simţi mai bine să stau cu Mihai, că tot nu am eu niciun prieten, aşa, mai de suflet – am minţit eu.

- Şi Mihai locuieşte acolo provizoriu, până îşi va găsi o gazdă, mai zice patronul, privind pe fereastră.

- Tot provizoriu vreau să locuiesc şi eu cu el, apoi voi vedea ce fac după ce mă obişnuiesc cu munca şi cu programul, am marşat eu, simţind că am o şansă.

- Dacă aşa stau lucrurile, sunt de acord, dar cu o condiţie: nu-mi aduceţi haimanale acolo! Dacă v-am prins, nu mai aveţi ce căuta la mine, s-a înţeles? Acum plecaţi la treabă!

Ne-am dus în magazie unde am stivuit toate lăzile pe categorii, după ce mai întâi le-am şters sticlele de praf, prilej cu care le-am învăţat şi eu denumirile înscrise pe etichete, apoi Bercu a închis uşa cu cheia şi a dus-o patronului care o ţinea aproape întotdeauna.

- Hai în cameră! zice Bercu şi ne-am dus.

- Măi, Mihai, hai să facem puţină curăţenie aici, să semene cel puţin cu o cameră de odihnă! i-am zis eu colegului.

- De acord. Singur nu prea aveam chef de asta, spune el mofluz, dar dacă tu vrei ...

Am scuturat afară păturile, saltelele, pernele şi am tras cu mătura pe jos, după care am adus o cârpă şi o găleată cu apă de la bucătărie şi eu am şters pe jos.

- Du-te şi tu cu găleata şi şterge fereastra pe dinafară, pentru că eu nu ştiu pe unde se trece! i-am zis lui Bercu, care a luat căldarea şi a plecat.

- Bă, băiete, bă, arată totul altfel acum! zice Bercu întors în cameră, privindu-mă în ochi şi faţa îi radia de mulţumire.

- Aşa, în camera curată te simţi altfel, îi spun eu cu un aer plin de importanţă, deşi exprimam o realitate. Păcat că nu avem aerisire! Pe uşă vine aer numai când o deschidem, dar noaptea?

- Vine destul pe sub uşă, nu vezi că are distanţa de două degete până la pardoseală? spune Bercu.

- Dar la iarnă ce facem, că nu văd nicio sobă? îl întreb eu, uitând că patronul a spus de cameră că ne-o dă provizoriu.

- Să trăim noi până la iarnă şi vom vedea! zice el.

- Măi Mihai, m-ai putea ajuta să aduc un geamantan de acasă de la mine? îi propun eu.

- Cum să nu te ajut, măi, ţâcă? Păi nu eşti tu tovarăşul meu de muncă, ajutorul meu de nădejde? E departe? se interesează el.

- În piaţa Chiliei.

- Nu ştiu unde vine asta, dar merg, zice Mihai.

Peste vreo oră se înnopta şi m-am gândit că pe la ora asta pleacă Radu Spoială de acasă să-şi îndeplinească ocupaţiile de „pasăre de noapte", iar eu pot intra în casă nestânjenit să-mi iau geamantanul.

Am plecat cu Bercu discutând despre tot ce ne venea în minte şi nici nu ştiu când am ajuns în dreptul casei noastre. Lumina nu era aprinsă, dar nu eram sigur dacă Radu Spoială era plecat. Trebuia, mai întâi, să verific.

- Rămâi, te rog, aici! Mă duc eu să văd despre ce este vorba şi apoi te chem, îi spun lui Bercu.

- Bine, du-te, dar fă-o repede!

Am intrat pe poartă şi m-am dus direct la locul unde ştiam că se pune cheia de la intrare şi am pipăit , în întuneric. Inima mi-a tresărit. Cheia nu era în cutia de lemn. Am apăsat clanţa uşii,dar aceasta nu s-a deschis. Ce să fac? Am căutat din nou în cutie şi am dat peste cheie; era pusă tocmai în fund, de-a lungul cutiei. Am deschis uşa, am intrat şi am aprin lampa, apoi am ieşit în stradă şi l-am chemat pe Bercu.

- Bă, tu stai mişto aici! De ce vii să te chinui acolo în cămăruţa aia jegoasă şi cu ciment pe jos?

- Taci să nu te audă cineva! Ţine valiza asta, ca să mai caut eu pe aici câte ceva!

Am căutat feţe de pernă, dar nu am găsit. Am luat din dulap două cearşafuri şi le-am pus în valiză, apoi am ieşit încet, am încuiat uşa şa loc şi am pus cheia în cutia ei.

- Bîi, ţâcă, mă desluşeşti şi pe mine, cum e cu fuga ta de acasă? Că dacă îţi iei geamantanul fără ştirea părinţilor – aşa ca hoţii, noaptea – se cheamă că fugi de acasă, zice Bercu.

- Aşteaptă să ajungem acolo şi am să-ţi spun ce vrei să afli! am retezat eu discuţia.

Pusesem geamantanul pe un băţ în ideea că-l vom duce amândoi, dar Bercu l-a cântărit puţin în mână şi apoi a scos bîţul, aruncându-l în curte, peste gard.

- Lasă-l că îl duc eu. E floare la ureche, ce atâta greutate am dus eu în viaţa mea?

Bercu era mare, puternic, obişnuit cu munca grea şi nu simţea greutatea valizei mele care pe mine mă apleca în jos.

Ajunşi în camera noastră de la resraurant, am scos obiectele din valiză, am pus pe pat un cearşaf, iar pe al doilea l-am rupt în două şi i-am dat o bucată lui Bercu.

- Ce să fac cu ea? întreabă acesta.

- Înveleşte perna cu ea, e mul mai bine aşa!

Şi spunând aceasta, am învelit-o şi eu pe a mea. A scos, apoi, celelalte obiecte, printre care şi unele cărţi şi caiete pe care le aveam în valiză. Bercu a luat o carte de clasa a IV-a şi a început să se uite după poze, dar a căzut certificatul meu de şcoală şi l-a luat în mână zicând:

- Bă, ţâcă, tu eşti deştept, bă! Ai terminat patru clase. Eu n-am reuşit să fac decât două. Mă descurc bine cu cititul, dar ceva mai greu cu scrisul.

Se vedea că crescusem în ochii lui, dar se tot frământa că nu ştia de ce am fugit eu de acasă.

- Mi-ai promis că-mi povesteşti de ce fugi de acasă, sparse el liniştea. E ceva grav?

- Nu mă înţeleg cu tata, l-am minţit eu. De fapt minciuna mea era numai pe jumătate minciună, adică Radu Spoială nu era tatăl meu. Cât despre faptul că nu ne înţelegeam ...

- E rău, mă! Dar să ştii de la mine că părintele, oricât de rău ar fi, tot părinte rămâne, n-ai ce face, spune Bercu cu un oftat prelung.

Ne-am dezbrăcat şi ne-am culcat. Până să adorm l-am întrebat pe Bercu:

- Pe noi cine ne trezeşte de dimineaţă?

- Să n-ai nicio grijă cu trezitul. Se face la bucătărie o hărmălaie şi se aude vocea ca de tun a bucătăresei, doamna Marcela, că trezeşte şi morţii din groapă. Eu m-am obişnuit şi mă scol fără ceas.

M-am liniştit şi am adormit cu gândul la Rahmanu, la Stelică, la mătuşa Rica, la Lilica. „Ce-o face Lilica la ora asta? S-o mai gândi ea la mine? M-a uitat de când am plecat." îmi răspundeam tot eu.

De dimineaţă am primit alte comenzi şi am muncit până aproape de prânz. Simţeam că leşin de foame. În ajun, asta fiind pe la ora patru după prânz, mâncasem doar nişte salam cu pâine, pe care le adusese Bercu de la bucătărie. Acum aşteptam, dar nu aveam curaj să-l întreb nimic. M-a lăsat singur în magazie şi a dispărut, iar după câteva minute a venit şi mi-a spus:

- Hai la bucătărie să „halim" ceva! Am vorbit cu doamna Marcela şi ne dă câte o porţie de fasole cu rasol, nu ştiu eu ce e, dar aşa a zis ea şi înseamnă că e bun ...

Ne-am dus la bucătărie şi doamna Marcela, o femeie de vreo 40 de ani, grasă, cu nişte mâini umflate, că mi se păreau a fi cam cât mijlocul meu, însă cu o faţă fină, cu piele catifelată şi roză, parcă râdea:

- Treceţi aici, în sala de prelucrarea zarzavatului. Să nu vă vadă patronul, că nu am voie să vă dau.

M-a privit şi după un minut l-a întrebat pe Bercu:

- El e ajutorul tău, măi, Mihai?

- Da, el. E cam mic, dar e vânjos şi să ştii că face treabă tot atât cât fac eu, zice Mihai, râzând discret.

Am mâncat cu poftă. Într-adevăr rasoalele – nişte carne scoasă de pe oase – cu fasolea destul de bine fiartă şi dreasă corespunzător mi-a căzut foarte bine că tare eram flămând.

Când am ieşit din bucătărie l-am întrebat:

- Măi, Mihai, noi cum plătim mâncarea?

- Ne-a trecut pe un caiet doamna Marcela, ştie ea ce face şi să ştii că uneori e darnică, alteori mai uită. Plătim când luăm banii de la patron, nu-ţi face griji.

- Cât ne plăteşte patronul? întreb eu din curiozitate.

- Păi, cum să-ţi spun, nu ne dă un salariu fix, ne dă aşa, cum ştie el. Odată mie mi-a dat 2.500 de lei, altă dată 2.000 lei, altă dată 3.000 de lei, tot aşa, că zice mereu că nu fac mare lucru. Dar mai „ciupum" de la ospătari. Ăştia iau „ciubuc" de la clienţi şi, dacă le duci tot ce trebuie la mână, îţi dă ţi ţie 50 lei sau mai puţin, uneori mai mult. O să-i cunoşti tu.

- Ce trebuie să faci pentru ei? întreb eu interesat de relaţia cu ospătarii.

- Trebuie să lucrezi şi când este tura lor. Patronul nu ne obligă să lucrăm seara ori noaptea, dacă ne-am terminat treaba în timpul zilei, dar dacă vrei să câştigi ceva bani, te duci la ospătar şi vorbeşti cu el şi-ţi spune el tot ce rtebuie să faci.

- Adică, vrei să spui că trebuie să lucrezi peste orele de program?

- Da. Pentru că în timpul zilei nu prea sunt clienţi în local, dar seara şi uneori până la ora 3.00 dimineaţa, e localul tixit de lume. Atunci are ospătarul nevoie de ajutor să-i aducă băuturile aproape de locul unde serveşte şi să-i cureţi mesele de farfuriile şi resturile rămase pentru a fi gata pentru alţi muşterii care se prezintă în local să leia locul.

- Nu ştiu dacă meritä banii atâta osteneală, zic eu, privind plictisit pardoseala.

- Când ai nevoie de bani, nu mai ţii cont dacă te odihneşti prea mult, mai spune Bercu.

- Dacă tu faci totul, ospătarul ce mai face?

- Face şi el destule: aduce la bucătărie mâncarea cerută de client, aduce băuturile fine de la bar, supraveghează mesele să nu-i plece clienţii fără să-şi plătească consumaţia, ia notele de comandă, face socotelile pentru ce încasează, zice Bercu, are, are...

- Şi tu te duci des să-i ajuţi pe ospătari?

- Nu. Eu merg numai la unul, Păun, pe ceilalţi nu i-am ajutat niciodată de când lucrez eu aici. Acum Păun e în concediu şi şomez. Dacă vrei îţi fac cunoştinţă cu Vanghele, e machidon, dar e un băiat bun de-l pui la rană. Cred că e cu 2-3 ani mai mare decât mine, dar încă n-a făcut armata.

- Lasă, că vreau să mă mai obişnuiesc cu munca, cu localul, cu viaţa asta de vacarm care este aici şi, mai târziu, poate încep să lucrez şi după program.

Seara am dormit neîntors. Făcusem prima greşeală din viaţa mea: Bercu a adus o bucată de salam de la bucătărie, a scos şi o bucată de brânză ce se afla în sertarul mesei şi am mâncat tot. La sfârşit, Bercu a plecat să aducă apă, dar s-a întors cu o sticlă de vin, golită pe trei sferturi.

- Hai să bem, că apă nu beau decât vitele! zice el.

- Eu n-am mai băut până acum, spun în doi peri. Voiam totuşi să încerc, să văd cum este.

- Bea, mă! Ai să vezi că e bun, nu-ţi face rău. E vin de Cotnari, renumit şi în străinătate!

Gustând din sticlă – pahare nu aveam – când el , când eu, am golit-o. Ne-am culcat şi am adormit pe loc.

Dimineaţa auzeam ca prin vis larma de la bucătărie, dar nu-mi venea să mă scol că aveam un cap care cântărea o tonă şi mă durea îngrozitor. M-am îmbrăcat şi m-am târât în depozit, de unde am cărat cel puţin douăzeci de lăzi, încât am făcut cămaşa lac de sudoare.

- Ce ai, ţâcă, întreabă Bercu.

- Mi-e rău, Mihai. Rău am făcut că am băut.

- Lasă că îţi trece. Merg eu la bucătărie să aduc nişte murături şi peste o oră eşti ca nou.

S-a dus la bucătărie, dar s-a întors fără murături.

- N-ai adus murături?

- Nu sunt scoase. Hai cu mine! şi mi-a fluturat în faţă o cheie mare cu lanţ.

- E cheia doamnei Marcela. Mergem în depozitul de iarnă unde vom găsi murăturile.

M-am luat după el. Când a deschis uşa, ne-a lovit un miros puternic de varză acră şi murături. Locul nu prea era luminat, dar a găsit repede butoiul cu murături şi a scos din el două gogonele de toată frumuseţea. Bercu a muşcat jumătate din una şi pe cealaltă mi-a dat-o mie, îndemnându-mă cu mâna:

- Mănâncă, nu te uita la mine! Altfel cum vrei să-ţi treacă mahmureala?

- Nu le spălăm mai întâi? îl întreb eu privind murătura care avea pe ea o spumă albă.

- Măi, dar mofturos mai eşti! Mănânc-o aşa cu sucul ei, ce s-o mai speli!

Privind spre fereastră am văzut un şobolan care se pregătea să iasă afară prin sita ruptă. Era mare cât o pisică, cu un cap mic din care mă priveau doi ochi scânteietori ca două mărgele strălucitoare; coada lui lungă şi răpănoasă care nu era mai scurtă decât tot trupul, se sprijinea pe pervaz ca la pregătirea pentru luptă.

- L-ai văzut? întreabă Bercu. E cât pisica?

- Este, poate chiar mai mare, îi confirm eu.

- Poate ai crezut că te mint când ţi-am spus! Sunt mulţi, mai ales în tunel. O să mergem odată şi acolo. Mai vrei una? îmi arată el butoiul.

- Da, vreau, dar spal-o în zeamă mai întâi!

- Mă, pretenţios mai eşti! Şi nu s-ar părea când te văd cât eşti de mic. Da, ia zi, nu-i aşa că ţi-a mai trecut capul?

- Da, mă simt mai bine acum.

- Medicament garantat, murătura asta! zice el.

- De ce bea omul, Mihai? Am văzut în toate zilele oameni beţi, împleticindu-se pe stradă când plecau de aici, din restaurant. Mai ştiu eu pe cineva care bea aproape în fiecare zi, de nu se mai trezeşte decât rareori.

- Ce întrebare şi la tine. De ce bea? Vezi, omul începe prin a trage o duşcă, după ce îi amorţeşte o ţâră limba mai bea una şi atunci zice că s-a hotărât să se oprească, dar de unde!? Atunci când te iei cu băutul, începe să ţi se facă sete şi mai ceri un rând, vezi tu, cu trecerea timpului, băutura începe să ţi se urce la cap şi aşa afumat cum eşti uiţi de necazuri, totul ţi se pare roz – adică frumos şi luminos – ieşi din pielea ta pe care ai purtat-o cu câteva momente în urmă şi începi să te plimbi prin altă lume, în care ai vrea să trăieşti liniştit şi fără griji. Şi iar bei, cu timpul băutura devine obicei – un obicei prost numit viciu – apoi o necesitate, ajungi la dezechilibrul mintal motivat de alcool, care nu se mai poate vindeca. Asta este, a încheiat el pledoaria atât de „filozofică", încât nici nu-ţi venea să crezi că iese din gura unui tânăr cu doar două clase de şcoală.

- De unde ştii tu toate astea?

- Ehei, de aproape patru luni de când lucrez aici, am auzit asta de cel puţin trei ori. Tot servind la mese, alături de Păun, am stat de vorbă cu nişte oameni deştepţi, bine îmbrăcaţi, care, cum vedeau un om care dormea beat cu capul pe masă sau altul care se întorcea de la tualetă şi izbea vreo masă sau vreun scaun aflat în drumul lui, începeau singuri să-mi explice ce efecte negative are alcoolul.

Uneori se ameţeau şi ei, dar eu îi scuzam în mintea mea, zicând că „au băut şi ei de bucurie sau de supărare", că niciodată nu ştii ce este în sufletul omului.

- Pe tine nu te doare capul când bei?

- Eu m-am obişnuit. Am grijă să nu beau mult şi atunci nu mă doare nimic. Ţi-a trecut capul?

- Da. „Medicamentul" tău a făcut minuni. Acum îmi este foame.

- Stai să plece patronul că l-am văzut cu paltonul îmbrăcat! După aceea dăm o raită pe la bucătărie.

Doamna Marcela începuse să ne servească două feluri de mâncare şi ne socotea la un preţ mai mic decât clienţilor din local.

Trecuseră aproape trei luni de zile şi mă obişnuisem cu viaţa grea de „muncitor cu cârca", cum spunea Bercu în glumă, deşi, fără să-şi dea seama el pronuţa o realitate.

Lucrasem şi de noapte cu câte un ospătar, încât aveam acum în geamantan aproape 4.000 de lei.

Într-o zi, Bercu s-a întors în cameră cam bosumflat.

- Ce ai, Mihai, l-am întrebat, văzând că el nu are de gând să vorbească.

- Zice patronul să ne căutăm gazdă, că ne-a ţinut destul ca pe nişte „golani".

- Chiar aşa a zis, „golani"?

- Da. Nu-mi pare rău că m-a făcut golan, dar mă gândesc că nu am unde să mă duc. Chiar dacă găsesc o gazdă, asta costă, iar eu strâng bani şi trimit în fiecare lună acasă, la ai mei, că în afară de părinţi mai am trei fraţi şi toţi aşteaptă banii de la mine, a spus Mihai, rămânând cu ochii pierduţi în gol.

- Situaţia e grea, am spus eu, compătimindu-l în gând.

Mă bucuram că eu nu am greutăţile lui, dar mă întristam la gândul că eu sunt singur pe lume şi nici nu-mi cunosc mama adevărată. Noaptea m-am frământat, gândindu-mă cum să găsesc o gazdă? Să plec înainte de a mă da afară patronul.

2. CAMERĂ CU CHIRIE

A doua zi, după masa de prânz, am plecat să caut gazdă prin oraş. Mă îndrumase o femeie de pe strada Poştei să merg la nr. 21 pe strada Mihail Kogălniceanu. Acolo m-a întâmpinat o femeie durdulie, care mi-a cerut 2.000 de lei pe lună, dar

explicându-i că nu am venituri mari, m-a măsurat din cap până în picioare, şi probabil i s-a făcut milă de mine, că mi-a spus:

- Du-te pe strada Miron Costin la nr. 18 şi întreabă de doamna Gligor! Ea mai are chiriaşi şi poate are vreo cameră liberă. Strada este pe lângă piaţa Griviţei.

I-am mulţumit şi am plecat pe strada Miron Costin. La numărul respectiv era o gheretă mărimea 2x3 m. în care îşi ducea viaţa un cizmar cam de 50 de ani, chel şi cu ţigara în colţul gurii, mai, mai să-şi ardă mustaţa, înconjurat de rafturi cu pantofi, cizme, ghete scâlciate aduse la reparat. Încăperea era plină de un miros greu de pap, vopsele, creme, încât aerul era irespirabil.

L-am întrebat dacă o cunoaşte pe doamna Gligor şi dacă îmi poate spune unde o pot găsi.

„E nevastă-mea", spune el. Stai că o chem au. Iese în uşa gheretei şi strigă: „Lino! Lino!" iar în uşa primei camere, începând de la stradă, apare o femeie corpolentă, să fi avut 35-38 de ani, cu o faţă prelungă şi mult prea boită şi un păr lung care-i cădea pe spate. Rochia ei prea mult decoltată o făcea să semene cu o femeie cu cercei din tabloul „Ţiganca" ce se găsea pe la bâlci.

- Vezi ce vrea copilul ăsta! se adresează el soţiei.

- Bună ziua! Ştiţi, m-a trimis o doamnă de pe strada Kogălniceanu să vă întreb dacă aveţi camere de închiriat. Pentru mine vreau camera.

- A, doamna Spânu? zice ea. Am o cameră, dar trebuie puţină curăţenie făcută acolo pentru că a stat cineva care nu prea avea chef să trăiască în curăţenie.Dar tu cu ce plăteşti că nu te văd în stare să munceşti? a zis ea, privindu-mă cu dispreţ.

- Muncesc şi eu, doamnă, şi plătesc, dacă nu costă peste puterile mele.

- 1.200 de lei pe lună! Am cheltuieli mari, zice ea cu o voce sigură.

Vă pot plăti 1000 de lei, mai mult nu mă oblig. Dar mai întâi să văd camera.

M-a condus la cameră. Era ultima din fundul curţii, casa fiind lungă ca un vagon, cu uşi din loc în loc, pentru fiecare

cameră, lângă ea mai era closetul, apoi începea grădina. Odaia era mică, dar cochetă, însă mai trebuia făcută „curăţenie" – cum a zis doamna Gligor.

- O iau! am spus eu sentenţios. Chiria 1000 de lei. Sper să fiţi mulţumită, că şi aşa cred că unii ar refuza pentru poziţia ei alături de closet.

- Poimâine camera va fi gata aranjată şi te poţi muta, mai spune doamna Gligor, oarecum veselă pentru afacerea pe care a făcut-o. Poţi să-mi dai acum 200 lei arvună?

- Da, cu plăcere. Am scos din buzunar banii şi i-am dat.

- Ai putea să-mi spui şi unde lucrezi sau e secret? a mai să afle noua mea proprietăreasă.

- La restaurantul Dobrogea.

- A, la domnul Soroceanu. Îl cunosc, îl cunosc.

La poartă m-am oprit şi l-am salutat pe domnul Gligor, de acum şi el proprietarul meu, care m-a privit şi m-a întrebat:

- Te-ai înţeles cu doamna? se referea desigur la soţia lui.

- Da, nu se putea altfel. Bună ziua!

M-am întors la restaurant bucuros de rezultatul întreprinderilor mele de peste zi şi am încercat să intru în camera noastră, dar era încuiată cu cheia, iar Bercu nicăieri. L-am căutat la bucătărie, apoi în restaurant, dar nu era de găsit. Neavând ce face, m-am dus la malul mării şi am privit vreo jumătate de oră cum planau pescăruşii în larg, ţipând strident, în timp ce valurile se înălţau şi apoi se întindeau pe nisipul plajei. Pe cer se vedeau norii „de zăpadă", nişte nori albi şi lânoşi care se tot grămădeau spre răsărit.

Mă gândeam la viaţa mea – marea are darul de a te face melancolic – şi eram mâhnit. Îmi lipsesc acum cuvintele ca să pot descrie mâhnirea profundă care mă cuprinsese încă de când mă pomenisem în această societate, cu părţile ei bune, dar şi multe rele.

Îi comparam pe oamenii cu care lucram, apoi pe cei pe care îi serveam uneori în local, oameni în mijlocul cărora urma să trăiesc de acum zi de zi, cu prietenii mei din copilărie, cu tovarăşii

mei de joacă, atunci când mă simţeam fericit, datortă candorii care mă stăpânea.

Mi-am dat seama că aici, orice nădejde de a ajunge om învăţat şi cu vază s-a spulberat şi că nu-mi mai rămâne nicio licărire de speranţă.

De multe ori mă podideau lacrimile, iar atunci simţeam că inima este gata să plesnească şi gemeam înfundat, ferindu-mă să fiu văzut şi auzit de oamenii care treceau în acel moment pe stradă.

Pierdusem orice nădejde că voi scăpa de această viaţă. Altul în locul meu ar fi ajuns vagabod sau hoţ, dar numai Dumnezeu m-a ajutat. Nimeni nu se ocupa de mine, nu mă sfătuia, nu mă ocrotea. Cu toate acestea, tot timpul am fost sănătos, m-am simţit bine şi mi-am purtat singur de grijă.

Când m-am întors, Bercu era în cameră şi se bărbierea într-un ciob de oglindă.

- Unde ai fost, mă, ţâcă, de nu ţi-ai arătat deloc faţa pe aici de la prânz?

- Am făcut o plimbare pe malul mării, îi răspund.

- Atâtea ore?

- Am fost puţin şi prin oraş, că din luna august nu m-am deplasat nicăieri.

- Bine ai făcut. Am fost şi eu la poştă şi am expediat bani la ai mei, la Borca. Luna trecută nu le-am trimis niciun ban ca să-mi cumpăr ghete pentru iarnă. Aşteptau, săracii, că pe mine mă au mai mare, în afară de o soră care este deja măritată.

- Ai mai discutat cu domnul Soroceanu despre camera cu chirie?

- Nu, dar el este hotărât în ce spune şi nu cred să se mai răzgândească. A spus să ne căutăm gazdă şi aşa trebuie să facem. Zice că trebuie să o facă magazie pentru „tranzit", ce-o mai fi şi aia şi de-aia cere s-o eliberăm cât mai repede.

- Eu am găsit o cameră, dar e mică şi nu are decât un pat de o persoană, o masă, un scaun şi soba. Restul nu mai încape nimic în ea. Am arvunit-o deja. Poimâine mă mut.

- Ce preţ ai reuşit să obţii?

- 1000 de lei.

- Nu e prea mult?

- Am fost pe strada Mihail Kogălniceanu şi o doamnă mi-a cerut 2000 de lei pe odaie, dublu. Este drept că e o cameră mare, frumos mobilată cu pat dublu, masă, scaune, dulap pentru haine, teracotă, lumină electrică din lustră, este aproape pentru cel care face serviciul aici, dar la aşa preţ nu cred că face faţă buzunarul nostru.

- Trebuie să caut şi eu, n-am încotro.

- Lasă, Mihai, că dacă mă mut eu, mă interesez la proprietăreasă, poate ştie ea vreo odaie prin vecini.

La data stabilită, cu ajutorul lui Bercu, am dus geamantanul în noua locuinţă.

- Bă, Ionele, bă, da te-ai pricopsit, bă! E mişto camera. De ce n-am şi eu una ca asta, dar să coste mai puţin, că ştii tu...

Ştiam greutăţile lui.

Norocul lui a fost că doamna Gligor ştia deja o familie din strada Ion Corvin nr. 23 care avea cameră de închiriat şi a mers cu noi la adresă, insistând pe lângă doamna Cojan – aşa se numea familia respectivă – să-l primească. Camera era tot în fundul curţii, ca a mea, dar era mai degradată pentru că servise drept magazie de lemne. Nu era mobilată, dar doamna Cojan i-a promis să pună în ea un pat, o masă, două scaune şi un dulap cu două uşi. Sobă nu avea, dar a spus că îi va aduce un godin din fontă la care poate băga şi cărbuni, că au suficienţi. Mai greu a fost cu preţul. Gazda cerea 1000 de lei.

- Nu-ţi dau decât 500 lei, spunea Bercu.

- Dacă nu-mi dai 1000, dă-mi măcar 800 de lei, zicea gazda.

- Nu! 500 lei pot să-ţi dau, mai mult nu, că am greutăţi.

- Dă măcar 700 de lei!

A intervenit gazda mea care i-a spus ceva la ureche, apoi doamna Cojan s-a întors spre el, ceva mai conciliantă şi i-a spus:

- Bine, dai 600 de lei şi eu îţi fac camera gata de locuit până sâmbătă.

Am dat şi eu din cap spre Bercu, însemnând că este bine aşa, apoi el a spus:

- Fie şi 600 de lei, dar cel puţin să faceţi tot ce aţi promis şi să mă simt bine aici la dumneavoastră!

A plătit şi el arvuna, tot 200 de lei, apoi am plecat împreună cu doamna Gligor, care s-a oprit la o prietenă, pe parcurs. Când am rămas numai noi doi, i-am spus lui Bercu:

- Măi, Mihai, dacă repară pereţii şi mobilează camera cu obiectele care a spus că le are, e bine lasuma de 600 de lei. Stai şi tu împreună cu lumea, poate te şi însori în curte la ei că am văzut la geam două duduiţe roşii în obraji, care abia aşteaptă.

- Nu mă însor eu acum, că trebuie să plec în armată anul viitor şi asta mi-ar mai trebui să mai duc şi grija nevestei, nu aveam eu destule griji.

- Important este că am găsit camerele şi am scăpat de scandalul cu patronul. Va fi mai greu cu sculatul de dimineaţă. Vom fi nevoiţi să ne cumpărăm ceas deşteptător.

La câteva zile de la această întâmplare, patronul ne-a dat salariul şi am rămas în oraş să-mi cumpăr haine groase, de iarnă, deoarece celelalte îmi rămăseseră mici, în toate dimensiunile. Primul obiect a fost ceasul deşteptător.

Mi-am cumpărat un costum gri cu dungi verzi, un palton, două cămăşi albe de pânză fină şi o eşarfă vişinie pe care mi-o puneam în jurul gâtului în loc de fular, cu care, recunosc că arătam mai mare decât vârsta pe care o aveam şi asta îmi convenea.

Ghete noi îmi cumpărasem cu o lună în urmă, de ocazie, din Oborul Mare.

Bani mi-au mai rămas puţini, încât a trebuit să recurg tot la mâncarea pe care mi-o dădea doamna Marcela pe bază de înscriere în caietul ei preţios.

Abia în luna următoare am reuşit să mănânc la un birt deschis pe bulevardul Carol, unde se mânca binişor şi la un preţ

acceptabil căruia îi puteam face faţă şi eu. Uneori mă foloseam de „minuturi", nişte mâncăruri preparate pe loc, calde şi bune.

Prima oară când am intrat în acel birt, toţi se uitau curioşi la mine şi nu le venea să creadă că un copil intră singur într-un birt să mănânce.

Nu ştiu ce-o fi gândit chelnerul care m-a servit la început, dar l-am văzut foarte reţinut când am cerut o bere. Mi s-a părut că se temea să mă servească.

Îmi aduceam aminte câte zile umblasem pe stradă flămând, fără niciun ajutor de la cineva. Numai Dumnezeu a vrut să mă ajute să nu ajung hoţ.

Din restaurant nu ieşeam fără aprobarea patronului. Eram izolat de lume mai ceva ca zidul chinezesc sau cetatea Bastiliei şi adesea plângeam gândindu-mă la visele mele spulberate.

Până m-am mai obişnuit cu munca, noaptea cădeam din picioare de oboseală, dar trebuia să stau şi să spăl vasele pline de grăsime care erau strânse de pe mesele consumatorilor, la care se adăuga şi zgomotul specific al localului, un murmur continuu. De multe ori am vrut să fug de acolo unde mă vor duce picioarele, dar când îmi trecea oboseala, renunţam.

Viaţa de slugă nu poate face dintr-un om decât o vită bună de plug, iar dintr-un vagabond ca mine care visa libertatea, nu făcea decât un răzvrătit. În acea perioadă unele mici bucurii pe care am reuşit să mi le fac le-am plătit cu sânge – o monedă pe care marile bănci din lume nu o cunosc – dar n-am regretat, deoarece acele firave „băi de lumină" m-au ajutat să îndur mai uşor întunericul existenţei mele.

După trecerea a trei- patru luni, patronul a căpătat încredere în mine şi a început să mă trimită pe la diferiţi clienţi din oraş pentru a duce sufertaşele cu mâncare şi să iau noi comenzi de la acei abonaţi ai restaurantului. O făceam în fiecare dimineaţă între orele 7 – 10 şi uneori seara pământ la ora 19.00.

În aceste ore în care hoinăream pe străzi mă consideram fericit, visând şi privind lumea, copacii, câinii, pisicile, păsările; uneori priveam prin ferestrele deschise ale caselor pe lângă care

treceam, văzând copii care leneveau în pat sau cărora le aduceau mamele cana cu lapte cald şi biscuiţi şi-i mângâiau pe creştet, sărutându-i cu dragoste, făcându-mă să scot lacrimi amare.

Cât aş fi dorit şi eu un pat curat, cald, o bucată de pâine şi o cană cu lapte, însoţite de o mamă drăgăstoasă şi vorbe de duh!

Cum terminam corvezile prin oraş, fugeam la malul mării, mă aşezam pe iarbă şi priveam în larg de pe malul înalt. Marea mă liniştea de fiecare dată, indiferent dacă era liniştită sau învolburată şi lovea ritmic malul. Mă încânta zborul pescăruşilor care se roteau liberi în aer, făcând zgomot cu chemările lor stridente în timp ce cu aripile mângâiau luciul apei; din vilele situate aproape de malul mării răzbăteau până la mine clinchetul de pahare şi farfurii de la cei care ştiu să aprecieze „valoarea muncii".

Pe lângă mine treceau domni graşi şi mame cu copii de mână sau în cărucioare. Toţi mă priveau cu nepăsare, de parcă nici nu existam, iar eu sufeream că eram singur pe lume, ducând o viaţă plină de lipsuri şi un chin prea mare pentru vârsta mea şi pentru inima mea mică şi însângerată, pentru lipsa mea de experienţă.

Alteori mă ascundeam în pivniţă, în locurile în care ştiam că nu pot fi găsit uşor şi citeam la lumânare, poveşti cu Robinson Crusoe, Copiii Căpitanului Grant, Submarinul Nautilus etc. descoperind o lume până atunci necunoscută mie. Uitasem astfel de patron, de lume şi de necazurile mele şi alunecam în basmele pe care le devoram de la început şi până la sfârşit.

Într-o zi m-a trimis stăpânul la o patiserie din apropierea pieţii Gravitaţiei să cumpăr covrigi şi plăcinte, după care luam zilnic aceste produse numai de acolo, de la potronul Tudor Mirachis, un grec cu inima mare şi bună ca pâinea.

Acesta făcea în cuptor o pâine albă şi pufoasă numită jimblă, apoi covrigi, plăcintă cu brânză şi plăcintă cu dovleac, mult râvnite în cartier, iar uneori făcea şi plăcintă cu mere, foarte gustoasă.

Tudor Mirachis, om de vreo 40 de ani, văduv, venise de vreo 10 ani din Grecia şi nu mai plecase.

Îşi făcea bine meseria şi câştiga mulţumitor; frământa coca, iar dimineaţa, gata dospită, o cocea până la ivirea zorilor, încât la prima oră oricine trecea pe lângă brutăria lui putea fi servit.

L-am văzut şi eu de câteva ori cum făcea plăcinte: avea mare îndemânare la fabricarea foilor de plăcintă, pe care le învârtea pe o masă şi le acoperea cu un amrstec de ouă, brânză albă şi zahăr, le înfăşura bine şi le introducea în cuptor.

Aceasta era plăcinta românească, gustoasă şi mult căutată de localnici.

De multe ori am discutat cu nea Tudor şi el îmi cunoştea necazurile pe care căuta să mi le aline cum putea. Într-o zi mi-a spus: „Eşti, ca şi mine, orfan şi asta se cheamă că eşti tot străin. Află de la mine că străinul este acea umbră pe care nimeni n-o bagă în seamă şi de aceea e nevoită să-şi poarte casa în spinare. Atunci când străinul nu mai place nici celor mai apropiaţi lui, care poate, l-au iubit cândva, se ajunge la cea mai tristă situaţie."

Tudor Mirachis avea şi un ucenic, Sebastian, pe care-l folosea la toate treburile, dar, mai ales, să vândă pe stradă covrigii legaţi în şiruri mari şi plăcintă cu mere. Sebastian locuia într-o cămăruţă dosnică, pe un pat de lemn acoperit cu o rogojină şi o pernă de sac umpută cu paie. Era tot un orfan, dar avea 16 ani şi era inteligent şi foarte manierat. M-a invitat odată la el.

Avea sub pat o valiză plină cu cărţi de tot felul.

- Le-ai citit pe toate? l-am întrebat eu curios.

- Da. Am mai citit şi altele pe care le-am luat de la cunoscuţi, dar le-am înapoiat.

De la Sebastian am luat şi eu cărţi ca: Amintiri din Copilărie, Colţ alb, Crimă şi pedeapsă şi altele.

Câteodată reuşeam să ajung la malul mării şi priveam ore întregi spre larg. La începutul lunii decembrie pe mare se arătau prevestirile unei ierni bogate în zăpezi şi furtuni. Cerul era acoperit cu nori plumburii, iar marea căpătase o culoare cenuşie. Noaptea se auzea de departe vuietul valurilor şi şuieratul vântului care gonea deasupra crestelor înspumate. Pescarii nu mai cutezau să iasă în larg în număr mare, căutând să-şi adăpostească bărcile

sus pe mal, dincolo de dig; în lipsă de altceva se adunau la cârciumă şi sporovăiau cât era ziua de lungă, unii inventând diferite păţanii şi întâmplări, de care râdeau cu toţii în hohote.

Dacă la început banii erau prea puţini şi băteam uliţele mai mult flămând, acum îmi puteam plăti să mănânc în birt o masă caldă la prânz şi uneori o cină seara. Dimineaţa nu mâncam aproape niciodată. Bercu mânca tot la domana Marcela şi mă întreba:

- Tu de ce nu mai vrei să iei masa la restaurantul „Dobrogea"?

-Preţul e mai mare acolo decât la birt, iar eu am făcut mişte cumpărături şi abia mi-am putut plăti chiria. Aşa mănânc la birtul din bulevardul Carol unde este ceva mai ieftin şi, pot spune eu, mai bun.

L-am convins şi pe Bercu, iar următoarele luni am luat masa împreună la birt, dându-i motiv de supărare doamnei Marcela care ne-a pierdut de clienţi. Vă închipuiţi că banii pe mâncarea ce ne-o vindea nouă rămâneau în buzunarul ei. Dar asta am înţeles-o mult mai târziu, când am înţeles de ce nu vrea ea să ne găsească domnul Soroceanu la bucătărie.

Mă prezentam la slujbă dimineaţa la ora 6.00, iar la ora 18.00 cu o pauză de o oră pentru masă, terminam lucrul. Nu se ţinea cont că nu aveam decât 13 ani.

Dar nu era vina patronului. Radu Spoială îl rugase să mă primească, iar el avea nevoie de un om la muncă.

În camera mea îşi făcuseră loc mai multe ziare şi reviste pe care le citeam cu nesaţ. Mai târziu m-am împrietenit cu un băiat din curte, al familie Barbu, tot chiriaşi şi ei – părinţii şi doi copii – de la care am luat cărţi împrumut. Atunci am citit Biblia, apoi alte cărţi mai bune şi mai rele, printre care şi „Elevul Dima dintr-a VII-a" a lui Drumeş şi altele din colecţia de 15 lei, considerate nocive. Mărturisesc că mie nu mi-au făcut niciun rău, chiar dacă în ultimele se scria şi despre lucruri vătămătoare. Am găsit, însă,

multe lucruri care mi-au fost pildă în viaţă. Cele rele nu au reuşit nici măcar să mă atingă pentru că nu le-am băgat în seamă.

Într-o dimineaţă când m-am trezit afară era o zăpadă destul de mare. Seara plouase, apoi bătuse tare vântul, iar spre dimineaţă ninsoarea cu fulgi mari, a făcut să sporească stratul de zăpadă, văzând cu ochii. Viscolea. Era cu neputinţă să străpungi cu ochiul potopul alb. La câţiva metri, de jur împrejur, lucrurile nu mai puteau fi deslușite prin perdeaua fulgilor de nea din ce în ce mai deşi, care mă învăluiau ca într-un uriaş năvod alb. Nici cerul nu se mai vedea, iar lumina nu mai venea de sus, ci de jos în sus, de la giulgiul de un alb strălucitor care învăluia Pământul.

Totul încremenise în jur, zăpada parcă oprise orice mişcare. Din loc în loc, câte o creangă de copac foşnea la adierea vântului, eliberându-se de povara zăpezii ce o acoperise, iar acum , când zăpada căzuse, îşi permitea să se ridice din nou la linia anterioară.

Zăpada nivelase terenul, îngropând totul: iarba, gropi, tufişuri etc. Se lăsase gerul şi aerul se lipea de nări, parcă era şi el îngheţat. Fiind prea de dimineaţă, vizibilitatea redusă a făcut să dau peste un morman de zăpadă pe trotuar, aproape de intrarea într-o curte. Fără să vreau l-am lovit cu piciorul, fiind gata să cad. În acel timp am auzit un scheunat şi mi-am dat seama că e un câine. L-am scos din zăpadă şi l-am mângâiat, iar el a mers după mine, dând mereu din coadă, până am ajuns la restaurantul Dobrogea. Am mers la bucătărie şi i-am adus resturi de mâncare şi multe oase. De atunci, în fiecare dimineaţă, Andrei – aşa l-am botezat – mă aştepta în locul ştiut şi parcurgea distanţa, la capătul căreia îşi primea hrana. Aveam un prieten adevărat care nu mă putea trăda, nu mă putea răni. Îl socoteam ca fiind, el, o fiinţă necuvântătoare, cel mai bun prieten al meu. Avea o expresie adâncă de durere şi blândeţe şi mă privea resemnat, iar toată fiinţa lui exprima o deznădejde mută. Nu era prea frumos – alb cu pete negre – dar era simpatic şi avea un farmec care se desprindea din ochii lui mari , umezi şi duioşi, care parcă vorbeau. Se spune că ei

vorbesc cu ochii şi cu coada. Nu ştiu sigur. Ce pot spune este că inima unui câine este tot atât de simţitoare ca şi inima unui copil.

În aceste luni, Radu Spoială nu a venit niciodată la mine să vadă dacă mai trăiesc, dacă mă descurc cu munca grea la care fusesem dat şi dacă am nevoie de ceva. Se vedea din acest gest că nu se sinchisea de mine.

De câteva zile gerul se mai îmblânzise şi începuse să ningă cu nişte fulgi mari, care cădeau încet, alene, dar atât de deşi încât nu puteai vedea nimic la câţiva paşi. Singurul mod de orientare erau copacii de pe marginea trotuarelor.

Ninsoarea a stat peste vreun ceas şi a ieşit soarele.

M-am dus în vizită la mormântul mamei şi am plâns, apoi am mers să văd casa părintească. Pe Radu Spoială l-am găsit dormind, s-a trezit când am intrat, dar tot beat era şi nu am putut discuta cu el lucruri interesante, încât a trebuit să plec. El n-a catadicsit să mă întrebe, cel puţin, de ce am plecat de acasă. L-am lăsat şi am plecat spre strada Miron Costin cu gândul la mama, căreia îi promisesem că mă voi strădui să ajung om în viaţă. Aceasta pentru că ea rămăsese pentru mine aceeaşi mamă care m-a smuls din ghearele morţii şi m-a crescut după puterile ei.

Iarna nu a fost tocmai grea, însă primăvara a debutat friguroasă şi cu furtuni care au mirat multă lume. Când am ajuns acasă, într-o după-amiază, la poartă erau mai multe femei care discutau:

- N-am mai pomenit un cer aşa ca ăsta! zicea una. Ăsta este semn de furtună şi se va întâmpla curând.

Am privit şi eu cerul. Se vedea o învolburare sumbră, întreruptă pe alocuri de nişte pete fumurii. Norii zburau, înghesuiţi unii peste alţii creind impresia unui hău uriaş între cer şi adâncul Pşmântului.

Vântul care suflase toată ziua, acum se înteţise, urlând înspăimântător. A început să plouă iute, în rafale, cu averse bogate.

Unii oameni care veneau din alte localităţi istoriseau că au întâlnit pe drum pomi rupţi şi puşi de-a curmezişul drumului, iar în unele locuri, furtuna luase acoperişurile caselor.

În speranţa că furtuna se va opri, am plecat la restaurantul Dobrogea unde eram de serviciu seara şi noaptea împreună cu ospătarul Vanghele, aşa cum stabilisem de dimineaţă. Pe drum ploaia s-a oprit, însă vântul se înteţise şi nu erau speranţe să se potolească.

Am ajuns la restaurant. Vanghele nu venise încă. În aşteptarea lui, am mers la malul mării, care era destul de aproape. Pe mare valurile se ridicau la orizont deasupra uriaşului cazan clocotitor şi formau turnuri ca de clădiri medievale sau alte închipuiri, castele, stânci, apoi talazurile înalte se apropiau, rostogolindu-se, apoi creşteau înalte, se prăvăleau, spărgându-se de ţărm, cu zgomote uriaşe, de parcă ar fi vrut să acopere tot oraşul şi să surpe pământul. Mai departe, valuri a căror creastă albă se ridica în văzduh, năvăleau cu vuiet năprasnic şi se spulberau în aer înainte de a ajunge la mal, după care se adunau din nou pentru a alcătui alţi monştri gata să atace.

Furtuna creştea în intensitate. Mugetul mării dublat de vântul care sporea mereu făceau ca totul să fie mai înfricoşător decât la început. La aceasta se adăuga bezna, care stârnea noi temeri.

Ceva din mine, nu pot preciza ce anume, răspunzând furtunii de afară, îmi răscolea adâncurile memoriei, pe care apoi le revărsa. Gândurile mele goneau nebuneşte, luându-se la întrecere cu marea învolburată care parcă turbase. Inima îmi era pustie şi o îngrijorare nedefinită o apăsa.

În luna mai, domnul Gligor, proprietarul meu a fost internat în spital pentru o infecţie la mâna stângă, iar după 5 zile a murit. Chiriaşii din curte au spus că s-a îmbolnăvit de dalac, boală pe care o căpătase de la o piele cu care lucrase o pereche de ghete noi.

Aţii, mai maliţioşi, puneau moartea pe seama consumului excesiv de alcool, care i-au produs ciroza – o boală a ficatului. Indiferent care a fost cauza, omul a murit, iar după înmormântarea lui lucrurile s-au schimbat în rău, în sensul că doamna Gligor, nemaiavând sursa de venit a soţului şi-a adus de la ţară nişte rude şi, pentru că avea nevoie de extindere, mi-a pus în vedere să eliberez camera peste 3 zile.

Rămăsesem din nou fără adăpost, iar acasă, pe strada Maramureş, nu mă puteam întoarce. La acest gând, toată sensibilitatea mea crunt jignită de această viaţă, întreaga ruşine şi suferinţă pe care ea le stârnea în sufletul meu, au devenit şi mai sfâşietoare. Am ajuns la conclizia că o astfel de viaţă este insuportabilă. A doua zi m-am sculat de dimineaţă şi mi-am făcut inventarul obiectelor personale, după care am plecat la servici. Multe obiecte îmi erau de prisos. I-am sugerat lui Bercu dacă le vrea el, ca să meargă cu mine sau să vină seara să i le dau.

- Ce se întâmplă cu tine, Ionele? m-a întrebat el.

- M-am săturat de viaţa pe care o duc. Vreau să plec la nişte rude la ţară. De poimâine nu mai am unde să locuiesc pentru că gazda mi-a spus să plec.

- Hai să căutăm împreună altă gazdă! Nu se poate, mă, să nu găsim. De ce să pleci aşa, ce s-au terminat casele în Constanţa?

- Te aştept diseară la mine! i-am mai spus.

3. LIBERTATE AMARĂ

Am plecat în parcul de lângă liceul Mircea, unde m-am aşezat pe o bancă pentru a mă odihni şi să-mi adun gândurile. Aveam inima plină de jale. Aveam atâta libertate, dar nu aveam ce să fac cu ea. Mă gândeam cât de scumpă este libertatea, dar nu aceea pe care o înţeleg unii copii, de a fi lăsaţi de capul lor, să facă fiecare ce-i trece prin cap.

Dorinţa mea a fost întotdeauna să am lângă mine pe cineva care să mă îndrume, să mă sfătuiască ce trebuie să fac în viaţă şi să mă oprească de la săvârşirea de greşeli.

Aşa cum eram eu fără niciun sprijin şi cu toată libertatea de care dispuneam puteam oricând să greşesc iremediabil. Un pas greşit mă putea duce, cu uşurinţă, în prăpastie, fără a mai putea să mă salveze cineva, să mă ridic. Trebuia s-o fac singur şi cine ştie care ar fi fost preţul pe care ar fi trebuit să-l plătesc.

Copacul sub care era banca nu prea dădea umbră. Soarele cald de primăvară scosese mai multă lume în parc, nu eram singur. Pe aleea din faţa mea am văzut un domn cu o doamnă care duceau – între ei – de mânuţă, un copil de 3-4 anişori. I-au dat drumul la mânuţe, aruncându-i în faţă o minge nu prea mare, colorată. Părinţii s-au aşezatpe o bancă din faţa mea, iar copilul, un băieţel dolofan, s-a jucat o vreme cu mingea, apoi a aruncat-o spre mine şi, după ce m-a privit o clipă, a fugit în braţele tatălui său. Acesta l-a ridicat în sus, l-a sărutat, apoi l-a trecut mamei, care l-a aşezat în poală, săruntându-l şi mai apăsat şi alintându-l cu vorbe dulci. Copilul râdea cu poftă şi îi mângâia pe obraji cu mânuţele lui albe şi plinuţe. Se simţea răsfăţat şi dădea din mâini fericit. Scena m-a impresionat şi m-au podidit lacrimile, fără voia mea, amintindu-mi că pe mine niciodată nu m-a îmbrăţişat cineva astfel.

„Unde eşti , mamă?!" îmi strigam în gând şi plângeam, iar ochii îmi erau plini de lacrimi, încât nu mai vedeam pe unde merg şi se scurgeau pe haine. „De ce Doamne, a trebuit să fie aşa?" ziceam printre sughiţuri. Oare mai puteam spera că vreodată voi fi şi eu mângâiat cel puţin aşa ca acest copil? Greu de spus. Aproape imposibil.

Copleşit de griji şi deznădăjduit, m-am dus la malul mării unde am rămas până s-a înserat.

Am văzut cât de frumoasă este marea noaptea, luminată de luna plină care presară scânteile ei de cleştar peste apele sale unduitoare şi mereu în mişcare ca o răsuflare venită din adâncuri.

Seara, când am ajuns acasă, Bercu mă aştepta pe scaun, citind revistele aflate stivă pe colţul mesei.

- Băi, ţâcă, zice el, tu ai dat bani nu glumă pe toate cărţile, ziarele şi revistele astea.

- Numai pe ziare şi reviste, îi răspund. Cărţile sunt ale familiei Barbu, nişte vecini şi le dau înapoi, dar ziarele şi revistele poţi să le iei tu, dacă îţi fac trebuinţă.

I-am dat lui Bercu ziarele, revistele, unele obiecte pe care nu le mai puteam lua cu mine şi acesta a plecat acasă, după ce ne-am luat la revedere.

- Băi, ţâcă, să ştii că-mi pare rău că pleci. Ce să-şi spun? Pentru mine ai fost ca un frate mai mic şi să ştii că eu am ţinut mult la tine, bă! Da tu ai să te descurci oriunde, că eşti deştept. De ce te duci la ţară, mă? întreabă el. Acolo e muncă grea, în arşiţă, praf, noroi.

- Vezi, Mihai, tu ai părinţi şi nu ştii ce înseamnă să fii orfan, să nu ai pe nimeni, absolut pe nimeni pe lume. În astfel de situaţii, orice mână întinsă spre noi, orfanii, fie ea oricât de muncită, acoperită de cea mai bătătorită piele este o comoară de nepreţuit. Pentru tine poate e mai greu să înţelegi, deşi ai şi tu greutăţile tale în familie. Dar eu ... când nu-ţi mai rămâne nimic şi ţi-e greu, o mână întinsă e bine venită. Ei sunt familia mea.

L-am condus până la poartă şi s-a dus.

După ce am dus cărţile familiei Barbu, mi-am luat la revedere şi de la ei, apoi mi-am pregătit valiza pentru drum şi m-am culcat devreme.

De dimineaţă m-am trezit tot la ora 5,30 în virtutea obişnuinţei, dar am rămas în pat, cu mâinile sub cap, gândindu-mă la ce va urma.

„Dar dacă mătuşile mele de la Rahmanu nu mă mai vor? Acum că mama murise şi se ştia că nu sunt fiul ei, deci nu sunt nici nepotul lor?" Mi-am adus aminte cele spuse de unchiul Gheorghe când a plecat din casa din strada Maramureş: „Dacă o vei duce greu, vino înapoi, Ionele, că ţi-om găsi noi un rost. Să ştii că eşti bine venit la noi pe orice vreme!"

Nu ştiu când mi-a încolţit ideea să plec, dar ea îmi stăruia în memorie în ultima vreme, încât nu mă lăsa să lucrez ca înainte. Prinsese rădăcini şi se transformase într-o hotărâre de neclintit, mai fermă decât luasem eu vreodată. Nu eram sigur dacă voi izbuti, dar socoteam că planul trebuie dus până la capăt.

M-am sculat, m-am spălat pe faţă şi m-am îmbrăcat cu costumul şi cu paltonul, ca să fie geamantanul mai uşor. Am bătut la uşa doamnei Gligor şi i-am spus că plec, dându-i şi restul de chirie, apoi am mers în cameră, mi-am luat geamantanul şi am luat drumul spre Rahmanu. În geamantan era tot avutul meu. Când am ajuns la marginea oraşului eram deja foarte obosit, geamantanul fiind mult mai greu şi mai mare decât puteam duce eu, iar pe măsură ce-mi scădeau puterile, el mi se părea şi mai greu.

Spre prânz am zărit în depărtare satul Ovidiu, dar nu am rămas în sat decât vreo cinci minute cât am cumpărat o pâine caldă de la brutărie, apoi am continuat drumul până am ajuns iar în câmp, mai departe de şosea, lângă o claie de fân care fusese strâns de curând, după mirosul plăcut pe care îl emana. Nu am rămas în sat de tama răufăcătorilor despre care auzisem că te omoară chiar dacă nu prea au ce să-ţi ia. Şi se înmulţiseră răufăcătorii după război, din cauza sărăciei....

Tot uitându-mă în dreapta şi în stânga, am observat că amurgul, care era cam vaporos, dădea lucrurilor forme ciudate, încât trebuia să priveşti bine ca să poţi descoperi tufişurile şi mărăcinii, care, de departe aduceau cu nişte fiinţe dintr-o lume ireală şi mă temeam.

Am rupt din pâine şi am mâncat-o jumătate, restul punând-o în geamantan pentru a doua zi.

M-a prins şi pe mine somnul ca pe atâţia alţi proscrişi care dorm pe unde apucă pentru că în faţa lor porţile caselor rămân încuiate şi pe care îi latră câinii. În somnul lor visează la vremurile bune pe care le-ar dori. Tot astfel şi eu visam că eram la Rahmanu împreună cu foştii mei colegi de clasă , cărora le povesteam nişte păţanii, apoi am visat că dormeam în patul meu din strada Miron Costin, iar în sobă duduia flacăra unui lemn.

Deodată m-am trezit, simţind un curent rece, dar când am deschis ochii am văzut cerul deasupra mea, plin de stele. După ce mi-am dat seama unde mă aflu, am adormit din nou, încredinţat că totul e bine şi am dormit neîntors până m-au mângâiat razele calde ale soarelui de dimineaţă.

Am mâncat cealaltă jumătate de pâine şi am pornit la drum, în căutarea unei surse de apă pentru că îmi era sete şi simţeam cerul gurii uscat.

Niciodată nu voi uita cât de singur m-am simţit în acea noapte în care am dormit sub cerul liber pentru prima dată în viaţa mea, un copil de 13 ani, cu un geamantan şi o avere de 400 de lei.

În comuna Mihail Kogălniceanu am găsit apă şi am mai cumpărat o pâine de la brutărie. După ce am mai băut încă o dată apă ca să mă satur, am luat geamantanul şi am plecat mai departe, trecând prin satul Târguşor în jurul prânzului.

Seara am ajuns în marginea satului Grădina. Eram obosit, încât nu mai puteam face un pas.

Am poposit lângă o stâncă pitică, acoperită de iarbă pe pante şi câţiva arbuşti. Mi-am scos paltonul şi am mers pe stânca cenuşie să-mi caut un loc mai ferit pentru a mă cuibări în vederea somnului care să mă învioreze şi să mă pregătească să rezist la un nou maraton până la Rahmanu.

De la plecarea mea din Constanţa, după ce străbătusem numai şes – câmpie – şi drumurile colbuite, în sfârşit nimerisem într-un loc frumos, care-mi încânta privirea şi mă făcea să mă simt bine. Uitasem de oboseală, încât am putut să rup arbuşti, plante mai mari şi iarbă pe care le-am aşezat într-o albie făcută de îmbinarea a două pietre rotunde, apoi am pus frunze de pom peste ele. Am coborât la piciorul stâncii şi mi-am luat geamantanul pe care l-am dus în acelaşi loc.

De sus aveam o vedere pe distanţe mari şi aşteptam să coboare soarele, să se înnopteze şi să adorm.

Am scos pâinea şi mi-am potolit foamea, având grijă să opresc o parte pentru dimineaţă, apoi, cu ochii la stele, am pierdut treptat controlul şi am trecut în somn.

Noaptea mi-a învăluit în întunericul şi în taine ei trupul meu de copil trudit care-şi căuta adăpost şi mângâiere în lume. Niciun zgomot nu ajungea până la mine, astfel că am dormit până la ziuă.

De sus se vedea satul cu case scunde ascunse între salcâmi şi în jur, cât vedeai cu ochii era numai câmp.

Când m-am trezit, se luminase de mult; păsărelele ciripeau în frunzişul celor câţiva pomi de pe stâncă, iar departe, în sat, se auzea un clopot care suna rugăciunea de dimineaţă. Era duminică, după sunetul clopotului şi era liturghia la biserică, aşa cum am văzut eu la Rahmanu când mă duceam cu mătuşa Angela. M-am închinat cum n-o mai făcusem niciodată în afara bisericii şi m-am rugat la Dumnezeu să mă ajute să ajung cu bine la destinaţie.

Soarele galben ca o pâine, care se înălţase de o suliţă pe cer mă încălzea cu raze calde care-mi dădeau putere în trup şi în inimă.

Nu mai simţeam aşa de tare oboseala, dar când mi-am privit hainele pe care le purtam atât de curate la Constanţa, m-a cuprins o tristeţe mare.

Ajunseseră într-o stare de plâns, mototolite, pline de praf şi toate nuanţele căpătate din locurile pe unde dormisem. De când plecasem de acasă, nu-mi trecusem, măcar odată, pieptenele prin păr, iar acesta era încâlcit şi răspândit în toate părţile pe ţeastă; faţa, gâtul şi mâinile îmi erau înnegrite de la soare, praf şi vântul care mă biciuise tot drumul parcurs.

După ce am mai mâncat o bucată de pâine, am coborât de pe stâncă şi m-am îndreptat spre satul pe care-l văzusem bine de sus, ca să caut apă.

Dinspre apus venea un miros plăcut de floare de rapiţă care aşternuse un covor galben până la orizont. Mergând încet am auzit un scheunat de câine în urma mea. M-am întors şi am văzut un câine alb, flocos, cu coada stufoasă plină de mărăcini. Era slab, jegărit şi arăta obosit. Avea o blană albă, dar murdară, cu guler cenuşiu în jurul gâtului, iar părul cenuşiu se întindea şi pe părţile laterale ale corpului.

L-am strigat, iar el, spre surprinderea mea, s-a apropiat, dând din coadă. Am scos o bucăţică de pâine care-mi rămăsese în buzunar şi i-am întins-o. S-a apropiat încet, a luat-o şi a mâncat-o, privind mereu spre mine cu sfială şi luare-aminte, dovadă că păţise şi el destule necazuri în relaţiile cu oamenii şi învăşase să fie prudent. Îi dădeam dreptate şi mă gândeam că şi eu ar fi trebuit să fiu mai prudent în alegerea prietenilor şi să nu mă mai încred în oricare om întâlnit în drum. Am întins mâna şi l-am mângâiat pe cap, apoi i-am cules mărăcinii din coadă. El a ridicat capul şi s-a lins pe bot, dând din coadă. Se vedea că nu s-a săturat, dar atunci i-am spus: „Îmi pare rău, nu mai am alta". A dat din coadă, apoi s-a îndepărtat, pierzându-se în lanul de rapiţă.

„Şi el este pribeag şi flămând ca şi mine" mi-am zis în gând.

Pe drum, auzind din nou clopotul, mi-am adus aminte de preotul de la Rahmanu, care spunea în predicile sale de duminică la care mă lua mătuşa , că Mântuitorul nostru Iisus Hristos a ţinut 40 de zile „post în pustiu, hrănindu-se cu pâine şi apă". Aşa ajunsesem şi eu şi culmea era că după ce beam apă, nu-mi mai era deloc foame. Ce se petrecea cu mine nu mi-am putut explica atunci, dar nici acum.

În timp ce mă apropiam de sat, prin minte îmi flutura gândul: „Ce frumos urmasem eu acest drum de două ori cu căruţa şi niciodată nu-mi trecuse prin cap că voi avea prilejul să parcurg acelaşi drum, pe jos, obosit, hămesit de foame şi plin de praf ca un biet vagabond".

Geamantanul era din ce în ce mai greu, că nu reuşeam să-l mai duc normal, începusem chiar să-l târăsc peste faţa prăfuită a drumului.

Când am ajuns în dreptul fântânii, o femeie în vârstă care scosese apă şi ţinea căldarea cu amândouă mâinile pregătită s-o răstoarne în cofa ei, m-a privit cu milă şi m-a întrebat dacă vreau să beau apă.

- Da, vreau, i-am răspuns şi m-am repezit la găleata plină în care apa încă nu se liniştise din mişcare şi am sorbit cu sete.

- Unde te duci cu cufărul ăla pe care abia îl duci?

- La Rahmanu, îi răspund după ce îmi trag sufletul şi-mi revine ritmul respiraţiei.

- E cale lungă până acolo. Cum ai plecat aşa, singur? Te lasă părinţii să umbli aşa, fără rost, pe drumuri, prin pustietăţile astea?

- Nu am părinţi. Mama a murit acum să fie doi ani.

- Of, of, copil amărât! zice ea privindu-mă din creştet până-n tălpi. Şi la cine te duci la Rahmanu? se interesează ea. Sunt oameni aşezaţi? Îi cunoşti bine? Nu mă minţi? mă priveşte ea suspect.

- Sunt surorile mamei mele, răspund eu şi ridic geamantanul să-mi continui drumul.

- Vino cu mine să-ţi dau ceva de mâncare! Cred că eşti flămând?!

M-a dus la o casă modestă, dar curată şi bine îngrijită, unde mirosea a pâine caldă. M-a aşezat la o masă scundă, fără faţă de masă şi mi-a adus un castron cu lapte cald şi o bucată de pâine rumenă din care ieşea aburul.

- Mănâncă şi îţi mai pun! Să nu te sfieşti! mă îndemnă femeia.

Am mâncat laptele cald care-mi producea o moleşală în cap pe măsură ce mă apropiam de fundul castronului. Când am terminat, femeia a apărut dintr-un ungher al casei, cu un pachet făcut din ziar şi mi l-a întins:

- Ţi-am pus o bucată de pâine şi nişte brânză. Să-ţi dau şi o sticlă cu apă să ai pe drum, poate ţi se face sete.

I-am mulţumit şi ea m-a condus până la poartă, unde a rămas multă vreme, urmărindu-mă cu privirea până m-am îndepărtat şi n-am mai văzut-o.

Soarele era roşu la început şi însângera norii când trecea prin dreptul lor, dând naştere la închipuiri fantastice care mă înfricoşau.

„Cred că va ploua" mi-am zis, dar n-a fost aşa... soarele a ieşit din nori şi-mi încălzea spatele că am fost nevoit să-mi scot haina.

Am mers pe drum până când soarele a trecut spre apus şi simţind oboseala, am intrat într-un lan de grâu verde şi des ca peria unde am aşezat geamantanul şi am mâncat brânză cu pâine, după care am băut apă din sticla pe care mi-o dăduse femeia din sat. Mă simţeam sătul şi i-am mulţumit încă o dată, în gând. Soarele care-mi încălzea spatele şi oboseala acumulată de-a lungul drumului parcurs au făcut să mă simt toropit şi am adormit, privind la o ciocârlie care cânta deasupra mea în văzduh, stând fixată într-un punct, sub fluturarea ritmică a aripilor. M-am trezit speriat, deşi nu trecuse prea multă vreme de când adormisem. Pe şosea se auzea zgomotul unei căruţe şi voci. Am ieşit şi eu în şosea şi mi-am continuat drumul. Căruţa cu cai m-a ajuns din urmă şi unul dintre băieţi m-a întrebat unde merg. I-am studiat eu bine, să nu fie răufăcători, de care mă temeam, dar erau ţărani după port, cu căciuli miţoase şi haine ţesute în casă, cum aveau şi unchiul Gheorghe şi Stelică.

- La Rahmanu! le-am răspuns într-un târziu.

- Credeam că e mut, spune un alt bărbat mai tânăr.

- Urcă în căruţă, că tot la Rahmanu mergem şi noi! Dă geamantanul să-l punem în spate! Să stai pe el, că nu prea e loc!

Am pus geamantanul în fundul căruţei şi m-am aşezat pe el, privind cu coada ochiului la cei doi bărbaţi.

- De unde vii? întreabă cel tânăr.

- De la Constanţa, îi răspuns eu.

- La cine zici că mergi la Rahmanu? mă întreabă cel mai în vârstă, întorcând capul spre mine.

- La unchiul Gheorghe Gavrilă, îi răspund eu sfios.

- Aha, Gheorghe a lui Căpăţână, zice bătrânul. Am făcut războiul cu el. Am fost până în Rusia amândoi, dar în unităţi separate, el a fost infanterist, iar eu la cavalerie. Te aşteaptă? mă mai întreabă omul.

- Nu ştie nimeni că vin.

- Şi ai făcut atâta drum singur, de la Constanţa, că parcă de acolo ziceai că vii? se mai interesează el.

- Da, merg de trei zile pe drum.

- Cred că eşti destul de curajos dacă ai plecat singur la drum aşa de lung?! După război şi secetă drumurile saunt pline de tâlhari.

Nu i-am răspuns. Numai eu ştiam ce m-a determinat să fac acest drum. M-am mulţumit să privesc câmpul.

Spre seară am ajuns la mătuşa Angela , acasă.

I-am găsit pe toţi în curte şi m-au primit cu dragoste, dar şi miraţi de prezenţa mea. După ce le-am povestit tot, unchiul Gheorghe a încruntat din sprâncene şi cu privirea fixată pe discul soarelui în asfinţit, era ca cel care ascultă o doină de jale, zisă din caval. N-a spus nimic.

Stelică era plecat la câmp să cosească iarbă pentru animale, iar unchiul Gheorghe a plecat în sat, încât acasă nu rămăseseră decât mătuşa Angela şi Rica, care mă priveau cu ochii în lacrimi şi cu nişte figuri pe care se vedea curiozitatea.

- Ce ai mai păţit? m-a întrebat precipitat Rica.

- N-am păţit nimic. Am venit să vă văd, am răspuns.

- Te-a alungat Radu Spoială din casă? întreabă şi mătuşa Angela. Din casa voastră, Ionele?

M-am aşezat pe pat şi le-am povestit tot ce s-a întâmplat din ziua în care m-a dus unchiul Gheorghe la Constanţa, în urma scrisorii lui Radu Spoială.

- Deci nu te-a dat nici la şcoală, nici la o meserie, conchide mătuşa Angela. Hain om, nu l-ar mai răbda Pământul! îl blestemă ea.

- Şi ai putut să munceşti acolo...? întrebă cu un glas plin de compătimire mătuşa Rica. Auzi, un copil să fie pus la munci grele şi unde? Într-un loc plini de beţivani şi de destrăbălaţi! mai zice ea cu năduf, mângâindu-mă pe cap.

- Rămâi la noi, Ionele, nu te mai duci înapoi! Şi aşa la toamnă Stelică pleacă în armată şi ne-am descurca noi.

Mai târziu a sosit şi Stelică din câmp, apoi a venit şi unchiul Gheorghe din sat. Când m-a văzut Stelică s-a bucurat, dar când le-a povestit mătuşa Rica tot ce le spusesem eu la sosire, s-au întreistat toţi. Unchiul Gheorghe asculta, dus pe gânduri şi dădea din cap din când în când, fie a negaţie, fie a aprobare. Deodată şi-a ridicat privirea spre mine şi m-a întrebat:

- Şi el ce face acolo, singur?

- Bea, umblă la restaurante cu prietenii lui de joc de cărţi. Asta face.

Mă priveşte din nou, în faţă şi zice:

- Îţi place la noi?

- Îmi place, îi răspund eu cu toată gura.

- Atunci ai să rămâi la noi, să munceşti alături de noi şi să-ţi faci un rost ca toată lumea. Nu stăm în drum noi de Radu Spoială. Dă-l în mă-sa cu casa lui cu tot!

Tanti Rica a aşezat masa, am mâncat şi apoi am făcut baie în albia în care mă înbăiasem de atâtea ori în cei patru ani petrecuţi în această familie de oameni buni şi primitori.

Am dormit tot în camera „noastră" cu Stelică, discutând până ne-a prins miezul nopţii. I-am povestit eu tot ce am făcut la servici, la restaurantul Dobrogea, apoi mi-a povestit şi el despre munca la câmp, despre o fată cu care este prieten, dar nu-l lasă mătuşa Angela să se însoare până nu face armata...

- Când pleci la armată? l-am întrebat.

- La 15 octombrie. Deja am fost la recrutare de două luni de zile, dar acolo ne-a spus că ne anunţă acasă când plecăm militari, adică atunci când trebuie să ne prezentăm şi cu valiza. Numai că nu am valiză. În casă avem una cu capacele din carton, dar cei de la Comisariat ne-au spus să venim cu valiză de lemn cu lacăt la ea.

- Ia-o pe a mea, dacă-ţi place! Cred că îndeplineşte toate condiţiile de care spui.

- Să vedem. Până la toamnă mai e destul.

- La ce armă te duci? Sau nu v-a spus.

- Ne-a spus. La grăniceri, la Constanţa, zice Stelică cu faţa radiind de bucurie.

În dimineaţa următoare, după ce am mâncat, am plecat cu Stelică la câmp să paştem caii şi să cosim ovăz verde. Era un prilej pentru amândoi de a ne povesti întâmplările din perioada cât fuseserăm despărţiţi. Unchiul Gheorghe a rămas acasă să repare o prăşitoare că – spunea el – „mâine, poimâine se face porumbul şi floarea-soarelui de praşilă şi trebuie să fie pregătită".

- Ce mai face Lilica? l-am întrebat pe Stelică, în timp ce ne deplasam cu căruţa spre câmp.

- Lilica s-a făcut fată mare, are aproape 14 ani, merge la horă. S-o vezi ce învârte sapa pe câmp şi ce pune porumbul în brazdă! Ce era să facă în afară de muncă? A rămas numai ea şi maică-sa, că tatăl lor, unchiul Iorgu s-a prăpădit în război, în munţii Tatra.

- Ştiu de când a venit unchiul Gheorghe acasă, îi spun eu, gândindu-mă cu obidă la biata Lilica.

- Acum le-a venit înştiinţarea scrisă de la Comandamentul General al Armatei, e sigur că s-a prăpădit.

... Într-o zi a venit la noi o prietenă de-a mătuşii Rica, o fată de vreo 18-19 ani, cam tot atât cât avea şi Rica. Au discutat în grădină multă vreme la umbra unui nuc bătrân, iar când a plecat fata, am auzit-o spunând cu voce tare:

- Dacă te hotărăşti, să-mi spui! Vezi că eu plec sâmbătă cu căruţa, mă duce Virgil, frate-meu, că trebuie să fiu la muncă duminică, aşa e acolo.

- Te anunţ eu, zice Rica. Mai întâi să vorbesc cu ai mei să văd dacă mă lasă.

- Eu aştept răspunsul tău. M-aş bucura să fim amândouă acolo, că ştii ce greu e să fii singură în străini.

Nu ştiu ce au vorbit, aşa că am aşteptat până se va discuta în familie conform obiceiului când erau de hotărât probleme mari care-i interesa pe toţi membrii ei şi care priveau bunul mers al treburilor în gospodărie.

Întotdeauna prilejul pentru discuţii îl oferea masa, când toţi se adunau, în rest aflându-se fiecare după diferite treburi.

După masa de seară, Rica a adus în discuţie cele ce vorbise cu prietena ei pe care a numit-o Georgiana lui Năstase, soră medicală la Sanatoriul din Techirghiol.

- Mi-a zis Georgiana lui Năstase, care e soră medicală la Techirghiol, că au nevoie acolo de fete pentru spălătorie şi pentru oblojeli cu nămol, iar mai târziu poţi să ajungi şi soră medicală.

- Te-ai duce şi tu? o întreabă mătuşa Angela.

- M-aş duce dacă aţi putea să vă descurcaţi la muncă fără mine. Ce ziceţi? îşi plimbă ea privirea pe feţele lor.

- Tu ce zici, omule? îl întreabă ea pe unchiul Gheorghe.

- Ce să zic, femeie? Rica e fată mare, poate să hotărască singură , mai ales că i-a venit vremea de măritat. Doar n-o să stea toată viaţa cu noi. Numai să fie bine ce va face acolo. Trebuie să-şi facă şi ea un rost. La muncă ne-om descurca noi. Acum că a venit şi Ionel acasă, avem altă nădejde. Nu-i aşa, mă, pehlivanule? îmi face el cu ochiul pişicher.

- Tu ce zici, Stelică? îl întreabă mătuşa Angela.

- Ce să zic? Cred că face bine. Nu vedeţi câţi băieţi şi fete pleacă din sat? Aici nu prea ai ce face în afară de muncă.

Hotărârea fusese luată. În următoarele zile o vedeam pe Rica stând pe scaun sau pe prispa casei gânditoare, cu ochii ei verzi ca fundul mării, priponiţi în gol sau pe câte un obiect aflat în calea privirii.

Când a plecat a trecut pe la poartă Georgiana, cu căruţa condusă de fratele ei, Virgil, care au strigat-o:

- Rica, Rica, hai că întârziem!

- Aşteaptă un pic că se îmbracă! i-a răspuns Angela.

Despărţirea de mătuşa Rica m-a deprimat nespus de mult. Eram ataşat de ea mai mult decât de oricare din familia Gavrilă, deşi pot spune că pe toţi îi iubeam şi aş fi fost în stare să fac orice pentru ei, dar pentru Rica aveam un sentiment greu de definit, încât plecarea ei îmi smulgea oftaturi adânci, din fundul inimii. Simţeam că şi ea are pentru mine un simţământ mai special.

Ne-a scris aproape după două luni de zile. Când ne-am întors de la câmp unde prăşeam porumbul, poştaşul ne-a oprit şi i-a dat scrisoarea unchiului Gheorghe, spunându-i: „A sosit de ieri, dar n-am avut timp să v-o aduc. E de la Rica, cumnată-ta".

Rica scria puţin despre ea: că munceşte la spălătoria Sanatoriului balnear Techirghiol, că este sănătoasă, că s-a bronzat la soare şi face băi cu nămol, care este tămăduitor pentru multe boli de oase.

Întreba dacă ceilalţi sunt sănătoşi şi dacă eu reuşesc să fac faţă la munca câmpului. În finalul scrisorii, cerea să i se trimită nişte rochii şi nişte schimburi pe care le enumera.

- De, ştiu şi eu? zicea unchiul Gheorghe. Acum nu putem, că trebuie să sfârşim praşila, după aia, poate. Nu poţi să le pui la poştă, decât la oraş, că aici nu ai unde.

- Ce poştă? I le duce Stelică cu căruţa când vom putea! spune mătuşa Angela. Până atunci să-i scriem şi noi o scrisoare şi să-i dăm lămuriri că fata aşteaptă. Mâine e duminică şi nu lucraţi, n-ar strica să-i puneţi pe hârtie câteva rânduri. Tu, Ionele, eşti mai deprins cu scrisul şi o să te ajute şi Stelică.

CAP. II – TECHIRGHIOL, ORAŞUL BĂILOR DE NĂMOL

Duminică dimineaţa mătuşa Angela împreună cu unchiul Gheorghe au plecat la biserică, iar eu şi Stelică, după ce am dat mâncare la vite şi le-am adăpat, ne-am apucat să-i scriem Ricăi. I-am spus de toate, iar la sfârşit i-am spus să ne aştepte, pe mine şi pe Stelică, la începutul lunii iulie, că ne ducem cu căruţa şi îi ducem tot ce a cerut în scrisoare.

N-am închis plicul până nu au venit ei de la biserică, gândindu-ne că poate vor să adăugăm ceva la cele scrise de mine. Nu au avut nimic de adăugat, dar mătuşa m-a privit cu un aer de nedumirire, zicând:

- Te duci şi tu? Vrei să-ţi mai vezi casa? Ţi s-o fi făcut dor de ea?

- Nu mă duc acolo. Nici nu vreau să-l văd pe el. Mi s-a făcut dor de mătuşa Rica şi vreau să văd şi eu unde munceşte, asta e tot.

- Lasă-l să se ducă şi el că după praşilă nu mai are ce face! spune unchiul Gheorghe, mai împăciuitor.

- Faceţi şi voi planul ca ţiganu! zice mătuşa.

- Ce plan? întreb eu, curios să aflu planul ţiganului.

- Ăl de s-a dus cu oala de iaurt s-o vândă în târg şi pe drum socotea în gând: „Vând iaurtul, cumpăr 100 de ouă pe care le pun la clocit, scot 100 de pui pe care-i cresc şi-i fac găini, care fac ouă, alţi pui, alte găini, pe care le vând şi o să cumpăr o pereche da cai şi o căruţă. Eu în căruţă, pe capră şi biciul în mână, o să ating caii cu biciul şi o să fac hiii!" Când a făcut „hiii!" a dat cu oala într-un copac pe lângă care trecea şi oala s-a spart împrăştiind iautul peste tot. S-a ales praful de planul lui.

- Hai, mătuşă, că planul nostru nu seamănă cu al ţiganului! spun eu îmbufnat. Noi zicem că mergem după praşilă şi asta este în puterea noastră.

- Aşa este, maică, dar să trăim până atunci şi să fim sănătoşi ca să făptuim ce ne trece prin gând.

După-amiază m-a luat Stelică şi am mers la horă, în sat. Hora era într-o poiană, în spatele şcolii unde învăţasem şi eu cele patru clase. Tineret mult, dar şi mame care-şi însoţiseră fetele şi acum stăteau pe iarbă, vorbind de-ale lor şi tr'gând cu ochiul, din când în când spre horă, să-şi supravegheze odraslele, să vadă ele cu cine dansează, cu cine se împrietenesc...

- Iat-o pe Lilica, îmi zice Stelică.

- Unde este, că n-o văd.

- În horă, lângă băiatul cu cămaşă în carouri, cel blond, cu părul pe frunte, mă orientează Stelică.

- O văd acum. Măi, dar parcă a mai crescut şi nu mai poartă cozi ca înainte, spun eu.

- Da, vrea să arate că este domnişoară, spune el râzând.

- Aş vrea să stau de vorbă cu ea. Cred că nici nu ştie că m-am întors în sat, încerc eu să-mi justific graba şi intenţia de a o întâlni.

- Aşteaptă să ajungă în dreptul nostru şi am s-o atenţionez eu!

Hora se rotea în ritmul acordeonului şi, din când în când, o fată dădea un chiot de răsuna uliţa.

- Lilica, zice Stelică, atingând-o uşor pe umăr, nu vrei să vezi cine a venit?

Lilica se desprinde din horă şi vine la noi cu o figură îmbujorată, exclamând:

- Tu erai, Ionele? Vai ce bine îmi pare că te văd! Când ai venit?

- De câteva zile, îi răspund.

- Şi nu puteai să treci şi pe la noi? Sau n-ai vrut să mă vezi. De când te-ai dus la oraş ai uitat de noi.

- Acum stau aici şi o să ne vedem mai des, am încercat eu s-o împac.

- Hai, vino şi tu cu mine în horă! spune ea.

- Nu ştiu să joc şi nici nu-mi place.

- Hai tu, Stelică! repetă ea invitaţia.

- Nu vin, du-te tu!

Lilicăi îi plăcea să se distreze şi s-a prins din nou în horă, bîţîindu-se alături de ceilalţi.

- Hai acasă! îi spun lui Stelică. Sau vrei să mai stai.

- Nu. Dacă tu vrei, mergem acasă. Dar am să-ţi fac o propunere: Ce-ar fi să mergem cu caii la păscut? Abia îţi mai aduci şi tu aminte cum se călăreşte un cal.

- Bine zici! Facem şi o întrecere?

- Facem, dar dacă te întrec ce dai?

- Te ajut la încărcat căruţa cu bălegar s-o ducem în câmp, îi propun eu.

- Nu să mă ajuţi pe mine, ci s-o încarci singur. Asta se cheamă că tu ai pierdut, iar eu am câştigat, spune el râzând şi privindu-mă atent, să vadă ce mutră fac la o asemenea prinsoare.

Văzând că nu-i răspund, spune tot el:

- Hai, măi, Ionele, că nu te las eu cu toată truda, măi, te ajut să-ţi îndeplineşti „osânda" chiar dacă pierzi.

Acasă ne-a întâmpinat mătuşa Angela, care a rămas surprinsă, în prag:

- De ce v-aţi întors? Sau n-aţi fost la horă?

- Ba la horă am fost, răspunde Stelică, dar nu ne-a plăcut şi ne-am întors ca să plecăm la islaz cu caii.

Am plecat într-un loc ştiut de Stelică, unde nu erau alţi copii cu vitele, ceva mai departe de sat; acolo am împiedicat caii şi ne-am tolănit în iarbă, unde Stelică mi-a povestit multe, chiar şi despre o fată cu care zicea el că vorbeşte de o lună de zile şi că îi este dragă.

- Şi de ce nu te însori cu ea? îl întreb eu precipitat, socotind că dacă îţi place o fată de ce ar trebui să lungeşti „boala" şi să nu faci ceea ce crezi că e bine.

- Nu e chiar atât de uşor, spune el. Mai întâi eu trebuie să plec militar şi nu pot s-o las aici, la părinţii mei, cum este obiceiul, apoi să-i duc grija. Iar în 2-3 ani cât este armata, câte se mai pot întâmpla? La început şi eu am zis ca tine, dar când m-am gândit mai bine, am ajuns la judecata că e mai bine să o las să mă aştepte. Cred că o şi verific cu acest prilej: dacă ţine la mine, mă aşteaptă să termin armata, iar dacă nu, se măritã.

- Şi tu vrei să se mărite sau să te aştepte?

- Eu aş vrea să mă aştepte, dar ştii ce e în inima ei? Multe fete jură credinţă celor plecaţi, iar când dau de alţii care ştiu să le spună vorbe mai cu meşteşug, se duc după ei; unele încalcă jurămintele când dau de avere, iar altele pentru că se simt prea „coapte" şi nu mai au răbdare să aştepte. Asta e situaţia, zice Stelică privind undeva, în zare.

- Da de unde ştii tu toate astea? Par să fie şi adevărate şi cred că aşa se întâmplă.

- Am vorbit într-o zi cu domnul învăţător Grigore şi l-am întrebat, într-o doară, deşi mi-a cam fost ruşine să-i spun că m-a cuprins şi pe mine febra dragostei. E mare om domnul Grigore.

- De ce nu l-ai întrebat pe unchiul Gheorghe? El e tatăl tău şi ştie toate astea.

- Mi-a fost ruşine de el. Cum poţi să-i spui tatălui direct: „Tată, m-am îndrăgostit!" Dar domnului Grigore, om învăţat, cum i-am spus că îmi place fata, a şi priceput ce necaz mă munceşte şi mi-a explicat pe îndelete, toate aspectele vieţii în doi.

... Văzând că Stelică se destăinuie, am îndrăznit să-i spun şi eu că-mi place de Lilica. Atunci el a tăcut un pic, cât s-a gândit şi mi-a spus:

- Măi, Ionele! Lilica este verişoara mea, fiica fratelui lui tata. Cred că ştii asta. Cu toate că ar trebui să o laud, fiind rudă cu mine, dar eu ţin şi la tine la fel, poate chiar mai mult. Nu vreau să te întristez, dar Lilica nu e de tine. Las-o pe ea aici în sat, în mediul ei în care se simte bine, după cum ai observat şi tu aşteaptă să te maturizezi, să poţi lua hotărâri singur! Cine ştie peste un număr de ani pe unde vei mai fi şi tot ce azi ţi se pare uşor de înfăptuit, nu te va mai interesa atunci.

- Cred că ai dreptate, i-am răspuns cu vocea scăzută, deşi eu nu prea gândeam aşa.

... În săptămâna care a urmat am prăşit porumbul, iar în următoarea floarea soarelui şi sfecla. Unchiul Gheorghe trecea cu prăşitoarea trasă de cai printre rânduri, iar eu, Stelică şi mătuşa Angela săpam. Uitasem cum se mânuieşte sapa, dar m-am adaptat repede; nu puteam să mă ţin de ei cu rândul şi, când mă vedeau că rămân mult în urma lor, mă ajutau, săpând şi în locul meu, mai mult Stelică.

Pe 12 iulie, într-o zi de duminică – dis de dimineaţă, am plecat cu Stelică la Techirghiol să-i ducem Ricăi cele solicitate în

scrisoare. Am ajuns acolo pe la ora 12.00, când Rica era la muncă, în sanatoriu. Ne-am dus s-o căutăm, dar am dat peste un bărbat în vârstă, îmbrăcat sumar, care ne-a spus că nu avem voie înăuntru, dar să aşteptăm că la ora 13.00 se termină programul de lucru şi „pacienţii" pe care el îi numea „sezonişti" vor ieşi din sălile de tratament cu parafină pentru a merge la ,asă.

- Ce facem, Stelică? îl întreb.

- Ce să facem? Aşteptăm. Hai să vedem unde găsim o umbră pentru a lăsa căruţa şi caii! După ce vor mânca fânul şi grăunţele din căruţă să vedem unde putem să-i adăpăm, apoi să le facem o baie în ghiol. Erau vreo doi pomi chiar în spatele clădirii.

- Păi, intră caii într-o apă aşa de mare? îl întreb eu.

- Intră. Tata îmi spunea că pe vremea când era el tânăr s-a dus la Constanţa cu bunicul şi i-a spălat în mare. Nu erau caii ăştia. E vorba de alţi cai.

Cât timp am aşteptat noi, am tot umblat pe malul ghiolului; aproape de clădirea sanatoriului – care era chiar pe mal – era o barcă mare din fier, pe jumătate plină cu o pastă neagră în care se mişcau nişte viermi mici care făceau să clipocească uneori mâzga aceea cleioasă.

Am găsit şi un loc unde apa venea direct pe mal ca o pantă şi în apă era pietriş care te înţepa la tălpi.

Am luat fiecare câte un cal de căpăstru şi am intrat cu ei în apă; spre surprinderea mea caii au intrat în apă, fără să schiţeze nicio împotrivire.

- Ce facem acum? îl întreb pe Stelică.

- Aruncăm apă pe ei şi-i frecăm cu mâinile. Tu ai grijă să nu stai prea aproape de ei, că te calcă pe piciorul gol şi nu te văd bine.

I-am spălat, apoi i-am dus la apă mai adâncă până le trecea de şolduri şi ne-am încălecat pe ei, aducându-i la căruţă să-şi continuie masa.

- Unde îi adăpăm? întreb eu.

- Să aşteptăm să vină Rica.

Rica era de aceiaşi vârstă cu Stelică, de aceea el îi spunea pe nume, iar eu îi ziceam mătuşă.

Am tot aşteptat până ne-am plictisit.

- Hai să mâncăm ceva! zice Stelică şi scoate o traistă din fundul căruţei, în care erau ouă fierte, brânză, pâine şi câteva bucăţi de carne de pui prăjite. Am mâncat, am băut apă dintr-o sticlă pe care ne-o pusese mătuşa Angela odată cu mâncarea, apoi ne-am dus la uşa sanatoriului şi ne-am pus pe aşteptat.

Trecuse mult peste ora 13.00 când am văzut-o pe Rica trecând dinspre sanatoriu spre cantină – după cum am aflat mai târziu. Era cu încă o doamnă şi discutau ceva, neatentă la noi.

- Rica! strigă Stelică. Unde te duci? Păi noi te aşteptăm de aproape două ceasuri şi tu nici nu ne bagi în seamă?

- Ptiu, bată-te să te bată! Nu ştiam că ai venit. Iată-l şi pe Prâslea! Tu de unde ai mai apărut?

- Am venit amândoi. Dar nu ţi-a spus bătrânul de la intrarea în sanatoriu că te aşteptăm?

- Nu. Care bătrân?

- Era unul acolo, cam dezbrăcat, care ne-a spus că nu este voie să intrăm şi că o să ieşiţi voi. Să vă aşteptăm.

- Dar voi i-aţi spus pe cine aşteptaţi?

- Nu, am crezut că nu este nevoie.

- Atunci el de unde ar fi ştiut, ca să mă anunţe. Mai aşteptaţi un pic până mănânc şi eu, apoi mă întorc şi vorbim. Nu durează mult.

Rica a intrat în cantină, iar după un timp s-a întors însoţită de Georgiana, cu care am mers şi noi în camera lor. Rica a verificat dacă i-am adus ce ceruse în scrisoare, apoi ne-a întrebat despre cei de acasă, despre cei din sat, întrebări la care a răspuns numai Stelică.

- Mi-ar plăcea şi mie să stau aici, dar numai să fac baie şi plajă, fără să dau pe piele cu noroi – zic eu.

- E nămol, Ionele, nu noroi. Nămolul e scos din fundul apei şi conţine tot felul de substanţe contra durerilor de oase. Mulţi vin

aici din ţară şi din afara ţării pentru a se trata de reumatism – spune Georgiana.

- Am fost la barca aceea de fier de lângă mal şi am văzut că mişcă nişte viermi urâţi în nămol, îi spun eu. Nu-mi place să-mi văd pielea aşa urâtă.

- Dacă dai o dată pe piele cu el, te obişnuieşti, zice ea.

- Îmi place camera voastră, i-am spus.

- Lasă-l să stea cu noi, Rica, spune râzând Georgiana.

- Vrei să stai? mă întreabă Rica.

- Vreau! răspund fără să mă gândesc.

- Dar unde ai să dormi? Că noi abia avem loc în patul acesta amândouă.

- Mă culc jos dacă eşti de acord să rămân la voi.

- Dacă eşti de acord, să rămână. Îl rog eu pe moş Costache să-i facă un pat din câteva scânduri pe care le pune pe două capre, iar cearceafuri îi aducem din cele pe care le folosim la „împachetările" cu parafină. Acum este cald, nu are nevoie să se învelească, zice Georgiana.

- Tu ce zici, Stelică, să rămână? întreabă Rica.

- Eu nu am nimic împotrivă. Din partea mea poate rămâne că până luna viitoare când începem să batem grâul nu prea are ce face acasă, dar cu ce vine el acasă, că eu nu pot să vin după el dacă ne apucăm de treabă. Tu ce zici, măi, rămâi? mă întreabă el.

- Are noroc, puştiul! spune Georgiana. Pe la 1 august, poate chiar mai devreme, vine Virgil la mine să-mi aducă nişte haine mai groase şi se întoarce cu el.

Cu acestea zise, mi s-a hotărât şederea la plajă pe malul ghiolului pentru două săptămâni.

Peste circa un ceas, Stelică pleca singur spre casă, lăsându-mă să mă recreez două săptămâni. Pot spune că au fost zile frumoase, în care am trăit din plin copilăria.

Dimineaţa mă lăsau în pat să dorm cât voiam eu, iar când mă trezeam, pe la 9-10, găseam pe masă cana cu lapte sau ceai şi pâine cu brânză, unt şi sa*/lam. Ziua luam masa de prânz cu ele la

cantina din altă clădire, iar seara îmi ungeam câte o felie de unt pe ambele feţe şi cu marmeladă.

Mă spălam, mâncam, apoi plecam prin sălile de tratament cu parafină sau nămol unde le găseam pe Rica şi Georgiana; când aveau zile de spălat cearceafuri, perne şi alte cârpe, le ajutam cărându-le apă şi, de fiecare dată eu le păzeam până se uscau, pentru a nu le fura cineva de pe sârmă. Toată ziua stăteam dezbrăcat, numai în chiloţi şi mă prăjeam la soare; uneori făceam şi baie în ghiol şi mă umpleam de sare şi în cap, părul meu fiind ca asfaltul şi încâlcit de parcă era presărat cu făină. Nu scăpam de mâncărimi până nu stăteam câte 10 minute sub furtunul cu apă dulce de la pompa aflată în faţa sanatoriului.

Duminica următoare am ajuns în cealaltă parte a ghiolului, în dreptul vilei Minerva. Era mare înghesuială şi de la geamurile de sus aruncau nişte oameni tot felul de obiecte noi de îmbrăcăminte; m-am strecurat în faţă şi am prins o şapcă şi o bluză de uniformă germane. Rica mi-a spus: „Aruncă-le!"

Tot umblând prin sălile de tratament, m-am împrietenit cu un domn din Fieni, un orăşel din judeţul Dâmboviţa, pe nume Romulus Ionescu. Acesta mă simpatiza şi uneori mă trimitea să-i cumpăr ţigări de la un chioşc care se găsea la vreo 300 de metri de sanatoriu. El cunoştea preţul pachetului de ţigări şi, de fiecare dată îmi dădea bani peste acel preţ, spunând:

- De rest îţi cumperi o prăjitură sau o îngheţată!

Chiar dacă îi aduceam restul înapoi, nu-l mai lua. Când m-am obişnuit cu el, nu-i mai aduceam restul, cheltuind bani pe îngheţată pe băţ sau napolitane.

Într-o zi, după ce a ieşit de la tratament înfăşurat până la gât în cearşafuri, mi-a spus:

- Vrei să vii până la mine în cameră să stăm de vorbă? După ce intru eu şi mă îmbrac, te chem înăuntru. Aşteaptă aici, la uşă, până te chem eu!

Am aşteptat, iar după un timp, domnul Ionescu a apărut în prag şi mi-a făcut semn să intru. Mi-a arătat nişte becuri fine şi mi-

a spus că se fac la Fieni şi că lucrează şi el acolo, dar nu mi-a spus ce lucrează. După mai multe discuţii, domnul Ionescu s-a oprit şi s-a uitat fix la mine:

- Măi băiete, ştiu toată situaţia ta! Eu am acasă destulă avuţie şi nu am pe nimeni care să se ocupe de ea. În situaţia ta, nu ţi-ar strica să-ţi începi un drum în viaţă. Nu vrei să mergi cu mine la Fieni? Am gospodărie mare, te dau să urmezi şi şcoală, să nu rămâi numai cu 4 clase, că lumea evoluează, se cere tot mai multă ştiinţă de carte. Hai! Ce zici?

- Nu pot, domnule, pe mine mă aşteaptă acasă, la Rahmanu, am promis că mă întorc, cum să-i mint?

- Mai gândeşte-te! Vorbeşte şi cu domnişoara Rica, vezi ce spune şi ea, apoi vii şi-mi spui! Eu trebuie să plec săptămâna viitoare acasă şi dacă te hotărăşti, mergi cu mine.

Am plecat din camera lui destul de îngândurat. Nu ştiam cum să procedez. Mă gândeam de unde ştia el atâtea lucuri despre mine? Ori discutase cu Rica ori cu Georgiana? Trebuia să mă conving. M-am dus în cameră, dar nu le-am găsit şi le-am căutat în sălile de tratament, unde trebăluiau cu aranjatul sălilor pentru a doua zi.

- Ce faci aici? mă întrebă Rica.

- Am venit să văd ce faceţi. Nu ştiam unde sunteţi şi mă plictiseam singur.

- Azi nu faci plajă?

- Nu.

- De ce eşti bosumflat? mă întreabă Georgiana.

- Nu sunt, îi răspund în doi peri.

- De acum te cunosc eu bine. Stai cu noi de 10 zile.

- Lasă-l că ne spune el în cameră! a intervenit Rica.

După ce au sfârşit treaba, Georgiana a plecat la cantină să aducă ceva de mâncare, iar eu şi Rica am mers în cameră s-o aşteptăm.

- Ia spune, ce te frământă? mă întreabă Rica.

- De unde ştie domnul Ionescu Romulus care este viaţa mea?

- De la mine, poate şi de la Georgiana. Te-a văzut cu noi mereu şi a crezut că eşti al uneia dintre noi, sau poate frate cu noi şi atunci când ne-a întrebat, i-am spus. Nu puteam inventa o poveste falsă şi i-am spus adevărul. Dar de ce te preocupă asta?

- Pentru că domnul Ionescu m-a invitat la el în cameră şi mi-a spus că dacă vreau, să merg cu el la Fieni, unde are gospodărie mare şi este singur.

- Asta este deja altă poveste, spune Rica. Lasă că voi discuta eu cu el să văd despre ce este vorba.

CAP. III FIENI – ŞCOALA ŞI O VIAŢĂ LINIŞTITĂ

Peste câteva minute a intrat în cameră şi Georgiana, cu mâncarea obişnuită pentru seara. Ele ţineau să nu se îngraşe, iar mie îmi spuneau că nu-mi trebuie prea multă mâncare că nu reuşesc să-mi consum energia ziua, stând mai mult de pomană printre rufe la uscat.

- Ai discutat ceva cu domnul Ionescu despre mine? o întreb pe Georgiana.

- În legătură cu ce? se face ea că nu pricepe.

- E vorba de chestia care ne-a propus-o domnul Ionescu când a aflat că Ionel nu are părinţi şi stă la noi, sare în ajutorul meu Rica.

- Da, spune Georgiana cam încurcată. Tocmai am vrut să te întreb într-o zi: Tu n-ai simţit că domnul Ionescu s-a ataşat de tine? Aproape zilnic îţi dă bani pentru prăjituri sau îngheţată.

- Ionele, ştii cât te iubesc eu pe tine de când te cunosc! Nu cred că îmi pui la îndoială nici dragostea nici buna intenţie pe care le am faţă de tine. Dorinţa mea este să te pot ajuta să ajungi un om învăţat, zdravăn la minte că la trup văd că ai perspective să te dezvolţi frumos, armonios chiar, a urmat mătuşa Rica.

Ştii că tot eu te-am îndemnat să te întorci acasă, la Constanţa şi sufletul tău a fost rănit pentru a doua oară. Dar şi atunci, ca şi acum, te îndrum să iei o hotărâre care să te

îndepărteze de coarnele plugului pentru că tu nu ai veleităţi de ţăran, tu ai alte calităţi şi prin viaţa la ţară le-ai înăbuşi sau pierde.

Tu eşti în stare să înveţi, să-ţi călesti caracterul şi să-l modelezi, să nu te laşi influenţat de alţii şi să nu cedezi decât pentru motive clare şi după o temeinică chibzuinţă. Tu n-ai fi ajuns în această situaţie, dacă ai fi avut nişte părinţi care să-ţi poată fi sprijin şi îndreptar la nevoie, dar ...

- Mă voi strădui să muncesc şi să învăţ, încât să ajung omul care doreşti să fiu. Ştiu că drumul e greu, dar oricâte ar trebui să înfrunt de acum înainte, nu mă voi da bătut. Îţi promit!

- Atunci înseamnă că ne-am înţeles cu privire la domnul Ionescu? Din câte am aflat, este un om bun la suflet şi bine intenţionat. Aici este cunoscut de toată lumea, vine de mai mulţi ani la tratament acuzând dureri lombare şi la clavicule, mai pe înţeles îl dor şalele şi umerii cu gât cu tot, zice Georgiana.

Pleacă de aici, de fiecare dată ameliorat, dar nu ştiu ce face el acasă – poate clima din zona unde locuieşte să fie de vină – că în vara următoare se prezintă iar înţepenit ca un par.

El insistă să te duci cu el pentru că nu are pe nimeni apropiat. Zice că se obligă să te dea la şcoală, ca să-i poţi fi de ajutor. Toţi doctorii care îl cunosc susţin că domnul Ionescu are o situaţie materială bună, zice Rica, oftând cu mâna pe piept, apoi continuă:

- Nu vreau să crezi că eu sunt pentru ca să te despart de Angela şi ceilalţi. Mă şi tem că mă vor certa pentru o astfel de faptă, dar pentru că o consider o şansă a vieţii tale, te sfătuiesc să accepţi, dacă, bineînţeles şi tu simţi o atracţie faţă de acest om.

În fiecare om există un instinct, o presimţire care îl apără.

... Nu i-am mai răspuns nimic. Am ieşit din cameră şi m-am dus în spatele sanatoriului, în partea dinspre apus, m-am aşezat pe iarba arsă de soare şi am privit soarele care apunea oblic pe suprafaţa uşor vălurită a lacului, mângâiată de briza uşoară a înserării. Din iarbă se auzea ţârâitul discret al greierilor, iar pe

islaz se vedea un cârd de oi, în frunte cu un măgar purtând nelipsitul samar, învăluiţi într-un nor alb de praf.

Razele sângerii ale soarelui colorau apa în culori vii, dispersate între roţu şi alb pe tot ghiolul.

Îmi stăruie în memorie şi acum ceea ce atunci mi s-a întipărit pe retină ca un tablou pictat de vreun pictor celebru.

Când m-am întors în cameră Rica şi Georgiana se pregăteau de culcare. M-au privit cu o mină de om care e pe punctul de a-şi exprima compătimirea, dar au schimbat vorba:

- Ce carte ai citit tu în ultima vreme? mă întreabă Georgiana, închizând pe jumătate ochii, cum face câte un profesor care simte că te-a prins cu lecţia neînvăţată.

- Din noiembrie şi până în mai, cred că am citit vreo 10 cărţi, plus ziarele mai importante şi câteva reviste, am răspuns sigur de mine.

- Dă-mi câteva titluri! continuă ea să mă examineze.

- Biblia, Elevul Dima dintr-a VII-a, Robinson Crusoe, Coliba unchiului Tom, Submarinul P.K.8

- Ai citit şi Biblia? Eu nu am reuşit s-o citesc. Dar tu ai înţeles-o? Mulţi spun că e greu de înţeles, mai zice Georgiana.

- Nu am înţeles multe lucruri din Biblie, dar ce ar trebui să ştiu neapărat, cred că am înţeles: să nu furi, să nu ucizi, să nu minţi, să-ţi ajuţi aproapele şi să suferi şi să te rogi cu credinţă lui Dumnezeu.

Nu am mai discutat multe în seara aceea, dar după ce ne-am culcat, eu am rămas multă vreme cu faţa în sus şi mâinile sub cap, frământat de gânduri şi speriat de viaţa ce o întrezăream în necunoscut.

Până în ziua când urma să plece domnul Ionescu, nimeni nu a mai amintit nimic despre propunerea care-mi crease atâtea insomnii, dar când afară aştepta o trăsură cu doi cai negri încadraţi cu hamuri noi, bătute cu ţinte de alamă, pe uşa camerei a intrat domnul Ionescu, vesel şi sigur pe el, zicând:

- Eşti gata, tinere?

- Gata pentru ce? răspund eu tot printr-o întrebare.

- Pentru călătoria noastră la Fieni.

- Domnule! Eu nu am nimic aici. Am venit numai în vizită şi am rămas până la 1 august când urmează să vină cineva să mă ia acasă.

- Lasă, nu-ţi mai face griji, că te îmbrac la Constanţa, înainte de plecarea trenului, cu tot ce-ţi trebuie. Important este să vrei să mergi la mine.

- Ştiu şi eu, domnule? răspund în doi peri. Păi ...

- Du-te şi ia-ţi la revedere de la domnişoarele Rica şi Georgiana şi vino repede la trăsura care aşteaptă în faţă!

Am mers şi le-am spus, însă ele ştiau tot şi au venit cu mine până la trăsură, şi-au luat la revedere, mai întâi de la domnul Ionescu, apoi de la mine. Când m-a luat în braţe , Rica a început să plângă, zicând printre suspine:

- Copilul meu, sper să nu fi făcut o greşeală care să te piardă. Te rog să-mi scrii imediat ce ajungi acolo. Să te ajute Dumnezeu în toate şi să te îndrume numai la fapte bune! apoi mi-a făcut cruce cu mâna ei pe frunte şi piept.

Trăsura a pornit şi le-am făcut cu mâna, dar ele îşi ştergeau faţa cu batista. Când am ajuns în gară, domnul Ionescu a dus bagajele la magazia de bagaje şi am plecat amândoi la magazinul „Select", unde mi-a cumpărat costum albastru, cămaşă albă, pantofi din piele fină şi o şapcă de elev. Hainele mele vechi mi le-a luat din mână şi mi le-a pus într-un coş de gunoi aflat pe trotuar.

- Hai să mâncăm ceva şi să ne pregătim de călătorie! a zis domnul Ionescu şi am intrat în restaurantul „Continental" unde am servit câte o friptură, el a băut un pahar mare cu vin iar eu o limonadă.

- Vrei o îngheţată? Ştiu că îţi place, eşti doar copil.

- Nu vreau, am zis eu înciudat că mă considera un copil fără personalitate.

- Chelner! strigă el, fără să ţină cont de împotrivirea mea, care, recunosc, era numai verbală. În sufletul meu doream îngheţata şi abia o aşteptam. A venit repede.

A plătit şi am ieşit, îndreptându-ne spre gară, pe bulevardul Carol. Gara era atunci pe strada Traian, deasupra portului, în dreptul scărilor care coborau la poarta nr. 2.

A scos valizele de la bagaje, punându-le lângă o bancă aflată pe peronul acoperit şi pe mine m-a lăsat să le păzesc, mergând să cumpere ceva; s-a întors cu un ziar, nu ştiu sigur dacă era „Timpul" sau „Ultima oră" şi s-a aşezat pe bancă, lângă mine, în aşteptarea trenului, răsfoind paginile ziarului din care urmărea numai titlurile. Era prima dată în viaţă când mă urcam într-un tren şi eram tare curios să văd şi să simt totul. Până atunci circulasem pe jos, cu căruţa şi cu trăsura – pentru prima oară cu domnul Ionescu. Şi tot pentru prima oară şi tot cu domnul Ionescu, călătoream cu trenul.

Am urcat pe scară după dânsul, iar bagajele le-a adus un hamal, îmbrăcat în haine de c.f.r.-ist. Ne-am instalat într-un compartiment de clasa I-a, unde nu eram decât noi şi încă o doamnă în doliu, cu care am călătorit până în Bucureşti, restul locurilor din compartiment erau goale.

Pe parcurs a venit un comerciant ambulant care vindea susane, apoi cu răcoritoare, dar am refuzat pe motiv că sunt sătul – lucru adevărat, deşi domnul Ionescu insistase să iau.

Mai târziu a venit controlorul de bilete şi domnul Ionescu i-a arătat două bilete verzi, pe care le-a găurit cu o maşină manuală, după care i le-a înapoiat.

- Când ajungem la Bucureşti? îl întreabă domnul Ionescu pe controlor.

- La 22.40, răspunde controlorul.

- Spre Fieni când am legătură? continuă acesta.

- Spre Fieni, spre Fieni - la ora 1.05 spune controlorul, după ce consultă o carte cu mersul trenurilor.

- Mulţumesc!

- Călătorie plăcută, domnilor!

Toate aceste lucruri erau noi pentru mine la acea dată.

Pe drum, domnul Ionescu m-a întrebat numai dacă-mi este cald şi dacă m-am plictisit. Restul timpului a citi ziarul pe toate paginile.

Când am ajuns în Gara de Nord, am văzut multe garnituri de tren trase la peroane şi o aglomeraţie că abia am reuşit să ajungem la tabloul cu mersul trenurilor care era pe un perete cu faţa la linii.

- Hai la Informaţii, zice domnul Ionescu, să aflăm dacă cumva are întârziere trenul nostru.

- „Trenul cursă de persoane 3402 pleacă pe ruta Bucureşti-Piteşti de la linia 9 la ora 1.05 şi nu are întârziere" glăsuieşte ca un automat doamna care oferă informaţii.

Ne-am deplasat cu bagajele în dreptul unui ghişeu de unde se vindeau mici calzi şi pâine, direct pe peron. Domnul Ionescu a cerut şi o sticlă cu bere, iar pentru mine un suc.

- Suc nu avem. Vă rog să încercaţi la chioşcul de dulciuri aflat pe peroanele dintre liniile 8,9,10, a răspuns un barman grăbit.

După ce am servit această gustare, ne-am deplasat la peronul indicat pentru trenul nostru şi acolo mi-a cumpărat şi sucul şiun pachet de biscuiţi pentru drum.

- Să stăm pe canapea până soseşte trenul! îmi face semn domnul Ionescu, aşezând geamantanele la capătul canapelei pentru a nu incomoda trecătorii.

În gară era destul de cald şi o aglomeraţie şi o gălăgie infernală în care se amestecau chemările oamenilor cu şuieratul locomotivelor care intrau ori plecau din staţie, însoţite de un du-te-vino permanent al celor care urcau, coborau sau se deplasau pe locurile de aşteptare a altor trenuri care întârziau să apară.

1. GOSPODĂRIA BINEFĂCĂTORULUI MEU

Înspre dimineaţă am ajuns în Fieni, o gară mică şi prăfuită, afumată de locomotivele cu aburi care o traversau. Am aşteptat să luămo trăsură, dar nu era, fiind nevoiţi să mergem cu căruţa până

acasă la domnul Ionescu, pe strada Ogrăzii, aproape de marginea oraşului. Eu dormisem în tren şi mă simţeam odihnit, astfel că eram numai ochi şi urechi să văd şi să aud totul de la început.

Casă mare avea domnul Ionescu, cu 6 camere şi un beci la subsol, iar curtea cred că avea cel puţin 4.000 metri pătraţi, în care erau rânduite magazii, porumbare şi coteţe pentru porci şi pentru păsări; grajdurile erau mai departe de casă şi aveau ieşire la poarta pentru care şi căruţe, făcând legătura cu şura pentru nutreţuri. În grajduri – două la număr – erau ţinuţi doi cai de docar şi patru de tracţiune, dintre care o iapă cu un mânz de un an; în al doilea grajd erau doi boi şi două vaci cu lapte, ambele având viţei.

Perpendicular pe linia grajdurilor, închizând latura dinspre spate a curţii, se aflau saivanele de oi, între care se găseau peste 200 de oi, 5 berbeci de prăsilă şi 33 de miei din anul în curs, într-un ţarc separat. Cinci câini în lanţ.

- Ai văzut destul pentru astăzi! a spus domnul Ionescu, punând capăt vizitei noastre. Hai acum în casă să ne culcăm câteva ceasuri şi după aceea vom stabili ce avem de făcut!

În uşă ne aştepta o femeie între două vârste, cu capul acoperit cu o basma neagră şi o flanelă maron, din lână, împletită de mână, trasă peste o fustă de aceiaşi culoare şi lucrătură.

- Ai venit, Romică? i s-a adresat ea domnului Ionescu.

- Am venit, Nuţo, îi răspunde el. Nu v-am mai anunţat că vin pentru că n-am mai avut timp.

- Dacă ştiam că vii, trimiteam docarul la gară.

- Lasă că am venit cu o căruţă de marfă de-a lui Dumitrache, măcelarul.

- Hai la masă! V-am pregătit ceva rece, ca să nu zăbovim mult, a mai spus Nuţa.

Am trecut într-o sală mare unde era un lighean pe lavoar şi deasupra era un rezervor de apă de 20 de litri. Alături era un săpun şi pe spătarul unui scaun, prosoape.

S-a spălat domnul Ionescu, apoi am trecut eu şi m-am spălat pe faţă, pe mâini, de pe care curgea apa neagră de funingine luată de pe tren.

La masă , în capăt s-a aşezat domnul Ionescu, iar la mijloc m-am aşezat eu; doamna Nuţa a luat loc pe scaun la celălalt capăt al mesei pentru a supraveghea mai bine totul, cu un ochi care mi s-a părut a fi „ca de vultur".

- Cine este băiatul? întreabă ea, privindu-mă insistent.

- Băiatul este ... ajutorul meu, răspunde, surprinzător pentru mine, domnul Ionescu.

- Şi va locui la noi?

- Da, în camera de lângă magazia de văsărie. Este cea mai luminoasă şi lui îi trebuie multă lumină, pentru că de la 15 septembrie va merge la şcoală.

- Acolo va sta, dacă aşa ai hotărât tu, zice doamna Nuţa. Are părinţi, fraţi, alte rude? încearcă ea să afle.

- Nu are pe nimeni. De astăzi, însă, mă va avea pe mine şi, dacă va şti să respecte munca, va ajunge un om bogat. Mai întâi va trebui să înveţe carte.

- Câţi ani are?

- 13, în ianuarie, răspund eu, văzând-o că mă priveşte.

- Însemnează că eşti în clasa a VI-a?

- Nu. Abia în clasa a V-a pentru că am pierdut un an de învăţătură.

- Ce ai făcut în anul pe care l-ai pierdut?

- Lasă-l, tu, în pace! Acum mănâncă, nu stă să-ţi răspundă ţie, ca la poliţie. Mai avem timp de asta.

Cu prilejul servirii mesei am observat că-mi lipsesc multe din manierele necesare şi mă străduiam să prind totul cât mai repede şi cât mai corect. Am aşteptat să se ridice de la masă mai întâi domnul Ionescu, apoi m-am ridicat şi eu, punând pe masă şervetul pe care-l avusesem sub bărbie şi pe care nici nu îndrăznisem să mă şterg.

- Mergem să ne odihnim un pic, anunţă domnul Ionescu. Du-l pe băiat în camera lui şi dă-i tot ce-i trebuie! Vezi că nu are decât ce este pe el, i se adresă doamnei Nuţa.

Doamna m-a condus în camera luminoasă, care era cu fereastra la răsărit şi soarele stăruia până aproape de prânz şi m-a

lăsat singur. Am studiat totul cu ochii, fără să ating niciun obiect, aşteptând, deşi nu ştiam ce aştept. Am auzit o bătaie în uşă şi am răspuns. A intrat doamna Nuţa care mi-a adus un cearşaf şi o pătură cu cearşaf, a aranjat patul şi mi-a spus:

- Te culci şi tu cum poţi, că este destul de cald. Deocamdată ne lipseşte o pijama pe măsura ta, dar mâine merg în oraş şi-ţi cumpăr. Cum te cheamă?

- Ionel, răspund eu cu jumătate de glas.

-E un nume frumos, de-al nostru, românesc.

N-am înţeles de ce a spus aşa, dar am aprobat din cap.

- Acum culcă-te, că vă mai trezesc la masa de prânz.

A ieşit din cameră şi i-am auzit paşii pe culoar, îndepărtându-se. Încredinţat acum că nu va mai intra în camera mea fără să bată la uşă, m-am apucat să studiez amănunţit toată mobila din cameră, deschizând uşile la şifonier, la noptiere; şi sub pat am verificat, iar la bibliotecă – pentru că era una mică, dar plină cu cărţi – nu am putut umbla pentru că nu am găsit cheia, fiind încuiată din motive pe care încă nu le cunoşteam.

M-am culcat, dar „noutatea" în care trăiam de puţin timp mă fascina şi mă îngrijora în acelaşi timp, încât nu mă elibera, mă obseda şi-mi punea noi întrebări cărora nu le găseam răspuns şi atunci mă speriam şi mai tare.

În cele din urmă oboseala m-a cucerit şi am adormit buştean, încât nu am auzit-o pe doamna Nuţa când a intrat în cameră, nici când m-a strigat pe nume, fiind obligată să mă tragă uşor de nas ca să mă trezesc.

- Hai, scoală-te, că e târziu! A trecut de prânz de mult. Ai fost obosit, maică, de nu poţi să te scoli. Treci la spălat şi îmbracă-te cu costumul pentru masă! Nu prea ştii regulile în casele mari, dar le vei învăţa tu.

Am aprobat-o în gând. Mai aveam multe de învîţat pentru a putea trăi într-o societate educată.

Am servit masa toţi trei, dar de data aceasta ne-a servit o doamnă grasă cu şorţ alb şi bonetă, la masă cu noi stând şi doamna Nuţa.

Domnul Ionescu avea camera de dormit în partea din faţă a casei, dar se trecea mai întâi prin biroul lui, având un dulap mare cu registre, dosare, acte şi cărţi, o masă – tip birou având câte un fotoliu încăpător de o parte şi de alta a mesei.

După masă se retrăgea în biroul lui şi lucra sau citea. Când avea uşa deschisă îl puteam privi de la distanţă, dar în primele zile, am îndrăznit să bat în tocul uşii şi el m-a invitat înăuntru.

- Ia spune, ce vrei să mă întrebi?mi se adresează el.

- Eu nu fac chiar nimic? Pe unde am fost întotdeauna făceam ceva. Nu sunt obişnuit să stau degeaba.

- Ai să faci destule, încât ai să te saturi. Acum odihneşte-te că peste puţină vreme vei începe şcoala şi vreau să fii primul la învăţătură ca să mă mândresc cu tine la toată lumea.

- Am văzut o bibliotecă în camera în care stau. (nu îndrăzneam să spun „camera mea"). Nu are cheie? am reuşit să întreb, cu destulă reţinere.

- Ba trebuie să aibă. S-a întâmplat ceva?

- Nu. Am vrut să scot o carte să citesc şi n-am putut să deschid uşile, i-am răspuns.

- Hai cu mine! zice domnul Ionescu râzând.

A luat un mănunchi de chei de pe biroul lui şi a luat-o înainte pe culoar, până în camera mea.

A încercat două chei, iar a doua a deschis uşa bibliotecii.

- S-o laşi descuiată. Poţi citi orice carte care te ajută, dar vezi să le şi înţelegi, să nu treci peste titluri „ca acceleratul".

A plecat şi m-a lăsat în faţa bibliotecii înţesată de tot felul de cărţi, multe din care nu înţelegeam nimic.

În prima zi le-am răsfoit, trecând peste titluri, aşa precum prezisese domnul Ionescu, „ca acceleratul", apoi am început să le iau metodic: povestiri, romane, istoria românilor, până am ajuns şa Egipt, cu Faraonul.

Prima carte pe care am citit-o pe nerăsuflate, în câteva zile, a fost „Chemarea strămbunilor" în care se prezintă povestea unui câine lup, cu care m-a surprins doamna Nuţa şi m-a întrebat cine mi-a dat voie să o iau.

- Domnul Ionescu, i-am răspuns şi, probabil l-a întrebat, dânsul i-a confirmat şi nu mai m-a întrebat niciodată.

Într-o zi l-am auzit pe domnul Ionescu discutând ceva în birou cu un om cam de 40 de ani, solid, roşu în obraji şi destul de bine îmbrăcat. N-am auzit bine decât o frază: „Ce fel de administrator eşti tu, dacă nu ştii să organizezi recoltarea strugurilor pe sortimente şi să obţii vinuri de calitate?"

În curte m-am întâlnit cu el o dată, dar nu m-a băgat în seamă, că aş fi vrut să-i cer să mă ia şi pe mine cu şareta când pleacă la câmp.

Am început să ies singur în curte şi să studiez ce se află acolo. Am ajuns la grajduri, unde am dat peste nea Andrei, grăjdarul, un om cu plete albe şi o mustaţă cât o vrabie care-i acoperea gura aproape complet. I-am spus cine sunt şi l-am rugat să-mi arate caii.

M-am împrietenit repede cu el şi mi-a spus la ce treburi sunt folosiţi, atât caii, cât şi boii, câţi ani are fiecare şi cum îi cheamă. Aproape toată dimineaţa am stat cu el, la grajduri, încât atunci când am mers să mă spăl pe mâni pentru masa de prânz, doamna Nuţa mi-a atras atenţia, strâmbând din nas:

- Uff! Ai fost la grajduri, că miroşi tot numai a grajd. Nu e treba ta acolo! a mai zis ea.

- Trebuie să fac şi eu ceva, nu pot sta degeaba! i-am răspuns. Astăzi am vizitat grajdurile, dar aş vrea să merg să fac şi treabă acolo sau în altă parte.

- Acolo poţi să mergi munai când zice domnul Ionescu.

Aflasem câteva lucruri interesante de la moş Andrei şi anume: doamna Nuţa este sora domnului Ionescu; soţia lui a murit anul trecut, încă nu a împlinit anul, iar la grajduri munceşte el şi un fiu al lui, care momentan este bolnav (a răcit, dar îi trece repede); mai este un om care se ocupă cu moara de apă, de pe luncă şi doi ciobani.

La bucătărie are două fete tinere, din care una este soţia unui cioban, iar alta din sat, o bucătăreasă adusă de doamna Nuţa şi o femeie care face curăţenie de două ori pe săptămână.

Domnul Ionescu are vreo 30 ha. de pământ pe care-l munceşte cu un tractor cu plug cu două brazde. Mai are o semănătoare, un tăvălug, grapă, secerătoare şi o maşină de bătut porumbul. Pe tractor are un mecanic bătrân, moş Vasile Cantor, om priceput şi bun.

- Dumneata eşti de mult timp aici? l-am întrebat pe moş Andrei, care-mi zâmbea cu toată faţa lui încreţită radiind de bunătate.

- Da, am peste 16 ani de când îl slujesc pe domnul Ionescu. Imediat după război, am revenit aici împreună cu fiul meu, Mircea. Domnul Ionescu este un om bun, darnic şi drept, din această cauză am rămas, că de muncă găseam şi în altă parte. Noi suntem de loc din comuna Pucioasa, dar la noi nu prea găseşti de lucru.

- Poate voi reuşi să-i cunosc pe ciobani şi pe ceilalţi, într-o zi.

2. ŞCOALA

La 1 septembrie am mers la şcoală împreună cu domnul Ionescu, care a ţinut să participe la deschiderea anului şcolar, deşi mă înscisese în clasa a V-a cu multă vreme înainte de această dată.

Ploua şi adunarea s-a făcut într-o sală de clasă, unde am stat toţi elevii în picioare, la fel şi părinţii, puţini la număr, care şi-au însoţit odraslele.

După ce ne-a ţinut directorul cuvântul de deschidere, am fost luaţi de către diriginţi şi conduşi în clasele repartizate unde am început cursurile, chiar din prima zi, ceea ce nu mă aşteptam, eu ştiam că se făcea apelul, se anunţau obiectele de studiu şi profesorii cu care le parcurgeam, apoi plecam acasă, dar mă înşelasem de această dată.

Profesorii se grăbeau să-şi ia în serios sarcinile din prima zi, iar pentru mine tot ce am auzit în acele ore erau numai noutăţi: despre protozoare învăţam la zoologie, despre vocale şi consoane la gramatică, iar cea mai interesantă mi s-a părut lecţia despre asiro-caldeeni, la istoia antică, despre care mai citisem câte ceva în cartea „Faraonul".

În pauzele dintre orele de curs stăteam izolat, în primul rând pentru că încă nu-mi cunoşteam colegii, dar şi pentru că eu trăisem altă viaţă, pot spune de adult – timp de aproape un an de zile.

Nu mai fusesem împreună cu băieţi de vârsta mea din clasele primare şi mă dezobişnuisem, încât mă simţeam stânjenit. Despre lucrurile şi faptele trăite de mine mulţi dintre ei habar nu aveau, iar eu dobândisem o experienţă mai presus de vârsta mea şi atât de nepotrivită cu înfăţişarea pe care o aveam. În primele zile de şcoală toate aceste întrebări pe care mi le puneam îmi creau o stare de nelinişte într-atât încât îmi supravegheam fiecare gest, fiecare privire, iar când vreun coleg se apropia de mine, mă arătam tăcut, chiar ursuz, încercând să evit orice discuţie care mi-ar fi trădat antecedentele pe care eu le consideram periculoase. În circa două săptămâni această stare m-a părăsit treptat şi mi-am revenit, intrând în relaţii normale cu colegii mei de clasă, apoi de şcoală.

Despre învăţătură pot spune că mă acaparase în totalitate. Trebuia să învăţ şi să mă autodepăşesc. Aşa am şi făcut. „Când nu ai încotro şi trebuie să te arunci în vâltoare, nu are rost să zăboveşti pe mal", mi-am zis eu atunci.

Am muncit cu râvnă şi, în scurt timp, i-am ajuns din urmă , apoi i-am întrecut la carte pe noii mei colegi, iar la jocuri şi la alte activităţi am reuşit să le câştig, treptat încrederea şi prietenia.

Domnul Ionescu mă verifica, discret, la şcoală, dar discuţia cu el nu se rezuma decât la câteva expresii:

- Cum merge şcoala? întreba el.
- Bine, răspundeam eu.
- Bravo, băiete! Ţine-o tot aşa!

În rest îmi dădea totală libertate la studiu, ori la citirea cărţilor de orice fel, fără să-mi pună restricţii la anumite cărţi pe care şi eu le consideram mai puţin a fi de nasul meu: „Dama cu camelii", „Colierul reginei", „Vicontele de Bragelon", „Regina Margot", „Cei trei muşchetari", „Căpitanul Pardaillan" şi altele, pe care le-am citit numai în perioada clasei a V-a în pauzele rămase după ce-mi făceam temele de acasă.

Acest nou regim în care-mi duceam viaţa, m-a făcut să uit viaţa dusă la patronul din Constanţa, care mi se părea atât de îndepărtată, încât nu-mi venea să cred că o trăisem vreodată.

3. SCRISORI DE LA RUDE

Mi-am adus aminte de mătuşa Rica, faţă de care m-am simţit vinovat că nu i-am scris atâta timp, deşi m-a rugat, iar eu îi promisesem.

Într-o după-amiază m-am apucat să-i scriu:

Scumpa mea mătuşică,

Încep prin a mă scuza că nu ţi-am scris până în prezent, deşi nu am nicio scuză, pur şi simplu am fost fermecat de noua mea situaţie de acum şi am neglijat, pentru care te rog să mă ierţi, dacă poţi.

Locuiesc într-o casă mare pe strada Ogrăzii din oraşul Fieni şi sunt elev în clasa a V-a. Am colegi buni, cu care mă înţeleg bine şi nişte profesori deosebiţi.

Domhul Ionescu are, într-adevăr, o gospodărie mare şi se poartă cu mine ca un tată adevărat.

Ce face Georgiana? Ce fac cei de acasă? Le voi scrie şi lor cât de curând. Îmi este dor de toţi. Îţi voi mai scrie.

Te sărut cu drag,
Ionel

Terminând scrisoarea am reconstituit toată perioada de când o cunoşteam pe Rica şi am tras concluzia că nu poate fi o altă fată mai bună decât ea. Pentru mine a fost ca o mamă şi m-a sfătuit cu inimă de mamă.

M-am apucat să le scriu şi unchiului Gheorghe, apoi Lilicăi, să văd ce mai fac, dacă sunt supăraţi pe mine că am plecat. I-am scris Lilicăi mai întâi:

Lilica dragă,

Te anunţ că eu sunt sănătos şi o duc bine. Locuiesc în oraşul Fieni, unde se fabrică becuri de iluminat, sunt în clasa a V-a la şcoala din oraş şi trăiesc într-o familie bună, care se poartă frumos cu mine.

Tu ce mai faci? Cu cine te mai distrezi? Scrie-mi, dacă ştii despre Stelică: a plecat la armată? Fata care era prietenă cu el ce face? Sper că nu s-a măritat?! Îţi mai aminteşti când ne plimbam prin grădină la tuşa Angela? Ce cărţi ai mai citit?

Închei, că trebuie să-mi fac lecţiile pentru mâine.

Aştept răspunsul tău,
Ionel.

Nu ştiam cum să încep scrisoarea către unchiul Gheorghe. Îmi era greu să le explic plecarea mea neaşteptată cu un om necunoscut şi fără să fi discutat mai întâi cu ei , care m-au ocrotit şi m-au crescut de la vârsta de 7 ani.

Dragii mei,

Îmi cer scuze pentru întârzierea cu care vă scriu, dar sunt foarte ocupat cu şcoala şi nici nu am îndrăznit să vă scriu până acum.

Eu o duc bine, sunt într-o familie bună care are tot ce-i trebuie, încât nu duc lipsă de nimic.

Mi-e dor să vă văd şi să mai stăm de vorbă.

Stelică ce face? A plecat în armată? Ce face tanti Rica?

Vă rog să mă iertaţi că vă scriu puţin, dar nu am prea mult timp la dispoziţie. Promit să vă mai scriu.

Al dumneavoastră,
Ionel.

Era o scrisoare telegrafică şi inocentă, dar ce puteam face? Nu aşteptam răspuns de la ei pentru că nu mai era Stelică acasă să-mi scrie; unchiul şi mătuşa nu prea scriseseră scrisori în viaţa lor şi nu erau deprinşi cu o astfel de îndeletnicire.

În drum spre şcoală am trecut pe la poştă de unde am cumpărat plicuri, am pus adresa pe fiecare dintre ele şi le-am introdus în cutia poştală. Erau primele mele scrisori scrise vreodată şi, drept să spun, nu eram atât de încrezător că vor ajunge la destinaţie. Văzusem scrisori pentru prima dată în tolba poştaşului care adusese vestea dureroasă că s-a stins pe front vărul Pamfil, apoi unchiul Iorgu, tatăl Lilicăi. Ce jale a fost atunci în casa mătuşii Angela...

Primul răspuns l-am primit de la Rica. Îmi scrisese o vedere în care îmi spunea pe scurt: „*Salutări de pe litoral! Am primit scrisoarea ta şi mă bucur mult că mi-ai scris şi că o duci bine. Nu ştiu nimic de acasă. Când voi primi veşti, îţi scriu. Te sărut cu drag. Rica*".

Între timp eu mă luptasem să pătrund în toate tainele gospodăriei, care era mare şi nu se lăsa uşor descifrată. Mă împrietenisem cu Mircea, fiul lui moş Andrei, care nu avea decât 25 de ani şi abia scăpase de armată; cu el plecam la câmp cu căruţa cu cai sau călare. Când plecam cu caii la păscut, îi luam pe

toţi patru cai şi mânzul care urma iapa. Atunci aveam şi eu ocazia să-l călăresc pe oricare dintre ei, de fiecare dată câte unul la ducere, altul la întoarcere; dintre toţi caii, cel mai mult mi-a plăcut să-l călăresc pe Victor, un armăsar negru corb, cu steluţă albă în frunte şi gras, că stăteam pe el ca pe o pernă pufoasă. Era folosit numai pentru trăsură, împreună cu Olga, o iapă înaltă cu părul de aceiaşi culoare ca şi victor, dar fără steluţă în frunte, de care, însă, a avut parte mânzul.

Ceilalţi doi cai erau şi ei bine întreţinuţi, dar ceva mai mici, amândoi murgi şi erau folosiţi pentru diferite activităţi în gospodărie şi în câmp. Niciunul nu avea vreun năravsau să lovească cu piciorul, motiv pentru care Mircea mă lăsa să-i pasc eu pe marginea drumului, iar el cosea iarbă, dughie, ovăz ori lucernă cu care umplea căruţa şi eu mă urcam deasupra şi dormeam în fân până când ajungeam în curte, unde mă trezea el.

În mai am primit scrisoare de la Lilica, în care îmi spunea că este sănătoasă, numai că este foarte necăjită pentru că mama ei s-a măritat cu un bărbat venit tocmai din Ucraina şi că deja s-a mutat la ei în casă. „Este un om bun sau aşa mi se pare mie, dar nu poate să-l înlocuiască pe tata. Dar, ce să fac, am să rabd şi eu până am să mă mărit şi să plec din casă. Ce să fac dacă a fost voinţa mamei?"

Ca să-mi răspundă la întrebare, Lilica mi-a spus că Stelică este deja militar, dar că prietena lui, Lenuţa, nu s-a măritat, „se pare că îl aşteaptă pe el sau nu i-a venit încă ceasul".

4. TABĂRA ŞCOLARĂ DE LA HOMOROD

Anul şcolar l-am încheiat bine, am primit şi premiul al II-lea, pentru care mi s-a dăruit cartea „Coliba unchiului Tom". A fost cel mai frumos dar din viaţa mea pentru că l-am primit pe munca mea care fusese apreciată pentru prima dată în viaţă.

La serbarea de sfârşit de an a participat şi domnul Ionescu, pe care dirigintele meu – domnul Iacovache – l-a întrebat dacă este

de acord să mă trimită în tabăra şcolară la Homorod, o localitate din regiunea Mureş. A fost de acord şi peste două săptămâni călătoream deja cu şcoala în trenul spre Braşov.

Înainte de a pleca, poştaşul a adus şi scrisoarea unchiului Gheorghe, care, cu scrisul lui lăbărţat şi cam strâmb, mi-a comunicat că sunt sănătoşi, că au prăşit porumbul şi floarea soarelui şi se pregătesc de seceratul grâului. Despre Stelică mi-a spus numai că este la o unitate de grăniceri din Constanţa şi are de făcut trei ani de armată, că l-a făcut fruntaş şi va pleca la un pichet pe malul mării. Nu a pomenit nimic de plecarea mea. În încheierea scrisorii spunea că se bucură că o duc bine ţi-mi doreşte spor la învăţătură şi sănătate.

Deşi erau scrise greoi, scrisorile lor mă făceau să plutesc cu gândul în urmă, la anii petrecuţi la Rahmanu în copilăria mea, unde am crescut şi m-am călit, învăţându-mă cu munca grea de ţăran şi celelalte neajunsuri ale vieţii. Mă vedeam în postura de copil când mă luptam cu sapa, cu toporul sau cu măturoiul să fac treabă în câmp sau în curte, imitându-i pe ceilalţi din dorinţa sinceră de a le fi de ajutor. Nu reuşeam întotdeauna şi plângeam de ciudă că nu cresc odată mare să pot face orice.

La Homorod am ajuns noaptea, într-un autocamion care ne-a zdruncinat şi ne-a umplut de un praf alb, încât când am coborât, nu ne mai cunoşteam între noi.

Fiind întuneric nu am văzut nimic decât corturile care aveau câte un felinar agăţat pe stâlpul din faţă. Ne-am spălat pe faţă şi pe mâini şi am mâncat ce avea fiecare în geamantan, după care ne-am culcat. Abia a doua zi de dimineaţă am văzut că tabăra era aşezată într-o pădure foarte frumoasă.

Masa se servea într-un cort foarte mare, în care erau instalate mese din scândură de brad geluită, dar fără feţe de mese.

Era o mâncare potrivită, însă cel mai mult a contat pădurea, cu aerul curat, cu multe păsări cântătoare; noi înşine cântam după ce serveam masa de seară până la ora 22.00, de răsuna pădurea. Erau cântecele pe care le-am învăţat în tabără, în câteva zile de la

sosire. Cele 15 zile ne-au adus prietenii cu alţi elevi din diferite regiuni şi o perioadă de armonie generală.

Pe mine m-a scos din melancolia în care căzusem în urma scrisorilor primite „de la rude", aşa cum am arătat mai sus.

La întoarcerea din tabără, pe tot parcursul, trenul vuia de larma glasurilor noastre tinere şi de cântecele pe care le interpretam laolaltă cu profesorii ce ne însoţeau.

În staţiile de pe traseu coborau, pe rând, cei care urmau să rămână pe loc – ajunşi acasă – ori să se îndrepte spre alte destinaţii. Îi însoţeam până la scară şi ne luam la revedere, promiţând fiecare să-i scrie celuilalt. Nu s-au prea ţinut de cuvânt, dar nici eu, cu excepţia a două scrisori, nu m-am obosit prea mult.

Când am ajuns acasă, la Fieni, Mircea mă aştepta în gară cu căruţa cu cai, ceea ce m-a mirat foarte mult, dar m-a şi bucurat totodată, că m-a scăpat de corvoada de a duce valiza în mână până acasă.

Pot spune că din ziua în care soarta mi l-a scos în cale de domnul Ionescu, m-am considerat un om fericit. În afară de rudele mele de la Rahmanu, el era primul şi singurul om care mi-a îndulcit viaţa, făcându-mă să nu o mai consider rea şi inutilă. Aşa am constatat că bunătatea unui om este mult mai puternică decât răutatea miilor de oameni la un loc.

- De unde ştiai că vin? l-am întrebat pe Mircea.

- Ştia domnul Ionescu. A vorbit cu domnul Zamfir, directorul şcolii şi dumnealui i-a spus chiar şi ora când va sosi trenul în gară.

- Măi, ce om este domnul Ionescu! Pe toate ştie să le aranjeze cum se poate mai bine. Mircea! sar eu ca ars. Nu trebuia să plece domnul Ionescu la Techirghiol?

- Nu mai pleacă. A stat la treieratul grâului, al orzului şi a fost prezent tot timpul pe câmp până am făcut ogor toate miriştile unde a fost grâu şi ovăz.

Am tăcut amândoi o vreme, apoi el a zis:

- Mergi mâine cu mine la câmp?

- Merg, cu condiţia să-mi dea voie domnul Ionescu, îi răspund.

- Mâine tăiem ovăzul că s-a copt, iar dacă îl mai lăsăm mult, se scutură bobul. Ştii că avem un nou cioban? Pe Costică l-a luat recrut, a plecat lunea trecută.

- Nu-l ştiu pe Costică, îi spun eu căutând să mi-l amintesc.

- Ăla care cânta din fluier şi din gură. Avea el o căciulă din blană neagră, de o purta pe ceafă şi-i zicea baciul mereu să-şi acopere fruntea, că-i fac ciorile ceva pe ea de o să se murdărească şi nasul, intervine Mircea cu un noian de amănunte.

- Tot nu mi-l aduc aminte.

- Dar la oi ai fost când le mulg ciobanii?

- Unde, la stână, lângă moară?

- Da, jos, aproape de râu, pe zăvoi.

- Da, am fost o singură dată, îmi amintesc eu.

- Oile le-ai mânat „la uşă", unde mulg ciobanii?

- Da, tot atunci.

- Atunci îl ştii pe ciobanul care mulgea în dreapta baciului? El este.

- Păi, nu-l chema Ciuşdei pe acela?

- Aia este porecla lui, dar pe el îl cheamă Lazăr Constantin, numai că toţi îl ştiu după poreclă, nu după nume.

- Mie mi s-a părut mai bătrân, zic eu.

- Are 21 de ani, dar era ars de soare şi bătut de vânturi şi neîngrijit. Să-l vezi la armată ce băiat frumos se face, că acolo masa, odihna, instrucţia, toate se fac după ceas. Mulţi preferă viaţa de militar decât asta de argat, unde trebuie să munceşti de când se luminează şi până se întunecă. El, Costică, mergea şi noaptea cu oile la păscut, că ziua nu puteau mânca din cauza arşiţei. E viaţă grea şi la ciobănie, chiar dacă nu dai cu sapa sau să seceri! zice Mircea, rămas pe gânduri.

- Ce face Haiduc? îl întreb eu ca să schimb vorba.

- Ieri i-am dat drumul din lanţ să se mai plimbe şi el puţin, iar el a ieşit pe undeva prin gard şi nu s-a mai întors până seara, când a venit cu blana ruptă în dreptul urechii drepte şi pe spate. L-

am uns cu păcură să nu se mai aşeze muştele pe răni, că imediat face viermi şi vai de el, nu se mai vindecă curând.

- L-au muşcat alţi câini?

- Da. S-a dus la o „nuntă" de câini, probabil că el a fost şi „ginerică" şi când se împerechea, ceilalţi câini, geloşi pe el, l-au încăierat.

- N-a putut el să se apere cât de mare şi puternic este? întreb eu supărat, ca şi cum Mircea l-ar fi muşcat.

- E greu să te aperi când eşti „prins în nuntă", zice acesta, râzând.

Văzând el că n-am înţeles exact ce s-a întâmplat, mi-a explicat direct, cu cuvinte ce nu le pot reproduce aici.

L-am văzut când am ajuns în curte. Stătea şi bolea la umbra porumbarului, iar ochii lui implorau milă. L-am mângâiat pe cap şi pe bot, iar el a mişcat din coadă de câteva ori a mulţumire. S-a vindecat în vreo săptămână şi a devenit din nou vioi. Cu el împreună am colindat toată vara lunca râului, până la moară, apoi pe dealurile împădurite, fără frică. În curte numai el rămânea, ceilalţi erau luaţi la oi să le apere de lupi.

.....

Prin luna ianuarie am primit o scrisoare de la Lilica, în care mă anunţa că Rica s-a măritat cu un băiat din Eforie care este învăţător şi că au nunta pe 20 ianuarie, în satul Rahmanu. „Vine şi Stelică din armată, iar mătuşa Angela – care m-a şi pus să-ţi scriu – zice să vii şi tu, dacă poţi. Şi eu cred că ai face bine să vii, abia mai putem să stăm şi noi mai mult timp împreună. Eu te aştept. Te aşteptăm toţi", îşi încheie scrisoarea Lilica.

Eu terminasem vacanţa încă de la Bobotează, dar m-am gândit că poate vorbeşte domnul Ionescu cu directorul şcolii şi mă învoieşte 2-3 zile. Nu era numai nunta Ricăi, la care eu ţineamfoarte mult, mai era şi nostalgia care mă stăpânea şi socoteam că mă voi potoli numai dacă ajung încă o dată în Rahmanu.

L-am urmărit pe domnul Ionescu cum lucra şi când am văzut că este bine dispus, i-am arătat scrisoarea.

- Nu am timp să citesc, spune despre ce este vorba!

- Domnule Ionescu, ştiţi ... eu ţin foarte mult la mătuşa Rica şi aş vrea să fiu prezent la nunta ei ....

- Explică mai clar, despre ce nuntă este vorba?

- Rica se mărită şi face nuntă la Rahmanu şi aş vrea să merg şi eu.

- Despre asta este vorba? spune domnul Ionescu, zâmbind. Hai să analizăm împreună toate aspectele problemei şi să vedem ce punem în talerul „pentru" şi ce în cel „contra", mai zice el calm.

1. Vacanţa ta s-a dus de mult. Să zicem că te-ar învoi 2-3 zile. De pierdut nu pierzi mult, iar tu eşti isteţ şi recuperezi.

2. Ca să mergi acolo, nu poţi decât folosind trenul până la Constanţa, apoi ...? E un chin inutil.

3. În afară de faptul că îi poţi vedea, nu văd ce-ţi poate oferi această deplasare. În afara greutăţilor deplasării şi a oboselii inerente.

4. Suntem în mijlocul iernii şi surprize pot veni oricând. Dacă se troienesc drumurile vei fi nevoit să rămâi pentru un timp nedefinit acolo unde te prinde viscolul. Eu te-aş sfătui să renunţi. Hotărârea ţi-o las ţie.

M-am gândit mai profund şi i-am dat dreptate în toate cele patru puncte supuse analizei. Experienţa lui se dovedea mai mult decât eficientă şi demnă de luat în seamă.

- Te ascult. Poţi să nu fii de acord cu mine.

- Aveţi dreptate în totalitate. Renunţ, am spus în final.

- Apreciez judecata ta matură. Îmi dai mari speranţe.

Mai târziu le-am scris o scrisoare prin care am motivat lipsa mea de la nuntă pe seama vremii, a lipsei mijloacelor de transport pe care şi ei le cunoşteau mult mai bine decât mine şi şcoala care mă reţinea, nedorind să dau de lucru conducerii acesteia. În final am menţionat că în vacanţa de vară, dacă domnul Ionescu îmi va îngădui, le voi face o vizită, dar până atunci vom mai coresponda şi vom stabili toate detaliile.

- Dacă nu vrei să-ţi rupi gâtul, bagă-i zăbala în gură! strigă Mircea din faţa grajdului.

- Nu se întâmplă nimic. Victor este un cal blând şi ascultător, îi răspund râzând. Poate să alerge cât vrea, de căzut nu voi cădea de pe el.

Se desprimăvărase şi scosesem caii afară din grajd pentru a se aerisi, să stea puţin sub soarele dogoritor.

I-am dat la apă, lângă fântână fiind un jgheab mare care era permanent plin. Zăpada începuse să se topească, numai pe lângă garduri ori sub pomi stratul fiind mai mare.

Toată iarna caii au stat în grajd şi au mâncat porumb, orz, ovăz şi fân din belşug. Erau graşi şi odihniţi, dornici să zburde.

Nu l-am ascultat pe Mircea să pun frâul cu zăbala în gura armăsarului şi, când acesta a început să fugă şi să sară în toate direcţiile, apoi să zvârle cu picioarele de dinapoi, am înţeles pericolul. Am încercat să-l strunesc, dar el nu se sinchisea de forţa mea; luase direcţia spre poarta pe care intră carele de povară şi avea o viteză de deplasare foarte mare, că mi-a sărit căciula de pe cap. L-am văzut când a sărit cu mine peste poartă, apoi am zburat prin aer şi nu am mai ştiut de mine – mi-am pierdut cunoştinţa.

Mi-am revenit peste o vreme, nu ştiu cât trecuse, dar când am deschis ochii, în jurul meu erau domnul Ionescu, doamna Nuţa, moş Andrei şi Mircea, iar în cameră mirosea puternic a oţet.

- Bine ai venit printre noi! mi-a urat domnul Ionescu, zâmbind. Nu puteai găsi altă modalitate mai practică şi mai puţin periculoasă de a ieşi în stradă?

M-am ruşinat de două ori: de trânta suferită şi de mustrarea ce mi-a făcut-o în faţa celorlalţi, deşi meritam.

- Nu mă doare nimic, îi spun eu cu glasul şoptit.

- Asta e bine. Putea fi şi mai rău dacă te arunca un pas mai la stânga şi cădeai cu capul de pietroiul de lângă ulucă. Ai avut noroc şi cu maidanul de zăpadă în care te-ai înfipt cu capul ca o săgeată de legionar roman.

- Eu i-am spus să-i bage zăbala în gură, însă s-a bazat pe faptul că e blând, se scuza Mircea într-una.

- Calul e odihnit şi abia aştepta să i se dea un imbold pentru a se aventura în zburdălnicii. Blândeţea lui nu prea are legătură cu instinctul de fugă, a mai spus domnul Ionescu. Bine că a fost numai sperietura.

- Doamne fereşte, să nu se fi rupt ceva în el. Acum e încălzit şi nu simte, să mai aşteptăm! zice doamna Nuţa.

- Nu era nimic, decretează domnul Ionescu. El e uşor şi a căzut în zăpadă.

Două zile m-am purtat ca un mieluşel, mergeam la şcoală, după care intram în camera mea unde învăţam şi nu ieşeam decât la masă.

Într-o seară, după ce am mâncat şi toţi cei din casă dormeau, a bătut cineva la uşa mea. Am coborât din pat şi am deschis. În uşă era tomai domnul Ionescu care m-a făcut să mă fâstâcesc de tot.

- Nu dormeai? m-a întrebat el, intrând în cameră.

- Nu-mi e somn şi voiam să citesc încă o poezie de M. Eminescu – Scrisoarea a III-a.

- Cum te simţi tu aici? Dar să-mi spui sincer!

- Bine. Chiar foarte bine, îi răspund, urmărindu-l cu privirea, până s-a aşezat pe scaunul de lângă masă.

- Te-am lăsat să umbli peste tot, prin curte, pe câmp, la moară, în zăvoi şi unde ai dorit tu, fără să te opresc. Dacă ţi-a folosit, nu am decât să mă bucur. Aş vrea să ştii mai multe pentru a înţelege adevărul, adică pe lângă ce ţi-au spus alţii, să ştii de la mine ceea ce trebuie să crezi şi să-ţi rămână ca fapte adevărate.

Înţepenisem pe pat în aşteptarea a ceea ce urma să-mi spună. Domnul Ionescu m-a privit blând în ochi ţi a început rar, sacadat, cântărind fiecare cuvânt:

- M-am născut într-o comună în apropiere de Fieni. Acasă am fost 10 fraţi: 7 băieţi şi 3 fete; eu sunt al patrulea dintre ei şi singurul băiat rămas în viaţă, ceilalţi au pierit toţi îm războiul lui Hitler.

Eu pot să spun că am fost mai norocos pentru că am lucrat în spatele frontului şi nu am fost nici rănit.

Toată averea pe care ai văzut că o am nu a fost a mea, am avut privilegiul să mă însor cu o fată bogată, singură la părinţi, care a primit-o moştenire; eu nu am făcut decât să o administrez şi s-o măresc peste ce a fost la început. Poate te întrebi cum s-a căsătorit cu mine. Nici eu nu ştiu. În afară de un costum de haine şi o diplomă, n-am avut nimic. Dar am ţinut la ea, am ocrotit-o şi am respectat-o.

Am trăit frumos împreună aproape 30 de ani, dar nu am avut copii, din vina mea, o răceală puternică a trupului întreg deoarece am fost lăsat să dorm în zăpadă o noapte întreagă.

- Cine v-a lăsat în zăpadă? l-am întrebat eu fără să-mi dau seama de întrebarea care-i întrerupea povestirea în mod nepoliticos.

Era o stare de milă care mă cuprinsese, încât involuntar am pus întrebarea pentru a afla ce om lipsit de suflet a putut proceda cu atâta cruzime. Mi-a răspuns la fel de blând, fără să se supere.

- Aveam 16 ani şi plecasem în pădure să tai nişte lemne, că nu mai aveam acasă nimic de foc, nici pentru pregătirea hranei. În momentul în care târam spre casă o bucată de lemn, m-am întâlnit cu fiul proprietarului pădurii şi paznicul lor. Nu m-au întrebat nimic, doar au început să mă lovească unde nimereau, până mi-am pierdut cunoştinţa şi n-am mai putut să mă mişc. M-au descoperit a doua zi pe la prânz doi tineri care treceau călare spre satul vecin şi ia-u anunţat pe ai mei care au venit cu o căruţă şi m-au luat acasă. Am zăcut două luni de zile acasă; bani pentru doctori nu aveam. M-a oblojit cu buruieni şi alte fierturi o bătrână din sat. Am scăpat, iar vara următoare am muncit normal până toamna, când am plecat la şcoală, la Târgovişte. Mă vindecasem la oase şi la piele, dar rămăsesem cu o slăbiciune la băşica udului, încât nu simţeam când urinez. Mă trezeam noaptea din somn şi plângeam de necaz şi de ruşine. În anul următor m-a dus tata la un doctor la Piteşti care m-a ţinut la el o săptămână, dar mi-a spus că este aproape sigur că nu voi putea avea copii.

- Nu i-aţi mai revăzut pe cei care v-au bătut?!

- Ba da, dar atunci nu le puteam face nimic. Au murit în război amândoi, dar eu am rămas cu această traumă fizică şi sufletească, care m-a urmărit toată viaţa. Merg în fiecare an la băi de nămol la Techirghiol, dar tratamentul nu ţine decât câteva luni, apoi iar mă înţepeneşte şi trebuie să merg din nou. Treburile din gospodărie sunt multe, iar eu le fac faţă din ce în ce mai greu.

A oftat prelung, m-a privit din nou insistent, apoi a continuat:

- Poate te-ai întrebat de ce te-am luat pe tine şi nu pe altcineva să beneficieze de tot ce este aici?

Ceva lăuntric, greu de explicat în cuvinte, m-a făcut să mă ataşez de tine încă din primele zile când te-am văzut prin saloanele de tratament de la sanatoriu. Atunci am întrebat-o pe Georgiana al cui eşti, iar ea mi-a spus că eşti rudă cu Rica. Cu prima ocazie am discutat şi cu Rica, cerându-i amănunte despre viaţa ta.

Când mi-a povestit situaţia tragică prin care ai trecut, a reuşit să-mi producă o ruptură în inimă pe care nu o mai vedeam reparată decât dacă te aduc aici cu mine. I-am explicat această idee Ricăi, dar ea a fost împotrivă iniţial şi abia la urmă s-a declarat de acord cu mine. Avea dreptate Rica: „n-am căderea să dau eu acest copil care nici nu-mi aparţine". Şi atunci am ales varianta să discut direct cu tine. Iar tu ai fost înţelept şi ai ales bine, încât astăzi te afli aici şi singur zici că te simţi bine.

- Puteţi să-mi spuneţi de ce a murit doamna dumneavoastră? l-am întrebat eu puţin jenat.

- Ţie pot să-ţi spun orice. De acum faci parte din familie, chiar dacă nu avem actele trebuiroare. Le vom face şi pe acelea cu timpul. Chiar dacă voi lăsa o parte din avere rudelor, marea parte va trebui să rămână a ta. Asta este dorinţa mea, a soţiei poate ar fi fost alta. M-ai întrebat de ce a murit.

I-a apărut o pată pe ţâţa din stânga, apoi pata s-a întins, i-a apărut o bubă, care a copt, a spart şi când am dus-o la doctor, la Târgovişte, după câteva zile de spital, cu multe analize, mi-a spus s-o iau acasă că nu are ce să-i facă. La început mi-a spus că are

dalacul vitelor, apoi o bubă dulce şi nu mai ştiu ce nume de boli a înşirat, dar sfârşitul ei a venit după aproape două luni de zile.

M-am simţit vinovat că n-am putut să-i salvez viaţa având la dispoziţie atâta avere, mai mult a ei decât a mea. Mi-a rămas o mare durere în suflet.

Nuţa este sora mea, mai mică decât mine. Soţul ei s-a prăpădit în sat când săpa o groapă pentru a scoate pământ galbem pentru spoit; la noi casele se spoiesc pe pereţi şi pe pardosele cu pământ galben.

S-a surpat malul şi nu l-a văzut nimeni până spre seară, când au văzut că nu mai vine acasă cu pământul pentru lipit. A scăpat de ploaia de gloanţe din război şi a murit acasă, într-un mod aproape de neînchipuit. Aşa i-o fi fost soarta, ce să-i faci?

Are şi ea doi copii, căsătoriţi amândoi. Stă cu mine ca să mă ajute la conducerea gospodăriei, că tot nu are ea ce face acasă.

Apoi, după un minut de tăcere, continuă:

- Pentru ca să poţi conduce toate treburile în această mare gospodărie – că este mare, ai văzut-o – trebuie să cunoşti multă contabilitate, agricultură şi să fii un bun organizator. Tu eşti un băiat isteţ, poţi să înveţi uşor toate aceste lucruri şi când vei avea o diplomă în acest domeniu, trebuie să mai adaugi la ea chibzuinţa, hotărârea şi cinstea, toate necesare în aceiaşi măsură. Atunci te vei considera om întreg şi realizat. Acum ai înţeles de ce vreau să înveţi?

- Da, am înţeles, am răspuns ca un robot, mecanic.

- Mi-am pus toată nădejdea în tine. Vreau să te preocupe tot ce este aici, să înveţi orice pentru a şti ce măsuri să iei când aceasta se va impune.

- Aşa voi face! i-am răspuns aproape solemn.

- Acum culcă-te! Mâine te aşteaptă şcoala.

Mi-a spus „noapte bună" şi a ieşit din cameră. Am rămas cu ochii pironiţi pe tăblia uşii, gândindu-mă la situaţia în care intrasem şi care-mi cerea să mă preocup pentru a mă desăvârşi ca om. Judecam acum şi prin prisma dorinţelor exprimate de domnul Ionescu şi-mi propuneam în gând să nu-l dezamăgesc.

Frământat de gânduri, am adormit târziu şi nu am auzit ceasul când a sunat la ora 7.00, încât a fost nevoie să vină doamna Nuţa să mătrezească.

- Ionele, ce ai maică, ori eşti bolnav?

- Nu, doamnă, am bânguit eu ceva. Mă scol îndată.

- Scoală-te, maică, că te aşteaptă şcoala. Tu când te mai speli, când mai mănânci că a trecut de 7.30.

M-am îmbrăcat repede, m-am spălat în fugă şi i-am cerut numai o felie de pâine cu unt pe care am pus-o în geanta de şcoală.

- Bea, cel puţin, ceaiul, a insistat doamna Nuţa.

Am sorbit repede lichidul cald şi dulceag şi am rupt-o la fugă spre şcoală. Am ajuns la timp, când clopoţelul suna intrarea în clase.

În luna ianuarie am primit o scrisoare de la Rica, în care îmi spunea: „Te-am aşteptat la nuntă, dar ne-am dat seama că n-ai putut veni. Poate vei veni în vacanţa de vară pe la noi. Dorel, soţul meu este învăţător aici la şcoală şi va fi şi el în vacanţă.

Despre Stelică îţi pot spune că este la pichetul de grăniceri de la Farul Tuzla, e sănătos şi s-a făcut frumos. Angela şi Gheorghe mi-au scris că au producţii bune de cereale, dar sunt singuri şi le-au scăzut puterile".

Nu ştiam dacă mă voi duce la Eforie şi nu i-am scris deloc Ricăi până când nu s-a încheiat anul şcolar, la 25 iunie.

Între timp continuam să mă plimb pe luncă, prin zăvoi, însoţit de Haiduc – câinele meu credincios şi puternic.

Băteam acele poteci din pădure, depe dealuri şi de pe luncă, iar măreţia acelor singurătăţi îmi ungea inima, mă bucura şi mă liniştea. Găseam că aceste locuri erau sublime şi vrednice de admirat. Uneori mă aşezam pe iarbă lângă râu şi ascultam clipocitul apei, singurul zgomot în liniştea profundă şi pacea ce se aşternea imediat ce soarele cobora în asfinţit şi înserarea devenea stăpână peste tot.

Haiduc se culca la picioarele mele şi-mi urmărea orice mişcare. Îl priveam în ochii lui umezi şi blânzi şi mă gândeam ce

ar fi dacă ar putea vorbi. Ce aş mai conversa cu el în acest cadru plin de linişte şi de pace. Dar el este o necuvântătoare supusă, credincioasă şi chiar iubitoare faţă de om.

La şcoală se făceau pregătiri pentru serbarea de sfârşit de an şi se vorbea despre plecarea într-o tabără şcolară, undeva prin munţii Vrancei. Când m-am întors acasă, domnul Ionescu m-a surprins cu o propunere pe cât de directă, pe atât de ademenitoare:

- Mergi cu mine la băi?

- Unde la băi? i-am răspuns tot cu o întrebare.

- La Techirghiol. Unde în altă parte pot merge eu cu betegeala mea? spune el.

- Înseamnă că trebuie să anunţ la şcoală că nu merg în tabăra şcolară.

- Am vorbit cu directorul, ieri. El m-a întrebat dacă te las, însă i-am spus că plecăm la mare două-trei săptămâni. Dar dacă tu vrei să mergi în tabără, eu te las. Mai este încă timp. Mă gândeam că vrei să mă însoţeşti la băi. Ai prilejul s-o vezi şi pe Rica.

- Mi-a scris că mă aşteaptă, dar nu i-am răspuns pentru că nu ştiam dacă mă voi duce.

- Poţi să-i scrii că ajungem la Techirghiol în jurul datei de 10 iulie. Plecăm după treieratul orzului.

- Rica nu mai locuieşte în Techirghiol, ci în Eforie, îi precizez eu. S-a căsătorit şi soţul ei lucrează ca învăţător la o şcoală din Eforie.

- Cu atât mai bine, în timp ce fac eu tratamentul cu nămol, tu vei face băi în mare la Eforie. Vom trece mai întâi pe la ei, te las pe tine, apoi continui drumul la Techirghiol. Nu e bine aşa?

CAP. V – VACANŢĂ PE LITORAL

1. REVEDEREA RUDELOR

Vestea m-a bucurat foarte mult. Mă şi vedeam la mare, alunecând printre valuri ca un delfin. Eram curios să-l cunosc pe soţul Ricăi şi să-l văd pe Stelică militar. Toată ziua mă gândeam numai la plecarea la mare, încât mi se părea că nu mai vine odată ziua în care puteam pleca.

Dar timpul trece întotdeauna în ritmul în care este el stabilit, numai nouă ni se pare că o ia mai repede sau mai încet, când ne raportăm la el cu diferite dorinţe sau activităţi. A trecut şi serbarea noastră de sfârşit de an, a trecut treieratul grâului şi al orzului, a doua praşilă a porumbului şi a venit şi ziua de 9 iulie când am plecat spre Constanţa.

Ne-a dus la gară moş Andrei cu docarul tras de Victor şi Olga. Pe drum îi priveam cum le luceau trupurile în soare, mişcând lumina lui odată cu mlădierea muşchilor puşi la treabă. Aveau hamuri noi aşa cum văzusem la cei care ne duseseră de la Techirghiol la Constanţa, în urmă cu doar doi ani de zile.

Mânzul rămăsese acasă. Se făcuse şi el de doi ani şi vreo trei luni, era un adevărat armăsar care semăna leit cu Victor. Moş Andrei îi pusese numele Prinţul pentru că îşi ţinea capul semeţ, întotdeauna mai sus decât corpul.

Am urcat în trenul de dimineaţă, iar la ora 12.00 intram în Gara de Nord din Bucureşti. De data aceasta nu mi se mai părea curioasă învălmăşeala de oameni de pe peroane. De fapt nici nu am avut timp să ne obişnuim cu ea pentru că trenul cu care trebuia să plecăm spre Constanţa era tras la peron şi ne-am urcat imediat în el. Când am ajuns în vagon şi ne-am aşezat bagajele în plasele de deasupra, mi-am adus aminte că nu l-am văzut pe domnul Ionescu să fi cumpărat bilete pentru acel tren şi l-am întrebat:

- Noi vom merge fără bilet de tren până la Constanţa?

- Avem bilete directe până la Eforie, mi-a răspuns el.

Mi-a explicat cum se iau biletele pentru o rută fixă şi cum se face când călătoreşti cu mai multe trenuri în aceiaşi direcţie, când un bilet rămâne valabil în situaţia în care se schimbă numai trenul. Era a doua oară când călătoream cu trenul, în afara drumului pe care l-am făcut spre Homorod şi înapoi, când au avut alţii grijă de noi şi nu ne interesa cine cumpără biletele de tren.

La Constanţa am ajuns pe la ora 16.30 şi de acolo am luat trenul spre Eforie, un tren care mergea până la Mangalia, aşa cum am aflat de la controlorul de bilete.

Am ajuns acasă la Rica înainte de asfinţit. Ei locuiau într-o casă modestă, compusă din trei camere şi o bucătărie, pe strada Nicolae Bălcescu. Când ne-a văzut Rica nu-i venea să creadă.

- Tu eşti, Ionele? Vai, cât ai crescut! Eşti mai înalt decât mine şi te-ai împlinit la corp. Acum arăţi şi tu a cavaler, mă laudă ea îmbrăţişându-mă.

- În ce clasă eşti? mă întreabă Dorel, soţul ei.

- Am trecut în clasa a VII-a.

- Şi învaţă destul de bine, încearcă să mă laude domnul Ionescu.

- Îl ştiu de copil. Totdeauna a fost silitor, confirmă Rica, mângâindu-mă pe cap şi pe obraji. Poate a fost norocul lui să aibă măcar inteligenţă.

Am stat de vorbă până seara când am mâncat, apoi încă vreo oră după masă. Ne-a povestit Rica cum s-a cunoscut cu Dorel, apoi cum a fost nunta la Rahmanu; ne-a spus şi despre Stelică, repetând ce scrisese în scrisoare.

- Cine mai lucrează la tratamente la Techirghiol? o întreabă domnul Ionescu.

- Eu şi Georgiana şi au mai venit două asistente noi. Am dat examen anul trecut şi sunt şi eu soră medicală calificată. Poate mă mut la Sanatoriul din Eforie Nord, că este mai aproape.

- Mergeţi zilnic la Techirghiol? mai întreabă domnul Ionescu.

- Zilnic. Ne duce un autobuz. Ne este mai greu iarna, când se înzăpezeşte drumul, dar nu durează mult. Iarna sunt şi mai puţini pacienţi la tratament, răspunde Rica cu lux de amănunte.

- Deci voi fi tratat tot de dumneata şi Georgiana, spune ca pentru el, mai în şoaptă, domnul Ionescu.

- Da. Numai că de când suntem mai multe, lucrăm numai câte opt ore pe zi, e mai lejer şi programul.

- Georgiana ce face? mai întreabă domnul Ionescu.

- S-a măritat şi ea cu un contabil şi locuiesc în Techirghiol, la părinţii lui. Spune că o duce foarte bine. Este însărcinată şi aşteaptă să devină mamă până dă zăpada.

- Dumneata pe când vei fi mamă? spune el râzând.

- Nu ne grăbim. E greu cu serviciul meu şi vrem să modificăm casa, avem multe de făcut. Mai târziu.

- Stelică vine pe aici? o întreb eu.

- A venit o singură dată. Este sergent acum. Mai are un an şi termină armata. Spune că s-a săturat de atâta armată.

- Cum pot să-l întâlnesc şi să stau de vorbă cu el?

- Numai duminica. Dacă sunt eu liberă atunci, mergem împreună la el, la Tuzla. Nu sunt decât vreo 3 km. până la pichet la el, putem merge pe jos.

- Se vede treaba că ţi-ai găsit ocupaţie, nu te vei plictisi aici. Înseamnă că nu vii cu mine la Techirghiol? spune domnul Ionescu, privindu-mă cu bunătate.

- Merg la Techirghiol, dar vin aici duminică şi, după ce îl vizitez pe Stelică, mă întorc, caut eu să lămuresc intenţia de a nu-l dezamăgi.

- Venim împreună sâmbătă de acolo, când termin eu serviciul, duminică dimineaţa mergem la Stelică, iar până seara te poţi întoarce la Techirghiol, zice Rica.

... Ne-am culcat, iar în dimineaţa următoare eu şi domnul Ionescu am plecat cu autobuzul la Techirghiol, împreună cu Rica.

Domnul Ionescu a început tratamentul chiar din prima zi, încât aducea în cameră un miros greu de nămol şi parafină. El nu

făcea baie în ghiol, deoarece nu avea vioe. În schimb se spăla cu apă din ghiol încălzită la o temperatură stabilită de medic, imediat după ce ieşea din camera unde făcea „împachetările" cu nămol. Spunea că acele „proceduri" – cum le numeau medicii şi asistentele – sunt foarte obositoare şi se culca o oră când ajungea în cameră.

Cât timp era domnul Ionescu la tratament, eu mergeam la ghiol şi făceam o baie sau două, mă uscam şi mă întorceam în cameră. Uneori, după masa de seară, pe care o luam la câte un birt, ne plimbam pe faleză, de la sanatoriu şi până la vila Minerva, unde era şi o statuie reprezentând un soldat cu puşca cu o baionetă lungă. Atunci îmi povestea domunl Ionescu unele întâmplări din „războiul lui Hitler", cum îl numea el.

Sâmbăta care a urmat am întrebat-o pe Rica dacă mai mergem la Stelică la armată şi ea mi-a spus că mergem. Am plecat după prânz cu autobuzul local, iar domnul Ionescu mi-a spus să mă întorc când vreau eu. Noaptea ne-am culcat târziu pentru că era zăpuşeală, iar Dorel m-a învăţat să joc şah în grădina din faţa casei.

- Merg şi eu cu voi! ne-a anunţat Dorel de dimineaţă când ne pregăteam de plecare.

- Hai, că ne întoarcem până la prânz! zice Rica. Şi aşa nu aveai ce să faci singur acasă.

La pichetul de grăniceri din Tuzla am aşteptat aproape două ore să vină Stelică din patrulare, de pe zona de frontieră. Era plecat cu ordin de la şefii lui.

Când m-a văzut a explodat de bucurie:

- Ce faci, măi, Ionele? Mă, ce mare ai crescut! De ce nu mi-ai scris să-mi spui cum o duci? Cum merge şcoala, te descurci?

Stelică nu mai contenea cu întrebările, că abia i-a băgat în seamă pe Rica şi pe Dorel. Ei se mai văzuseră, fusese Stelică şi la ei acasă în învoire, dar pe mine nu mă văzuse de doi ani de zile.

Îl studiam şi eu discret, privindu-l pe sub sprâncene. Se schimbase mult. Era, parcă şi mai înalt în uniformă ostăşească, avea un spate lat şi mâinile lui mari erau pline de muşchi care se

profilau prin vestonul de doc de culoare kaky. Transpirase şi avea o sudoare albă sub braţe şi pe spate.

- Scrie pe ceva adresa mea! zice Stelică. Să-mi scrii mă, ai destul timp, iar eu mai am un an până mă liberez.

I-am luat adresa unităţii lui şi i-am dat-o pe a mea de la Fieni.

- Şi zici că e bine acolo? Are gospodărie mare omul? mai întreabă Stelică, curios să ştie mai multe.

- Da, e o gospodărie mare: pământ, cai, boi, oi, multe.

- Tu eşti deprins cu munca, nu cred că te plângi? mai zice el.

- Are oameni angajaţi pentru fiecare muncă, nu mă lasă pe mine să muncesc, dar eu merg peste tot şi-i mai ajut câteodată, după ce-mi fac lecţiile. M-am împrietenit cu toţi oamenii de acolo din gospodărie. Cred că şi ei ţin la mine. E bine, am încheiat eu.

- Mă bucur mult pentru tine, zice el. Poate acum vei avea şi tu mai mult noroc.

Mătuşa Rica i-a mai povestit de acasă ce i-a scris tanti Angela, apoi i-a spus el unele lucruri pe care le-a aflat din scrisorile primite de la Lenuţa, prietena lui din sat.

- Am auzit că te însori cu Lenuţa, am încercat eu să glumesc.

- Dacă mă mai aşteaptă şi anul acesta, la toamna viitoare facem nunta. Aşa am aranjat cu ea când am fost în concediu, în februarie.

Aşteptăm şi noi să treacă timpul. Armata asta trece greu, mai ales ultima parte! zice el cu năduf şi se scarpină în cap pe sub boneta militară.

Ne-am întors acasă la Rica după prânz.

- Pune masa mai repede, că-mi este o foame de lup! zice Dorel.

- Şi mie îmi este foame, dar să avem răbdare să se încălzească puţin. Fac şi o friptură? întreabă Rica râzând.

- Fă-o mai repede, că mi-a ajuns burta lipită de şira spinării, zice el, făcându-mi cu ochiul.

- Hai să jucăm o partidă de şah până pregăteşte masa! zic eu.

- Hai! se învoieşte Dorel.

După o vreme ne invită Rica la masă, dar Dorel îi cere să aibă răbdare până terminăm partida de şah, care era pe sfârşite.

- Până acum ţipai de foame, iar când e gata masa spui să am răbdare. Cine să te mai înţeleagă? se lamentează ea.

- Mai era puţin şi-l băteam la şah pe Ionel, zice Dorel apropiindu-se de masă. Dar m-ai întrerupt tu.

- Putem continua după masă, dacă vrei, îl asigur eu.

- Nu mai continuăm. După masă mergem la mare să facem o baie. Vii cu noi?

- Vin. Abia mai fac o baie în mare, că de peste trei ani n-am mai intrat în apa mării. Am şi uitat cum este.

- Ştii să înoţi? mă întreabă Dorel.

- Ca un peşte, îi răspund eu. Am făcut baie în mare de la vârsta de şase ani. Ce mai hoinăream cu Chemal, Erol şi Radu, prietenii mei de pe strada Maramureş! Când eram la mare, când la ghiolul mare de la Mamaia. Toată lumea era a noastră, dar n-a durat mult.

... Plaja era ticsită de lume, pe cearşafuri şi în apă, inclusiv pe lângă peluza verde erau întinse cearşafuri, iar în apă o parte se bălăceau, alţii aveau grijă de copiii care se zbăteau în colacii de salvare; puţini erau cei care înotau, deşi nu erau valuri deloc, marea fiind ca oglinda.

Ne-am scos maiourile şi şorturile şi am sărit în apă – eu şi Dorel – Rica rămânând să aranjeze cearşaful pe plajă şi să se dezbrace. Ne-am întors după vreo trei sferturi de oră, bălăcindu-ne lângă mal, unde apa era mică. Când am ajuns la cearşaf, Rica stătea cu faţa acoperită cu o bluză. Credeam că doarme şi am vorbit în şoaptă.

- De ce aţi întârziat atât? întreabă ea.

- Am fost în larg. Apoi am stat de vorbă cu Ionel la mal.

- Aici nu puteaţi sta de vorbă? Nu mai plecaţi aşa departe că cine ştie ce se poate întâmpla! a mai spus Rica cu vocea ei mlădioasă, cântătoare chiar, dar fermă.

- Nu se întâmplă nimic, Ionel înoată bine.

... M-am întors a doua zi la Techirghiol. Mă gândeam că mă aşteaptă domnul Ionescu şi nu voiam să-l supăr cu nimic. Tocmai se întorsese de la masă şi m-a întâmpinat vesel:

- De ce n-ai mai stat? m-a întrebat el.

- Am zis să fim împreună. Poate mai merg altă dată.

- Nu trebuia să te grăbeşti. Ţi-am spus doar că poţi sta la ei oricât doreşti. Te-ai întâlnit cu Stelică, sau cum îl cheamă? Militarul de care spuneai?

- Da. Am fost ieri la el la pichet împreună cu Rica şi Dorel. Ce s-a bucurat Stelică! Nu l-am văzut de doi ani de zile. A fost pentru mine frate, prieten, părinte. El m-a învăţat să sap, să ar cu plugul, să semăn porumb şi floarea soarelui, să călăresc caii şi multe altele. E mai mare cu 7 ani decât mine şi ajunsese stăpânul gospodăriei, fiind singurul „bărbat în casă", ceilalţi fiind toţi plecaţi la război.

- Nu ştiam că te pricepi la agricultură, mi-a spus domnul Ionescu, privindu-mă cu compătimirea care se citea pe faţa lui senină şi blândă.

Nu l-am mai părăsit nici măcar o zi pe domnul Ionescu făcându-mi de lucru cu ziarele pe care le cumpăra zilnic şi cu cartea „Căpitan la 15 ani" pe care o luasem din biblioteca de acasă înainte de plecare. Când mă încălzeam, fugeam la ghiol şi făceam o baie, apoi mă întorceam în cameră unde stăteam şi citeam până venea domnul Ionescu de la tratament. Seara ne plimbam, fie pe faleza din faţa oraşului, fie ieşeam spre câmp unde crescuse porumbul mare şi verde, încântând privirea.

La plecare am trecut pe la Rica unde am rămas o noapte. Domnul Ionescu i-a invitat să-i facă o vizită acasă, la Fieni:

- Veniţi când doriţi! Vara sau iarna acolo este frumos întotdeauna. Sigur, vara este mai uşor pentru călătorie pentru că e cald. Vă aşteptăm.

- Nu ştiu dacă putem veni până în decembrie, când iau copiii vacanţă, zice Dorel, gândindu-se la profesia lui. Dar vă vom scrie până atunci şi vom vedea care este situaţia. Tu poţi să ne scrii mai des! mi se adresează el.

- Poate venim dacă pot lua şi eu concediul de odihnă , întervine Rica. Ne-a anunţat că o parte dintre noi vor pleca în concediu după anul nou.

2. O ÎNTÂLNIRE NEAŞTEPTATĂ. MIHAI

În dimineaţa următoare ne-a condus la gară Dorel, deoarece Rica era plecată la servici încă din zorii zilei.

Am plecat spre Constanţa cu trenul de la ora 9.20, iar din Constanţa, după ora 11.00. În gara Constanţa ne-am întâlnit cu Mihai Bercu, cu care lucrasem la restaurantul Dobrogea. Pleca şi el cu acelaşi tren ca şi noi până în Bucureşti, apoi de acolo cu altul spre Suceava pentru a ajunge la el acasă, la Borcea. Noi stăteam pe o bancă şi aşteptam trenul.

- Ce mai faci, mă, Ionele? Mă, te-ai făcut mare! Aproape m-ai ajuns pe mine. Unde stai? întreabă Bercu, uitându-se când la mine, când la domnul Ionescu, care stătea pe bancă, lângă bagaje.

- În oraşul Fieni locuiesc, îi răspund eu scurt.

- Nu ştiu unde vine, dar ce faci acolo?

- Învăţ carte, ce să fac. Am trecut în clasa a VII-a.

- Bine ai făcut, mă, ţâcă, mă! Eu am plecat de la domnul Soroceanu de astă primăvară, că m-a bătut, nemernicul. Lucrez în port la Şantierul Naval, ca muncitor. Car toată ziua tablă, fiare, dar ne plăteşte bine. Ştii ce greutăţi am eu cu ai mei de la Borca ...

- Stai tot acolo, pe str. Ion Corvin? îl întreb.

- Tot acolo. Acum îmi face gazda şi mâncare şi-i plătesc 2000 de lei. Ce să fac?

- N-ai mai plecat în aramată? îl întreb eu din curiozitate, că-l ştiam mai mare decât mine.

- Nu mi-a venit ordin până acum. Dar crezi că mă uită ei?

- Îţi vine aici, la gazdă?

- Nu ştie nimeni că stau aici. Se duce ordinul acasă, apoi mă anunţă ai mei. De armată nu scapă nimeni. Ce să-i faci, datoria faţă de ţară...

- Ţi-ai luat bilet?

- Am luat, adică ... a luat domnul Ionescu, cu care am venit de la Fieni. La dumnealui stau, m-am bâlbâit eu.

Bercu l-a privit cu luare aminte, apoi a spus:

- Bună ziua, domnule!

- Bună ziua, tinere!

După ce a mai privit când la mine, când la domnul Ionescu, s-a aplecat, şi-a luat bagajul şi s-a îndreptat spre tren:

- Eu am bilet la vagonul 3, clasa a II-a, tu?

- Avem bilet la clasa I, dar nu ştiu numărul vagonului.

- Nr, 2, locurile 18-20, zice domnul Ionescu, citind pe biletele de culoare verde pe care le-a scos din buzunarul de la vestă. Este al doilea vagon după cel de poştă, începând de la locomotivă - continuă să dea lămuriri cât mai ample, privind trenul care era tras la peron. Hai să urcăm şi noi! mi se adresă el cu o voce joasă. Invită-l să treacă pe la tine prin compartiment, să mai staţi de vorbă, că drumul este lung.

- Mihai, treci pe la mine să mai vorbim! Vagonul II, locul 18. Ai reţinut? Locul 18, am repetat eu când el urcase pe platforma vagonului.

A dat din cap în semn că a înţeles, dar nu a venit, probabil s-a ruşinat de domnul Ionescu. Cam pe la Feteşti, după ce am trecut peste Dunăre, i-am cerut încuviinţarea domnului Ionescu şi m-am dus eu la el în compartiment, unde am discutat mai multe, despre noi.

- Ştii ceva? sare el ca ars. După ce ai plecat tu, la vreo două luni de zile, am trecut pe la tine pe acasă, pe strada Maramureş,

crezând că te-ai întors acolo. Ce crezi că am aflat? Domnul acela, care ziceai că nu era tatăl tău... a murit.

- Radu Spoială? zic eu.

- Da, da, Radu ... povestea o femeie grasă şi neagră la faţă, care stă acolo, în casă, că omul a fost găsit beat şi a murit în casă singur. L-au îngropat cu ajutorul altor vecini. Spunea că a venit şi poliţia care a constatat moartea lui. Pentru că nu avea pe nimeni, l-au îngropat ei cu ce bani au găsit. Nu ştiu în care cimitir l-au dus.

- Lasă, măi Mihai, cimitirul, că nu mă interesează. Nu am de gând să mă duc la mormântul lui, după modul cum s-a purtat el cu mine.

I-am povestit şi eu cum am ajuns să mă ia domnul Ionescu la el acasă, apoi despre şcoală, despre tabăra şcolară de la Homorod şi despre această călătorie pe care urma s-o încheiem în noaptea aceea.

- Mă bucur pentru tine, Ionele! Tu ai cap desfundat, mă, ţine-te de carte că o să ajungi mare, bă!

Am rămas pe gânduri. Deşi la Fieni am dus o viaţă liniştită şi îmbelşugată, această „epocă de desfătare" nu m-a putut determina să uit dezastrul copilăriei mele. Biata mea inimă zdrobită de cele pătimite se lăsa adesea ademenită de desfătări, dar gândurile mă întorceau mereu la situaţia mea de orfan.

M-am întors în compartiment la domnul Ionescu. El citea ziarul. Pe banca din faţa lui, lângă fereastră, stătea un bătrân care moţăia şi-i alunecaseră ochelarii, aproape să-i cadă. Lîngă uşă stătea o femeie cu un copil mic, înfăşurat în scutece albe. Îl luase în braţe când a văzut că am venit eu să-mi ocup locul.

- Lăsaţi-l acolo să doarmă! Eu pot sta pe locul de lângă dumneavoastră, să nu-l treziţi! am mai spus eu.

- Ce face prietenul tău? mă întreabă domul Ionescu.

- L-am lăsat în compartiment, dicutând cu alţi tovarăşi de călătorie. De la Ciulniţa s-a umplut compartimentul lor. E necăjit şi el, mai spun eu.

- De unde îl cunoşti?

- Am lucrat cu el acum doi ani ca muncitor la un restaurant, vreo 7 luni de zile. Am şi locuit cu el în cameră vreo două luni. Are un suflet bun, mai spun.

- Tu ai lucrat? Păi, atunci aveai 12-13 ani, face socoteala, în gând, domnul Ionescu.

- Da, aşa este, confirm eu.

- Lasă, că îmi vei povesti totul acasă. Să nu uiţi!

- Da, am încuviinţat eu şi prin mişcarea capului.

... Îm gara de nord aglomeraţie, vacarm, peste care se suprapunea , din când în când, vocea metalică a crainicei: „Atenţiune! Trenul cursă de persoane nr. 802 pleacă în direcţia Constanţa de la linia 9. Poftiţi în vagoane! Călătorii care au însoţit pe pasageri la tren, sunt rugaţi să coboare din vagoane. Vă dorim călătorie plăcută!" Şi aceiaşi voce metalică anunţa altă cursă, pe altă direcţie, ş. a.

Trenul nostru pleca la ora 1.05 , aşa că am mers în sala de aşteptare unde am aşezat bagajele pe o etajeră din scânduri, iar noi am stat pe o canapea cu faţa de pluş din imediata apropiere a bagajelor.

- Să mergem în restaurant să mâncăm ceva! îmi spune, la ureche, domnul Ionescu.

Am fost de acord şi m-am ridicat imediat de pe canapea, pregătit să-l urmez.

După ce am mâncat şi ne-am înapoiat în sala de aşteptare, domnul Ionescu m-a privit ca şi când era preocupat profund de un gând:

- Ionele, tu rămâi aici şi ai grijă de bagaje, că eu plec puţin în oraş. Am o treabă de rezolvat, dar mă întorc repede. Ţine biletele, poate vine controlorul şi trebuie să i le prezinţi! La clasa I-a nu intră decât cei care au bilete pentru această clasă. Să nu pleci de aici! Dacă ai nevoie la tualetă, poţi merge acum. Vezi că este în partea dreaptă când ieşi! Cobori pe scări şi vezi că are o figură de bărbat desenată. Să nu intrei la doamne!

Tualeta din Gara de Nord a fost o nouă experienţă pentru mine. Nu mai fusesem în astfel de locuri în gară. M-am întors în sala de aşteptare. Domnul Ionescu a plecat în oraş, întorcându-se pe la ora 23.00 cu nişte pachete marin în braţe, pe care le-a aşezat peste valize.

La ora fixată, crainica a tras un semnal, apoi melodia „Glasul roţilor de tren" şi a început: „Trenul cursă de persoane ..."

- Hai, că ăsta e trenul nostru! a zis domnul Ionescu.

Am luat bagajele şi ne-am grăbit să urcăm în vagonul de clasa I. În acest tren nu aveam locuri.

Cum am intrat şi ne-am aşezat bagajele pe plasele de deasupra, trenul a şi pornit. În compartiment nu mai era nimeni în afară de noi, aproape tot drumul. Profitând de liniştea deplină care se aşternuse, domnul Ionescu m-a privit şi mi-a făcut semn cu capul:

- Dă-i drumul! Te ascult, dar te rog să o iei de la început.

Mi-am dres glasul şi am început:

- Am deschis ochii într-o casă modestă de pe strada Maramureş din Constanşa, în familia Bondoc, tata Vasile şi mama Lucreţia. Tatăl a plecat în război şi a murit în 1943 la Cotul Donului, în Rusia. De teama bombardamentelor şi a sărăciei, mama m-a trimis la surorile ei din satul Rahmanu, unde am stat patru ani, urmând şi cele patru clase primare. Acolo am învăţat să muncesc şi să suport toate greutăţile, ajutat de mătuşa Angela, mătuşa Rica – ambele surorile mamei – şi Stelică fiul Angelei. În prima vacanţă de vară când am mers la Constanţa am găsit un bărbat. Se numea Radu Spoială şi mi-a spus că este noul soş al mamei. De la început s-a purtat urât cu mine, încât m-am întors la Rahmanu.

În octombrie 1946 mama a murit şi ne-am dus la înmormântarea ei. A fost jale mare. Dar cel mai greu a fost când mătuşa Rica mi-a dat să citesc scrisoarea pe care mi-o lăsase mama şi în care îmi spunea că ea, de fapt, nu este mama mea naturală şi că ea m-a găsit pe scările uneo biserici, m-a luat, m-a

dus la poliţie, apoi m-a înfiat cu forme legale, întocmite la primăria oraşului Constanţa.

Distrus de situaţia în care mă aflam, am fost din nou luat şi dus la Rahmnau unde am muncit cot la cot cu ceilalţi din casă, precum şi pentru a termina cele patru clase.

Radu Spoială care se dădea drept protectorul meu, susţinând că a promis mamei legitime să aibă grijă de mine, m-a luat acasă şi, după aproape o lună de zile în care am umblat hoinar, m-a băgat slugă la patronul restaurantului Dobrogea de care am pomenit mai înainte. Am muncit din greu şi am locuit cu chirie la o gazdă, fiindu-mi eu singur şi stăpân şi îndrumător. Numai Dumnezeu m-a ferit să nu apuc pe căi greşite şi să ajung un delicvent.

Văzusem prea multă durere care m-a copleşit şi am luat hotărârea de a părăsi munca aceea; i-am spus că plec şi nu mi-am mai luat nici măcar ultimii bani ce mi se cuveneau. Ce a urmat ştiţi, că m-aţi întâlnit la Techirghiol, un copil rătăcit, fără ţintă în viaţă. Îmi spunea acum prietenul meu, cu care m-aţi văzut discutând, că Radu Spoială, care nu s-a interesat niciodată de situaţia mea, a fost găsit mort. A murit aşa cum a trăit, adică beat şi l-au îngropat vecinii care au pus din puţinul lor pentru ca aceasta să fie posibilă. În casă locuiesc nişte ţigani acum.

- Ai avut o situaţie într-adevăr dificilă, spune domnul Ionescu, privindu-mi faţa care începuse să tremure uşor, că abia mă puteam abţine să nu izbucnesc în plâns. Dacă totul va decurge aşa cum le-am gândit eu, iar tu mă vei asculta, asemenea fapte le vei uita, vor răne în urmă şi ţi se vor pierde treptat din memorie. Pe de o parte e bine că ai suferit pentru că fericirea e scurtă, în general; ea durează numai atât cât omul ştie s-o preţuiască cum se cuvine. Iar omul este obişnuit să preţuiască numai ceea ce se obţine greu. Să sperăm că suferinţa ta a luat sfârşit.

Dimineaţă m-am trezit în gară la Fieni. Dormisem cu capul sprijinit pe canapea şi mă durea gâtul.

În gară ne aştepta docarul condus de moş Andrei care s-a înfăţişat repede şi ne-a luat valizele, cu toată opoziţia mea să nu-i dau drumul din mână valizei mele.

Am ajuns acasă, am făcut o baie fierbinte şi m-am băgat în pat refuzând să merg la masă. M-am trezit abia la ora trei după prânz, ud leoarcă şi cu lacrimi în ochi. Visasem că am fost la cimitirul unde era îngropată mama şi o plângeam împreună cu Lilica. Mi-am şters lacrimile, m-am sculat şi m-am îmbrăcat, apoi m-am dus să văd dacă domnul Ionescu este în biroul său. Nu era şi am ieşit în curte să-l caut pentru că simţeam nevoia să discut cu dânsul.

Domnul Ionescu stătea în curte sub un pom şi fuma, iar la picioarele lui stătea şi se gudura Haiduc, scâncind de plăcerea ce i-o produceau mângâierile lui. M-am apropiat şi eu şi atunci Haiduc s-a îndreptat spre mine, lingându-mi mâinile.

- Observi că i s-au vindecat rănile? Aproape nu se mai cunosc. Când va creşte părul, le acoperă complet, zice domnul Ionescu. Haiduc ştia că este vorba despre şi imediat a început să sară şi să latre de bucurie cu lătrături dese.

- Pot să plec să mă plimb pe luncă cu Haiduc? îl întreb pe domnul Ionescu.

- După ce mănânci poţi pleca. Nu prea am înţeles de ce refuzi hrana!?

- Nu mi-a fost foame.

- Să nu se mai întâmple! Pe masă nu are nimeni voie să se supere. Asta s-o ţii minte de azi înainte!

- Da. Nu se va mai repeta, am răspuns ruşinat.

Văzând că nu este supărat, l-am întrebat despre visul meu ca să înţeleg dacă are vreo legătură cu discuţia noastră din tren sau e vreun semn.

- Visam că eram la cimitir şi o plângeam pe mama. Cu mine mai era o verişoară din satul Rahmanu. M-am trezit ud leoarcă şi cu faţa scăldată în lacrimi.

- Toţi visăm. Visul este reflectarea faptelor şi gândurilor noastre trecute. Rar se întâmplă să ne atenţioneze că ni se poate

întâmpla ceva în viitor. Ai fost foarte afectat de cele ce mi-ai povestit în tren, iar când te-ai culcat s-a produs o descărcare nervoasă, urmată de relaxarea muşchilor şi a întregului organism, la care s-a adăugat şi căldura care persistă în atmosferă. Hai, fugi şi mănâncă şi lasă visele! Du-te direct la bucătărie!

Am mâncat şi am plecat cu Haiduc pe luncă şi am ajuns la moară, unde nea Marin Ene – morarul – măcina grâu. Am dat ocol peste tot să văd cum se transmite mişcarea de la apa râului la roata cu paleţi, iar de acolo la xul legat de piatra de moară care se mişca peste cealaltă piatră fixată. Mi-a explicat că macină grâu nou, adică treierat în acest an.

A doua zi am văzut-o pe bucătăreasă – tanti Florica – cum cocea pâine în ţest, o invenţie care seamănă cu un lighean mare cu fundul în sus, aşezat pe o vatră de cărămidă. Am aşteptat până a scos-o din ţest şi am mâncat o bucată aproape fierbinte. Era rumenită la coajă, iar miezul era alb, curat şi cu gust dulce. Înainte de a mânca, m-a pus să fac cruce şi să-mi pun o dorinţă în gând. M-am închinat de trei ori şi mi-am spus în gând: „Dă, Doamne, să fiu sănătos!"

... Când am început şcoala, domnul Zamfir, care era şi profesorul nostru de limba română, ne-a cerut fiecăruia să scriem pe o foaie de hârtie unde am petrecut vacanţa de vară şi ce impresii mai deosebite am cules. N-am ştiut ce să scriu şi atunci am descris lacul Techirghiol şi sanatoriul de tratament pentru oamenii care au afecţiuni reumatice. Poate că nu aş fi pomenit de „procedurile" aplicate de acele asistente îndemânatice, dacă nu aş fi văzut că cei ce merg acolo, pleacă acasă mai vioi. Chiar şi domnul Ionescu spunea că de fiecare dată când vine la „băi" timp de 6 luni se simte bine.

Mi-am adus aminte şi de povestea pe care mi-o spusese vânzătorul de la debitul de tutun – nea Şefchet, un turc bătrân cu barbă şi cu fes turcesc pe cap, de la care cumpăram ţigări pentru domnul Ionescu, dar mi-a fost ruşine s-o scriu, dacă şi-a bătut joc de mine. Astăzi ştiu că povestea este adevărată pentru că am

văzut-o într-o monografie a oraşului Techirghiol, dar prezentată mai ştiinţific. Mie mi-a spus-o nea Sefchet mai simplu şi cu nişte cuvinte amestecate – româneşti şi turceşti:

Zicea el că a venit mai demult, o trupă de cavalerie turcească al cărei comandant – Urhan-bei – avea un cal negru, foarte frumos, dar din cauză că s-a îmbolnăvit de râie, se făcea urât şi slab. Beiul a cerut alt cal, iar pe al său l-a lăsat slobod pe malul ghiolului. De căldură, calul a intrat de câteva ori în apă şi a scăpat de râie. Întrucât calul se numea Techir, apoi i s-a spus Techirghiol iar oraşul a luat numele de la acest lac cu nămol, iod şi microorganisme care tămăduiesc bolile reumatismale şi altele.

... În decembrie am primit o scrisoare de la Rica, prin care ne anunţa că vin amândoi pentru o zi la Fieni, în drum spre Alba Iulia unde are Dorel o soră căsătorită. După ce îmi făceau observaţie că nu le-am scris de când am plecat de la ei, mă anunţau că vor veni cu trenul de noapte; pe data de 21 decembrie pleacă de la ei din Eforie. I-am arătat scrisoarea domnului Ionescu, dar acesta s-a gândit puţin, apoi a spus:

- Stai liniştit că dacă pleacă de dimineaţă de acolo, vor veni cu acelaşi tren cu care am venit şi noi, adică vor pleca din Bucureşti la ora 1.05 şi ajung în gară la Fieni la ora 5.40.

Nu ştiu de ce îi aşteptam aşa de mult, poate pentru că mă obişnuisem atât cu Rica, de care mă ataşasem ca de o mamă, deşi diferenţa dintre noi era numai de 7 ani.

Pe 20 decembrie am vorbit cu Mircea să pregătească căruţa cu cai şi să-i luăm amândoi de la gară, eu fiind în vacanţa de iarnă. Mi-o luase înainte domnul Ionescu care dăduse dispoziţie să meargă la gară moş Andrei cu docarul. Când l-am întrebat, a spus că a vrut să mai scoată caii din grajd să se mai mişte că amorţesc, iar la urmă a adăugat: „şi aşa zăpada este mică, iar oaspeţii trebuie primiţi cum se cuvine".

Trenul a întârziat aproape 20 de minute şi mă tot duceam la şeful de staţie să-l întreb dacă vine sigur sau are cumva întârziere

mai mare, iar el mă asigura de fiecare dată: „trebuie să sosească dintr-o clipă în alta".

A venit, în sfârşit, i-am îmbrăţişat şi i-am dus la docar, fiind plăcut impresionaţi şi de modul cum i-am primit. Acasă am fost întâmpinaţi de domnul Ionescu care i-a condus în salon, iar eu şi moş Andrei le-am dus valizele.

Cu toate insistenţele domnului Ionescu, Rica şi Dorel nu au vrut să stea decât o singură zi, deoarece erau aşteptaţi la Alba Iulia, unde sora lui Dorel era bolnavă în spitalul orăşenesc. La început nu i-am aprobat crezând că vor să petreacă Crăciunul acolo, aceia fiind rude, pe când domnul Ionescu nu era decât o cunoştinţă pentru ei; pentru mine însemna totul acest om.

Mi-au arătat scrisoarea primită de la soţul surorii lui Dorel, în care specifica şi zilele de când era internată şi starea bolii, încât le-am dat dreptate.

Când au plecat spre gară a doua zi, i-au promis domnului Ionescu că vor reveni altă dată. I-am însoţit la gară, iar pe drum i-am spus Ricăi că Radu Spoială a murit, iar în casă s-au mutat nişte ţigani.

- Dar tu de unde ştii? m-a întrebat Rica.

- M-am întâlnit în gara Constanţa cu un tovarăş de muncă cu care am lucrat la restaurantul Dobrogea, iar el ştia adresa şi, într-o zi când m-a căutat acolo, a vorbit cu ţiganii, care ziceau că a murit beat şi sărac, încât l-au îngropat vecinii.

- Uită-i, Ionele! Gândeşte-te la ceea ce vei avea de făcut de acum încolo! Bogăţiile vin şi trec. Uită-le!

Plecarea lor m-a indispus. Când a plecat trenul din gară şi ne-am făcut semn cu mâna, mi-au dat iar lacrimile. Mă simţeam părăsit, deşi eram conştient de realitatea faptelor, că aşa trebuia să fie. Îi mai simţeam încă mirosul de parfum şi căldura corpului Ricăi, cât timp mă ţinuse în braţe înaintea despărţirii.

După prânz am luat sania şi pe Haiduc şi am plecat pe dealul de dincolo de pârâu unde m-am urcat şi am coborât de câteva ori, apoi am trecut înapoi podul şi am revenit acasă. Orice

făceam nu mă satisfăcea. Nu-mi găseam locul, nu ştiam ce să fac ca să-mi omor timpul.

Am intrat în casă şi m-am apucat să scriu nişte scrisori: i-am scris lui Stelică, apoi unchiului Gheorghe, am început-o şi pe cea pe care voiam s-o scriu Lilicăi, dar mi-am adus aminte de Prinţul – mânzul ţintat şi m-am dus repede în grajd, unde l-am găsit pe Mircea ducând sacul cu grăunţe la cai. Am intrat cu el între cai şi l-am ajutat să toarne grăunţele în tăvile pe care le punea în faţa lor, în iesle.

„Prinţul" necheza nerăbdător să primească şi el grăunţele. M-am apropiat de el şi l-am mângâiat pe spate şi pe crupă. Se făcuse un armăsar frumos, cu un păr lucios şi o coamă deasă şi lungă, iar coada îi ajungea până aproape de copite.

- Mircea, Prinţ poate fi călărit? îl întreb.

- Nu l-a călărit nimeni, dar poate ţine un om în spinare, că e ditamai armăsarul. De ce întreebi?

- Eu vreau să merg cu el la biserică în ziua de Bobotează. Ce zici, reuşesc să-l călăresc?

- Nu te-aş sfătui, zice el, dând din cap într-o parte şi în cealaltă, vrând să arate cât de mare ar putea fi riscul într-o astfel de încercare. Caii neînvăţaţi la călărie sunt aprigi în mişcări, chiar răi, se manifestă la fel ca cei sălbatici ca să te arunce din spatele lor. Poate încercăm să-l păcălim altfel, dar când se va încălzi vremea şi-l vom scoate la câmp să pască. Prinţ e cu atât mai periculos că este armăsar.

- Dar cum ar putea fi păcălit? încerc eu să aflu.

- Ei, metode sunt mai multe, dar niciuna nu poate fi sigură. De exemplu, eu am învăţat un armăsar, legându-l între doi cai, unul dintre acei cai fiind mama lui.

- Cum ai făcut? îmi exteriorizez eu curiozitatea.

- Pe el l-am legat foarte aproape de ceilalţi doi, iar eu m-am urcat pe cal, nu pe iapă, pornind cu ei încet, la pas. Pe drum am trecut de pe cal pe spinarea mânzului, păstrând frâul calului, ca să-i pot opri în caz de pericol şi să sar repede pe calul pe care am călărit iniţial. Spre norocul meu, mânzul, care avea doi ani, ca şi

Prinţ, m-a acceptat şi am mers pe el o bună bucată de drum, după care am trecut pe spatele primului. Am repetat experienţa vreo câteva zile la rând, apoi l-am legat pe mânz la margine, încălecând direct pe el. M-a acceptat aşa, iar peste vreo lună de zile îi puneam frâul şi plecam numai cu el.

3. MÂNZUL PRINŢ ÎNVĂŢAT LA CĂLĂRIE

- Aşa am să fac şi eu cu prinţ.

- Vezi, fii foarte atent, că nu toţi acceptă zăbala în gură! Dacă se enervează, te poate călca în picioare. Cred că cel mai bine ar fi să avem răbdare până se încălzeşte şi să folosim metoda pe care ţi-am spus-o mai înainte.

- Da, ai dreptate, dar voiam să-l duc la biserică.

- Nu merge, pentru că nici nu este potcovit. Trebuie să ai bază pe el când îl alergi şi treci peste teren cu ghiaţă.

M-am mulţumit, la Bobotează, să merg călare pe iapă – mama lui Prinţ – iar pe cal şi armăsarul să-i ducă Mircea până la biserică; ceilalţi doi cai de tracţiune i-a adus moş Andrei, tatăl lui Mircea.

La biserică veniseră mulţi tineri călare pe cai cu cozile şi coamele împletite, aşezaţi în cerc pentru a primi botezulcu apa sfinţită din care preotul arunca peste cai şi oameni cu mănunchiul de busuioc.

După ce i-a botezat preotul, ceilalţi au plecat să se întreacă, iar noi ne-am întors acasă, aşa cun ne-a cerut domnul Ionescu. Moş Andrei nu ieşea din cuvântul lui şi din acest motiv era foarte respectat.

... Venise primăvara, zăpezile se topeau, pe râu curgeau sloiuri, iar în aer se simţea o căldură blândă şi ademenitoare.

Împreună cu Mircea am plecat pe luncă cu caii, legaţi între ei cum spusese el, călărind fiecare pe câte unul, iar Prinţul la mijloc. Când am ajuns departe de casă, l-am întrebat:

- Ce fac? Îl încalec pe Prinţ?

- Încearcă! Sunt şi au aici şi voi avea grijă.

Am trecut încet de pe Victor pe spatele Prinţului care m-a primit liniştit, continuând să meargă de parcă nu se întâmplase nimic. Aşteptam din clipă în clipă să facă vreo mişcare, să sară, să necheze, să se zbată, dar el nu dădea semne de respingere, de parcă ducea povara de când se născuse. Această comportare a lui mi-a dat curaj şi am repetat experienţa şi pe drumul de întoarcere, fără incidente.

După o altă încercare, Prinţul a început să mă accepte şi separat să-l încalec, dar numai prin curte. Într-o zi m-a văzut domnul Ionescu şi m-a chemat le el:

- De când ai început să-l călăreşti pe Prinţ?

- De vreo săptămână, dar numai prin curte, îi răspund eu puţin ruşinat că am fost descoperit.

- Este al tău, dacă-ţi place atât de mult. Du-te la Andrei şi cheamă-l!

Când acesta s-a înfăţişat, domnul Ionescu l-a întrebat:

- Andrei, mai avem piele pentru hamuri?

- Mai este destulă , domnule.

- Astăzi îi faci un frâu lui Prinţ. Cu coarda mai mică, adică partea care se ţine în mâini.

- Îi fac, domnule! şi m-a privit îngăduitor, ştiind că face totul pentru mine.

- Şaua este grea, nu i se potriveşte lui acum, dar îi vom comanda una nouă, pe măsura lui, mai târziu. Dar, i-a spune, tu cum ai reuşit să-l înveţi să te accepte călare?

- Mircea m-a învăţat cum să procedez.

- Cred că ştiu. Îl legaţi între ceilalţi cai şi treceţi de pe unul pe celălalt. E un truc folosit pe la ţară de către adolescenţii şi copiii ţăranilor. Dă rezultate.

- Pot să plec cu el pe luncă, după ce-mi face frâul?

- Da. Să ai grijă să nu-l alergi pentru că este foarte tânăr şi nu prea ştie să-şi aleagă drumul! Apoi se poate speria uşor de orice-i iese în cale şi te aruncă de pe spatele lui când nu te aştepţi.

Din ziua aceea viaţa mea a căpătat o nouă formă de manifestare. Imediat ce veneam de la şcoală mâncam, îmi făceam lecţiile şi plecam cu Prinţ în afara oraşului să văd şi să mă bucur de toate. Odată am plecat de dimineaţă şi m-am întors tocmai către seară. Era duminică, în luna mai, se sărbătoreau sfinţii Constantin şi Elena, iar pe la porţi am văzut salcie verde şi busuioc.

Am mers fără să mă opresc până când am ajuns la poalele muntelui. Acolo m-am oprit şi am descălacat, lăsându-l pe Prinţ să pască şi să se odihnească. Haiduc, care mă însoţea de fiecare dată, dispăruse în pădure, însă s-a întors după o vreme cu un pui de găină sălbatică în gură şi plin de sânge pe bot, ceea ce m-a făcut să cred că a mai mâncat şi alţii şi acesta care-l aducea era cel care-i rămăsese. L-am certat, dar el a dat din coadă şi s-a aşezat în iarbă, mai departe de mine, devorându-şi prada. Era soare, cald, cerul era senin, totul în jur era verde, iar în liniştea pădurii se auzea ţăcănitul ritmic al ciocănitoarei care-şi căuta hrana în scoarţa copacilor. Am încălecat pe Prinţ şi m-am întors spre casă; Haiduc mergea înainte şi se oprea din când în când, parcă îndemnându-mă: „Hai mai repede!"

Am ajuns pe luncă când soarele se apropia de asfinţit. Am trecut podul, apoi m-am oprit la moara de pe râu şi de acolo am intrat în curte pe poarta dinspre grădină. La grajduri m-a întâmpinat Mircea:

- A întrebat domnul Ionescu dacă ai venit, zice el.

- Am întârziat cam mult şi poate e îngrijorat. Merg să-i spun că am venit.

- Cum s-a comportat Prinţ, întreabă Mircea.

- Foarte bine. Ca un armăsar adevărat, numai că este cam sperios. Ridică capul din iarbă la orice zgomot.

Am mers în casă şi l-am căutat pe domnul Ionescu, dar nu l-am găsit. Mi-a spus doamna Nuţa că este în oraş. L-am aşteptat, dar a venit târziu , când eu dormeam, încât nu am putut discuta cu

dânsul decât a doua zi. Mă aşteptam să mă certe pentru că am lipsit toată ziua, dar s-a rezumat să mă întrebe până unde am mers, cum s-a comportat Prinţ şi m-a sfătuit altă dată să-mi iau mâncare.

În săptămâna următoare domnul Ionescu s-a dus la grajd şi i-a spus lui moş Andrei să scoată şareta din coşar.

- Încearcă mai întâi jugul pe Prinţ şi vezi dacă i se potriveşte.

Era un jug nou.

- I-l pun pe cel al Olgăi că este mai mic, spune moş Andrei.

L-a înhămat la şaretă şi domnul Ionescu a urcat, s-a aşezat comod şi a tras de hăţuri, îndemnând calul să pornească. Acesta a mişcat cu mare uşurinţă şareta din loc şi, spre surprinderea tuturor, a început să salte, ca un veritabil trăpaş, pierzându-se pe drumul de pământ ce ducea spre câmpie. Nu ştiu când s-au întors , pentru că eu eram la şcoală, însă din ziua respectivă am înţeles că domnul Ionescu îl va folosi ori de câte ori va dori să vadă semănăturile sau cum se prezintă câmpul în diferite perioade ale anului. Mi s-a părut că este satisfăcut, chiar mai vesel, mai comunicativ cu mine şi cu ceilalţi.

Pe la începutul lunii iunie m-a chemat în birou şi am discutat mai multe lucruri depsre munca în gospodărie şi despre viaţă, în general. Mi-a amintit şi de filmul „Mânăstirea din Parma" pe care îl văzusem cu o săptămână în urmă, dar nu am înţeles de ce o făcuse. Deodată a schimbat cursul discuţiei spre situaţia mea din casă:

- Măi, Ionele, după ce vei lua vacanţă, plecăm la Constanţa şi la Techirghiol pentru „băile mele". Am vorbit cu un avocat cum să procedez pentru a te înfia şi el mi-a spus că numai la Constanţa se poate rezolva situaţia ta, deoarece ai mai fost înfiat odată şi toate actele se găsesc acolo.

%

Avocatul îi dăduse toate instrucţiunile şi, în final, se angajase să preia el cazul, nu numai pentru onorariul foarte bun, dar mai ales pentru că îl interesa foarte mult cazul, cu care urmărea să obţină popularitate deosebită şi, în caz de reuşită deplină, o glorie răsunătoare de care avea el nevoie în carieră. „Fac o lucrare pentru doctorat" îi spusese el binefăcătorului meu....

%

- În plus, trebuie să luăm de la primărie şi dovezile din care să rezulte moartea părinţilor tăi înfietori.

Trebuie să clarificăm odată situaţia ta pentru că, după cele şapte clase vei merge la liceu şi apoi la o facultate, iar acolo îşi trebuie acte în regulă. Tu la ce meserie te-ai gândit? Că şi facultăţile scot licenţiaţi pe diferite meserii. Ce ţi-ar place să faci în viaţă?

- Nu prea ştiu ce pregătesc şcolile şi facultăţile ca să pot face o alegere, îi răspund eu.

- Meserii sunt multe: inginer, medic, profesor, jurist, filozof, contabil etc. Important e care este meseria care te atrage mai mult, pe care crezi că o poţi face cu plăcere? Orice meserie făcută cu pasiune este frumoasă şi uşoară, iar cea făcută în silă ţi se pare o povară. Dar asta după ce termini liceul.

- Încă nu ştiu ce să spun. Poate inginer, poate contabil? Dar nu trebuie să susţin examen la o facultate, mai întâi? întreb eu cu naivitate.

- Tocmai de aceea îţi trebuie acte în regulă.

Cu trecerea timpului am uitat de această discuţie cu domnul Ionescu. Ce-mi rămăsese mie în minte mai interesant, era că vom pleca la Constanţa pentru a face actele de înfiere, apoi să merg la un liceu. Facultatea era mult prea departe ca să mă gândesc la ea. Mai aveam câteva zile de şcoală şi încheiam anul şi totodată ciclul celor trei ani de gimnaziu.

Într-una din zile, întorcându-mă de la şcoală am auzit discuţii la domnul Ionescu în birou, m-am apropiat călcând uşor pe

covorul din hol şi am ascultat atent discuţia. Doamna Nuţa, sora domnului Ionescu, care ascultase ce-mi spusese mie acesta în legătură cu plecarea la Constanţa îi reproşa că se îngrijeşte mai mult de un copil străin, decât de nepoţii lui de sânge. Era atât de supărată, încât ţipa, nu vorbea liniştitiă:

- Pe tine te preocupă un copil străin, un bastard, în loc să te gândeşti la copiii mei, ai lui Radu, care a murit în război sau ai Anicăi care ne e soră şi e săracă, zicea ea.

- Ascultă, fă, Nuţă! zice domnul Ionescu cu vocea lui domoală şi monotonă. Eu le-am dat la toţi şi când mi-au cerut şi când nu, fără să-i îndatorez pe vreunul. Nici tu n-ai dus-o rău de 5 ani de când ai rămas singură. La mine ai avut toată casa la dispoziţie şi nu ţi-am cerut vreodată socoteala.

Pe copiii tăi nu poţi spune că nu i-am ajutat şi îi voi mai ajuta. Nu văd ce te supără pe tine că am luat acest copil căruia vreau să-i dau o învăţătură şi o creştere bună ca apoi să conducă treburile acestei gospodării pe care m-am străduit s-o ţin întreagă până acum şi cred că am reuşit. Nu ţi-am spus până acum, dar iată că îţi spun: acest copil nu-şi cunoaşte părinţii, a fost crescut cum s-a nimerit şi cum a dat Dumnezeu, care, în final, mi l-a trimis mie. Ştii că eu nu am avut copii şi cunoşti şi motivul. Cu acest copil vreau să-mi îndeplinesc o datorie de suflet şi să-l ajut să ajungă om de vază de care să mă pot bucura. Este inteligent, ascultător iar „lecţia" pe care i-a servit-o viaţa l-a călit, dar nu l-a stricat, cum se întâmplă adesea cu cei care cad în asemenea nenorociri, cuprinşi de desnădejde.

Asemenea discuţie să nu mai aibă loc între noi! a mai spus domnul Ionescu în încheiere şi şi-a pus ochelarii pe nas, afundându-se în studiul unor hărţi.

Am intrat încet în camera mea, după care i-am auzit paşii apăsaţi şi grăbiţi ai doamnei Nuţa, care trecea spre bucătărie.

La masă, în salon, am încercat să mă port cât mai firesc pentru a nu da de bănuit că aş fi luat cunoştinţă în vreun fel de discuţia amintită. Domnul Ionescu mânca şi privea numai în farfuria sa, iar doamna Nuţa, tăcută ca întotdeauna, încerca să-şi

înghită supa fără nicio poftă. Îi priveam discret pe sub sprâncene pentru a surprinde vreo schimbare în comportarea lor faţă de mine. La un moment dat, domnul Ionescu cere nişte muştar, doamna Nuţa se ridică de la masă şi pleacă la bucătărie, iar pe mine mă întreabă dacă plec undeva după masă. Mi-am dat seama că muştarul fusese numai un motiv pentru a o îndepărta un timp pe doamna Nuţa şi să rămânem numai noi doi.

- Dacă nu pleci nicăieri, te iau cu mine cu şareta, să vedem dacă s-a copt grâul şi dacă au terminat oamenii de săpat porumbul, la praşila a II-a.

- Merg bucuros, i-am răspuns eu.

Mă şi vedeam în şareta trasă de Prinţ pe drumul dintre lanuri.

După masă am mers împreună la grajd, unde Mircea îl ţesăla pe Prinţ. Când ne-a văzut a întrebat:

- Gata? Îl înham la şaretă?

- Da. Lasă-i şleaurile ceva mai lungi, că la coborârea pantelor se cam atinge de crucioi şi-l vatămă la picioare! Să-i strângi hulubele mai în faţă!

Erau lucruri noi şi nu prea înţelegeam de ce le cerea. Abia când ne-am întors din câmp mi-a explicat Mircea totul.

Soarele ne dogorea spatele, iar peste lanuri se lăsase un fel de ceaţă, o mişcare a aerului care închidea orizontul. Holdele erau bogate şi căpătaseră culoarea aurului, unduind ca valurile mării sub briza dimineţii. Din loc în loc lanurile de grâu şi orz erau întrerupte de fâşii mari de porumb a cărui culoare verde închis făceau să contrasteze flagrant cu aurul grâului.

- Mai e o săptămână şi-l secerăm! zice domnul Ionescu privind spre lotul de grâu; de luni secerăm orzul care este gata copt. Dacă mai întârziem i se scutură bobul.

- Ovăzul se seceră mai târziu? intervin eu.

- Da. Ovăzul se coace mai greu, are mai multă umiditate, atât în bob cât şi în pai. Trebuie să-l coacă bine soarele, altfel mucegăieşte în hambarele magaziei.

Am trecut şi pe la lotul de porumb unde domnul Ionescu a stat de vorbă cu doi ţărani mai tineri, care ieşiseră cu rândurile la capăt şi se odihneau.

- Pe când terminaţi? i-a întrebat.

- Păi, azi e marţi, vineri cred că-l dăm gata, zice unul dintre ei, privind pe întinderea verde.

- Bine, zice domnul Ionescu. La revedere! şi a strunit calul.

- Să trăiţi, domnule! răspund amândoi ţăranii, scoţându-şi pălăriile de pe capetele transpirate.

După vizitarea acestor locuri, ne-am întors acasă. De atunci ştiam pe unde se duce domnul Ionescu când plecaă cu şareta. Îmi era ruşine să-i cer voie să mă lase să plec cu Prinţ prin pădure sau luncă, gândindu-mă că-mi spune să-l las să se odihnească pentru a-l folosi dumnealui la şaretă. Mă plimbam pe la grajd şi-l mângâiam pe Prinţ, mă interesam dacă i-a dat fân şi grăunţe, dar nu îndrăzneam să-l scot şi să plec la plimbare deşi îmi era tare dor să urc cu el pe munte şi să mă pierd prin pădure.

Şcoala s-a terminat şi mi-am luat certificatul de absolvire a celor şapte clase şi mă îndreptam spre ieşirea din holul mare al şcolii, când m-am întâlnit cu domnul Zamfir, directorul şcolii.

- Ţi-ai luat certificatul?

- Da, l-am luat, îi răspund eu.

- La ce şcoală te-ai hotărât să te înscrii?

- La liceu, cred, îi răspund eu puţin încurcat.

- Era bine să ştii dinainte unde vei merge! zice el şi trece mai departe.

Poate avea dreptate directorul, dar eu aveam alte probleme de rezolvat mai înainte de a mă înscrie undeva şi la ele începusem să mă gândesc mai des în ultima vreme, iar de când ascultasem discuţia dintre domnul Ionescu şi sora lui, simţeam o greutate în suflet, aveam aşa o inimă grea şi deseori mă surprindeam cu gândul aiurea.

Când a început treieratul, i-am cerut voie domnului Ionescu să merg şi eu la câmp. Ştiam că e greu, că e căldură şi mult praf, dar voiam să fiu acolo, cu el.

PARTEA A III-A

CAP. 1 MOARTEA BNEFĂCĂTORULUI MEU

Plecam la câmp dis-de-dimineaţă împreună cu Mircea care conducea căruţa cu caii de povară. În căruţă erau aşezate două putini mari cu apă pentru animale, un butoi cu canea cu apă pentru oameni, o botă din lemn cu apă de băut şi mâncarea pentru secerători. La începutul lanului de grâu, în capătul lotului, aştepta secerătoarea trasă de boi, la care se agăţa şi o pereche de cai în faţă şi treaba pornea. Maşina de secerat avea în faţă cuţitele care tăiau paiul grâului, iar sus patru greble care se învârteau pe un fel de taler cu o cădere spre dreapta care făcea ca grebla ajunsă în acel loc, să coboare pe platforma metalică a maşinii, să ia pologul de grâu tăiat şi să-l arunde în mirişte în spatele acesteia unde era legat snop de un număr suficient de oameni.

La încheierea fiecărei zile de muncă, aceiaşi legători adunau snopii în clăi pentru a nu-i putrezi ploile în vremea care mai rămâneau pe câmp până la aerie, unde era treierat grâul.

Aşa se scurgea zi după zi, cu muncă multă şi multă sudoare. Mi se părea că mâncarea este mai gustoasă decât acasă, cu toate că în câmp o mâncam mai rece, uneori mai aducea vântul şi câte un pai sau praf. Văzând că toţi mănâncă fără să zică ceva, nici eu nu făceam mofturi.

Într-o sâmbătă, în timp ce ne întorceam de la celălalt capăt al lotului spre căruţă, am văzut venind un călăreţ peste câmp, direct la noi.

- Hai repede, că domnul Ionescu este mort la podul de peste râu.

- Cum este mort? îl întreb pe ţăran.

- S-a răsturnat lângă pod cu şareta.

Am scos un cal de la secerătoare, am încălecat pe el şi am alergat la pod. Domnul Ionescu era căzut cu faţa în jos pe pământ, iar calul cu şareta se opriseră aproape de malul apei, mai departe

de pod, stând pe o roată, iar cealaltă în aer; o hulbă era ruptă, iar calul plin de iarbă şi pământ, semn că şi el căzuse.

L-am ridicat pe domunl Ionescu şi el a deschis ochii, apoi i-a închis la loc. Respira greu, dar nu vorbea.

Au mai venit trei săteni, apoi şi călăreţul care mă anunţase şi, împreună cu ei, am pus şareta pe roţi, l-am urcat pe scaun şi aşa culcat l-am dus acasă, încercând să nu-l zdruncinăm.

S-a dus Mircea cu căruţa şi a adus un doctor, care l-a consultat şi a spus că are mai multe coaste rupte şi că trebuie dus urgent la spital. L-am aşezat încet în căruţă şi l-am dus la spital unde i s-au dat îngrijiri, iar la radiografie a rezultat că o coastă a perforat plămânul stâng şi, probabil şi inima în partea de sus.

- Care este situaţia, domnule doctor? îl întreb eu cu lacrimi în ochi.

- Dumneata cine eşti? mă întreabă doctorul.

Îi spun cine sunt, iar el, după ce m-a privit un timp, a răspuns:

- Nu cred că mai are vreo şansă. Aştept din clipă în clipă să se sfârşească. Plămânul se cârpea, dar până să ajungem să-l operăm, cedează inima care a fost perforată în dreptul ventriculului stâng. Cred că tot sângele se află în cavitatea toracică.

N-a terminat doctorul de prezentat situaţia pe care o presupunea, că domnul Ionescu a început să scoată sânge pe nas şi pe gură, a urmat un horcăit, apoi s-a stins.

Am ieşit din încăpere năuc. Lacrimile îmi împăienjeniseră ochii încât nu vedeam pe unde calc. Toate visurile mele se spulberaseră. Toate planurile, atât de minuţios gândite de domnul Ionescu căzuseră. În viaţa mea se deschisese o nouă prăpastie.

L-am dus acasă, iar după 24 de ore l-am înmormântat şi odată cu el şi năzuinţele şi speranţele lui în legătură cu mine, pe care le văzuse ca o cerinţă şi o îndatorire faţă de Dumnezeu.

1. RUDELE DOMUNLUI IONESCU

La înmormântare au venit multe rude din partea lui pe care mi le-a arătat Mircea, spunându-mi câte ceva despre fiecare. Am înţeles că nu aveam loc preintre ei şi că este necesar să-mi găsesc alt loc în viaţă, sub soarele care ne încălzeşte şi ne luminează pe toţi.

Doamna Nuţa s-a aşezat pe un scaun ţinând în mână legătura de chei şi mă privea ca pe un obiect neînsufleţit. După ce m-a examniat o vreme, mulţumită, parcă de rezultat, a spus:

- Băiete, trebuie să ştii şi tu că răposatul, fratele meu, dacă a ajuns să aibă atâtea câte ai văzut, acest lucru ni se datorează şi nouă, fraţilor – şi zicând aceasta a făcut cu mâna un cerc larg, spre rudele aflate în jurul mesei – aceste fiinţe nevoiaşe pe care le vezi şi care au puţină carte. Noi l-am ajutat să meargă la învăţătură prin şcoli, iar el a fost destul de silitor şi a învăţat, ceea ce l-a ajutat să ajungă sus. Poate ştii că nu-i plăcea să mă bag în sufletul lui şi să mă amestec în treburile lui, iar eu i-am respectat dorinţa. Acum .... lucrurile s-au schimbat şi ...

- Am înţeles! am răspuns eu cu vocea scăzută şi am ieşit afară, în curte.

Eram deprimat. În minte mi-a venit ziua în care mama m-a chemat şi mi-a spus povestea vieţii ei cu un an înainte de a muri; apoi mi-au apărut toate scenele legate de înmormântarea ei, cu lumânările fumegânde şi coroanele de flori, femeile bătrâne şi mirosul de tămâie, ceară topită şi naftalină, precum şi discuţiile iscate în legătură cu mine: „Are ochii ca ai maică-si", zicea una, „Cui va rămâne sărmanul" zicea alta; „Pare destul de simţitor. Nu mai plânge, puiule, că a fost voinţa lui Dumnezeu!" spunea alta.

Acum eram din nou al nimănui. Nu mai avea nimeni nevoie de mine, ba, dimpotrivă, îi încurcam şi trebuia să dispar.

Viaţa care-ţi făgăduieşte atâtea la început nu-şi ţine întotdeauna făgăduielile şi te lasă pradă deznădejdii şi lipsurilor. Numai omul din popor poate ghici prăbuşirile sufletului omenesc, pentru că el le-a îndurat adesea în viaţă alături de cei zdrobiţi.

Se spune că pământul este frumos, dar frumuseţea lui se răsfrânge în inimile noastre atunci când sunt pline de bnucurii. Când bucuria dispare, pământul nu mai rămâne decât un cimitir.

A doua zi am încălecat pe Prinţ şi cu Haiduc după noi am plecat în pădure, fără să vorbesc mai înainte cu cineva din casă. Am trecut râul pe pod, am străbătut lunca, pe potecile ştiute , am ajuns pe munte, afundându-mă în inima pădurii. Printre copaci răzbăteau firave raze de soare prin frunzişul roşu, cafeniu şi galben, destul de bogat care-i înveşmântau, lucind în soare; pământul răspândea mireasma frunzelor căzute, iar păsările umpleau văzduhul cu trilurile lor.

Numai asupra mea coborâse o noapte lungă şi grea, în care speranţele îmi fuseseră risipite. Mă găseam în situaţia omului căzut la pământ, trecut prin greşeli şi zadarnice amărăciuni şi păreri de rău, departe de amintirile crezute cândva scumpe.

Această noapte începusem s-o simt din ce în ce mai mult şi ceas de ceas punea stăpânire pe mine sentimentul deznădejdii, care devenea tot mai adânc şi mai copleşitor. La început n-am încercat decât o apăsătoare senzaţie de gol şi de jale în care nu reuşeam să deslușesc nimic altceva decât un fel de pustiu acoperit de ruine care mă înconjurau din toate părţile şi se întindea până spre zarea întunecată.

Am luat calul de căpăstru şi am coborât încet panta spre luminişul de la marginea pădurii unde l-am lăsat să pască, iar eu m-am culcat în iarbă pentru o vreme. Toropit de căldura soarelui eram gata să adorm, când l-am auzit pe Haiduc mîrîind. Mi-am îndreptat privirea spre locul unde se uita el şi am văzut un urs, care mânca mure la marginea pădurii, la distanţa de câteva sute de metri de locul unde ne găseam.

Am încălecat pe cal şi am pornit în galop spre casă. Nu m-am mai oprit la moară cum obişnuiam, ci am trecut pe pod ca vântul, oprindu-mă numai în uşa grajdului. Am descălecat, l-am băgat în grajd pe Prinţ, de la care mi-am luat rămas-bun cu un mângâiat îndelung şi apăsat; nu ştiu ce a simţit el, dar mie mi se rupea inima că mă despart de el.

Noaptea nu am dormit deloc; zorile m-au prins tot îmbrăcat şi gata de drum. Valiza o aranjasem de cu seară.

Hotărâsem să plec, deşi nu ştiam încotro s-o apuc.

Covârşit de atâtea necazuri, am căzut într-o melancolie din care nu mai speram că mă voi mai vindeca vreodată. Încotro mă mişcam simţeam că duc cu mine această povară a cărei greutate mă strivea. Mă încovoiam sub povara ei şi-mi spuneam mereu în gând că ea nu va putea fi uşurată nicicând. Când descurajarea mea a ajuns la culme, o vreme chiar pusese pe mine stăpânire credinţa că mi s-a apropiat sfârşitul. Atunci ceva striga în mine: „Doamne, cum să mor atât de tânăr? Doamne, toţi cei care m-au iubit şi au vrut să facă ceva pentru mine au trebuit să moară, iar eu să mă zbat, tot singur, în mocirlă?"

Am lăsat pe masă un bilet cu următorul conţinut: „Am plecat pentru că nu am mai putut suporta situaţia creată. Ştiu că nu mă suportaţi, iar eu am considerat că nu mai am niciun rost aici, dacă a dispărut cel pentru care merita să rămân. Dacă v-am supărat cu ceva, vă rog să mă iertaţi! Nu am luat cu mine decât ce am dobândit de la domnul Ionescu şi socotesc că-mi aparţine. Ionel"

Înainte de a se lumina de ziuă mi-am luat geamantanul şi am ieşit pe uşă, fără zgomot, încât cred că nu a simţit nimeni când am plecat. Nimănui nu-i păsa de mine, poate lui Mircea sau lui moş Andrei, cine ştie?

La gară mi-am luat bilet şi trenul a venit mai repede decât mă aşteptam, încât m-am instalat la clasa a II-a şi m-am aşezat lângă fereastră, unde am adormit după câteva minute, legănat de tren. Când m-am trezit în vagon mai erau doi domni care mi-au spus că ne apropiem de Bucureşti. Mi-au mai spus că venise între timp controlorul de bilete, dar, văzând că dorm, a hotărât să nu mă trezească din somn.

Am ieşit pe culoar să iau aer , dar era aglomerat şi fum, aerul fiind irespirabil. M-am întors în compartiment şi mi-am verificat biletul de tren. Datorită stării în care mă aflam nu ştiam sigur până unde avea valabilitate. M-am liniştit când am văzut că scrie pe el Eforie, pentru că intenţionam să merg la Rica, în

Constanţa nu aveam ce să fac pentru că nu mai aveam pe nimeni acolo.

Din Gara de Nord am plecat cu un accelerat la ora 15.27, în care nu puteam urca dacă nu aveam şi tichetul pentru loc şi suplimentul de viteză, aşa că m-am instalat la o coadă enormă imediat după ce s-a deschis casa de bilete. Abia am reuşit să iau tichetele şi să urc în tren, că acesta a şi plecat; mulţi au rămas pe jos, înjurând C.F.R.-ul pentru proasta organizare, când se ştia că este afluenţă mare de călători spre litoral.

2. ÎNTOARCEREA LA EFORIE

La Rica am ajuns seara, când abia începuse să se aprindă luminile prin case. Ea era singură acasă, Dorel fiind la pescuit guvizi, lângă dig. Rica mi-a sărit în braţe şi m-a încălzit cu pântecul ei rotunjit de-a binelea – era însărcinată.

- Ce faci? Cum ai venit? A venit şi domnul Ionescu cu tine?

- Aşteaptă, să-ţi răspund pe rând. Dar o voi lua de la coadă spre cap: domnul Ionescu a murit săptămâna trecută. Am venit singur cu trenul, plecând din Fieni de dimineaţă, de la ora 5.00. Ce mai fac? Îţi dai seama după toate cele întâmplate, cât de bine fac?!

- Cum s-a întâmplat?

- S-a răsturnat cu şareta cu cal, şareta a căzut peste el şi i-a rupt câteva coaste, una i-a perforat inima, altele plămânii şi s-a stins în mai puţin de o oră.

După ce a fost îngropat am umblat o zi năuc prin pădure, apoi am hotărât să plec. Le-am lăsat un bilet pe masa din camera mea în care am explicat de ce plec, iar azi la ora 5.00 am ieşit încet fără să-i trezesc pe cei din casă şi am plecat.

- Poate dacă rămâneai acolo, totul era bine până la urmă, îşi dă cu părerea Rica.

- Nu se mai putea face nimic. Domnul Ionescu , cu două săptămâni înainte spunea că vine cu mine la Constanţa luna

aceasta, după treierat, să-mi facă acte noi de înfiere, dar dacă el s-a dus, cine să se mai ocupe de mine? Sora lui, Nuţa, pe care aţi văzut-o când aţi fost acolo nu mă vrea. Am surprins-o odată când discuta cu domnul Ionescu şi mă făcea bastard, spunându-i că-mi dă mie averea şi nu fiilor ei şi ai celorlalţi fraţi ai lui. El a fost un om bun, cum n-am mai întâlnit şi avea planuri mari cu mine, dar s-a dus şi totul e zadarnic acum.

La înmormântare au venit mulţi din partea lor şi toţi mă priveau cu duşmănie, doar nu-mi spuneau să plec.

- Ce ai să faci acum?

- Încerc să-mi caut de lucru, de mâine.

Discutând noi a inrtat pe uşă Dorel, cu o traistă în care avea 10 guvizi negri şi graşi.

- Ce faci, măi, munteanule? mi se adresează el din uşă, apoi se apropie şi mă cuprinde în braţe. Îl strâng şi eu apăsându-i spatele.

- Uşurel, uşurel cu spatele! M-a cam prăjit soarele, tot stând nemişcat cu ochii fixaţi pe pluta undiţei. Dar tu când ai venit?

- Abia am sosit, de câteva minute, răspund eu.

- Lasă-l Dorele, că e necăjit! zice Rica.

- De ce?

- Auzi că a murit domnul Ionescu. S-a răsturnat cu o şaretă pe câmp.

- Lângă un podeţ, precizez eu.

- Măi, măi, cât de ghinionist poţi fi şi tu! Şi ce s-a întâmplat mai departe? întreabă Dorel.

- Ce să se întâmple?! A plecat şi el de acolo, că nu avea niciun act cu domnul Ionescu, niciun drept la gospodăria aia mare pe care ai văzut-o şi, pe deasupra, vipera aia de soră-sa şi rudele ei, erau împotriva lui. Cum era să rămână acolo, bietul băiat şi străin şi fără niciun drept? mai spune Rica, pornită împotriva celor de acolo, de la Fieni.

- Ce ai să faci acum? zice Dorel

- Aceiaşi întrebare i-am pus-o şi eu. Ce să facă? Vai de el! A trecut dintr-un necaz în altul.

- O să încep chiar de mâine să-mi caut ceva de lucru, zic eu.

- Pe la salvamar n-o avea locuri, Dorele?

- Ştiu eu? Ăştia angajează oameni de pe la sfârşitul lunii mai, ca la 1 iunie să fie deja pe mare cu barca pe lângă plajă. Să mergem mâine pe la ei să-i întrebăm.

- Tu ai mâncat ceva? mă întreabă Rica.

- Nu. N-am putut mânca de ieri de la prânz, nimic.

- Vrei să te îmbolnăveşti? Hai că mă duc să fac repede ceva de mâncare, cât mai staţi voi de vorbă.

- Dacă vrei, prăjeşte peştele! îi strigă Dorel după ce ieşise pe uşă.

3. SALVAMAR. O PROFESIE NOBILĂ

Ne-am trezit de dimineaţă, am mâncat şi apoi am plecat cu Dorel spre sediul Administraţiei Plajei Eforie . Rica lucra la Sanatoriul Grand şi plecase de la ora 6.00.

Dorel îl cunoştea pe şeful Administraţiei şi l-a abordat direct:

- Măi, Cornele, vrei să mă ajuţi într-o problemă?

- Ce problemă mai ai şi tu, că doar eşti în vacanţă? îi spune acesta râzând.

- Uite că am şi eu probleme. El este nepotul soţiei mele – spune Dorel, arătând spre mine – şi ar vrea să lucreze în vara aceasta la voi ca salvamar. Mai aveţi locuri?

- Măi, noi locurile le dăm din luna mai, dar cred că are noroc şi se uită la mine, măsurându-mă din creştet până-n tălpi.

- Noroc la ce? întreabă Dorel.

- Noi avem un băiat, un tânăr, care lucra pe o barcă, dar ieri s-a înţepat într-un cui ruginit şi i s-a umflat piciorul, iar azi l-au trimis la spital. Doctorul de pe plajă când l-a văzut, a spus că are

tetanus şi, dacă nu va fi urgent operat şi tratat, îi taie piciorul, care începuse să se cangreneze. Oricum asta va dura vreo lună de zile.

- Şi atunci cum facem?

- Dă-mi buletinul şi-ţi fac formele de angajare! Iar fişa medicală mi-o aduci în câteva zile. Văd că eşti înalt, bine legat, cred că înoţi bine?!

- Nu am buletin, spun eu încet.

- Cum, nu ai nici 14 ani? se miră el.

- Ba am mai mult, dar nu am fost să-mi fac buletin.

- Mâine îl face! spune Dorel cu o voce care exprima hotărâre. După aceea ne întoarcem aici şi-l angajezi. E bine aşa?

- E bine, dar grăbiţivă! spune Cornel Bota, că aşa îl chema pe viitorul meu şef.

Am ieşit de la Administraţia plajei şi am pornit pe aleea care ducea spre casa Ricăi. Dorel se gândea şi privea în asfalt. Deodată zice:

- Măi, Ionele! Tu eşti născut în Constanţa. Ai certificatul de naştere. Ia să încercăm, mă, să mergem la Miliţie, să facem buletinul! Poze ai?

- Nu am, dar pot să fac.

- Durează, măi. Hai la un fotograf să facem poze la minut! Ştiu eu unul care face poze pe plajă. Poate îl găsim la atelier.

Am intrat în atelierul cu pricina, care avea o firmă, parcă „Foto Sport", nu mai ţin minte. Mi-a făcut pozele, dar mi-a spus să vin peste jumătate de oră, că durează mai mult uscarea filmului, apoi a hârtiei fotografice.

- E bine şi aşa, zice Dorel. Mergem acasă să-ţi iei certificatul de naştere, apoi venim şi luăm pozele şi urcăm în primul tren care trece prin Constanţa.

Aşa am făcut. Pe la ora 11.00 băteam pe la uşile Miliţiei, care avea sediul pentru buletine pe Bd. I. V. Stalin (fost Carol) vis-a-vis de cinematograful „Timpuri noi". Actele şi pozele erau bune, dar îmi cereau buletinul de identitate al unui dintre părinţi, pe care eu nu-l aveam. Atunci a intervenit DorelŞ

- Tovarăşe miliţian, părinţii băiatului au murit amândoi, tatăl în război, iar mama în octombrie 1946 în urma unei boli. De atunci el a stat pe la rude. Acum stă la mine şi la mătuşa lui – care este soţia mea – iar eu sunt profesor, şi cred că prezint încredere în ceea ce spun.

Miliţianul a închis ghişeul şi s-a dus în alt birou, de unde s-a întors peste o vreme, având în mână un buletin de identitate şi un registru, în care am semnat de primire.

- Am verificat prin telefon la primărie şi mi-au confirmat că are dosar de înfiere, iar părinţii înfietori au decedat, aşa cum aţi spus şi dumneavoastră. I-am întocmit buletinul pe adresa părinţilor înfietori. Dacă se mută la altă adresă să se prezinte pentru a i se face viza la acea adresă! a spus miliţianul cu o voce blajină.

- Da, am înţeles. Da. Vă mulţumim, zice Dorel şi mă trage de mână să ieşim şi să plecăm.

În stradă am citit datele din buletin.

- Toate sunt în regulă, numai adresa este discutabilă, zic eu.

- De ce? întreabă Dorel.

- Eu nu locuiesc pe strada Maramureş 21, cum scrie aici.

- Lasă, mă, că nu stăm în drum noi de adresă, acum! Bine că ai obţinut buletin de identitate. Eşti şi tu om întreg acuma. Mergem la gară şi de acolo direct la Cornel, la Administraţie, dacă ajungem până se termină programul la ei. Mi se pare că au program până la ora 16.00.

- Poate avem noroc să îl mai găsim acolo, zic eu.

Când am ajuns la Administraţia plajelor, Cornel se certa cu un alt salvamar care nu reuşise să salveze un copil ce se aventurase în larg şi se înecase.

L-am aşteptat să termine discuţia, stând pe culoar.

- Vezi, nu e de glumă! zice Dorel.

- Voi avea grijă să nu-i las să treacă de geamandură şi, dacă vreunul e în pericol, pot să-l urc în barcă.

A ieşit în uşă şi Cornel, făcându-ne semn să intrăm, după plecarea celui certat.

- Nu te ascultă, domnule, deloc, se văicărea Cornel şi ne-a povestit cum s-a înecat copilul din neglijenţa salvamarului în cauză. Ai adus buletinul? se uită el spre mine.

- Da. Poftim! şi i-l întind.

- Bravo, măi! Păi ai aproape 16 ani. Ar trebui să fii major, adică 18 ani împliniţi, dar ... văd că eşti destul de solid, înalt, mai rămâne să mă asculţi. Să fii exigent, mă! Acolo tu eşti şef pe barca ta şi pe sectorul care îl vei primi. Sunteţi cinci, iar serviciul îl faceţi câte doi, fiecare cu sectorul lui.

Cel de-al cincilea dă liberele, adică îl înlocuieşte pe cel care este liber în ziua respectivă. Noi obişnuim să lucrăm în două schimburi: 8-14 şi 14-20. Mâine vei veni la ora 14.00 în tura celui care lipseşte, iar în zilele libere te îngrijeşti de fişa medicală. Poţi s-o faci la Policlinica din centru. Poftim o fişă medicală! Acolo spui că te-a trimis tovarăşul Bota şi ştie fata de la informaţii ce are de făcut. Vezi că au programul numai dimineaţa pentru angajări!

- Am înţeles. Deci mâine la ora 14.00 mă prezint aici, la dumneavoastră?

- Vii pe la 13.30, la bărci. Alte probleme nu sunt. Succes!

Am salutat şi am ieşit.

- Măi, Ionele! zici că nu are valoare şi norocul?! Vezi că pe lângă ştiinţă, experienţă, întâmplare şi norocul joacă un rol important. Am reuşit în câteva ore să rezolvăm tot ce aseară ni se părea imposibil. Acum ai buletin de identitate, ai şi servici, eşti în rândul lumii. De locuit vei locui la noi şi vom mai vedea ce aduce timpul.

-Este, într-adevăr o performanţă! confirm eu. Salariul nu mi l-a spus domnul Bota , adaug eu.

- Îl afli tu de la ceilalţi, după ce vă veţi cunoaşte mai bine. Nu cred că este prea mare, că nici muncă nu este de speriat, însă ai mare răspundere!

Seara, când a venit Rica şi a auzit ce am făcut, nu mai putea de bucurie.

- Şi zici că de mâine lucrezi?

- Da, de la ora 14.00, adică de la ora 13.30 a zis domnul Bota.

- Dă-mi buletinul să-l văd! zice Rica.

I l-am dat. Privindu-l mă compară cu poza din el:

- Da, seamănă leit cu tine. Că sunt unele, de nu zici că e poza celui căruia îi aparţine. Bine că ai reuşit! Vei sta la noi în vara aceasta, dar până la toamnă trebuie să te hotărăşti la ce şcoală te înscrii!

- Sigur, nu va rămâne cu 7 clase! Viaţa merge înainte şi se cere din ce în ce mai multă şcoală. Mă voi duce eu pe la noi, la şcoală, să consult schema cu şcolile medii, edilitare sau licee şi vom discuta după aceea în cunoştinţă de cauză, îşi ia sarcina Dorel.

... Prima mea zi de muncă a început aşa cum mi-a spus domnul Cornel Bota: m-a prezentat colegilor şi apoi mi-a arătat barca pe care voi lucra cu schimbul meu, Vasile Balint; celălalt se numea Paul Chivu, iar al treilea, adică cel ce intra cu mine în acelaşi schimb, dar pe cealaltă barcă Mircea Cornea, toţi băieţi tineri, dar peste 23 de ani, cum am aflat mai târziu; Mircea avea chiar 36 de ani. Am tras bărcile pe apă şi am vâslit spre larg, intrând fiecare în sectorul său de supraveghere.

După ce ne-au văzut în posturi, şeful şi cei doi colegi au plecat. Nu prea erau oameni pe plajă şi cu atât mai puţin în apă, iar noi stăteam la nivelul geamandurilor vopsite în culoarea roşie şi priveam. Mai târziu Mircea mi-a făcut semn şi ne-am apropiat bărcile la nivelul sectorului, stând de vorbă să ne mai treacă timpul.

El avea 36 de ani şi multă experienţă de viaţă.

- Am dus o viaţă frumoasă înainte de război şi chiar după război, până acum vreo 3-4 ani când a trecut totul la stat şi s-a „nasolit" treaba, povestea el.

Înainte eram slugă la un domn N.P. care avea o soţie frumoasă de pica, mult mai tânără decât el. Mă trimitea cu ea la plajă, pe malul mării. Ea înota goală, ca sirenele, cu părul

despletit, lung de-i acoperea tot spatele când ieşea din valuri. Călărea pe valuri ca pe spatele unui cal nărăvaş, cu coama răsfirată în vânt. Ce mai, se mişca întocmai ca o zvârlugă.

Eu, deşi sunt născut aici, pe malul mării şi ştiu bine să înot, abia mă puteam ţine după ea. Cu toate acestea, mă bucuram să mă aflu mereu în preajma ei pentru că eram bine plătit, puteam să mă îmbrac în ton cu moda, fără să mai cer părinţilor bani de cheltuială. Ţie pot să-ţi spun, că eu am plecat de acasă pe la 12-13 ani, am fugit pot să spun, pentru ca să fiu liber, că mie mi-a plăcut mult libertatea, să nu depind de nimeni, să fac eu ce vreau cu viaţa mea. Poate au fost şi alte motive: tata murise de tuberculoză, iar mama se recăsătorise cu un bărbat beţiv care mă bătea pentru orice întârziere şi eu mai stăteam cu prietenii fie pe plajă, fie prin parc...

Mi-am luat lumea în cap într-o zi şi m-am furişat pe un vapor care pleca spre Istambul; m-a descoperit un marinar, am luat o bătaie bună de la căpitanul vasului, apoi m-a angajat la el pentru două voiaje. Mai târziu am slujit ca marinar pe diferite vapoare româneşti, turceşti sau greceşti, dar perioade scurte. Important a fost pentru mine faptul că am reuşit să văd şi eu lumea, că am fost până în Italia, Franţa, Egipt dar de sărac tot sărac am rămas.

Pe aici, prin Eforie, mă învârtesc de vreo doi ani de zile cât am lucrat la Salvamar. Nu pot spune că am dus-o rău, dar nu mai este ce era înainte de război.

Veneau turişti străini care se cazau la Vilele Belona, Elena, Europa şi altele, iar patronul meu, domnul N.P. avea un yaht mare şi frumos cu care plimbam mai ales femei; ele erau dornice de bărbaţi „focoţi", aşa cum sunt românii şi, de multe ori, abia le făceam faţă. Să ştii că ele nu erau geloase una pe cealaltă, deşi ştiau ce se întâmpla în cabina yahtului, unde mă zbenguiam cu fiecare în parte după pofta inimii, că pe atunci eu eram şi căpitan şi timonier, marinar, matelot de toate. În câte o vară slăbeam aşa de tare încât mă speriam şi eu, iar prietenii mei se arătau îngrijoraţi. Ce viaţă era!!! Aproape în fiecare seară beam coniacuri fine; uneori beam un coniac dulce pe care golanii îl numeau „sărutul curvei".

Odată mă îmbarcasem pe vasul „Dacia" şi urma să plecăm spre Marsillia. Când noi eram aproape gata cu pregătirile, a venit la mine un pieton, Gelu Popa, care m-a rugat să-l ajut să ajungă până la Pireu unde zicea că se află unchiul său cu vaporul. N-am putut să-l refuz şi l-am ascuns în puţul lanţului ancorei unde i-am aranjat „culcuşul", după ce l-am învăţat cum să se ferească de loviturile lanţului în momentul în care ancora este lansată la apă şi cum să dirijeze aşezarea lanţului „colac" atunci când se ridică ancora, pentru a-i rămâne loc pentru culcuşul său. A doua zi am ridicat ancora şi am plecat spre Istambul. Eu mă îngrijeam să-i duc zilnic mâncare după ce se linişteau oamenii pe vas. Într-o noapte s-a dezlănţuit o furtună năprasnică, iar Gelu, de teamă că ne scufundăm, a ieşit şi s-a prezentat la căpitan, spunându-i ce e cu el. Rezultatul: pe el l-a iertat, iar pe mine m-a debarcat în Istambul unde am stat două zile într-o ploaie care m-a făcut ciuciulete. Noroc că în port a intrat un vas grecesc care mergea în România şi m-a luat cu condiţia să muncesc. Am aruncat cărbuni în foc tot drumul de mi-a venit rău, cu o lopată foarte mare care te obosea de la primele mişcări. Asta e disciplina la vapor şi o instituie, în toate cazurile, căpitanul, iar când nu respecţi regulile stabilite, o păţeşti. Acum stau la Salvamar şi scot mortăciunile din apă. Rari sunt cei care reuşesc să scape pentru că se avântă în larg, deşi nu ştiu să înoate; degeaba îi tragi de păr din apă.

... Prima zi nu a fost grea, dar soarele mi-a înroşit pielea care începuse să mă usture în special pe umeri şi în jurul gâtului. Pentru a doua zi am luat de la Dorel un cearceaf şi două beţe şi mi-am făcut un paravan care să mă apere de soare până se mai obişnuieşte pielea cu noile condiţii. Treptat am trecut peste aceste inconveniente şi m-am bronzat uniform. Pot spune că munca pe care am făcut-o până la 10 septembrie, când m-am prezentat la şcoală, a fost pentru mine o cură de sănătate, trăind zilnic câte 7-8 ore sub razele soarelui, pe suprafaţa mării din care emanau vapori de iod şi miros de alge. Dimineaţa briza blândă şi răcoroasă a mării era o binecuvântare pentru tot trupul.

Într-una din seri când am ajuns acasă, Dorel m-a întâmpinat cu o ghicitoare:

- Ghici ce ţi-am adus?

- O carte, zic eu. Chiar doream să mai citesc una.

- Nu. Ţi-am adus schema cu şcolile medii şi profesionale la care poţi da examen. Să le studiem împreună şi să vedem care îţi place şi care crezi că nu-ţi ridică probleme sub aspectul pregătirii.

Le-am trecut în revistă şi am constatat că nu mă interesează niciuna în afară de Şantierul Naval Constanţa şi Lucrări Edilitare – secţia metalurgie.

- Păi, măi Ionele! Tu vrei să devii ciocănar?

- Ce vezi rău în meseria de constructor de nave? îi spun eu. Am citit „Toate pânzele sus", „Un port la ţărm de mare", „Robinson Crusoe" şi altele despre marinărie, dar nu mi-au făcut niciuna cu ochiul, dovadă că nu am spirit de aventură, din această cauză nu mă atrage viaţa de marinar. Dar vreau să contruiesc nave pentru marinari, să le construiesc cu mâinile mele.

- Măi, băiete, sincer să-ţi spun, mă uimeşti cu alegerea ta. M-ai dezarmat total. Eu îţi propuneam o şcoală de contabilitate sau o şcoală medie tehnică de construcţii hidraulice. Tu, însă, eşti ferm hotărât să mergi la Şcoala S.N.C. Bine, e alegerea ta. Hai acum să vedem ce acte trebuie, datele în care se face înscrierea şi când se ţin examenele! S-o luîm pe rând:

1. Dosarul trebuie să conţină: cererea de înscriere, fişa medicală, copie certificat naştere, certificatul de studii şi două fotografii mărimea 4/6;

2. Datele înscrierii: 1-15 august, la sediul din strada Ecaterina Varga nr. 2;

3. Data examenului: 24-27 august;

4. Obiecte de examen: limba română, matematică (scris şi oral) şi Constituţia R.P.R (oral).

Rica ne urmărea în tăcere pe amândoi, iar când am terminat cu partea scriptică, a intervenit şi ea:

- Pentru fişa medicală te pot ajuta eu, în sensul că te voi însoţi la Policlinică să faci toate analizele fără să pierzi timp. Dorel îţi va face la el la secretariat copie de pe actul de naştere şi cererea de înscriere. Fotografiile le poţi face singur la „Foto Sport" unde le-ai făcut şi pe cele pentru buletin, dar să fie 4/6 mărimea.

Când toate au fost gata, Dorel a mers cu mine în Constanţa la sediul unde se afla secretariatul, am depus dosarul şi am primit un bon pe care scria: 24.8. data începerii examenului. „Prezenţa este obligatorie cu toc funcţional".

- Ionele, iată-te şi agăţat la o şcoală, acum nu-ţi mai rămâne decât să te pregăteşti temeinic.

- Eu zic că sunt suficient de pregătit la limba română şi matematică. Aş mai avea ceva de studiat la Constituţie: Pezidiul C.C. e format din 13 membri şi trebuie să-i ştiu pe toţi pe de rost, apoi organizarea administrativă, drepturile şi obligaţiile ş.a. Aici am unele lacune, dar pot să învăţ şi în barcă, dacă găsesc o constituţie.

- Am eu, Ionele, nu trebuie să mai cauţi în altă parte. Mâine o caut şi ţi-o dau, că acum nu prea ştiu pe unde am pus-o, zice Dorel cu felu-i libertin, dar săritor.

- Bine se mai exprimă în practică zicala: „unde-i unul nu-i putere, unde-s doi puterea creşte", filozofez eu privindu-i când pe unul, când pe celălalt.

Vă mulţumesc pentru ajutor! Mi-aţi fost de mare folos.

CAP. II. ŞANTIERUL NAVAL CONSTANŢA (S.N.C.)

1. ŞCOALA, PRACTICA DE PRODUCŢIE, ARMATA

Am luat examenele şi pe 10 septembrie am plecat la S.N.C. unde m-am prezentat la cursuri. Şcoala avea clădirea de studii şi internatul, inclusiv cantina, în incinta portului lângă clădirea Şantierului Naval, patronată de aceasta şi financiar şi asigurarea pregătirii practice a elevilor.

La Salvamr nu am avut incidente cât am lucrat, m-am împrietenit cu toţi colegii şi am primit garanţia că am un loc asigurat pentru vara viitoare, dar nu am mai mers acolo, deoarece practica de sfârşit de an a durat două luni, iulie şi august la S.N.C.

Intraem în familia muncitorilor adevăraţi, cei care-şi câştigau pâinea muncind cu palmele. Maistrul cu care lucram îmi spunea: „Învaţă bine meserie, Ionele, că este o profesie nobilă, cu toate că produce bătături şi tăieturi în palme".

Practica în atelier m-a învăţat să înţeleg tot ce învăţasem la teorie şi m-am evidenţiat repede pentru că eu nu refuzam nicio activitate sau muncă, chiar dacă era grea. Când am terminat şcoala, mi-am găsit repede loc într-o echipă în care lucrasem în timpul practicii şi fusesem apreciat.

Salariile nu erau îndestulătoare şi nu am putut să-mi iau imediat cameră cu chirie, încât am apelat din nou la Rica, la care am stat până în aprilie anul următor. Distanţa de acasă la servici mă costa oboseală fizică – trebuia să mă scol la ora 5.30 ca să pot fi la ora 7.00 la program – dar Rica m-a ajutat să-mi cumpăr haine şi rufărie.

Se practicau cartelele pentru îmbrăcăminte, încălţăminte, pâine şi lemne, iar eu aveam cartelă care purta litera V – muncă grea.

A venit apoi armata şi am fost trimis la Făgăraş, apoi la Cincu. Am făcut armată la vânători de munte, o armată frumoasă,

pentru oameni temerari, care zboară de pe un munte pe celălalt cu toată tehnica militară individuală în spate. Ni se spunea „Vulturii piscurilor", care zboară, privind cu indiferenţă prăpăstiile care-şi cască gurile spre ei.

Adevărata viaţă – cu tot ce are bun şi rău în ea – am trăit-o abia după ce am venit din armată. Adăugasem o nouă filă la cele anterioare şi deschideam un capitol nou.

Am revenit la Şantierul Naval pentru a-mi continua munca începută cu ani în urmă – constructor de nave, muncind cu râvnă, pentru care am fost răsplătit de stat pe măsură. Astfel că după două luni de muncă, mi-am luat o cameră cu chirie în oraş.

2. NATALIŢA – O ROBIE NEMERITATĂ A SUFLETULUI

Mă plimbam adesea, duminica, pe Bulevardul I. V. Stalin de la poştă până aproape de farmacia Miga. Odată am întâlnit o fată, care mi-a plăcut mult de la început. Am îndrăznit s-o invit la o cofetprie şi ea a acceptat pe loc. Am făcut cunoştinţă şi ne-am plimbat pe malul mării până când s-a întunecat şi s-a făcut frig. Nataliţa, pentru că acesta era numele ei, mi se părea o făptură deosebită, aproape supraomenească, o zână din basmele copilăriei mele; uneori o asemănam cu o sirenă care a ieşit din apa mării sau a coborât pe o rază de Luceafăr. Visam şi eu ca în poeziile lui Eminescu. Pentru mine era unică, ceva ce nimeni nu văzuse până atunci, dar spre care ar trebui să năzuiască toţi bărbaţii. Nu ştiu dacă a fost dragoste „la prima vedere" cum se spune uneori, dar eu am fost înghiţit de abisul dragostei într-un timp record, care nu mi-a dat posibilitatea să gândesc astfel, să mă pot opri pe marginea prăpastiei, prăvălindu-mă în ea fără pic de gândire.

Mie mi se părea că Nataliţa avea cel mai dulce glas, cel mai vesel şi mai cristalin râs, cele mai drăgălaşe grimase care au robit vreodată inima unui tânăr slab de îngeri, aşa cum eram eu atunci.

Deşi se făcuse destul de rece şi lumea se rărise, eu continuam să sufăr frigul, plimbându-mă încolo şi încoace cu gândul „cât de fericit aş fi dacă vreodată aş reuşi să cuceresc inima acestei făpturi minunate!" Cu ea am discutat numai banalităţi.

Am condus-o acasă urmând să ne întâlnim abia în duminica următoare. I-am propus s-o iau de acasă la ora 13.00 pentru a merge la un film, apoi la o cofetprie şi să ne plimbăm. A fost de acord cu tot ce i-am propus, nu însă cu propunerea de a ne întâlni mai repede de duminică. În final, ce era să fac? Am aprobat părerea ei.

Mi-am luat la revedere de la Nataliţa şi am plecat spre casă, iar pe tot drumul şi când am ajuns în cameră, mi-am amintit cu înfrigurare de fiecare strângere de mână, de fiecare cuvânt al ei sau de vreo întâmplare care avea legătură cu ea. Când, în sfârşit, am reuşit să mă bag în patul meu cald, am rămas multă vreme rezemat de tăblia patului, cu mâinile sub cap, ca un biet nătărău, căruia dragostea i-a răpit liniştea, transformându-l într-un visător căzut în extaz şi lipsit de cele cinci simţuri cu care l-a înzestrat Dumnezeu pentru a se orienta, hrăni şi înţelege cu semenii săi.

La următoarea întâlnire m-am prezentat cu maximă punctualitate la uşa ei şi am sunat la sonerie. A ieşit în prag o doamnă cu părul alb, care, cu ochii ei mici şi jucăuşi m-a privit prin dioptriile ochelarilor, întrebându-mă:

- Pe cine caută domnul?

- Pe domnişoara Nataliţa, i-am răspuns ruşinat. Sunt prietenul ei, Ionel. Data trecută am stabilit să vin s-o iau la plimbare de acasă.

- Tinere, te rog să poftească în casă! Nataliţa tocmai se îmbracă.

Am urmat-o într-o sufragerie mare, bogat mobilată. M-a poftit să iau loc, apoi a început să mă chestioneze în legătură cu munca, leafa, familia, locuinţa în care stau. Doamna Panaghia Ianculescu era o văduvă de război; soţul care a fost ofiţer superior în armată, avusese neşansa să lupte contra ruşilor şi murise pe la

Kursk. Acum era scăpătată, dar nu renunţa la manierele de altădată, pe care le afişa ostentativ.

- De ce nu vă recăsătoriţi, doamnă? am întrebat-o eu, în timpul cât o aşteptam pe Nataliţa.

- Pentru că nu am găsit pe nimeni care să-l poată înlocui pe bărbatul meu, să pot sta alături de el, în privinţa calităţilor. Nu o pot face altfel.

Cu această ocazie am aflat că Nataliţa este o nepoată a ei venită de la ţară şi intenţionează să o ajute să facă „o partidă bună".

În scurt timp a intrat şi Nataliţa pe o uşă care, probabil, dădea în dormitor, îmbrăcată pentru plimbare. Am salutat-o prin înclinarea capului şi ea mi-a răspuns în franţuzeşte „bonjour monseur!"

- Părinţii dumitale sunt oameni aşezaţi şi cu stare, am plăcerea să cred?! spune doamna Panaghia.

- Da, mint eu puţin speriat de acest răspuns. Cum puteam să le vorbesc eu despre părinţii mei pe care nu-i cunoşteam? Dar nu puteam nici să le spun că tatăl meu a murit în război, iar mama în 1946 în Constanţa, fără să le spun adevărul, că de fapt, ei nu erau părinţii mei naturali şi astfel să mărturisesc că fusesem găsit pe treptele unei biserici din oraşul Constanţa, aşa cum menţionase Lucreţia în scrisoarea pe care mi-o lăsase. Mintisem pentru că nu eram pregătit să înfrunt o asemenea ruşine. Şi recunosc şi acum că îmi este ruşine şi teamă în acelaşi timp. Ştiam cum privesc oamenii spre cei care au statut de „copil găsit" şi nu doream să dau piept cu lumea în asemenea postură.

După ce doamna Panaghia ne-a dat câteva poveţe, am ţinut pardesiul Nataliţei să se îmbrace, m-am îmbrăcat şi eu şi am ieşit.

- Să nu întârziaţi! ne-a strigat din prag aceasta.

- Nu, tanti, i-a răsouns cu glasul ei de clopoţel Nataliţa. Am plecat mai întâi să luăm bilete la film pentru ora 18.00, pentru a sta la adăpost de frig când se înserează, apoi am mers la o cofetărie şi de acolo pe faleza de pe malul mării.

Nu vedeam nimic altceva decât un val de dragoste şi de frumuseţe în jurul Nataliţei, ca o aură ce-mi încălzea spiritul. Ea era în toate. Mi se părea că soarele se arată pe cer şi străluceşte pentru ea, în cinstea ei cântau păsările, iar toate muşcatele de la ferestrele pe lângă care treceam, ne zâmbeau şi înfloreau pentru ea.

După film am condus-o acasă, apoi ne-am despărţit cu înţelegerea să ne întâlnim şi sâmbăta de acum înainte, ceea ce m-a făcut foarte fericit că mai făcusem un pas pe drumul pe care mi-l propusesem.

La următoarea întâlnire ne-am dus direct în parc, ne-am aşezat pe o bancă şi am discutat tot felul de probleme. Mă hotărâsem s-o sărut, dar nu ştiu ce s-a petrecut cu mine că m-am inhibat şi am amânat pentru următoarea ocazie.

Stăteam şi o priveam galeş, iar ea s-a lăsat cu capul pe umărul meu, abandonându-se în braţele mele pe neaşteptate. Mi s-a părut un miracol că o aveam în braţe numai pentru că mă gândisem la acest lucru. Cert este că Nataliţa era la mine în braţe, iar eu eram cât se poate de elocvent. Deloc nu m-am poticnit în mişcări şi nici în vorbe. După ce am sărutat-o de mai multe ori, aşa încălzit cum eram, i-am spus că o iubesc şi o ador, iar în caz de nevoie aş fi în stare chiar să mor pentru ea.

Ea mă privea naivă şi dădea din cap după fiecare frază pe care o rosteam. I-am propus să ne căsătorim sau cel puţin să începem prin a ne logodi, propunere pe care a primit-o cu plăcere, deşi se arăta destul de încurcată şi nehotărâtă, întrucât a adăugat imediat că aceasta nu se va întâmpla fără consimţământul părinţilor noştri.

Acum, când îmi amintesc toate astea, îmi dau seama că atunci amândoi aveam o vagă idee despre căsătorie, căci extazul nostru tineresc nu ne permitea să deslușim bine dacă aveam vreo năzuinţă care să fi depăşit candoarea prezentului.

Eu am propus, iar ea a fost de acord, ca o vreme să nu le dezvăluim părinţilor hotărârea noastră, deşi nu era nimic necinstit

sau care trebuia să fie ascuns. Însă exista un adevăr care pe mine mă speria şi anume: de unde să-i scot pe părinţii mei?

Ce vremuri senine şi plăcute am trăit atunci în sufletul meu, alături de ea. Dintre toate perioadele vieţii mele, unele fericite, de niciuna nu-mi amintesc cu atâta emoţie şi duioşie ca de aceea când am fost îndrăgostit de Nataliţa. Această perioadă îmi aduce, de fiecare dată, zâmbetul pe buze.

În aşteptarea minunatei zile când ne vom căsători, mă hotărâsem să muncesc mai mult pentru a câştiga mai bine ca să pot îndeplini cerinţele unei asemenea întreprinderi îndrăzneţe.

Trebuia să mă folosesc de amarnica experienţă pe care o căpătasem în anii copilăriei mele nefericite şi să mă apuc serios de lucru.

Întâlnirea Nataliţei mi se părea ca fiind zorii noii mele vieţi şi începusem să achiziţionez cu dârzenie, conform hotărârilor ce se impuneau pentru asemenea împrejurări critice. Munceam de dimineaţa şi până noaptea, în două schimburi, punând în muncă toată energia de care eram capabil şi nu mă opream deloc, ajungând astfel propria mea victimă. Munca mă slăbise atât de tare, iar la ea adăugasem şi dragostea pentru Nataliţa, precum şi orele în care alergam după ea s-o întâlnesc.

Îi spusesem Nataliţei că sunt sărac şi trebuie să muncesc mult, iar ea a povestit mătuşii sale totul. După un moment de chibzuinţă, doamna Panaghia a spus:

- Draga mea, montura dă strălucire diamantului, amplificându-i strălucirea. Ţie îţi trebuie un soţ care să te pună în valoare, ce să faci cu Ionel, care e sărac şi nici nu are carte şi nici nu are relaţii pe nicăieri, să-l ajute. Nu un astfel de bărbat am visat eu pentru tine. El e chipeş, sănătos, dar ....

Cu toate acestea continuam să ne întâlnim sâmbăta şi duminica, în fiecare săptămână şi ne refugiam pe o bancă în parc, discutând despre toate cele, până se întuneca.

Într-o zi am întrebat-o, din curiozitate:

- Nataliţa, tu deretici prin casă?

- Nu.

- Dar mâncare ştii să faci?

- Nu.

- Cine-ţi coase şi îţi calcă hainele?

- Toate acestea le face mama. Pe mine nu mă pune să fac nimic, motivând că voi avea destulă vreme să-mi bat capul cu astfel de lucruri. Chiar când trec prin bucătărie şi cer ceva, mama mă alungă spunând: „Pleacă imediat din bucătărie că îţi prind hainele şi părul miros de mâncare!"

- Eu cred că nu ţi-ar strica să înveţi menajul casei. Drumul nostru în viaţă va fi greu, iar doi soţi trebuie să se ajute întotdeauna la bine şi la greu şi pentru asta trebuie să fim pregătiţi.

Auzind că îi spun toate acestea, Nataliţa s-a îmbufnat pe dată şi s-a desprins din îmbrăţişarea mea, depărtându-se ca de un ciumat.

- Ce ai păţit, draga mea? Te-am jignit cu ceva?

- Văd că tu urmăreşti să-ţi fiu bucătăreasă şi spălătoreasă în casă. Scopul pentru care vrei să te căsătoreşti cu mine acesta este, nu altul.

- Nicidecum, iubito, însă este bine să luăm viţa aşa cum este! Trebuie să luptăm pentru a ne croi singuri drumul în viaţă. Avem multe piedici de înfruntat şi pentru a le birui, trebuie să fim bine pregătiţi, pentru că nu vom locui mereu cu părinţii, iar ei să le facă pe toate. Eu credeam că şi tu te-ai gândit la aceasta.

- Hai acasă! a spus ea supărată.

- Mergem, dacă asta vrei, dar nu mai fi supărată că nu are rost! Când te culci, te-aş ruga să te gândeşti la ceea ce ţi-am spus şi poate îmi dai dreptate.

Am condus-o acasă, iar când a sunat să i se deschidă uşa, doamna Panaghia m-a invitat în casă, dar Nataliţa, cu supărare în glas i-a strigat:

- Lasă-l să plece!

- Vino înăuntru! m-a invitat doamna Panaghia cu blândeţe în glas. Ia spune, de ce v-aţi certat?

- Nu ne-am certat, am discutat unele probleme de viitor care ne privesc pe amândoi şi ei i se par nepotrivite pentru năzuinţele şi speranţele ei.

- Ia vino încoace şi tu, Nataliţo! Ascultaţi-mă amândoi! Nu lăsaţi o neînţelegere neînsemnată să distrugă florile primăverii care au apucat să se deschidă. Iubiţi-vă că viaţa este scurtă, nu vă mai certaţi!

Am plecat acasă cu inima zdrobită. Nu mă aşteptam la o asemenea întorsătură. Am revenit sâmbăta următoare, deşi nu stabilisem nimic la ultima întâlnire, datorită deznodământului pe care tocmai l-am descris. Am sunat de mai multe ori şi abia mi-a deschis ea, spunându-mi doar atât: „S-a terminat totul între noi!" şi a închis uşa la loc, fără alte explicaţii.

Înţelesesem mesajul şi n-am mai aşteptat. M-am dus acasă şi m-am culcat, deşi am adormit destul de greu. Ratasem prima dragoste pe care o considerasem adevărată şi căreia îi devenisem rob.

... Îmi spusese Dorel odată, când tot discutam noi, că în dragoste cel mai bun leac este cinstea nu rangul sau bogăţia. Analizând situaţia mai profund, constatam că eu fusesem cinstit cu Nataliţa, îi oferisem chiar şi inima mea pe tavă; de ce nu făcuse şi ea la fel?

Eram conştient că nu meritam acest tratament din partea Nataliţei, dar zarurile fuseseră aruncate şi eu trebuia să mă resemnez.

Fiind odată în vizită la Rica, văzându-mă supărat m-a întrebat:

- E aşa grav ce ai păţit? Ai slăbit cam mult în ultima vreme şi nu e bine!

- Nu am nimic. Poate doar o problemă de suflet care se cheamă Nataliţa.

- Fete sunt pe toate drumurile, nu se opreşte lumea la ea. Capul sus, Ionele!

- Uşor de spus, dar e greu de realizat. Îmi pusesem în ea toate speranţele şi m-a dezamăgit.

Într-o zi mi-a scris o scrisoare. Am găsit-o în cutia poştală. Am luat-o şi, pentru că tocmai plecam în oraş, am pus-o în buzunar ca s-o pot citi undeva unde locul îmi va permite. Eram curios ce îmi scrie.

Trecând prin dreptul oficiului poştal, am intrat, m-am aşezat pe o bancă de lângă fereastră şi am deschis scrisoarea. Nataliţa nu-mi dădea sfaturi şi nici nu-mi amintea de vreo datorie. Dar cu obişnuita ei căldură, îmi spunea că are multă încredere în mine. De asemenea, spunea că nutreşte convingerea că datorită caracterului meu voi reuşi să întorc răul spre bine. Ştie că pe mine nu mă poate slăbi durerea ci, dimpotrivă, ea se va preface în forţă. Aşa le înşirase pe toate, că aproape mă convinsese şi pe mine.

Am împăturit scrisoarea şi am pus-o din nou în buzunar, apoi am pornit pe stradă, prin zăpada afânată. Se înseră şi lumina difuză a soarelui începuse să pălească treptat. Mergând aşa şi gândindu-mă la cele petrecute, am început să simt că noaptea ce mă cuprinsese de atâtea luni de zile, se destrăma încetul cu încetul. M-am gândit la ea că era nefericită.

Fericit nici eu nu eram, dar cel puţin reuşisem să închid trecutul cu lacătul, iar acum făceam eforturi să găsesc calea spre o nouă schimbare.

3. MARIA – NOUA MEA IUBIRE

Abia în primăvară, mergând în vizită la un coleg care era internat în spital am întâlnit-o pe Maria. Venise în salonul în care era prietenul meu să aducă medicamentele prescrise pentru fiecare. De când a intrat mi-a atras atenţia curăţenia care emana de sub halatul ei imaculat. Când s-a aplecat să deschidă capacul noptierei

pentru a lăsa medicamentele, părul ei m-a lovit uşor peste faţă şi din el a venit spre mine un miros de busuioc.

- Vă rog să vă pregătiţi de plecare! Vizita s-a terminat, a spus ea.

- Dar eu am venit mai târziu, pot să mai rămân? Am să-i transmit colegului ceva de la servici! mi-am justificat eu gestul. Adevărul era altul, voiam să stau mai mult în preajma ei, cu scopul de a o provoca la o discuţie amicală pe frumoasa asistentă.

- Programul vizitei este acelaşi pentru toată lumea, aşa încât v-aş ruga să vă conformaţi şi dumneavoastră! a continuat ea pe tonul oficial, dar nu şi-a putut ascunde zâmbetul binevoitor şi roşeaţa care-i năpădise în obraji.

- Îmi place de dumneavoastră şi aş prefera să vin în vizită aici chiar şi numai pentru a vă întâlni.

- Domnule, aici este spital şi nu loc de întâlniri. Întâlnirile se dau în oraş, a adăugat ea în timp ce părăsea salonul, lipsindumă de posibilitatea de a-i da replica.

Am rămas pe loc lângă colegul meu, aşteptând-o să se întoarcă. Parcă simţind gestul meu, asistenta a revenit în salon după câteva minute, iar când a dat din nou cu ochii de mine a bufnit-o râsul.

- Iar vă găsesc aici? De ce nu aţi plecat? V-am spus clar că programul vizitelor s-a terminat.

- Asta am priceput-o de la început, dar am mai zăbovit un pic pentru a vă propune o întâlnire în oraş. Ce-aţi zice să ne vedem mâine pe la ora 16.00 în faţa cinematografului Progresul?

Asistenta a râs cu clinchet de clopoţel, roşind la faţă, după care a făcut un semn nedefinit cu capul şi a tăcut pentru câteva secunde. Eu o priveam cu sufletul la gură să aflu ce hotărăşte.

- Mâine sunt tot de serviciu. Ar fi mai potrivit poimâine când sunt liberă, a spus aproape şoptit.

- Rămâne la aceeaşi oră?

- Da, dacă vă convine atât de mult.

Ne-am despărţit la uşa salonului, eu insistând:

- Să ştiţi că vă aştept acolo!

- Voi fi acolo la ora stabilită! mi-a răspuns fata zâmbind cu toată faţa.

De atunci, toată noaptea şi toată ziua la servici, gândul mi-a fost numai la ea, deşi nu ştiam despre ea nimic, în afară de numele de Maria Tudor pe care-l citisem pe ecusonul prins pe pieptul ei.

Ne-am întâlnit la ora stabilită, venind amândoi din sensuri opuse pe strada Ştefan cel Mare, ca din întâmplare, deşi eu mai trecusem odată pe la cinematograf pentru a cumpăra bilete de intrare.

Am intrat în sală unde rula filmul „Zvăpăiata" în care juca actriţa Selikovskaia, dar am fost atent mai mult la Maria decât la film. Când am ieşit de la film, ne-am plimbat puţin pe stradă, apoi am condus-o acasă, în cartierul Coiciu. Ajungând pe strada lor, aproape de casă, Maria mi-a propus să ne oprim.

- Să rămânem aici! Nu vreau să ne vadă părinţii mei, deoarece până astăzi n-am venit cu niciun băiat şi nu sunt obişnuiţi să vadă aşa ceva.

- Dar nu facem nimic rău! am spus eu. Iar tu eşti majoră. Apropos, dacă nu sunt prea indiscret, ai putea să-mi spui câţi ani ai? Sau este secret?

- De ce să fie secretă vârsta mea? Împlinesc nouăsprezece ani în luna decembrie.

- Ei, eu am ceva mai mulţi decât tine. În ianuarie împlinesc douăzecişipatru. Îţi urez mulţi ani înainte şi să fii fericită!

- Îţi doresc la fel şi ţie! a spus ea, colorând obrajii. Am strâns-o în braţe şi am sărutat-o prelung.

- Dă-mi drumul că nu mai pot să respir!

Stând cu Maria în braţe, mă gândeam că aş putea s-o ocrotesc, să fiu pentru ea un adăpost împotriva primejdiilor şi încercărilor vieţii. Diferenţa de vârstă nu constituia o problemă, socotind că ea putea trăi foarte bine alături de mine în tihnă şi mulţumire. Din puţinele noastre discuţii, mi se părea că amândoi avem multe în comun şi o socoteam potrivită să fie a mea, dar am

vrut să-i cer părerea Ricăi mai întâi. Am stabilit să ne mai întâlnim duminica următoare pe bulevardul I.V.Stalin, după care ne-am despărţit. Mă simţeam nesigur pe mine şi asaltat de gânduri.

A doua zi am plecat la Eforie să discut cu Rica. I-am expus toate aspectele cu lux de amănunte, dar numai după ce ea a insistat asupra mea ca să mă destăinui.

- Te văd îngândurat. Ce se întâmplă cu tibe în ultima vreme? m-a abordat Rica. Nu mai comunici cu mine ca altă dată. Sau, poate e ceva ce nu-mi poţi spune? Dacă este vorba tot de Nataliţa, îţi spun deschis că greşeşti. Nu este de tine, iar într-o căsnicie nu trebuie să te arunci cu capul înainte ca în prăpastie, fără să te întrebi, mai întâi, dacă şi în ce mod vei mai putea ieşi din ea.

Erau cuvintele de îmbărbătare care veneau de la o rudă, de la o femeie cu experienţă şi ele puteau fi asemănate cu voluptatea pe care ţi-o dau o baie fierbinte şi un aşternut cald şi curat, în momentele în care eşti răpus de osteneală. O ascultasem cu mare atenţie şi i-am răspuns abia după ce m-am dezmeticit din gândurile mele, nu tocmai roze.

- Mulţumesc pentru grija ce-mi porţi! Vreau să ştii că nu este vorba nici de Nataliţa, nici de vreo prăpastie, dimpotrivă, e vorba de mine... iubesc din nou o fată care cred că merită acest sentiment.

- Atunci, copilul neu drag, este extraordinar! Dacă iubeşti cu adevărat, cinstit şi din toată inima, aşa cum este în stare să iubească numai nobila ta inimă, atunci eşti un om fericit, te poţi considera salvat pentru că iubirea este un sentiment deosebit.

- Te asigur că acum simt fericirea de a trăi pentru că trăiesc pentru ea.

- Dacă ai şti ce bucurie mi-ai făcut, Ionele! Să ştii că iubind, înseamnă că la rândul tău eşti iubit. Tu meriţi să fii iubit, dragul meu.

- De această dată sunt sigur că şi ea mă iubeşte tot atât de mult cât o iubesc eu. Relaţia noastră este altfel decât cea cu

Nataliţa care urmărea o viaţă uşoară, de întreţinută, servită de slugi.

- Ce ţi se întâmplă ţie acum este într-adevăr, o mare fericire, dragul meu. Este mare lucru să fii iubit de o femeie demnă pe care s-o iubeşti şi tu la fel şi să-ţi fie o bună tovarăşă de viaţă şi mângâierea ceasurilor grele, raza de soare a zilelor fericite. Asta este tot ce-şi poate dori un om. Iar eu, de câte ori te vedeam trist, asemenea lucruri îţi doream să ţi se întâmple. Tu care ai fost un copil necăjit, meriţi să fii iubit cu atât mai mult. Dar nu mi-ai spus numele alesei tale! a sărit ea de pe fotoliu.

- Da. O cheamă Maria, Maria Tudor şi este asistentă medicală la spital. Acolo am cunoscut-o.

- Maria! Frumos nume. Este numele Maicii Domnului. Tare m-aş bucura să fie şi ea demnă de acest nume pe care să-l sfinţească prin fapte.

Au urmat câteva clipe de tăcere. Cu privirile fixate pe desenul covorului şi cu o faţă gânditoare, Rica a reluat:

- Dintre toate îndeletnicirile omului, dragostea este de departe cea mai nobilă şi cea mai omenească în sensul că ea produce cel mai puţin rău celor cu care vii în contact. Pot spune că tu ai avut succes, dacă este aşa cum mi-ai spus. Cucerirea femeii iubite este mult mai preţioasă şi chiar mai interesantă decât cucerirea unui tron regal. Pentru asta trebuie să fii fericit. Când o aduci s-o cunosc şi eu?

- Despre asta trebuie să discut mai întâi cu ea.

- Aşa şi trebuie să faci. Eu te aştept să vii cu ea şi apoi vom mai discuta.

... Între timp, Maria, şi ea cu inima plină de iubire, dorea să-i destăinuie cuiva dragostea ei pentru Ionel, îngerul adus ei în spital de bunul Dumnezeu. Nu îndrăznea, deocamdată, să-i spună mamei sale toate acestea şi atunci s-a gândit la Geta, sora mai mică a acesteia, cu care se înţelegea foarte bine. Astfel că după ce a ieşit de la spital într-o zi, a trecut pe la aceasta pe acasă, fiind destul de veselă încă de când a intrat pe uşă.

- Bună ziua! a spus Maria.

- Bună, dragă! Da' ce-i cu tine astăzi de eşti aşa de veselă? Ai câştigat la loto?

- Numai când câştigi la loto eşti vesel?

- Atunci dă-i drumul, sunt numai urechi!

- N-am nimic, a încercat Maria să mintă, dar nu şi-a putut reţine un râs vesel care semăna cu zornăitul unui şirag de perle pe faţa unei foi de sticlă.

- Bine, bine! a spus mătuşa Geta, preocupată să dea foc spirtierei la care urma să facă, în grabă, o cafea.

Când cafeaua a fost gata, a turnat-o în ceşti, apoi s-a aşezat pe canapea în faţa Mariei, afişând calm, dar şi o faţă întrebătoare.

- Gata, acum pot să te ascult!

- Nu ştiu cum să încep, tanti, a spus Maria încurcată.

- Ei, nu ştii. Ia-o de unde vrei, că sunt eu în stare să înţeleg atâta lucru! E vorba de un băiat sau ceva grav?

- Nu e grav, dar nu ştiu ce să fac ... Am cunoscut un băiat cu ceva timp în urmă şi ... m-am îndrăgostit de el.

- Este foarte normal la vârsta ta, ce te sperie?

- Ionel mi-a spus că vrea să mă ia de soţie şi nu ştiu ce să-i răspund, a zâmbit ea puţin şireată. Dumneata ce zici? Ce să-i răspund?

- Un sfat este greu de dat, draga mea, dar astăzi nu este bine să ai încredere oarbă în oameni pentru că mulţi dintre ei sunt mai cruzi şi mai şireţi decât leii care îşi urmăresc prada în junglele africane. Aşa că multe fete cu zâmbet atrăgător ca al tău au fost o pradă uşoară pentru unii bărbaţi, sfârşind în decepţii amare. Cred că ar fi bine să fii mai atentă!

- Dumneata ai iubit, tanti? Dar să fii sinceră.

- Da, dar de ce mă întrebi?

- Iubire adevărată? insistă Maria

- Apoi cum altfel? De asta nu scapă nicio femeie.

- Şi ai suferit?

- Nu pot spune că am suferit pentru că eu m-am căsătorit cu omul pe care l-am iubit. Pe parcursul căsniciei am fost cam egoistă în dragoste, asta recunosc.

Maria a pus ceaşca pe tava de pe masă, s-a aşezat comod pe canapea şi i-a spus mătuşii toată povestea lor.

La sfârşit a adăugat: aşa sărac cum este, eu îl iubesc, tanti şi aş vrea să mă mărit cu el.

- De, fato, ştiu şi eu? Astăzi toată lumea este săracă, dar important este să fie om de treabă, să vă înţelegeţi, că restul merge.

- Este băiat bun, tanti, a suferit mult în viaţă şi nu a uitat de unde a plecat.

- Să dea Dumnezeu să fie bun şi să ai noroc cu el, să aveţi familia şi casa voastră! a binecuvântat-o mătuşa Geta, cuprinzând-o în braţe şi strângând-o la piept cu căldură. Lumea se mai schimbă, fata mea, că uneori nu o mai cunoşti, a adăugat ea.

- Ai dreptate. Am avut o prietenă şi fostă colegă la şcoala din clasele primare, una Jeni Alexe, care era la fel de săracă cum sunt mulţi ca noi. Veniseră aici, în Constanţa de prin Basarabia în timpul războiului. Tatăl ei era muncitor în construcţii, dar de un an de zile Jeni s-a căsătorit cu una activist de partid şi a ajuns mare doamnă. Ne-am întâlnit pe stradă într-o zi şi m-a invitat la ea acasă. În săptămâna următoare am sunat-o la telefon şi am vizitat-o. M-a tratat cu o cafea şi o dulceaţă, timp în care am stat de vorbă.

M-a impresionat cât de mult s-a putut schimba, în comportare, caracter, fel de a trata restul lumii. Arăta aşa de plictisită, dar plină de ea. Cât am stat de vorbă cu ea îşi tot ridica mâinile ca să-şi admire ceasul din aur sau brăţările înşirate la fel ca ţigăncile, apoi răsufla plictisită din când în când.

Mi-a vorbit aproape tot timpul despre bijuterii, haine şi bani. N-am avut de lucru şi i-am zis: „Eu nu evaluez lucrurile în bani". „Pentru că tu, fetiţo, trăieşti cu capul în nori, nu pe pământ" mi-a răspuns Jeni. „Dar tu cum înţelegi să trăieşti pe Pământ? Înainte te mulţumeai să trăieşti ca noi, cu cât aveai şi, dacă îmi

amintesc bine, găseai destul de încântător felul cum priveam noi munca şi viaţa". „Vremea aia a trecut, fetiţo, trezeşte-te şi tu!" mi-a răspuns ea sentenţios.

Am plecat de la ea, jurându-mi să n-o mai vizitez niciodată. Cum au schimbat-o noile condiţii!

- Capra râioasă s-a văzut sus pe grămadă, draga mea. Dacă se căsătorea cu un muncitor ar fi muncit şi s-ar fi mulţumit cu ce are, dar aşa profită şi ea de împrejurări, a spus Geta.

- Poate a avut noroc? Multe au noroc.

... Peste vreo două săptămâni i-am povestit Mariei că am o mătuşă la Eforie şi aş vrea s-o duc ca să se cunoască. Mă aşteptam să mă refuze, temându-se să nu pun la cale vreo faptă nesăbuită, dar ea m-a surprins cu un răspuns tranşant:

- Mrgem! Şi eu vreau s-o cunosc.

Rica şi Dorel ne-au primit cu mare bucurie, cum făceau de obicei cu mine. După ce ne-a servit cu câte o îngheţată, eu şi Dorel am rămas într-o cameră să jucăm şah, iar Rica şi Maria s-au cuibărit în patul lor din dormitor unde au stat de vorbă mai bine de două ore. Se înnoptase când am condus-o acasă, dar în faţa porţii lor, înainte de a ne despărţi, am întrebat-o:

- Îţi place mătuşa mea?

- Da. E atât de frumoasă, de tânără şi bună! M-a îmbrăţişat, m-a sărutat şi mi-a spu de câteva ori: „Eşti superbă, copila mea. Cred că şi sufletul tău tânăr este tot atât de frumos. Sper că în scurt timp ne vom împrieteni şi nu mă vei considera rivala ta, deşi acum noi îl iubim amândouă pe Ionel". Râdea şi continua să mă mângâie pe obraji, iar eu mă înroşeam toată de emoţie.

La un moment dat mi-a zis: „Uită-te în ochii mei! Îl iubeşti?" „Da, doamnă, din toată inima", i-am răspuns. „Să nu-mi mai spui doamnă! Vreau să fiu prietena ta". Atunci i-am sărutat mâna. Nu-mi venea să cred că cea care îmi fusese străină până atunci îmi cerea să-i fiu prietenă. Ca să-ţi spun drept, mătuşa ta m-a fascinat.

În zilele următoare mi-am făcut iar drum acasă la Rica ca s-o întreb ce impresie i-a făcut Maria. Am găsit-o singură şi m-a întâmpinat râzând.

- Ce zici de fată?

- De Maria? Dragul meu ai ales singur, nesilit de nimeni, dar socotesc că ai ales o fată frumoasă, serioasă şi vreau să cred că te iubeşte mult. Mai departe rămâne datoria ta s-o iubeşti şi s-o preţuieşti pentru însuşirile pe care le are, cât şi pentru cele care, poate îi lipsesc. Însuşirile din urmă trebuie să te străduieşti să i le formezi tu, dacă eşti în stare, iar dacă nu, să te obişnuieşti fără ele. Viitorul vostru depinde numai de voi doi şi trebuie să munciţi să vi-l făuriţi singuri, fără ajutorul altora. În căsniciile adevărate aşa stau lucrurile, dragul meu. Dacă se amestecă alţii, ei nu vor face decât să strice ceea ce s-a creat bun. Dacă te-ai hotărât cu Maria, te sfătuiesc s-o uiţi definitiv pe Nataliţa. Află că într-o căsnicie nu există mai mare pacoste decât deosebirea de caracter, de gusturi şi de păreri.

- Cu Nataliţa am terminat de mult, iar pe Maria te asigur că o iubesc cu adevărat.

- Dacă e aşa, atunci e bine.

Rica avea de acum experienţă în căsnicie, dublată de înţelepciunea omului trăit la ţară, obişnuit cu greutăţile. Văzând-o , parcă, nesigură, m-am simţit nevoit să întăresc cele spuse puţin mai înainte:

- Să ştii că dragostea mea pentru Maria este clădită pe o stâncă şi nu poate fi sfărâmată uşor.

- Bine, te cred! a spus Rica în final.

În acelaşi an ne-am căsătorit, iar după câteva luni am primit de la Şantierul Naval un apartament cu două camere în care ne-am instalat.

N-am avut posibilităţi să facem nuntă mare, deşi Maria şi-ar fi dorit mult acest lucru, însă şi familia ei era modestă şi a trebuit să ne mulţumim cu o petrecere în familie, împreună cu

câţiva colegi de la servici – ai mei şi ai Mariei – care ne-au însoţit la oficiul de stare civilă şi cu care am petrecut seara.

Am ţinut foarte mult la familia Mariei, poate şi pentru că eu am fost singur pe lume, dar şi pentru că la ei am fost primit cu multă căldură şi multă înţelegere, mai ales după ce au aflat totul în legătură cu originea mea. Uneori mă deranja atitudinea prea compătimitoare pe care o afişa faţă de mine mama Mariei, dealtfel o femeie extrem de sentimentală, la rândul ei orfană de tată, mort în război.

Maria s-a dovedit a fi o mamă, o gospodină şi o soţie bună cu care am mers drept în viaţă, fiindu-mi reazem în toate câte am întreprins împreună până în prezent. Deşi a muncit permanent în spital, a putut naşte, creşte şi îngriji cei doi copii pe care îi avem şi cu care ne mândrim: Andrei de 23 de ani şi Mihaela de 19 ani. Andrei este student anul IV la Academia de Ştiinţe Economice, unde dorea să mă trimită pe mine răposatul domn Ionescu şi să mă întorc economist pentru a administra marea lui gospodărie.

Acum, când s-au produs atâtea transformări în societate – mă refer la gospodăriile agricole colective – proprietatea lui nu ar mai fi avut nevoie de un economist ca mine. Nu mai aveam nicio şansă, înclin să cred că s-a transformat şi acea gospodărie în fermă, C.A.P. sau I.A.S.

Mihaela este în ultima clasă la liceu şi se pregăteşte să susţină examenul la facultatea de medicină umană, influenţată fiind de profesia mamei ei.

Despre mine ce aş putea să mai spun? Am fost primit în partid, iar în anul 1974 am fost trimis la şcoala de maiştri – profesia nobilă despre care primul meu maistru S.N.C vorbea cu atâta patos, scoţând mereu în evidenţă grija pentru construirea unor nave puternice şi sigure cu care temerarii noştri marinari să străbată mările şi oceanele lumii.

... Aşa îşi încheia povestea vieţii lui zbuciumate Ionel Bondoc, după ce reuşise să-l înduioşeze şi pe ofiţerul care-l privea cu emoţie, compătimire şi respect în acelaşi timp.

După un minut de tăcere ca o pauză pentru a se reculege amândoi în urma parcurgerii suişurilor şi coborâşurilor din perioada existenţei lui Bondoc, colonelul reveni la propunerea pe care o făcuse mai înainte:

- Relatarea dumneavoastră m-a impresionat profund. Recunosc că am trăit – în gând, bineînţeles – odată cu dumneavoastră toate episoadele vieţii pe care aţi parcurs-o şi apreciez că aveţi dreptate să fiţi supărat. Dar tot aşa cred că este bine să discutaţi şi cu soţia dumneavoastră aceste probleme. După câte mi-aţi spus, am tras concluzia că vă înţelegeţi destul de bine, iar acolo unde există înţelegere, multe probleme îşi pot găsi rezolvarea. Iată numărul de telefon la care mă puteţi suna şi, în cazul în care aveţi vreo propunere, vom discuta pentru a găsi şi căile de urmat. Bună Ziua!

- Bună ziua! Scuzaţi-mi atitudinea! Poate am devenit prea sentimental, dar am răscolit fapte pe care le credeam uitate şi m-am aprins. A fost suferinţa mea.

- Vă înţeleg situaţia şi nu mă supăr de fel, a mai spus ofiţerul.

CAP. III – ÎMPĂCAREA. FAMILIA REUNITĂ

Lanţurile care îl leagă pe copil de destinul lui există în mamă şi sunt reale, iar zornăitul lor prevestitor de bune sau de rele îi răsună neîncetat în adâncul sufletului, combinându-se ideal cu instinctul matern.

Au trecut săptămâni de zile în care doamna Elena Pătraşcu a mai încercat, ba prin intermediul telefonului, ba mergând personal la biroul colonelului, dar răspunsul era, invariabil, acelaşi: „Urmează să mă anunţe el, dacă şi când vrea să vă întâlnească".

- Vă rog să-l chemaţi la dumneavoastră, iar eu să stau undeva ascunsă ca să-l pot vedea! Nu vreau decât să-l văd, chiar

dacă el nu vrea să vorbească cu mine, implora ea cu ochii înlăcrimaţi. Nu vă cer prea mult.

- De ce nu vreţi să mă înţelegeţi că nu-l pot obliga să facă ceea ce nu vrea? Am discutat cu el toate aspectele problemei şi a rămas ca să discute şi cu soţia lui, apoi să-mi dea de ştire ce au hotărât. Eu am nădejde că vor hotărî bine.

- Are copii, domnule colonel?

- Are. Doi, un băiat de 23 de ani şi o fată de 19 ani; cel puţin aşa mi-a spus el mie.

- Tare aş vrea să-i văd pe toţi, a spus bătrâna ştergându-şi lacrimile de pe obraz cu batista, dar dacă el nu vrea să mă vadă, nu pot decât să mor cu acest foc. Ce pot spune acum? Sunt vinovată de faptele mele din tinereţe şi trebuie să suport acum.

A ieşit din birou, tot întorcând privirea în urmă către ofiţer şi repetând rugămintea spusă de atâtea ori: „Să mă anunţaţi dacă aflaţi ceva! Eu mai aştept cât voi mai avea zile de trăit".

- Fiţi fără grijă, doamnă Pătraşcu! Îndată ce ştiu rezultatul vi-l comunic, dar vă rog să aveţi răbdare!

- Mulţumesc! Bună ziua!

- Cu plăcere! Sărut mâna!

... Colonelul Bârsan se întorsese de la o verificare de pe teren şi îşi punea în ordine documentele de pe birou, când a sunat telefonul:

- Da, răspunse el cu vocea-i gravă.

- Bună ziua! Sunt Ion Bondoc, se prezintă vocea de la capătul firului. Aş vrea să vorbesc cu domnul colonel Bârsan, dacă se poate.

- La telefon sunt chiar eu. Bună ziua, domnule Bondoc! Aţi fost plecat pe undeva de nu m-aţi sunat?

- Nu, n-am fost, dar am tot ezitat să vă sun. Aş vrea, totuşi, să stau de vorbă cu dumneavoastră. Pot veni astăzi?

- Vă aştept, dar pe la ora 17.00 deoarece acum sunt prins cu nişte activităţi presante şi nu am putea discuta pe îndelete. Vă propun ora 17.00, dacă nu aveţi nimic împotrivă.

- Da, e bine aşa, spune Bondoc.
- Vă aştept, deci, la ora 17.00. Bună ziua!
- Bună ziua! apoi se auzi declicul aparatului.

.....

Ionel Bondoc s-a prezentat la ora 17.00 la camera ofiţerului de servici şi a solicitat să fie primit de colonelul Bârsan.

- Vă aşteaptă. Ştiţi să ajungeţi la biroul dânsului sau doriţi să vă conducă cineva?

- Cred că ultima variantă este mai acceptabilă.

- Iancule! strigă ofiţerul de serviciu la un coleg al său. Condu-l pe domnul Bondoc la biroul domnului colonel Bârsan!

- Bine aţi venit, domnule Bondoc! l-a întâmpinat colonelul cu un zâmbet de satisfacţie pe buze. A durat cam mult până v-aţi hotărât să mă vizitaţi. E bine şi acum, aşa cum glăsuieşte proverbul: „mai bine mai târziu decât niciodată".

- Bună ziua! Şi bine v-am găsit! salută voios Bondoc.

- Luaţi loc şi spuneţi ce aţi hotărât?!

- Am discutat cu soţia, căreia îi spun totul de fiecare dată când am vreo problemă. Ea insistă să vorbesc cu doamna Pătraşcu ... cu mama, precizează el cam cu jumătate de gură. Nu ştiu, însă, cum să procedez şi de aceea am venit la dumneavoastră care aveţi experienţă şi cunoaşteţi cum merg legile noatre şi cum e bine să procedăm.

- Dacă lucrurile stau aşa, atunci să începem cu începutul: să stabilim data şi locul întâlnirii.

- Eu zic să ne întâlnim aici, la dumneavoastră, unde în altă parte?

- Sunt de acord, dar pun o condiţie: nu vă certaţi şi nu vă aruncaţi invective unul celuilalt. De fapt, mama dumneavoasstră nici n-ar fi în stare să vă spună cuvinte care să vă rănească, după cât am reuşit eu s-o cunosc. Încerc să sper că va fi o întâlnire care să merite efortul pe care l-am făcut pentru a verifica şi a stabili faptele, iar munca noastră nu va fi zadarnică.

Să o sunăm acum pe doamna Elena Pătraşcu, zise colonelul formând numărul de telefon al acesteia.

- Alo!

- Da.

- Doamna Pătraşcu, sunteţi obosită? Sunt colonelul Bârsan. Sărut mâna!

- Bună ziua! Nu. De ce întrebaţi, domnule colonel?

- Aţi putea veni acum până la mine, la birou?

- Mă îmbrac imediat şi vin. Dar spuneţi-mi , vă rog, aţi mai progresat în cazul meu?

- Da. Tocmai de aceea vă aştept. Să vă grăbiţi!

- Iau un taxi din staţie şi vin imediat.

- Bine, vă aştept. Sărut mâna!

Mâinile lui Bondoc începură să tremure uşor. Simţea că se apropie clipa întâlnirii cu mama lui şi emoţia punea treptat stăpânire pe el. Ca să-şi ascundă emoţia, întreabă:

- E aşa de bătrână?

- Are doar 71 de ani şi arată bine pentru această vârstă. Dovadă că sănătatea şi constituţia ei robustă au ajutat-o în aceşti ani de nu s-a ofilit de tot aşa cum se întâmplă cu alte persoane. Veţi vedea că este destul de vioaie.

- Mă faceţi curios.

După trecerea câtorva minute se auziră bătăi în uşă şi când o deschise, Bârsan dădu cu ochii de subofiţerul de serviciu. În spatele lui venea doamna Elena Pătraşcu, care-şi întindea gâtul să vadă cine este înăuntru.

- Poftiţi, doamna Pătraşcu! o invită colonelul şi trecu la prezentarea fiului acesteia. Dumnealui este fiul pe care l-aţi pierdut acum 53 de ani şi ... Dar n-a mai apucat să termine fraza pentru că doamna Pătraşcu a început să plângă şi să zică: „Fiul meu drag! Fiul meu drag!" şi să-l îmbrăţişeze. „De când te aştept, deşi nu ştiam că exişti!"

- Mamă! a spus şi Bondoc, care încă părea stânjenit, Lasă, acum! Bine că am reuşit să ne întâlnim, chiar dacă este atât de

târziu pentru amândoi. Să mergem, că poate domnul colonel are treabă şi poate îl deranjăm cu efuziunea noastră patetică.

- Domnul colonel a fost un om bun şi ne-a ajutat, aşa că nu cred să se supere pe o femeie bătrână, care plânge de bucurie că şi-a redobândit unicul fiu pe care-l considera pierdut pentru totdeauna.

Mulţumesc din inimă, domnule colonel pentru tot ce aţi făcut pentru noi! a mai zis doamna Pătraşcu.

- Mulţumirea mea este la fel de mare ca şi a dumneavoastră pentru că am putut contribui la o uniune de suflet între o mamă şi un fiu. Vă doresc la amândoi multă sănătate şi să vă puteţi bucura împreună de viaţă!

... Plângeau amândoi, mamă şi fiu încât ofiţerul se înduioşase de scena ce i se oferea, bâlbâind cuvinetele.

I-a condus până la ieşirea din sediul instituţiei şi a rămas în cadrul uşii, urmărindu-i cum mergeau amândoi alături pe trotuar, dar discuţia lor nu mai ajungea până la el pentru a fi auzită.

La aproape o săptămână de zile, pe la ora 14.00, colonelul Bârsan a fost sunat la telefon de doamna Pătraşcu.

- Bună ziua, domnule colonel! Vă rog din suflet să nu vă supăraţi că vă deranjez şi mai ales că vreau să vă fac o propunere cam îndrăzneaţă!

- Despre ce este vorba, doamnă?

- Vreţi să treceţi pe la noi astăzi?

- Sunt la program, doamnă. Nu pot pleca de aici unde am atâtea de făcut! zice el ca o scuză.

- După program, domnule colonel. Vine Ionel cu familia lui la mine şi, pentru că aţi fost tot timpul atât de amabil cu mine, aş vrea să fiţi prezent şi să participaţi la bucuria noastră. E şi dorinţa lui Ionel, care a fost ieri pe la mine. Vă rog să mă scuzaţi, dar sunt atât de emoţionată că am început să vorbesc cam anapoda! Vă aşteptăm cu drag la noi!

- Bine, doamna Pătraşcu, voi încerca să ajung la dumneavoastră pe la orele 16.00. Sărut mâna!

Când a pus telefonul în furcă, Bârsan s-a gândit: „Însemnează că împăcarea lor a reuşit deplin. Trebuie să merg să-i văd şi familia lui Ionel Bondoc. M-au cuprins şi pe mine în năzuinţele lor, după cum se vede treaba".

Surpriza lui a fost dublă: Familia lui Ionel Bondoc era minunată. Soţia lui, o femeie de aproape 50 de ani, deloc uzată de viaţă şi cu un zâmbet sincer pe buze, fetiţa de o frumuseţe îngerească şi de o inteligenţă sclipitoare, iar fiul , un tânăr cu o aliură atletică, un păr şaten, ondulat şi o faţă senină şi radioasă, care exprima preocupare şi seriozitate. Fetiţa nu se dezlipea de bunică, sărutând-o pe obraz din când în când şi având braţul încolăcit pe după gâtul său cu tandreţe.

Doamna Pătraşcu încropise o masă de pe care nu lipseau fripturile de pui – de unde o fi găsit carne de pui, că erau deficitari – câteva prăjituri şi vin. Discutaseră „în familie" aproape toate problemele ce puteau fi abordate la o primă întâlnire, iar acum se ocupau de oaspetele de pe urmă, adică colonelul Bârsan, faţă de care aveau o simpatie şi un respect deosebit, pe care nu ştiau cum să le arate mai bine.

- Hai noroc şi sănătate! a spus Bondoc, ridicând paharul cu vin.

- Noroc! am răspuns toţi, ciocnind paharele.

- Mă bucur mult pentru dumneavoastră , şi-a început ofiţerul un scurt toast. La început, recunosc, nu am prevăzut acest deznodământ fericit, deşi mă aşteptam să descopăr adevărul, indiferent care ar fi fost el. Dar acum, când văd această armonie şi totul este învăluit în bună dispoziţie, nu pot să sper decât ca ele să dureze cât veacul, a mai spus el. Constat cu mulţumire că nu am făcut efortul căutărilor în zadar. Să fie într-un ceas bun!

Privind cum o mângâie pe obraji nepoata sa, Mihaela, ofiţerul a spus:

- Doamnă Pătraşcu, vă doresc să trăiţi ani mulţi, fericiţi şi să vă bucuraţi de aceste nepreţuite comori – arătând spre membrii familiei lui Bondoc.

Fie ca viaţa să vă unească şi să rămâneţi mereu împreună!

- Nu mai doresc nimic. De acum pot să mor liniştită, Dumnezeu s-a milostivit de mine, mi-a ascultat rugile şi mi-a îndeplinit dorinţa, a spus doamna Pătraşcu printre lacrimile de bucurie care i se prelingeau pe ambii obraji.

Sfârşit

PS: *Închei această carte mulţumit că am mai făcut o faptă nobilă. Astfel, cititorii mei vor avea prilejul să afle şi alte moduri în care se manifestă durerea şi sufenţa în vieţile oamenilor.*

Discuţia mea cu dl. I. Bondoc a durat aproape toată ziua, fără pauză, el povestind, iar eu ascultând cu răbdare şi interes. Mie îmi aparţine lirica textului şi punerea în pagină cu grijă pentru a fi totul bine înţeles şi luat în seamă.

Constanţa
18 iulie 1993
Autorul

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE 3

PARTEA I__A FOST ODATĂ UN COPIL

CAPITOLUL I - O MAMĂ SE DESTĂINUIE ŞI PLÂNGE 5
1. SE FAC VERIFICĂRI PRELIMINARII 13
2. CERTITUDINI 18
CAPITOLUL II – O RANĂ CARE SE REDESCHIDE 20
CAPITOLUL III – O POVESTE INCREDIBILĂ 24
1. RUDELE DIN SATUL RAHMANU 25
2. PRIMA VACANŢĂ. TATĂL VITREG 29
3. DIN NOU ÎN SATUL RAHMANU 32
4. ÎNTOARCEREA DIN RĂZBOI A UNCHIULUI GHEORGHE 35
5. PĂDUREA TOPOLOG. CERBUL LOPĂTAR 37
6. MOARTEA LUCREŢIEI. AFLAREA ADEVĂRULUI 41
7. ÎNCHEIEREA ANULUI ŞCOLAR. DIN NOU LA CONSTANŢA 47

PARTEA A II-A__ÎNTOARCERE NEAŞTEPTATĂ DE SITUAŢIE

CAP. I ÎNCEPE COŞMARUL UNUI COPIL URGISIT 50
1. SLUGĂ LA VÂRSTA DE NUMAI 12 ANI 51
2. CAMERĂ CU CHIRIE 67
3. LIBERTATE AMARĂ 80
CAP. II – TECHIRGHIOL, ORAŞUL BĂILOR DE NĂMOL .. 93
CAP. III FIENI – ŞCOALA ŞI O VIAŢĂ LINIŞTITĂ 103
1. GOSPODĂRIA BINEFĂCĂTORULUI MEU 108
2. ŞCOALA 114
3. SCRISORI DE LA RUDE 116
4. TABĂRA ŞCOLARĂ DE LA HOMOROD 119

CAP. IV DESTĂINUIRI. ADEVĂRURI CARE DOR 125
CAP. V – VACANŢĂ PE LITORAL 132
1. REVEDEREA RUDELOR 132
2. O ÎNTÂLNIRE NEAŞTEPTATĂ. MIHAI 139
3. MÂNZUL PRINŢ ÎNVĂŢAT LA CĂLĂRIE 150

PARTEA A III-A
CAP. 1 MOARTEA BNEFĂCĂTORULUI MEU 158
1. RUDELE DOMUNLUI IONESCU 160
2. ÎNTOARCEREA LA EFORIE 163
3. SALVAMAR. O PROFESIE NOBILĂ 165
CAP. II. ŞANTIERUL NAVAL CONSTANŢA (S.N.C.) 174
1. ŞCOALA, PRACTICA DE PRODUCŢIE, ARMATA 174
2. NATALIŢA. O ROBIE NEMERITATĂ SUFLETULUI .. 175
3. MARIA – NOUA MEA IUBIRE 182
CAP. III – ÎMPĂCAREA. FAMILIA REUNITĂ 192